

Λιμπερό

Ουρλιαχτό

αστική θητεία II

ΑΛΚΑΙΟΣ

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

Εταιρεία Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 47895
 ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 23/7/2001
 ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. 889.3 ΛΜ

750

Ούρλιαχτό

ΚΟΔ. ΕΓΓ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀστική θητεία

II

Θύρλιαχτό

αὐτός πού πορεύεται
μόνος μέσα στό σύνολο

ΑΛΚΑΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ

«Ὁ ἄνεμος μέ κυνηγοῦσε ὡς μέσα
στή σπηλιὰ τῆς μνήμης...»

Περίμενα κλήση μάρτυρα στή δίκη γιά τά γεγονότα τῆς τρίτης Ἰουνίου. Ἀλλά δέν ἦρθε.

Μαθαίνοντας ἀπό ἔντυπα, πού πουλᾶνε τά παιδιὰ στούς δρόμους (τόν ὑπόγειο τύπο) ..., τή μέρα πού θᾶρχιζ' ἡ διαδικασία στό ἀκροατήριο, ἔτρεξα χαράματα, γιά νᾶμαι σίγουρα στήν αἴθουσα τήν ὥρα πού θά ἐκφωνοῦσαν τά ὀνόματα, μέ τήν κρυφή ἐλπίδα, ν' ἀκούσω ἀνάμεσά τους τό δικό μου... Ἀλλά δέν τᾶκουσα.

Ἔτσι ἀπελπισμένος πιά καί μέ τό βάρος μιᾶς ἐκκρεμότητας στήν πλάτη, σκέφτηκα νά παίξω τό μοναδικό χαρτί πού μοῦμεινε. Μέ χίλια βάσανα (γιατί δέν ἐπιτρέπονταν), σφήνωσ' ἀνάμεσα στούς δικηγόρους ὑπεράσπισης καί ξεμονάχιασα στή τύχη κάποιον, εὔκαιρο.

Μ' ἄκουσε μέ προσοχή.

Ἐπειτα, σά νᾶφυγε ἡ ἔγνοια ἀπό πάνω μου, τραδήχτηκα στήν ἄκρη κι ἔμεινα βουβός, παρακολουθώντας καί προσμένοντας.

Εἶδα τό δικηγόρο «μου», νά κουβεντιάζει μέ τούς συναδέλφους του. Κι ἔπειτα ὅλους μαζύ, μέ τούς κατηγορούμενους... Κι ἔνοιωσ' ἄσχημα.

(Ἐκφραση σκληρή κι ἀνένδοτη. Πού καί πού κάποιοι τόν κύτταζαν μέ περιέργεια. Ἄλλοι «πέρα βρέχει». Κι ἕνας μονάχα χαμογέλασε).

Διαισθανόμουν δυσκολίες κι ἀδιαφορία... Σά νάμουνα γώ κατηγορούμενος

Μαῦρος κόμπος στήν καρδιά. Κι ἀποφάσισα μέ τρόπο νά τό σκάσω... Ἀλλά δέ πρόφτασα. Ὁ δικηγόρος, ποῦχαμε μιλήσει, μοῦγενεψε ἀπό μακριά πώς ἔρχεται. Νά περιμένω. Κι ὅταν ἦρθε δίπλα μου —εἶχε κι αὐτός ἀλλάξει ὕφος— μοῦδωσε νά καταλάβω

πώς ήμουν έντελῶς άνεπιθύμητος. Τά παιδιά μ' άπόρριψαν. Στά μασημένα λόγια του διάκρινα κάποιαν άποστροφή. "Έτσι, σά νάμουν περιττός και θάρος. Σκια πού βγήκε στό έκράν τήν κρίσιμη στιγμή μέ τόν ψηλό τής γαλαρίας πού σηκώθηκε.

Δέν είπα, βέβαια, τίποτα.

Άφίγοντας τήν αίθουσα, μέ τή βαρεία καρδιά του άδικημένου, ένοιωσα τήν ανάγκη, νά δόσω έξηγήσεις σ' ένα δικό μου, τόν κριτή πού έχω μέσα μου, για τή δική μου καταδίκη, πού είχε τώρα πιά όριστικά άπαγγελθής:

«Τά παιδιά, είπα, σ' αυτή τή δίκη καθώς γίνεται συχνά, λειτουργούνε άρνητικά, έτσι πιστεύουν πώς άποχτούν προσωπικότητα. Γιαυτό και μέ τήν κατηγορία, ζούνε παθιασμένα, τ' όραμά τους. Θέλω νά πῶ, νουιώθουνε περισσότερο σά μιά παράσταση, παρά σάν άνθρωποι. "Ίσως ακόμα, καθώς πολλές φορές συμβαίνει, νάπαιρναν τήν περίπτωσή τους βγαλμένη από σενάριο... Και βέβαια, σέ τοῦτο τό σενάριο δέν είχα θέση έγώ, ούτε και για κομπάρσος... Άναρωτιόμουν όμως, μήπως πραγματικά... γυρνόφερνα μιά μαρτυρία άχρηστη; Άζήτηση τό δίχως άλλο ήταν. "Άχρηστη όμως; ...Θάταν άπειπισία.

Μπορεί και στήν κατάθεσή μου, άπότι είπα νά μήν έβγαينه πώς πρόσφερνα κάτι σημαντικό... Κι ίσως ακόμα, αυτό πού πρόσφερνα νάταν άπ' άλλο παραμύθι. Σ' άλλο κύμα. Μέ τίς δικές μου διαταγμένες. Άσυντόνιστο κι άσυσχέτιστο μέ τό δικό τους δρόμο. "Άρα στό θάθος, περιττός. Και τά παιδιά έχουν δικιο...

Άπ' τήν άλλη μεριά, σ' αυτές τίς καταστάσεις όλο και ξεφυτρώνουνε στή μέση, κάτι μανιακοί, πού όσο βλέπουν νά μή τους άπομένει τίποτα, (δέ παίζουν στή ζωή κανένα ρόλο) τόσο και πέφτουν μέ τά μοῦτρα ν' άποδείξουν, πώς ακριβῶς αυτό τό «τίποτα» είναι κι αυτό ένας ρόλος...

Παρ' όλ' αυτά, έδρισκα νά μένω άνυπεράσπιστος σ' άλλότριο χῶρο. Κι αισθανόμωνα πνιγμένος. 'Η ιδέα του παρείσακτου, έπεφτε πάνω μου σά λάσπη βρώμικη κι άπ' τό μυαλό μου δέ ξεκόλλαγεν ή σκέψη, πώς κάποια πουλιά στά νότια κλίματα, βομβαρδίζουν τους παρείσακτους μέ κόπρανα...

Στήν ἀρχή πῆρα τήν καταδίκη μου στά σοβαρά καί μέ τό πείσμα τοῦ θιγμένου ἀρνήθηκα νά συμμετάσχω ἀκόμα καί σά θεατής στή διαδικασία.

«...ὄταν οἱ ἄλλοι πίστεψαν πώς ...ἔχω κάνει ἔγκλημα, ὅσο κι ἂν εἶμ' ἀθῶος, πρέπει νά παραδεχτῶ, ὅτι αὐτό εἶναι τό ἔγκλημα πού ἔκανα...».

Καθώς ὅμως ἄρχισε νά συζητιέται μέσ' τούς δρόμους ἡ ὑπόθεση (ἐτοιμάζονταν κινητοποίηση στό Πανεπιστήμιο) κι οἱ ἐφημερίδες, πού καί πού ἔσπαγαν τόν κανόνα τοῦ μηχανισμοῦ ἀποσιώπησης, περνώντας στά ψηλά — (στοιχεῖα τῶν ἔξυ καί στίς ἐσωτερικές σελίδες) — κάποιες πληροφορίες, κατάλαβα πώς τό πράμα καί γιά μένα δέν εἶχε... τελειώσει, ἔτσι ἀπλά.

Ἐπίσης, ἄπό τήν τρίτη μέρα εἶχα κι ὅλας μετανουώσει γιά τό δικό μου πισωστράτημα... «Ὅσο πιό πολύ ἀποτραδιέσαι, ἔλεγα, στό δικό σου πρόβλημα, τόσο πιό πολύ οἱ ἄλλοι προσπαθοῦν νά σ' ἀναιρέσουν».

Ἐπειτα, ἦταν κι ὁ μαῦρος τύπος,

«Τᾶδεῖα θαρέλια βροντοῦν περσότερο»,

πού τήν τρίτη μέρα τό πρωῖ ξεσπάθωσ' ἀνοιχτά. Μέ τ' ἀποσιωπητικά καί τίς ἐκρήξεις του μοῦδωσε νά καταλάβω αὐτό πού εἶπαν κάποτε πώς «ὄλοι ὅσοι ἔχουν νύχια, ἀγωνίζονται νά κατασπαράξουν αὐτούς πού ἔχουν τά φτερά».

Οἱ ἄλλες ἐφημερίδες, πού κρατοῦσαν τήν ὑπόθεση στό περιθώριο, ξαφνικά τότε, βρῆκαν τήν εὐκαιρία νά φουντώσουν τήν εἰδησεογραφία τους γύρω ἀπ' τή δίκη Μπάαντερ - Μάϊνχοφ, πού γίνονταν στό Σταμχάϊμ, δῶ κι ἐνάμιση περίπου χρόνο καί τράδαγε δίχως τελειωμό.

(...λένε γιά τά τσακάλια, πώς στήν Ἀφρική πᾶνε πίσω ἀπτά λιοντάρια στό κυνήγι, κι ἔτσι ζοῦνε τρώγοντας τ' ἀπομεινάκια τους.)

Παρακολούθαγα μέ περιέργεια τίς λεπτομέρειες καί τούς ὑπαινιγμούς.

(Περιγραφή τῆς φυλακῆς μαμούθ. Αἴθουσα καί δικαστήριο, φρούριο κανονικό ἀπό μπετόν, ποῦναι δυνατό ν' ἀν-

τέξει και βομβαρδισμό με πυραυλους. Οί κατηγορούμενοι, θεριά ανήμερα (δυό άντρες, δυό γυναϊκες, μπλουτζίν και μαϋρες πέτσινες ζακέττες, ισχνοί απ' τίς ατέλειωτες άπεργίες πείνας, γκριζοπράσινοι απ' τήν έλειψη ήλιου στά νεκρά τμήματα τής φυλακής, έξουθενωμένοι απ' τήν αισθητηριακή μόνωση) στέκονταν άδιάφοροι πίσω απ' τήν άλεξίσφαιρη όθόνη. Τρακόσες πενήντα σελίδες κατηγορητήριο. Γύρω στίς πενήντα χιλιάδες σελίδες τά τεκμήρια. Ληστεϊες και μπόμπες. Δολοφονίες, άπαγωγές κι άλλα έγκλήματα. 'Ο Κάρλο Σάντσεζ, τό «τσακάλι» πάλι στή μέση. Οί αεροπειρατεϊες. 'Η διεθνής τρομοκρατία. Οί κίνδυνοι... Οί κίνδυνοι... Και σά κατακλειϊδα: Οί κορωνες σε μαϋρα περιθώρια: «Πρέπει επί τέλους νά δείξουμε πώς ύπάρχει μια θέλησ' ισχυρότερη απ' τή δική τους»... «Πρέπει τό κράτος μας νά προστατέψει τήν τάξη, έστω και σε βάρος τών βασικων ανθρωπινων δικαιωμάτων»...

Μ' όλα τουτα, θάρνε κι έδω ή ατμόσφαιρα.

Μέρα με τή μέρα, και τό νά μπω στην αίθουσα του δικαστηρίου γίνονταν πρόβλημα.

'Ατέλειωτες οί ορέες απόξω. Ταξινόμοι με πλήρη εξάρτηση, στέκονταν στίς γωνιές. Σωματική έρευνα στην είσοδο. Ταυτότητες. 'Αγριοκοιτάματα. 'Επιλογή στό άκροατήριο.

Τούτο τό μπλόκο, μουφερνε στή μνήμη τήν εποχή πού φράκαραν τό άκροατήριο με βιγλάτορες και δε χωροϋσαν άλλους. Τώρα, βέβαια, οί βιγλάτορες φύγανε απ' τό προσκήνιο, άλλ' απ' ότι βλέπω και με τούς κιγκλιδάρους και τούς ταξινόμους, πού άπομειναν ή δουλειά πήγαινε ρολόι. Σά νά μήν άλλαξε τίποτ' από τότε... Και καταλάβαινα, πώς κάθε φορά πού θά χρειάζονταν νά κάνουν δίκες, περσότερο για τήν επιβεβαίωση τής κυριαρχίας, παρά για τήν ισχυροποίηση του δικιου, τέτοιες καταστάσεις δε θά λείπουν.

'Ηταν όμως, μιάν ιστορία πού μ' απόδιωχνε και δε μου πήγαινε.

—'Ενας Θεός ξέρει, πόσο ειμαι νομοταγής και φιλήσυχος

ἄνθρωπος εἶπα στόν κριτή μου μέσα. Αὐτό δέ παναπεῖ ὅμως, πῶς εἶμαι καί δειλός ἢ κοντόφθαλμος, ἔτσι πού νά δίνω δίκιο καί «στούς λύκους, ὅταν φωνάζουν γιά ἐγγυήσεις, ἐπειδή τάχα τά πρόβατα λιμάρουν τά δόντια τους κι ἀπειλοῦνε νά τούς κατασπαράξουν...».

Μέσα στήν αἴθουσα τοῦ δικαστήριου, ἔνοιωσα βαθύτερα τίς τύψεις μου γιά τό χρόνο ποῦχα λείψει. Καί σκεφτόμουνα πῶς δίχως φίλους, νοιώθεις πραγματικά σά ξοδεμένος.

Πολύ παλιά, εἶχα γνωρίσει τόν Ἀλέξη.

Μιά μέρα, πρίν τήν Πορεία, μίλησα στόν Περικλῆ.

Τό γιό τοῦ γείτονα, τόν ἔβλεπα σχεδόν καθεμέρα, δῶ καί κάμποσα χρόνια, ἔξω ἀπ' τό σπίτι μου, ἀλλά δέ χαριετιόμαστε, ὅπως καί μέ τόν πατέρα του.

Οἱ ἄλλοι ὅμως μοῦταν ἄγνωστοι. Φάτσες πού πάλεψα ὧρες μέσα μου νά τίς συσχετίσω ἢ νά βρῶ ὁμοιότητες. Ἦταν πέρα γιά πέρα ξένες. Ἀδιάφορες. Στό βάθος κάπως ἐχτρικές. Μιά δυό μάλιστα, παραγομισμένες φτόνο.

Ἡ δίκη σέρνονταν. Δέ προχωροῦσε.

Ἡ ἐντύπωσή μου εἶναι, πῶς ἀπλωνε σιγά - σιγά, σά μιά μάζα πυκνόρευστη, κι ἔπιανε προκατασκευασμένους χώρους καί κανάλια.

Ἐσπαγα τό κεφάλι μου νά βρῶ, πῶς εἶναι δυνατό σέ μιά δίκη νά ὑπάρχει ἕνας σκοτωμός, ...πού νά περνάει στό περιθώριο καί νά μή φαίνεται. Ὅταν κι ὅπου βόλευε τόν καθένα ἄφινε νά φανῆ τό περιστατικό ἀπρόσωπα. Τό πτώμα ὅμως μ' ἐπιμέλεια κάποιιοι φρόντιζαν νά κρατιέται θυθισμένο κάτω ἀπ' τή ρευστή μάζα. Κι ἔτσι πῆγε μέχρι τέρμα, ὥσπου ὁ πολτός ἰσοστάθμισε καί βρῆκε τήν ἰσορροπία του. Ἦταν τώρα πιά σίγουρο πῶς δέ θά ξαναδοῦν τό φάντασμα νά ἐπιπλέει, γιά νά χαλάσει τό σενάριο τῆς «Πορείας καί τῶν Ἀγριῶν Ἐπεισόδιων τῆς νύχτας». Τέλειωσεν ἡ δίκη, ὅπως ἄρχισε. Στόν ἴδιο ἴσο. Μέ κάποιες τρίλλιες στ' ἀναμεταξύ καί γαργαρίσματα. (Ἀνασύσταση ἐνώσεων πού διαλύθηκαν. Ἐγκώμια ἐγκλημάτων. Πρόκληση ἐμπρησμῶν. Βεβήλωση μνημείων. Φθορά ξένης περιουσίας. Ρύπανση. Ἀνταρσία. Ἀντί-

σταση κατά τῆς ἀρχῆς. Τεντυμποῦσμός. Κυκλοφορία παράνομη ἐφημερίδων...). Τερτίπια καί θάναυσεσ ἐπεμδάσεισ στό μοντάζ ἀπό κατευθυνόμεν' ἄτομα πού κατάληξε μοιραία, σέ κάποιεσ καταδίκεσ... Σφραγίδα τῆς ἐπίσημησ ἐκδοχῆσ γιά τή βεβαιότητα μιᾶσ θεαματικῆσ παρουσίασ.

Ἔμεινα στή δική μου ἐκκρεμότητα, μέ τήν ἐκρηκτικὴ συμπίεση τῆσ ἀλήθειασ, μέσα μου.

Ἀπ' τήν ἀρχή ἢ θέση τοῦ Πρωτέκδικου στό Κάστρο —τυχαῖοσ τραυματισμός ὁποῦχε σά συνέπεια τό θάνατο τῆσ Μαριλοῦ— δέ μέπειθε.

Τό περίεργο εἶναι πῶσ δέ συμφωνοῦσα οὔτε καί μ' αὐτό πού ὑποστήριζαν μέ τόσο πάθος... οἱ κατηγορούμενοι: Ἀπόδειξη τῆσ βίας πού ἀσκήθηκε, σά χαρακτηριστικό μιᾶσ πάντασ πραχτικῆσ τοῦ κυρίαρχου μηχανισμοῦ.

Κι ἔμπαινα σέ σκέφεισ καί προβληματισμούς.

Μπορεῖ ἓνασ θάνατοσ νᾶναι μονάχα μιᾶ σκέτη ἀπόδειξη;

Κι εἶναι δυνατό, αὐτά τὰ νέα παιδιά, νά δίνουν τόση πίστη πάνω στή φόρμα, παραμερίζοντασ τό περιεχόμενο;

Ἔνασ θάνατοσ ἔχει μιᾶν ἀμεσότητα πού συγκλονίζει. Εἶναι ἓνασ σπαραγμός...

«—Ἄλλο πράμα, σοῦ λένε ἢ λογομαχία, ἀκόμα καί τ' ἄπαγμα στά χέρια, κι ἄλλο ἓνασ φόνοσ (καυγάσ δηλαδή μέ τό βόλι), πού στό κάτω - κάτω γίνεται μονόλογοσ κείνου πού πυροβολεῖ».

Σκέφτομαι: Ἀναμφισβήτητα, ὁ θάνατοσ εἶναι τό τελευταῖο γεγονόσ πού ἀπόμεινε αὐθεντικό, στίσ παρυφές τῆσ ἀμεσησ ἐπικοινωνίασ τῶν ἀνθρώπων. Ὅλα τᾶλλα ἐντάχτηκαν στό θέαμα καί λειτουργοῦν μέσ' ἀπ' αὐτό μ' αὐτοματισμό, σά στερεότυπα. Ἀποστασιοποιήθηκαν. Κι ἔτσι μπορεῖ κανένασ τώρα καί τήν ἐπικοινωνία μεταξύ μας ν' ἀντιμετωπίζει σά ξένοσ θεατής. Ἀπάνθρωπα.

«κανένασ ἄνθρωποσ στόν κόσμο, δέν εἶναι νησί, ὀλομόναχο καί ξεχωριστό...».

‘Ο θάνατος του κάθε ανθρώπου είναι δικός μου θάνατος, αγγίζει τό σῶμα μου. Σκάβει μέσα μου βαθειά. Ἀνοίγει τέτοιους λάκκους πού δέ κλείνουν μέ θεωρίες καί προγράμματα. Εἶναι σά νά μέ μικραίνει, ν’ ἀφαιρεῖ κάτι ἀπ’ τήν αἰωνιότητά μου...

Ἵποψιάζομαι, πώς αὐτό πού ὑποστήριζαν οἱ κατηγορούμενοι, ἦταν μιά φυτεμένη σκέψη, σκέψη δηλαδή πού τήν ἐπιδίωξε ἡ κυριαρχία γιά τήν ταπείνωση του ἀνθρώπου, τόν ἐξευτελισμό του, πού καταλήγει τελικά στή νομιμοποίησή της... Θυμάστε πούλεγαν οἱ βιγλάτορες «Δέρνουμε ὄχι τόσο γιά τό γοῦστο μας, ὅσο γιά νά μαθαίνουν ἔξω καί νά μᾶς φοβοῦνται»;

...Τό θωρακισμένο βγῆκε ἀπ’ τό στενό τῆς καγκελαρίας τῶν Φουσατών..., εἶπε στήν ἀπολογία του ὁ Ἀλέξης. Ἡ πρώτη σειρά τῆς πορείας, πιστοχώρησε μέ σύγχιση καί φωνές. Εὐφρονικά κι ἐνῶ τό θωρακισμένο ἔμοιαζε νά σταματᾷ φάτσα στ’ ἀνακατεμένο πλῆθος, ἔστριψ’ ἀριστερά καί βάλθηκε νά διαγράφει καταγῆς τά ὄρια μας. Τά ὄρια, πέρ’ ἀπ’ τά ὁποῖα ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι τῆς πορείας δέ θάχαμε δικαίωμα νά προχωρήσουμε. Γιατί καθώς φαίνεται, πάντοτε χρειάζεται νά μπαίνει μιά ξεκάθαρη γραμμὴ ἀνάμεσα στήν ἐξουσία καί σέ μᾶς... Ἐμεῖς μετακινηθήκαμε πρός τήν ἀπέναντι πλευρά. Ἡ Μαριλὸύ βγῆκε ἀπ’ τή γραμμὴ καί τήν ἀκούσαμε νά φωνάζει: Κρατηθεῖτε... Φαίνεται ὅμως πώς ἤθελε νά πῆ καί κάτι ἄλλο. Ἀλλά δέ πρόφτασε... Ὅπως ἡ φωνή της ἔκοψε ἀπότομα, γύρισα νά δῶ τί τῆς συμβαίνει. Καί τήν εἶδα νά τρικλίζει μπροστά στίς ρόδες του θωρακισμένου. Εἶχε χάσει τήν ἰσορροπία της κι ἦταν φανερό πώς τήν εἶχαν συμπρώξει ἀπ’ τό πλάϊ, ἀκριβῶς τήν ὥρα πού τό θωρακισμένο ἦτανε μπροστά καί θά τήν ἔπαιρνε στά σίγουρα ἀπό κάτω. Μοῦ φάνηκαν ὅλα προ-σχεδιασμένα... Τό θωρακισμένο... Τό συμπρώξιμο... Ἡ σύγχιση... Καί πάγωσα. Ἀπό τήν ἀντίθετη πλευρά, πρόβαλε ὁ Περικλῆς φωνάζοντας: Δολοφόνοι... Κι ἡ μάζα τῆς πορείας ἐπανάλαβε πολλές φορές: Δολοφόνοι... Δολοφόνοι...

Προσπάθησα νά φτάσω δίπλα. Μοῦταν ἀδύνατο. Τό θωρακισμένο, ἔκανε ἀπότομη στροφή κι ἐξαφανίστηκε, καθώς ὁ κόσμος

συγωστίζονταν πάνω του. Κάποια στιγμή, μέσ' απ' τὰ κεφάλια του παραζαλισμένου πλήθους, είδα νά προβάλει ὕπτιο τό τραυματισμένο σῶμα τῆς Μαριλοῦ. Δυό χέρια προσπαθοῦσαν νά τό συγκρατήσουνε ψηλά, καί κείνο σπάραζε σά νάθελε νά τούς ξεφύγει. Ἦταν ὀλοφάνερο πώς μέσα σ' αὐτό τό χαλασμό... κάθε προσπάθεια νά ξεκολλήσουνε ἀπό τή μάζα ἤθελε βοήθεια... Κι ἔκανα ὅτι μποροῦσα γιά νά πλησιάσω... Λίγα μέτρα μᾶς χώριζαν. Ἐπρεπε ὅμως νά κινηθῶ ἀντίθετα στό ρέμα. Καί δέν τὰ κατάφερα...».

...Ὁ Περικλῆς σέ λίγο διευκρύνισε. «Ἀπό τούς ἄλλους ἔμαθα, πώς ὁ Κυριάκος, θάρδια τή μέρα τῆς πορείας πλάϊ στή Μαριλοῦ, ἦταν αὐτός πού ἄρπαξε τό σῶμα της ἀπό καταγῆς, παίροντάς το μακριά ἀπ' τόν κόσμο. Ἦταν ζωντανή ἀκόμα καί τήν είδα. Τούς ἀκολούθησα μέ δυσκολία. Ἀλλ' ὅταν βρέθηκα στήν ἄκρη φαίνεται πώς ἦταν πιά ἀργά. Οὔτε Κυριάκος οὔτε Μαριλοῦ φαινότανε. Καί βάλθηκα νά ψάχνω στά στενά τριγύρω, μέ τή σκέψη πώς κάπου θάχαν καταφύγει κεῖ κοντά. Κι εἶχαν τήν ἀνάγκη μας. Ἀλλά δέ βρήκα τίποτα. Ἀπό κει πίσω, ἦταν ἐρημιά. Καί θάρρεψα γιά λίγο, πώς ἴσως νά μήν ἦταν κάτι σοβαρό. Καί πώς τό πιθανότερο θά ἦταν οἱ δυό συντρόφοι μας νά εἶχαν ξαναμπεῖ στόν κόσμο. Πίστευα μέσα μου, πώς ἦταν ἀδύνατο στή Μαριλοῦ νά ἐγκαταλείψει τήν Πορεία πρὶν τό τέλος της... Ὅταν σέ λίγο τὰ θωρακισμένα ἔκαναν ντού κι ἡ πορεία σκόρπισε, κανένας δέ μποροῦσε νά μᾶς πει μέ σιγουριά τί ἀπόγιναν οἱ δυό μας σύντροφοι. Κι ἦταν αὐτή ἡ ἀβεβαιότητα πού μ' ἔκανε νά τριγυρνῶ μέχρι τὰ ξημερώματα στους δρόμους σά τρελλός, ἐλπίζοντας ἀργά ἢ γρήγορα νά βρῶ τὰ ἴχνη τους. Σ' ὅλες τίς φωτιές, τίς ἀνατινάξεις, τίς ἐκρήξεις, τὰ πογκρόμ, τίς ἐπιθέσεις. Ἀπό ἐπεισόδιο σ' ἐπεισόδιο. Ἀνάμεσα στους προβοκάτορες καί τούς μαυρομπλουζάκιδες, πού ἔξαλλοι, καί πρωτόγονοι, μέ χάλκινα κράνη, γροθιές καί σιδερένια ραβδιά, εἶχαν ξεχυθεῖ στό Κάστρο καί τ' ἀλώνιζαν, σπώντας καί ρημάζοντας ἀχόρταγα... σάν ἄγριες νομάδες, ἀφιονισμένες... μέσ' τή νύχτα... Χωρίς νά λογαριάζω τήν προσωπική μου ἀσφάλεια, τό ριγέ σακκάκι μου ποῦχε κι ὅλας ἀπ' τήν Πορεία σταμπαριστή. Καί τὰ φλάς, πού πέφταν μέ μανία πάνω μου... Τώρα πού τό συλλογίζουμαι, εἶναι φριχτό σ' ἀλήθεια... Τήν ὥρα πού ἐγώ ὄργωνα τούς δρόμους, νά τούς βρῶ, ἡ Μαριλοῦ

σ' άφασία χαροπάλευε στό Νοσοκομείο κι ό Κυριάκος, τό παιδί τοῦτο τῶν δεκαεφτά χρονῶ, χρωμένο κι ὅλας μ' ἕλη τήν εὐθύνη τῆς πορείας ἀλλά καί τίς ζημιές τῆς νύχτας, (αὐτές πού ὅταν κείνος εἶχε συλληφτῆ δέν εἶχαν γίνει, ἀκόμα), βασανίζονταν σέ πλήρη ἀπομόνωση...».

Ὁ Περικλῆς κι ὁ Ἀλέξης ἦταν οἱ μόνοι ἀπ' τούς κατηγορούμενους πού μίλησαν μέ λεπτομέρειες γιά τήν ὑπόθεση τῆς Μαριλοῦ. Καί φάνηκαν σάν αἰρετικοί μέσα στό κλίμα τῆς ὑπόλοιπης ομάδας. Ἀμέσως ἔπειτα, ὁ γιός τοῦ γείτονα στήν ἀπολογία του διάστηκε ν' ἀνασκευάσει ξεκαθαρίζοντας πάνω σ' αὐτό τή θέση τῶν κατηγορούμενων.

...«Δέν ἔχουμ' ἥρωες, εἶπε. Δέν προβάλουμ' ἥρωες. Δέν ἐπιζητοῦμε ἥρωες... καί πρό παντός δέν κατασκευάζουμε ἥρωες, ὅπως κάνει ἡ ἐξουσία, πού ζεῖ μέ μύθους καί δικαιώνει τήν ὑπόστασή της μόνο μ' αὐτούς. Ὅταν ἕνας εἶν' ἀγωνιστής... Μπορεῖ καί νά πεθάνει... Σημασία δέν ἔχει τό πῶς...».

Πρῖν τό τέλος ρώτησα καί γιά τόν Κυριάκο... Καί μοῦ εἶπαν πῶς σ' αὐτή τή δίκη ὁ Κυριάκος (τό παιδί τῆς θάρδιας) δέν εἶχε ρθει κατηγορούμενος, ἀλλά κατάθεσε σά μάρτυρας τίς πρῶτες κι ὅλας μέρες (πρό καθῶς φαίνεται ἦταν οἱ μέρες πού ἐγώ ἀπουσίαζα). Ἀπότι μοῦπαν, τρέμοντας καί μέ φωνή σβυσμένη, περιορίστηκε σέ γενικότητες... Καί χάθηκε ἀπό τότε.

Τό περίεργο βέβαια δέν ἦταν, πού ἀπό κατηγορούμενος ἔγινε μάρτυρας. Σ' αὐτές τίς καταστάσεις καί μ' αὐτά, ἔχουμε συνηθίσει. Τό περίεργο ἦταν πού αὐτό ἔγινε στόν Κυριάκο, κλειδί καθῶς ἔδειξε γιά τήν ὑπόθεση τῆς Μαριλοῦ... Κι αὐτό μ' ἔκανε νά ξανασκεφτῶ τή δίκη ἀπ' τήν ἀρχή...

Πρώτα καί κύρια, οἱ ἀρθρωμένες καθῶς λέγε, πολιτικές κινήσεις, κόμματα κι ὀργανώσεις, ἀπόφυγαν νά πάρουν κάποια θέση πάνω σ' αὐτή τή δίκη... Παρ' ὅλο πού εἶχαν εὐλογῆσει τήν πορεία στήν ἀρχή... Ὅταν οἱ ἀνακρίσεις ἔδειξαν κατά ποῦ πήγαινε τό πράμα, ἔκαναν μπράκ καί κόλλησαν πίσω ἀπ' τή γραμμή πού χάραξε καταγῆς στό δρόμο..., ἔξω ἀπ' τήν καγκελαρία τῶν Φουσατών, τό θωρακισμένο. Ἄρα, πήγανε ἀπ' τήν πλευρά

τῆς ἐξουσίας. Παραιτήθηκαν ἀπ' τὰ συνθήματά τους καί λούφαξαν κάτω ἀπ' τίς θεσμοποιημένες ἐγγυήσεις τους. Καθώς φαίνεται, θυμήθηκαν γιατί τούς βόλευε, τό «Θάμα στό Μιλάνο», πού τό λεφούσι ἀναλήφτηκε στά σύννεφα καβάλα στά σκουπόξυλα... Ἔτσι κατάλαβαν πώς ἔκλεισε τό θέμα τῆς Πορείας... Καμμιά διεργασία ιδιαίτερη στό σκεφτικισμό τους. «Στά περσότερα πράματα, δέ χρειάζονται βαθύτερες ἀναλύσεις»...

Ἐπειτα σκέφτηκα τό φάκελλο τῆς Μαριλοῦ μέ τά στοιχεῖα. Καί τή διάρρηξη πούγινε στό γραφεῖο μου, ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ φακέλλου... κι ὅλα τᾶλλα... Κόπος χαμένος... Στήν ἀνάκριση τό δήλωσαν: Ἐπρεπε νά τᾶχα καταθέσει σέ χρόνο ἀνύποπτο...

Μετά διαπίστωσα, πώς κι οἱ πραγματογνώμονες τῆς οἰκογένειας τοῦ θύματος, δέ φάνηκαν στή δίκη, παρόλο πού οἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν γιά κάποια ἔκθεσή τους...

Εἶπαν ἀκόμα, πώς τή μέρα τῆς πορείας καί τό κλειστό κύκλωμα τῆς τηλεόρασης δέ λειτούργησε... Κι ὅσα θυμᾶμαι πώς μ' αὐτό παλιότερα ἔπεφταν κεφάλια!!

Ἐπειτα ἦταν κι ἄλλα. Κι ὁ παρακρατικός πού ὁμολόγησε τό μηχανισμό τῆς πρόκλησης. Καί τᾶλλα στοιχεῖα πού βγήκανε στή μέση, μετά τίς ἀνακρίσεις, (καί πού γι' αὐτό δέν ὑποβλήθηκαν σ' ἐμπεριστατωμένο ἔλεγχο κι ἔμειναν ἀπόξω...).

Ἐνοιωθᾶναυτία. Μιά πίκρα στήν καρδιά πού μ' ἔσφαζε. Ἀπέραγτο κενό... καί θλίψη. Καί δέ θά γλύτωνα παρά σάν ἔδρισκα ἕνα τρόπο, νά μείνω κάπου ὀλομόναχος γιά ν' ἀνταλλάξω δύο κουδέντες μ' ἕνα δικό μου, τόν κριτή πού ἔχω μέσα μου...

Τράβηξα κατά τά χωράφια.

Πῆρα τό μονοπάτι μέ τίς ἀνθισμένες ἀκακίες. Κι ὅταν κατάλαβα τό χέρι τῆς σιωπῆς νά μοῦ κρατάει σφιχτά τό φάρδος τῆς ράχης, σκέφτηκα πώς εἶναι ὦρα.

— Τώρα τί κάνουμε; τοῦ λέω.

— Ἐμετό, μ' ἀποκρίνεται.

— Ἐέρεις, συνεχίζω, μέσα μου ξύπνησαν παλιοί δαίμονες.

— Τό βλέπω... Ὅμως δέν ἔχεις ἄδικο... εἶναι πού ὁ βασιλιάς δέν ἔχει ἀκόμα κατατομηθῆ...

Μόλις ἀκούγεται μακριά ὁ φλύαρος προπομπός τῆς ἀνοιξιά-
τικῆς βροχῆς... «κλόουν πού θρηγοῦν τὴν πένθιμη δεντροστοιχία»,
ἀφίνω νά μετεωρίζονται οἱ ὑποψίες, πού ἀχρήστεψαν τὸ θάνατο
τῆς Μαριλοῦ στήν κακία τῆς μνήμης καί ξαναγυρνῶ στοὺς δι-
κούς μου χώρους.

...Κατηφορίζοντας τὸ μακρὸ σκοτεινὸ δρόμο,
πηγάδι μέσα μου ἢ ὑπεκφυγή,
Ψάχνω μάταια νά βρῶ δικαιολογίες, στά ἄλλοθι
τῶν τρομερῶν ἐνυπνίων...
Συμπληγάδες οἱ τοῖχοι
πλοκάμ' ὑγρό ἢ σιωπὴ
ἄχ! πῶς στό μυαλό μου σφίνωσεν ἡ ἀράχνη
ἀνάλητη
τά ὕφαλα ρίγη
κι ἡ καθημερινὴ βροχή...

«Ένα μικρό κορίτσι, ανύποπτα νυχτώθηκε
ἄξαφνα μέστη λύπη...»

Τῆ ρωτοῦσα ἄν γέννησε τελικά, καί πῶς τά κατάφερε.

Κι αὐτή μέ κοίταζε στά μάτια μέ βλέμμα παιδιοῦ ανύποπτου.

— Μά δέν ἤμουν ἔγγυος ποτέ, μοῦ λέει.

Τῆς θύμισα τόν καιρό πού γνωριστήκαμε.

— Δέ θυμᾶμαι... εἰλικρινά τίποτα... μά τίποτα.

— Κι ὅμως τῆ διαβεβαίωσα, ἦταν γιαιτό πού μείνατε στό σπίτι μου μιά νύχτα, μέ βροχή.

Σκέφτηκε.

— Πάνω στό Λόφο; πρόστεσε. Ἄλλα στό Γκρίζο Λύκο; Καί καθώς τῆς ἔνευα ναι, χαμογέλασε καί διάστηκε νά συμπληρώσει.

— Ναι, ναι, ναι... Κι ἔσπασε στά γέλια. Ἦταν κόλπο, μοῦ εἶπε. Κόλπο πού τό κάναμε συχνά μέ τόν Ἀλέξη, τά βράδυα πού δέν εἶχαμε λεφτά γιά ξενοδοχεῖο... Ὡστε λοιπόν πιστέψατε καί σεις; Καί γώ νόμισα...

Στήν ἀρχή, μέσ' τό μισοσκόταδο, ἔνοιωσα τό βλέμμα τῆς καρφωμένο στήν καρέκλα, ποῦταν ἄδεια πλάϊ μου.

Ἐπειτα ἡ ἴδια, μέ γρήγορες δρασκελιές, δρέθηκε ὀρθια δίπλα μου.

Σίγουρα πατήματα. Χαμόγελο πλατύ. Καί τό μυαλό μου πήγε κατευθεία στόν αἰφνιδιασμό πού γίνεται μ' ἐπαγγελματική ἀκρίβεια.

— Ψώνισμα, σκέφτηκα.

Τί ἄλλο γά ὑποθέσω; Ἦταν Σάββατο. Ὡρα δεκάμιση τό βράδυ. Καί πρό παντός, ἦταν τό μέρος: ...«ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ Ο ΚΟΧΛΙΑΣ». Τόπος πού σήκωνε τό ψώνισμα.

(Κατά τὰ λεγόμενα τῆς ἔρευνας στό τύπο, ἀπ' τήν πλατφόρμα τοῦ ΚΟΧΛΙΑ, ξεκινᾶνε οἱ βίζιτες (παναπεῖ ἐρωτικές παρέες σ' ἀτμόσφαιρα καλλιτεχνική). Ἀπό τόν ΚΟΧΛΙΑ κι οἱ «ἠχολῆπτες», οἱ μεσάζοντες. «Μανεκέν, φωτομοντέλλα καί τραγουδίστριες», μέ τό πού κάποιος τούς, ἔταξε δουλειά, καί πρίν ἀκόμα γίν' ἡ πρόσληψη, ἔχουν ξασφαλίσει κι ὄλας τό μάνατζερ τους, τίς παρέες τους, τίς πάσσες τους, καί τριγυρίζουνε τά βράδουα γιά «παρέα». Οἱ ἄλλοι κάθονται στά τραπέζια καί καρτεροῦν τήν εὐκαιρία νά σεγκοντάρουν... Ἔτσι κι ἄλλοιῶς, κάποιος θά τσιμπήσει. Τό θέμα εἶναι ποιός...

Ἄσ' ἔμπορικός ἀντιπρόσωπος; Ἄσ' ἐπιχειρηματίας; Ἄσ' μεγαλοτουρίστας... πού βρίσκεται δῶ γιά δύο τρεῖς μέρες καί μέ τήν εὐκαιρία... Ἦ τά παιδιά, πού τά πληρώνουνε στό τέλος ρεφενέ, ἀκόμα καί τό γιατρό ἄν τύχει, γιά νά μήν ἔχουνε μπλεξίματα ἀπό τήν περαστική τους σχέση;

Ἔπειτα εἶναι καί τό ἄλμπουμ μέ τίς φωτογραφίες καλλιτεχνῶν... Μετά ὁ ἀρραβογιαστῆς. Τό ὑποψιασμένο ἀντράκι μέ τό βαρὺ ὕφος, (τόν παλιό καιρό κομπάρσος, πού στίς κηδεῖες τῶν χουντικῶν ἔκλαιγε μέ τίς ὥρες, «ἐπί πληρωμῆ»). Καί τελικά, ὁ σύζυγος. Τό ἀπροσδιόριστο αὐτό νούμερο. Ἀνυποψίαστος, παφουμαρισμένος, καλοκαθισμένος μίκυμάτος, στό Μεγάλο Θέαμα.)

Γράβηξα ὅμως μακριά. Βιάστηκα στά συμπεράσματά μου. Δίπλα μου καθώς κάθισε, ξεκαθάριζα λεπτομέρειες, πίσω ἀπ' τά μπλεγμένα της μαλλιά καί βεβαιώθηκα. Ἦταν ἡ Μαριλὸύ, στήν τελευταία ἔκδοσή της.

Οὔτε κἀν θυμᾶμαι, πόσα χρόνια πρίν, ἦρθε στό ἐργένικό μου, μέ τό φίλο της μαζύ. Τόν Ἀλέξη. Πουλιὰ μουσκίδι στή βροχή. Μιά νύχτα ὀλόκληρη, δίπλα στό τζάκι. Γινήκαμε φίλοι.

Ἀπό τότε, τήν ξανάβλεπα, πότε δῶ καί πότε κεῖ, στούς δρόμους. Γιομάτη ἔγνοιες. Καμμιά φορά παρέα μ' ἄλλους. Φωνακλού. Ἐξεγεραμένη. Ἀσυμβίβαστη. Πάντα σέ σὺλ Ἄντζελλα Νταϊίδις. «Τῆς κακῆς κυρᾶς καί τά μαλλιά τῆς φταῖνε».

Ταγάρι, γκελεμπία... Τρίτοι, άσχετοι, μοΰχανε πει, πώς μιάν έποχή, έκανε θέατρο...

Άπό καιρό πιά δέν ειχαμε νά ποϋμε τίποτα. Γνωριμία ξεφτυσμένη. Παρόλο πού πολλές φορές διαισθανόμουνα τήν παρουσία της, έτσι, σά νά κινιούμαστε κι οί δυό σέ μιά τροχιά παρόμοια. Μ' άλλη όμως ταχύτητα ό καθένας, ρυθμό και δρασκελιά. Πότε - πότε χαιρετιόμαστε από μακριά, μ' ένα χαμόγελο. Σφυρίγματα τών καρδιών σ' άνοιχτό πέλαγος.

Γιά κάμποσο, τήν έχασα έντελώς, και ξαφνικά βγήκε στή μέση σ' ένα ρόλο καινούριο... Κάθε Δευτέρα, στή γωνιά τής Φυσικομαθηματικής πρωτ' - πρωτ', νά πουλάει υπόγειο τύπο. Τ' άρσπερό της χέρι σά κρεμάστρα και τό δεξί άφίσσα. Πού και πού σάντουιτς. Κι έπαναλάβαινε μηχανικά, ρολόι κουρντισμένο... «Τό 'Οδόφραγμα, όργανο μέ τεκμήρια». "Η «'Ο Πολικός άστέρας». "Η «Οί Μετεωρολόγοι». Καμμιά φορά πάλι «Λαϊκάί Άγώνες, γιά τήν έθνική ανεξαρτησία, τό Σοσιαλισμό και τή Δημοκρατία». Κι άλλοτε, άλλα, διάφορα, από πολλές σημαίες και καράβια. Στο χώρο πάντοτε τής έπανάστασης, τών όργισμένων και τής άμφισβήτησης... Μοναχική, χαμένη στό δικό της όνειρο. Λειτουργώντας σ' ένα κύκλωμα αυτόματο κι ύπνωτισμένο, περισσότερο σάν άπουσία παρά μέθεξη, πού μέβαζε νά σκέφτουμαι:

«Τό Δαίμονα από μπροστά τόν κούρευαν
και κείνος μάλλιαζε από πίσω...»

—Θά μοϋ προσφέρετε τό καφεδάκι; Ήταν πάντα τό μικρό παιδί πού άποζητοϋσε καταφύγιο.

Ύποψιάστηκα, στόν καλυμμένο έννευρισμό της, πώς διαζόνταν γιά μιά θέση άσυλο. Δίπλα σέ κάποιονε. Ν' άποχτήσει στό τραπέζι της φλυτζάνι μέ καφέ. Σιγουράδα. Και νά περνάει άπαρατήρητη. Ήταν πού κάτι μέσα μου μέκανε νά τή βλέπω μόνιμα μαθητευόμενο συνωμότη.

(Τό μυαλό του κατευθεία στό στενόμακρο φυλλάδιο μέ τό μαϋρο ξώφυλλο πού τοϋ πούλησε ή ίδια, κι ειχε μέσα ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΜΤΝΑΣ, (γιά τούς άδελφούς μας Κ.....)

Πῶς γίνεται μιά μπόμπα Μολοτώφ

(μπουκάλι μέ βενζίνη φουσκωτό, στουπί ἀπόξω, στεριωμένο σέ μονωτική ταινία...).

Ἦ τ' Ὁρολογιακό κοκτέιλ Μολοτώφ

(Γυάλινο μπουκάλι μ' ὀρυκτέλαιο, βενζίνη, καί στό στόμιο πυροδοτήρας ἀπό δοκιμαστικό σωλήνα. Τσιγάρο δίχως φίλτρο. Φυτίλι πουδραρισμένο μέ μπαρουτόσκονη...).

Πῶς κάνουμε τό σαμποτάζ σ' ὀδικό δίχτυο

Πῶς στήνουμε ὀδοφράγματα.

Πῶς ἀντιμετωπίζουμε ἄρματα μάχης...).

Ἔνας συνωμότης βέβαια συμπαθητικός, δικός μας πού περνοῦσε τή μετεφηβική του ἀνταρσία.

Μέ τόν καφέ μπροστά, ἡ ἀνασφάλεια στά μάτια της γύρισε σέ μίαν ἀπόλυτη σιγουράδα.

—Ὠραία, εἶπε, λίγο μακρόσυρτα καί ταχτοποίησε τήν καρέκλα ἔτσι πού νά σημαδεύει τήν ὀδό Τ... δίπλα στόν ΚΟΧΛΙΑ.

Κάτι ὀμως σά νά μή πήγαίνε καλά. Καί τά δευτερόλεφτα μιᾶς ἀοριστίας στό διάλογο, μ' ἔκαναν νά σκεφτῶ πῶς παρ' ὀλ' αὐτά, ἡ Μαριλὸύ δέ μ' εἶχε ἐντοπίσει ἀπόλυτα. Καί μ' ἔπιασε τότε μιά φλυαρία ἀδυμονίας. Ἐνοιωθα λίγο ταπεινωμένος κι ἀπό ἀντίδραση, μέ κακία ἀνάμιχτη, δάλθηκα νά τή ρωτῶ ἄν γέννησε.

—Ὠστόσο, ἐρχόμουνα κοντά σας μέ μιά σιγουριά, πρόστεσε. Μέσα μου ὀμως... δέν εἶχα σκεφτῆ ποτέ ὀτι εἶμαι κι ὀλας χρεωμένη ἀπέναντί σας... Τόχα πραγματικά ξεχάσει. Δέ θά μου κρατῆτε, βέβαια κακία;... Ὄταν περνοῦν τά χρόνια, οἱ γνωριμίες πιά δέν ἔχουν τί καί πῶς ξεκίνησαν. Σημασία ἔχει ἡ φωνή, τό γέλιο, τό χρῶμα τῶν ματιῶν, ἡ ἔκφραση, ἡ ἀφή ἀκόμα στά χέρια, ἡ κίνηση... Πολλές φορές σκέφτουμαι καί γιά τά ὀνόματα, πῶς εἶναι περιττά κι αὐτά... Ἀλλά γιατί νά σᾶς τά λέω;...

—Γιατί κουβεντιάζουμε, τῆς λέω.

Κάτι σκέφτηκε.

—Ναί, βέβαια κουβεντιάζουμε, συνέχισε... Κουβεντιάζουμε. Εἶναι κι αὐτό κάτι.

— Καί γιά νά μή καθόμαστε, ἔτσι ἀντικρυστά ὁ ἕνας στόν ἄλλο καί κοιταγόμαστε, πρόστεσα... " Ἀλλωστε εἶναι τόσα αὐτά πού-
χουμε νά ποῦμε...

— Σάν τί; μοῦ λέει.

— Νά... Θάθελα νά μάθω περισσότερα γιά σᾶς. Τόν Ἀλέξη;
Τί κάνατε; Πῶς τά καταφέρατε στό τέλος;

Γέλασε πικρά.

— Καταφέραμε; Τί καταφέραμε; Τίποτα δέ καταφέραμε.
Μπερδεμένα πράματα. Ζούσαμε τότε μαζύ καί κάποτε χωρίσαμε...
Χωρίσαμε, μάλιστα ὕστερα ἀπόνα γερό καυγά κι ἕνα μπερντάκι.
Κεῖνος ἔμεινε στό Κοινόβιο... Γελᾶτε; Ναί στό Κοινόβιο, ὕστερ
ἀπ' τά Μάταλα. Ἦταν τότε πού περνούσαμε μιά περίοδο ἀόριστης
ἀνταρσίας. Ὁ Ἀλέξης εἶχε τίς ιδέες, προχώρησε μέ τούς ἄλλους
συντροφιά σ' αὐτό πού λέγε αὐτοσυντήρηση καί λήφτερη κοινωνία...
ξέρετε: Κοινόβια, ἀντιπανεπιστήμια, φημερίδες, περιοδικά ὑπόγεια,
θέατρο, ὀλοκληρωτική μή ἀνάμιξη... Καί πρόκοψε... Ὅσο γιά μέ-
να; Ὀδοντωτή ἱστορία. Εἶχα κουρασθή. Εἶχα καί τή μάνα μου
πού μέτρωγε καί ξαναγύρισα στό σπίτι... «Σκυλί καλοθρεμένο,
καθώς λένε, δέ φεύγει ἀπ' τό τσαντήρι».

— Καί δέ ξαναἰδωθήκατε ἀπό τότε;

— Ἀστεῖο πράμα! Μέ τόν Ἀλέξη; Πῶς, πῶς... βλεπόμαστε.
Βλεπόμαστε καιριά φορά στό δρόμο. Ξέρω τά στέκια του. Ξέρει
τά δικά μου. Στήνουμε καρτέρι κι ἀγαπιόμαστε στά πεταχτά, μέ
τό παλτό πού λένε. Ἀραδιάζουμε πότε - πότε ἀσήμαντες ἱστορίες
καί καθημερνότητες. Κανένα ἀνέκδοτο καινούριο. Γελᾶμε... Αὐτό
εἶν' ὄλο... Εἶναι φορές, μᾶς πιάνει ὁ διάβολος ἀπτό ποδάρι, καί
θέλουμε νά ξαναρχίσουμε ἀπτήν ἀρχή. Ἀλλά κι αὐτό περνάει γρή-
γορα. Τό βρίσκουμε συμβατικό καί ρουτινιάρικο. Ξέρουμε κι οἱ
δύο πῶς ὄλ' αὐτά ἔχουν ὀριστικά τελειώσει. Τ' ἀφίνουμε λοιπόν
νά πέσει στό νερό... καί τέρμα. Παρ' ὄλ' αὐτά στό μέσα μας γεν-
νιέται κάποια πίκρα. Ἔτσι πού βλέπω τόν Ἀλέξη, νά ξεμακραί-
νει μόνος, νοιώθω σά μάνα του, φυτρώνει μέσα μου μιά τρυφε-
ρότητα κι εἶναι σά γλυκειά παγίδα. Μέ τόν καιρό κι αὐτά περ-
νοῦν, φτάνουν στό μηδέν καί πάλ' ἀπτήν ἀρχή... Θέ μου τά ἴδια,
πῆρα κατήφορο...

— Μά ἐγώ τό ζήτησα, τή διακόφτω... Ἐξ ἄλλου, ἔτσι δέν

είπαμε; Πρέπει και νά κουβεντιάσουμε. Μόνο μέ τήν κουβέντα και τά διαλείματα της μποροῦμε νά κάνουμε νταρσάν.

— Νταρσάν; Μά τί είναι και τοῦτο πάλι.

— Στά ἰντικά, νταρσάν σημαίνει ὀπτική ἐπικοινωνία μέ τ' ἀγαπημένο πρόσωπο.

— Νταρσάν, νταρσάν... πολύ ὠραῖο. Ὀπτική ἐπικοινωνία, θαυμάσιο. Καμμιά φορά εἶναι κάτι πράματα... Θυμᾶμαι και τήν ἄλλη φορά στό σπίτι σας, ἦταν τόσο ζεστά... Εἰλικρινά σᾶς λέω, ἂν μοῦ ζητούσατε τότε, νά μείνω θάμενα. Μέ τή βροχή κατάσαρκα, νοιώθει κανένας ἔντονα, ἐπιθετικά τόν ἔρωτα. Θάμενα στ' ἀλήθεια... Καμμιά φορά και μέ τ' αὐτί κανένας ἐρωτεύεται. Μ' ἀρέσει νά σᾶς ἀκούω νά μιλάτε...

Γέλασα. Ἐπειτα ρώτησα πάλι γιά τόν Ἀλέξη, ἂν τόν ἐβλεπα στό δρόμο θά τόν γνώριζα;

— Μπά δέ φαντάζομαι μοῦ λέει, γένια, τρίχες, μαλλιά, ὕφος και δέ συμμαζεύεται... Ὅπως μίλαγε ξαφνικά ἡ φωνή της ἔπεσε στό πιανίσσιμο μιᾶς ἄτεγκτης εἰρωνίας.

Ἡ πλατεία γύρω μας φορτίζονταν μέ κίνηση. Ἡ ταράτσα τοῦ ΚΟΧΛΙΑ πύχτρα. Κάθε τόσο ἡ Μαριλῶ, χαιρετοῦσε κάποιους περαστικούς, ἔπειτα τους ἔπαιρνε ἀπό πίσω μέ τό βλέμμα, και κάπου ἐκεῖ πέρα στή γωνιά τους ἐγκατάλειπε. Φάτσα σέ μένα, πίσω ὅμως ἀπὲς τή Μαριλῶ, ἕνας περίεργος (βλέμμα σάν ἐπιτύμβια πλάκα) μοναχικός και μονοκόκαλος, συνταξίδευε μαζύ μας. Καί μὲ βράζει ἡ ἔγνοια γιά λογαριασμό τῆς Μαριλῶ. Δυό τρεῖς φορές τόν ἐπίασα νά κάνει αὐτό πούκανε και κείνη. Μέ τό βλέμμα του ἔφτανε στή γωνιά, παρακολουθώντας τους γνωστούς τῆς Μαριλῶ, κι ἔπειτα ξαναγύριζε πάνω μας.

Σκέφτηκα: Τόν τρώει ἡ περιέργεια, ὅταν κανένας εἶναι ἄδειος, ζεῖ μέ τά ἐνδιαφέροντα τῶν ἄλλων.

Ὅστόσο, ἀπόταν τόν πῆρα εἶδηση, ἡ παρουσία του ἄρχισε μέσα μου μιᾶ περιέργη διεργασία, πού μέ παράσυρε στή σιωπή. Ἴσως νά τό παρατήρησε κι ἡ Μαριλῶ, γιατί κι αὐτή σταμάτησε ἀπότομα, σά νᾶχει φτάσει σ' ἀδιέξοδο. Ὁρα ἔντεκα προχωρημένη. Ἡ σιωπή μας δέθηκε μ' ἕνα κόμπο λύπης.

«...Όταν δέ μιλάμε στή σιωπή, είμαστ' ένας άνθρωπος
Κι όταν μιλάμε, γινόμαστε δύο...»

Ο τροχαίος πού ρύθμιζε τήν κυκλοφορία στή διασταύρωση, πιά κάτω, αποσύρθηκε. Έτσι τώρα τ' αυτοκίνητα πού κατέβαιναν άπτήν όδό Π... άπροειδοποίητα, στή γωνιά τής όδοϋ Τ... έστριβαν δεξιά και στριμώχνονταν τόνα πίσω άπτ' άλλο. Η όδός Τ... ήταν άνασκαμένη και τό τσιμπλόφωτο πού τόδειχνε, έπαιζε τό ρόλο του κάπως καθυστερημένα. Κλάξον, κόρνες, φωνές ξεσήκωναν τόν τόπο. Ήταν αδύνατο νά συνεχίσουμε. Φέραμε τίς καρέκλες δίπλα δίπλα, αλλά και πάλι ό,τι λέγαμε έμοιαζε μέ σήματα μορς... ΤΟΟΟ... ΤΙΙΙ... ΤΑΤΑΤΑ... Οί χειρονομίες δέ βοηθούσαν και πολύ. Αποφασίσαμε νά μετακινηθοϋμε, στάθηκ' όμως εκατόρθωτο νά συμφωνήσουμε για πού. Προσπάθησα νά πω, τίς ήμουν λέφτερος ώς τά μεσάνυχτα... «στό σπίτι πάρτυ τή παιδιά κι οί πατεράδες άνεπιθύμητοι...». Τό κατάλαβε, γελάσαμε. Η κατάσταση πήγαινε στό χειρότερο. Στά κορναρίσματα προστέθηκαν τώρα σειρήνες άμεσης δράσης. Έφτασαν τρία μαζύ αυτοκίνητα, τόνα μάλιστα αντίθετα στό ρέμα! Σύγχυση. Πιστεύαμε πώς τό νταραβέρι ξεκινούσε άπτήν κυκλοφορία. Κάτι περίεργοι μαζεύτηκαν στήν άκρη τής πλατφόρμας του ΚΟΧΛΙΑ. Αδειασαν τά περσότερα τραπέζια και τά γκαρσόνια μάζευαν λογαριασμούς άλαφιασμένα. Πάνω στην ώρα ήρθε κι ό δικός μας. Καθάριζε τό τραπέζι και ζήτησε νά πληρώσουμε...

Καθώς τόν βλέπαμε, καθισμένοι μεις κι όρθιος κείνος, έσκυψε άπότομα και ψέλισε στ' αυτί μου έμπιστευτικά.

— Φαίνεται βρήκαν στό στενό και δεύτερο ποδάρι... χι χι χι.

— Δεύτερο ποδάρι; ρώτησα.

— Ναι βέβαια... Στο λάκκο. Κεϊ βρέθηκε χτές βράδυ και τό άλλο... Γίνεται φαίνεται... έξαγωγή μέ δόσεις... χι, χι, χι. Τίς προάλλες μάλιστα, λίγο πιά πέρα, είχανε βρει στόν σκουπιδοτενεκέ και στήθη γυναικειά...

Δέν καταλάβαινα, και τό γκαρσόνι μέ σνομπάριζε. Οί άνθρωποι του ΚΟΧΛΙΑ έχουν τό δικό τους χιοϋμορ, όπως κι έναν δικό

τους τρόπο γά συνεγοοῦνται. Δέν ἤμιουν ἀπ' αὐτούς, κι ἴσως γιαυτό δέν τόπιασα στά σδέλτα.

Ἡ Μαριλού ρώτησε ἤρεμα. «Τί συμβαίνει;»

Καί τό γκαρσόγι πιό συγκρατημένο τούτη τή φορά, ἔσκυψε νά τῆς ἐξηγήσει.

Ὅπως ἔβλεπα πλάϊ τή φαλάκρα του στό φῶς — δυό τσουλούφια πεταμένα πάνω ἀπ' αὐτιά, τή γαμπή του μύτη... Περριεργο! Κάτι μοῦ θύμιζεν αὐτός ὁ ἄνθρωπος. Ἡ φωνή του. Τό ὕφος του. Ἀκόμα καί τό πῶς κουνιόνταν ἢ μασέλλα του ἢ κάτω, πού παράσερνε τ' αὐτιά του πέρα δῶθε.

Ἀπ' τίς ἐξηγήσεις του, ἔπιασα σχόρπιες λέξεις: Κομμένο ἀπό γόνατο. Σκουπιδοτενεκές... Πετάχτηκα ὄρθιος. Τό γκαρσόγι χαχανίζοντας ἐπιδεικτικά, πιάνοντας καί τήν κοιλιά του, μᾶς γύρισε τήν πλάτη. Εὐχαριστημένο πού μᾶς ἀναστάτωσε. Περνώντας δίπλα μου, ξερόβηξε καί πρόστεσε μέ σαδισμό: «Ἔχει γούστο νᾶναι καί τά δυό πού βρήκανε δεξιά!!!»

Ἦμιουν τώρα βέβαιος γιαυτόν, ἀλλά δυσκολευόμουνα νά βρῶ τό ποῦ καί πότε, γιά νά τόν προσδιορίσω.

Ἐνα πόδι, βέβαια, ἢ δυό στό λάκκο, καθώς εἶπε εἶναι μιά ἐκκρεμότητα σημαντική. Ὁ γούς σου πάει σέ δολοφονία... Ἀλλά...

Οἱ ταξινόμοι βάλθηκαν νά διαλύσουν τή συγκέντρωση ἀπό τήν ἄκρη τῆς πλατφόρμας. Κανένας ὅμως ἀπ' αὐτούς, πού γύριζαν δέν ἦτανε σέ θέση νά μᾶς ποῦν κάτι συγκεκριμένο. Στ' ἀναμεταξύ ἡ πλατεία μπλοκαρίστηκε μ' αὐτοκίνητα ἄμεσης δράσης. Κόκκινοι καί γαλαζιοί φάροι στριφογύριζαν, κι ἕνα γύρω τά πεζοδρόμια, οἱ διτρίνες, ἡ πέργκολα τοῦ ΚΟΧΛΙΑ, πῆραν ὄψη τσίρκου. Κι οἱ φάτσες τῶν ἀνθρώπων σά φτιασιδωμένες πόρνες...

...Ξαναγυρνώντας στό τραπέζι μου τό βρήκα ἄδειο. Ἡ Μαριλού πῆγε κι αὐτή νά μάθει... Ἄς περιμένω.

Δέν πρόφτασα νά καθήσω καί νάσου δυό ταξινόμοι μέ πολιτικά. Ταυτότητες, στοιχεῖα καί τέτοια. Ὁ ἕνας πιό ἐρευνητικός. Ἦθελε περισσότερες πληροφορίες. Δέν καταλάβαινα τή δυσπιστία του. «Ἦταν γιά τό κομμένο πόδι;» «Καί ναι καί ὄχι», μοῦ ἀπαντάει. Ὁ ἄλλος κόλλησε στά φλυτζάνια τοῦ καφέ. «Ποιός ἦταν στήν παρέα σας;» «Μιά φίλη»... «Ὄνομα καί στοιχεῖα;»... «Εἶν' ἀπαραίτητο;» «Γιά νά ρωτᾶμε; Ἀσφαλῶς». Ἀπόφυγα τή Μαριλού,

κι είπα για τή φίλη μου τήν ὀδοντίατρο. Πῆραν τά στοιχεῖα της κι ἀπομακρύνθηκαν. Ὁ ἐρευνητικός πρόστεσε: Θά τό ἐξετάσουμε.

Τό γκαρσόνι ξαναγύρισε νά συμμαζέψει, μουρμουρίζοντας.

— Για κάτι τέτοια εἶναι μάνα. Τό μαγαζί ὅμως στή γωνιά πού τάδειασαν, οὔτε καί τό λογαριάζουν... Στήν ἀναμπουμπούλα οἱ μάγκες βρῆκαν εὐκαιρία καί ξάφρισαν τό ταμεῖο.

Κυτάζω, κόσμος μαζωμένος, κάτι θάγινε πραγματικά. Σκέφτουμε νά ρωτήσω τό γκαρσόνι ἄν γνωρίζομαστε καί πῶς. Ἄλλά μετάνοισα. Τό μυαλό μου ἔπειτα πῆγε στή Μαριλίου. «Ἐτσι κι ἄλλοιῶς λέω, μέ ταξινομοῦς κι ἐρευνες για ταυτότητες ἢ Μαριλίου, θᾶχει πάρει δρόμο. Ὡρα καί για μένα νά τοῦ δίνω.»

Τράβηξα γραμμή στό μαγαζί μέ τή διάρρηξη. Νά δῶ τί γίνεται. Ζαχαροπλαστεῖο κι αὐτό, ἀλλά δέ μπόρεσα νά καταλάβω τίποτα. Ἡ σήμανση ἔπαιρνε ἀποτυπώματα, μέσα στό ταμεῖο. Ἄπό ξω περίεργοι. Ὁ ἕνας μίλαγε για μπόμπες καί δολοφονίες... κάπως ἀόριστα. Ἄλλοι για κόλπα διαφημιστικά. Κάποιος τρίτος για κυβερνητικό ἀνασχηματισμό. «Ὁ πρωθυπουργός ζήτησε ἀπ' ὅλους, ὑπουργούς κι ὑφυπουργούς ἔγγραφη παραίτηση, για νά διευκολυνθῆ»... Για διάρρηξη ὅμως καί κλοπή κανένας. Θυμήθηκα τόν περιπτερά τῆς ὁδοῦ Σ... στήν πλατεία τοῦ Ἁγίου Δονάτου, τό περασμένο Σάββατο, ἀκριβῶς τήν ἴδια ὥρα, καθώς πάλευε μπροστά ὁ καημένος μαζεύοντας φημερίδες καί τσιγάρα για νά κλείσει, δέν πῆρε εἶδηση πῶς ἀπό πίσω, ποῦταν ἡ πόρτα ἀνοιχτή, τρύπωσε ὁ πονηρός στό σβέλτα κι ἄδειασε τό μπεζαχτά. Τρέχα γύρευε... μπόρει νάτανε κι ὁ ἴδιος μέ τόν ἀποψινό.

Στή συζήτηση παρατήρησα, ἀνακατεμένος στούς πολλούς, νά παίρνει μέρος κι ὁ τύπος ποῦταν λίγο πιό πρίν, καθισμένος στό διπλανό τραπέζι καί μᾶς παρακολουθοῦσε. Ἐτσι πού τόν ἔβλεπα καί τώρα, μέ τό ριγέ σακκάκι του, στό ἴδιο στύλ, πνιγμένο μέ τά ἐνδιαφέροντα τῶν ἄλλων, ἐπιβεβαίωσα τή πρώτη διαπίστωσή μου.

Τά φῶτα στήν ὁδὸ Α... σθημένα. Ἐσφιξ' ἡ καρδιά μου. Ἰσαμε τ' αὐτοκίνητό μου, λέω, ἔχω νά διανύσω γύρω στά διακόσια μέτρα. Κι ἀνοιξα τό θῆμα. Ἦμουν τρομοκρατημένος κι ἔβλεπα σ' ὅποιον συναγτοῦσα κι ἕναν ὑποπτο φόνου ἢ κλοπῆς... Ἀκόμα καί τίς δύο γάτες, δίπλα στ' αὐτοκίνητό μου, ποῦχαν ξεκοιλιάσει

μιά σακκούλα σκουπιδιῶν, τρώγοντας τοῦ καλοῦ καιροῦ, τίς πέ-
ρασα κι αὐτές γιά συνωμότες...

...Στήν πρώτη διασταύρωση, καθώς ἤμουνα σταματημένος μέ-
τόν κόκκινο σηματοδότη, μιά τροτέζα ἔπεσε πάνω μου καί ζήτηγε
νά περάσουμε μαζί τή νύχτα.

(Ἡ δημοσιογραφική ἔρευνα σημείωνε:

Ἄο βίαιος θάνατος ξεσπάει τό Σαββατόβραδο. Στά μπάο.
Στά κέντρα διασκέδασης. Στούς δρόμους. Στά πάρκα. Στίς
λέσχες. Στά πάρτυ. Μέσα στά φορητά αὐτοκίνητα. Στίς
ἐρημιές. Στά οὐρητήρια.

Τά Σαββατόβραδα πάλι, γίνονται ληστεῖες καί διαρρήξεις.
Καμμιά φορά οἱ ληστεῖες κι οἱ διαρρήξεις καταλήγουνε σέ
σκοτωμούς. Ἄλλοτε πάλι οἱ σκοτωμοί γίνονται πάνω σέ καυ-
γάδες μ' ἀσήμαντες ἀφορμές καί χωρίς συγκεκριμένο λόγο.
...Ἦτανε, λέει, παλιοί φίλοι, σ' ἓνα κόσμο σκληρό καί κακο-
ζυμωμένο. Χώρισαν ὅταν ὁ ἓνας ἀπτούς δυό μπῆκε στή φυ-
λακή γιά μαστροπεία. Ὁ ἄλλος παράδευνε στόν ὑπόκοσμο.
Δέκα ὀλόκληρα χρόνια. Κι ὅταν ξανατάμωσαν, μ' ἄσπρα
μαλλιά κι οἱ δυό, ἐτοιμώχτηκαν στό πρῶτο μπάο, πού βρέ-
θηκε μπροστά τους. Γιά νά τό γιορτάσουν. Ὁ ἓνας ἀπτούς
δυό παράγγειλε τσαί. Ὁ δεύτερος παραξηγήθηκε, ἔβγαλε
τό σουγιά του καί τοῦ τόν κάρφωσε στό χέρι. Ἐπεςαν στή
μέση οἱ θαμῶνες τοῦ μαγαζιοῦ, κι ὄλα φάνηκε πώς κάλμα-
ραν. Σέ λίγο ὁ πρῶτος, βγῆκε στή γωνιά ἀπόξω καί περιμέ-
νε. Ὄταν ὁ δεύτερος πέρασε δίπλα του τρικλύζοντας, ρί-
χτηκε πάνω του μέ λύσσα καί τόν πετσόκοψε... Οἱ πρῶτες
βοήθειες, μέ τό συνωστισμό τοῦ Σαββατόβραδου, ἄργησαν
νά φτάσουν στό Ἐφημερεῦον κι ὁ δεύτερος πέθανε στό
δρόμο... Ἐπει ὁ πρῶτος ξανακλείστηκε στή φυλακή...»

Περίεργοι ἀλλοτριωτικοί μηχανισμοί ἀποστράγγισαν
τή ζωή ἀπ' ἀνθρώπινο περιεχόμενό της. Ναρκωτικά, ὄπλα,
ποδόσφαιρο, τυχερά παιγνίδια, μαστροπεία, νταϊλίκι. Καί
τήν ξεστράτησαν στό χῶρο τῆς ἀσυνενοησίας.

...Ὄσο γιά τό σκοτωμό; Ποιός νοιάζεται γι'αυτόν; Εἶπε στήν

κατάθεσή του ὁ ταξινόμος. Μπήκαμε στό μπάρ, νά δοῦμε τί συμβαίνει, καί βρήκαμε τό πτώμα καταμεσῆς στήν πίστα. Ἡ ὀρχήστρα ἔπαιζε, κι ὀλόγυρ' ἀπό πτώμα χόρευαν ζευγάρια. Μέσα στό κέντρο θάπρεπε νά ναι καί πενήντα νοματέοι, οἱ τριάντα ἔλεγαν πῶς δέν ξέρουν τίποτα... Μόλις ἄρχισαν οἱ πυροβολισμοί, εἶπαν τρέξαμε καί κλειστήκαμε στίς τουαλέτες... Σκέφτηκα: Πῶς τούς χώρεσαν ὅλους; Πάντως γιά τό σκοτωμένο διάρα δέν ἔδιναν. Κεῖνο πού τούς ἔκοφτε, ἦταν πού σταμάτησε ἡ μουσική στή μέση».

Ἄπτά χαράματα τῆς Κυριακῆς, ὅμως οἱ δολοφονίες μεταφέρονται στά σπίτια μέσα. Ἀνάμεσα στούς συγγενεῖς. Οἱ παντρεμένοι ἀρπάζονται μεσ' τίς κουζίνες, μπροστά στούς ἀπορημένους γείτονες καί τ' ἀγουροξυπνημένα τους παιδιά.

«Νοικοκύρηδες, σοῦ λένε. Ἦσυχτοι. Δέν εἶχαν ξαναδόσει ἀφορμή. Τό πῶς καί γιατί σκοτώθηκαν, εἶν' ἀνεξήγητο...»

Οἱ παράνομοι ἐραστές λύνουν τίς διαφορές τους στίς κρεββατοκάμαρες ἢ τά δωμάτια ξενοδοχείων τρίτης τάξης...».

Τόν καταπιέζει τό αἶσθημα τῆς ἀτομικῆς του ἀδυναμίας. Τρέχει μέ τ' αὐτοκίνητο χωρίς νά λογαριάζει σήματα.

— Εἶναι πού ὁ φανταστικός του τρόμος τόν φοβίζει πιά πολύ ἀπτόν χειροπιαστό; Ἦ αὐτό πού κάνει εἶναι μιά προσπάθεια ἀπελευθερωτικῆς ἐκτόνωσῆς του;

Σκέφτεται: «Ἡ τραγωδία στήν ἐποχή μας εἶναι ξοφλημένη. Κι ἡ φάρσα καταντάει ἀνιαρή στό τέλος. Ἔτσι τό μόνο πού μᾶς ἀπομένει εἶναι τό πείραμα. Ἐνας φόνος πραγματικός. Εἶναι τό μόνο πού μᾶς δίνει αὐθεντικά τή διάσταση τῆς ζωῆς...».

Στά πεζοδρομία σκυνθροπές οἱ σιλουέτες. Ἄνθρωποι βιαστικοί σά φαντάσματα. Σκιές ἐφιαλτικές, ὄνειρική παράξενη αἴσθηση.

Προσπαθεῖ νά θυμηθεῖ. Μάταια ψάχνει μέσα του τήν ταυτότητα τοῦ γκαρσονιοῦ. Ἡ παγιδευμένη ἀνίχνευσή του καταντάει ἔμμονη ἰδέα στή σκοτεινή σπηλιά τῆς μνήμης.

Βασανίζετ' ἄδικα. Τό βλέπει. Ἄλλά δέ μπορεῖ. Κι ἀρχίζει ἀντίστροφα. Τόν περιγράφει μέσα του ξανά... καί ξανά. Παιγνίδι μέ μιά φουσκαλίδα ἀτμοῦ... προσπαθεῖ νά τήν αἰχμαλωτίσει στό κέντρο τοῦ ζεστοῦ νεροῦ κι αὐτή ξεφεύγει, φτάνει στήν κορφή καί δραπετεύει.

...«Καμμιά φορά τά πρόσωπα ξεφορτώνονται τίς σάρκες τους καί δέ μένει παρὰ μόνο τό περίγραμμα μεσ' τό κενό κι ἓνα βλέμμα πού τρουπάει σά τό λαμπάκι τοῦ ὀφθαλμίατρου...»)

Ρώτησα τήν τροτέζα πόσα θέλει... Καί τῆς ἀφίνω τά διπλάσια. Ἔπειτα, τήν παρακάλεσα νά πάει κατευθεῖα σπίτι τῆς νά κοιμηθεῖ. Τά τσέπωσε ξαφνιασμένη. Ἄλλά σέ λίγο, πρίν ξεκινήσω, ἀκούω νά ξεφωνίζει πίσω μου: «...Μαλάκα.....ε! μαλάκα...».

«Ἀγάπησα τή νύχτα τόσο τρυφερά πού τώρα ὁ θάνατος δέ μέ τρομάζει...».

Τό πρῶτο τηλεφώνημα στό σπίτι, Κυριακή πρωτῆ - πρωτῆ, ἦταν τῆς Μαριλοῦ... Πῆγε στήν πλατφόρμα, λέει, τοῦ ΚΟΧΛΙΑ νά μέ βρεῖ, κάπως ἀργά βέβαια, περασμένα μεσάνυχτα, καί δέ μέ βρῆκε. "Ἐτσι τῆς δόθηκ' εὐκαιρία νά πεταχτεῖ καί στήν ὁδὸ Τ... Οὔτε πόδια κομμένα, οὔτεσκουπιδοτενεκέδες. "Ὅλα μούσια καί κουραφέξαλα. "Ἄλλωστε Κυριακή, οἱ σκουπιδιάρηδες ἀργία. "Ὡστόσο, θάκανε μιάν ἔρευνα καί πάλι θά μέ κρατοῦσ' ἐνήμερο. "Ἄν διάβασα φημερίδες; "Ἄστεϊο πράμα... τυπώνονται ὅλες τὸ Σάββατο τ' ἀπόγεμα. Ραδιόφωνο; "Ὁχι. "Ἐκανε συλλογισμούς γιά τὰ χτεσινοβραδυνά, βαθμολογοῦσε ὑποψίες, κλιμάκωνε ἐνέργειες καί τρόπους δράσης. Τελικά... ἐνδιαφέρομαι πολύ ἢ χτεσινή βραδιά... δέ βρίσκετε; Νά ξαναβρεθοῦμε... Αἱ Ναι καί πῶς τὰ πήγατε μέ τὰ παιδιά; «Μέ τὰ παιδιά;» Νουμισα πῶς ἀναφέρονταν στό πάρτυ. «"Ὁχι αὐτά. Μ' αὐτούς πού ζήταγαν ταυτότητες καί στοιχεῖα;» «Δέν εἶπα τίποτα γιά σένα, ἀνάφερα μιά φίλη μου ὀδοντίατρο. Δέν εἶχα κάτι ἄλλο πρόχειρο... «Καλά - καλά, δέν ἦταν δά καί τόσο σοβαρό, εἴ ἄλλου. Τό γκαρσόνι, σᾶς εἶπε τίποτ' ἄλλο;»... Δέ θυμόμουν.

Μόλις διάκοψεν ἡ Μαριλοῦ, μέσα μου ἐνοιωθα, σά νά φορτίζονταν ἡ μέρα μέ τήν ἀπειλή μιᾶς εἰδησης. "Ἐπειτα σκέφτηκα, καλοῦ - κακοῦ νά δόσω ἓνα μήνυμα στή φίλη μου τήν ὀδοντίατρο. Νά τόχει ὑπόψη της. Ποτέ δέν ξέρεις τί μπορεῖ νά γίνει... Σχηματίζοντας τόν ἀριθμό της, ἔπεσα πάνω στόν αὐτόματο. Καί κάηκα... «Σᾶς ὁμιλεῖ ὁ αὐτόματος τηλεφωνητής τῆς σύνδεσης 36248... Ἡ ὀδοντίατρος Α... Π... βρίσκεται ἐκτός Κάστρου. Θά ἐπανέλθει στή δουλειά της τήν προσεχῆ Τετάρτη, ὀχτώ Ἰουγίου... "Ἄν θέλετε ν' ἀφίσετε σύντομο μήνυμα, ὑπαγορεύσετε ἀμέσως μετά τόν τρίτο χτύπο. Εὐχαριστῶ... ἔτοιμοι. Ντούπ γτούπ, γτούπ...».

Τί νά πῶ; Προτίμησα νά κλείσω. Μ' ἔπιασε ἀπελπισία.

Ρίχνω μιά ματιά στίς φημερίδες. Τίποτα τό ιδιαίτερο. Ἀτέλειωτα κατεβατά, μέ γενικότητες... «Τό γλωσσικό», «Ἡ ζωή στό 2000 μ.Χ.» «Ποιός σκότωσε τό γιατρό Κ... (Ντοκουμέντα ἀπτά χρόνια τῆς φωτιᾶς)», «Ἡ Κρίση τῆς οἰκογένειας», «Ἡ μείωση τῆς μετανάστευσης, μέτρα γιά τόν περιορισμό της...». Καί τελικά μιά εἰδηση:...«Τό πτώμα τοῦ Βολιδιανοῦ ἐξόριστου ἠγέτη... Βρέθηκε χτές βράδυ μέ δεμένα μάτια, διάτρητο ἀπό σφαῖρες στά προάστεια τῆς πρωτεύουσας... Μετά τήν ἐξαφάνισή του, ὁ Ὑπουργός πληροφοριῶν τῆς Χουντικῆς Κυβέρνησης, εἶχε δηλώσει πώς τό θῦμα ξαφανίστηκε ἐπίτηδες, γιά νά φέρει τήν κυβέρνησή του σέ δύσκολη θέση...».

Πετῶ τή φημερίδα πάνω στό πάτωμα.

Ἀνάσκελλα ξαπλωμένος μένω κάμποση ὥρα καί σχεδιάζω διάφορα. Ἄλλα δικά μου, ἄλλα ξένα...

(Θυμήθηκε στήν ἀρχή, ἦταν τότε πούμινε στά Ἐξ... Φοιτητής αὐτός, μόνιμα ὑποψήφιοι οἱ ἄλλοι. Ἄνεργοι. Ὀργισμένοι. Καί χασομέρηδες. Ζούσανε πέντε σ' ἓνα δωμάτιο, τέσσερα ἐπὶ τέσσερα. Κι ἀτέλειωτες οἱ συζητήσεις τους μέχρι τά χαράματα. Ἐλτόνωση στήν ἀπραξία. Πήγαιναν τά μαρξιστικά τσιτάπα, πέντε παράδες. Κι ἡ ἐπανάσταση ἔμοιαζε νάσαι στό κατώφλι. «Ἐκλαμβάνανε τόν πρῶτο μῆνα γιά ἓνατος». Οπου νάσαι θά ἐκραγεῖ, ἔλεγαν. Κι ἴσως τήν ἄλλη μέρα τό πρωῖ... Τήν ἄλλη μέρα τό πρωῖ ὅμως, μέ κεῖνο τό ξενύχτι, κανένας τους δέ σπάραζε. Κι αὐτό τραβοῦσε μέχρις ἀργά τό μεσημέρι. Ἔτσι ὁ καημένος, ὁ κύρ Πέτρος ἀπό ἀπέναντι, πού κάθε βράδυ παρακολουθοῦσε τίς ἐπαναστατικές ἐκρήξεις τους, πάνω στό πρεβάζι του ἀκουμπισμένος, σιωπηλός καί μ' ἓνα μόνιμο χαμόγελο στά μάτια, παλιός σύντροφος κι αὐτός, τοῦ τριάντα πέντε, συμμαζεμένος τώρα καί κάπως σκεφτικός γιά τήν ἀπόλυτ' αἰσιοδοξία τους, κάθε πρωῖ, γύρω στίς ἐφτάμιση, ὡς ξεκινοῦσε νά πάει στή δουλειά του —γραφιάς σέ κάποιο συνεταιρισμό— ἔβρισκε τήν εὐκαιρία νά τούς προγκάρει χτυπώντας τή γροθιά του πάνω στά παντζούρια τους.

-- Ε!!! Προλετάριοι, φώναζε. Σηκωθείτε. Οί καπιταλιστές είναι κι όλας άπτίς έξη στή δουλειά.

Φυσικά διάρα δέν έδιναν, οί τέσσεροι άπ' αυτους. Καί μέ κλειστά τά μάτια άλλαζαν πλευρό. Μόνον ό Κώστας, πουταν κι ό πιο φανατικός πετάγονταν όρθιος και διαολόστελνε τόν κύρ - Πέτρο, όχι τόσο γιατί του χάλαγε τόν ύπνο, καθώς έλεγε, μιά κι άυπνίες τόν τυρανούσαν, όσο γιατί του χάλαγε τό κέφι, μέ τό πού τούς άνάφερνε πρωϊ - πρωϊ. Αυτό, φαίνεται πως ήτανε και μιά μικρή νίκη του κύρ Πέτρου... Καθώς έφευγε, ακούγανε νά χαχανίζει τόν κατήφορο, φχαριστημένος πού τούς τήν έδωσε πρωϊ - πρωϊ στά νεύρα.

Γιά τούς νεοφώτιστους κείνα τά χρόνια, κάτι λέξεις σαν τό προλετάριος, καπιταλιστας, προτσές, άγκιτάτσια,... ήχοϋσαν σά καμπάνες. Έφερναν μηνύματα κι είχαν μιά μαγία άνεπανάληπτη.

Έότε όμως όλα τους ήτανε όμορφα και πιο όμορφα από κάθ' άλλη φορά...

Δέν έμειν' άπτήν παρέα κείνη τίποτα. Λίγο άργότερα ό Κώστας, συμβιβασμένος πιά για τά καλά, σκοτώθηκε στην έπαρχία, πλασιέ φαρμάκων, σ' αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Οί άλλοι τρεις, φύγανε μετανάστες στην Κεντρική Ευρώπη. Γκασταμπάιτερ. Κι ούτε ξέρει κανένας πιά τί απόγιναν...

Τάχα νάναι αλήθεια αυτό πού ειπαν:

«Τραγικοί είναι όσοι στασίασαν. Κι ευτυχισμένοι όσοι αποδέχτηκαν τή μοίρα τους, όσοι μετά τή στάση πού άποτυχε γύρισαν στις δουλειές τους μέ κλειστό τό στόμα... και διαπίστωσαν τό παράλογο τής ζωής.»)

...Καταλαβαίνω, πως άν ξαναγυρνω σ' αυτους τούς χώρους τούς άναστατωμένους και τούς όδυνηρούς, τούτη τή στιγμή είναι πού ή Μαριλού μέ παρασέρνει σέ κάποια σύγκριση, μέ κάποια ταύτιση μαζύ της. Καί προσπαθω μιά και καλή νά ξεσκαλώσω. Πειθαναγκάζω τό μυαλό μου νά υπάρξει μόνο του. Νά ξεφύγει άπτίς νεκρές φωνές. Έτσι κι άλλοιως δρόμος άλλος δέν μου μένει πά-

ρεξ ό παροξυσμός. Τόνειρο τής χτεσινής νύχτας, παράλογο κι άδιάρθρωτο.

(Δεντροστοιχίες πού έτρεχαν. "Ανθρωποι δεμένοι στά τηλεγραφόξυλα μέ καλώδια ήλεκτροσόκ. Δρόμοι στρωμένοι σα-ραβαλιασμένα παραπήγματα, σάντουιτς και λουκάνικα. Κι αυτός νά πνίγεται στόν ιδρώτα και τήν άγωνία μέ τή σκέψη, πώς κάτω άπ' τά χαλάσματα βρίσκονται πεθαμένες μά-νες και δίπλα τους παιδιά πού ζοϋν άκόμα. "Επειτα σά νάταν νά πάρει μιάν ανάσα και νά ξεντώσει άπτήν άγωνία, άνοι-ξαν τά χαλάσματα μέ μιās κι αντί μανάδες και μικρά παιδιά βγήκαν άπό μέσα κάτι κυρίες του κατηχητικού, μέ βλέμμα σαστισμένου διάνου. "Η καθεμιά τους κράταγε στό χέρι κι ένα τεράστιο ψεκαστήρα, σέ θέση μάχης. Βλάσφημες και μεθυσμένες ρίχτηκαν παντου κι έψαχναν για σάντουιτς μέ λουκάνικα. Κι ως τάβρισκαν, έπεφταν καταπάνω τους μέ λύσσα, σέ στύλ μανιασμένου ζηλωτή, λές και ξέκαναν κα-τσαρίδες. Τά σάντουιτς καθώς χτυπιώνταν καταγής, μαύρι-ζαν και πατηκόνονταν σά περιτώματα ανθρώπων... "Η σκέ-ψη πώς τά σάντουιτς σχισμένα καθώς είναι μέ τά λουκά-νικα στή μέση ρέθιζαν τίς κυρίες του κατηχητικού, και τίς έκαναν νά τά ξορκίζουν σά βέβηλες, κολασμένες και προ-κλητικές φόρμες, τόν έκανε νά εκραγει στά γέλια, μεσ' τόν ύπνο του.

Ξυπνάει και σκέφτεται άκομα: Για φαντάσου, όλες τούτες οί κυρίες νά πεθάνουν και νά γράψουν οί έφημερί-δες: Πέθαναν πάνω σέ μιá γερή κρίση κοπρολαγνείας...)

"Ετσι, όπως καταγράφηκε ή λυτρωτική μου άπόγνωση, ανα-ρωτιέμαι αν τουτο τ' όνειρο, ήταν για μένα κάποιο άλλοθι ή ένας άλλος τρόπος μέθεξης κι επιστροφής στόν ίδιο πάντα χώρο. Τό ξάπλωμα βέβαια δίνει μιá σιγουράδα. "Ορθιος μπορείς άκόμα και νά πέσεις, τυχαίνει καμμιά φορά κι άνάποδος ό βιορρυθμός σου...

Ξέρω βέβαια πώς τά ψάρια μόνο και τά φίδια δέν όνειρεύον-ταν (δέν αντιδροϋν ήλεκτρικά τήν ώρα πού κοιμοϋνται) Και πώς

τόνειρο είναι προνόμιο τῶν ὁμοιόθερων. (Τό ξάπλωμα είναι πιό κοντά στό θάνατο).

Ξέρω ἀκόμα πώς ὅλες οἱ ἐγστικτώδικες — προγραμματισμένες ἐκδηλώσεις τῆς συμπεριφορᾶς μας, πού παραμερίζονται τή μέρα, ὡς ἀντιστρατεύονται στή λογική (κασσέτα μέ λογοκριμένο κείμενο), βρίσκουν εὐκαιρία τή νύχτα νά λυτρωθοῦν μέ τ' ὄνειρο. Ὁ φευγαλέος, παράλογος κι ἀσπόνδυλος μύθος (ὁ φόβος πώς πεθαίνεις εἶν' ἀσύγκριτα πιό συνταραχτικός ἀπό τόν τρόμο τῆς ζωῆς) μᾶς κάνει νά γνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας καί μᾶς ἰσορροπεῖ: «Ὁ ποντικός πού ἀρνεῖται νά δηλώσει ὑποταγή στήν ἀμίληκτη καί τρομερή παρουσία τῆς γάτας».

...Ὅμως παρ' ὅλ' αὐτά, γιά μένα τόνειρο εἶναι ἡ ΑΛΛΗ ὄψη τῆς ζωῆς. Ἡ τέταρτη διάστασή της. Καμμιά φορά ζοῦμε μ' αὐτό ὀλοκληρωτικά, ἀνάμεσα στή νοσταλγία τῆς παιδικῆς ζωῆς καί τήν ἀδυναμία τῆς κατάκτησής της...

«Στή σιωπή καί τή μοναξιά ἡ ἀνθρώπινη ψυχή, ὅταν οἱ ἄλλοι κοιμοῦνται ξυπνάει καί ξεκινάει τό ταξίδι τοῦ παράλογου...».

Τό ὑποβολιμαῖο μαγικό ὑποκατάστατο δέν πέτυχε. Κι ὁ γούς μου πάει ξανά στους μετανάστες φίλους μου. Ἀνοίγω τήν ἐφημερίδα καί διαβάω; Ἡ μείωση τῆς μετανάστευσης...

(Σταχειωμένος ἐφιιάλτης, λέει. Δέν εἶναι ξένο θέμα οἱ Γκασταμπάιτερ, εἶναι ἡ ἀφετηρία τοῦ δικοῦ του κόσμου. Θεμελιακή συνειδησιακά κατάσταση. Μιά ἔντονα βασανισμένη ἔκφραση τῆς σημερινῆς δοκιμασίας του, ἀπό τόν παραλογισμό καί τή σκληρότητα τῆς ὑπαρξῆς.

«...» Ἄν γιά τούς μετανάστες οἱ χειρότερες ὥρες εἶναι καῖνες, πού ἀκολουθοῦν τό σκόλασμα τῆς δουλειᾶς, μέχρι πού θά πέσουν νά κοιμηθοῦν, τότε οἱ Κυριακές τους γίνονται κόλαση σωστή. Μπορεῖ τίς Κυριακές νά κλάψουν κι ὄλας. Ἀνάμεσά τους κυκλοφορεῖ ὁ πορνοβοσκός. Τό φορητό αὐτοκίνητο, ἡ φτιασιδωμένη ξανθιά πόρνη. Τό κάθισμα κρεβάτι. Χρόνος περιορισμένος, πέντε μάρακα. Ἐχει ἄλλος σειρά.

Στήν ἀρχή, λέει κοιμόντουσαν σέ βαγόνια ἐγκαταλει-
μένα ἢ σέ σταύλους. Δέκα ἐργάτες πέντε κρεβάτια, πού
σημαίνει διαδοχική μίσθωση μέσα στό ἴδιο εἰκοσιτετράω-
ρο. Ἀπό δώδεκα ὥρες ὁ καθένας. Ὁ μόνος ἰδιωτικός τους
χῶρος εἶναι ἡ κλειδωμένη τους βαλίτσα.

— Οἱ ντόπιοι, γύρω, μᾶς κυττάζουν σά σκυλιά, σου
λένε. Ὅχι τόσο γιατί μοιάζουμε ἢ μᾶς φοβοῦνται, ὅσο γιατί
σκέφτονται μήπως κανένας ἀπό μᾶς λυσάξει.

Μείνανε μοναχικοί τρωγλοδύτες, πού μέσα τους ἔσβυ-
σε κάθε ἰκανότητα μετάδοσης μιᾶς αἴσθησης πραγματικό-
τητας. Ὅστερ' ἀπό χρόνια, σά γυρνᾶν στόν τόπο τους καί
κεῖ καταλαβαίνουνε, πῶς δέν τούς θυμᾶται πιά κανένας, πῶς
εἶναι ξένοι κι ὀλομόναχοι... Πῶς...)

Κατάδυση σ' ἀπύθμενο βάθος. Μή μου πεῖτε πῶς καί δῶ ἀπό-
μεινε κάτι ἀπτή φρεσκάδα τῆς ζωῆς, ἔξω ἀπτά σχήματα καί τίς
τύψεις; Ξέρω καλά πῶς ἂν ξεστρατίσω ἢ ἀδικήσω, κάποιος ἀπτούς
δικούς μου θένα γίνει ὁ δημόσιος κατηγορός μου. Ἄν μου λείψει
κάτι, ξέρω καλά πῶς πάλι κάποιος ἀπ' αὐτούς θά τόχει πάρει. Ζῶ
ἀνάμεσα σ' ἐχτρούς.

Μέ πιλατεύουν οἱ φωνές: «Σκάστο ἀπτή πίσω πόρτα, σκάστο
ὅσο πιό γρήγορα μπορεῖς. Σκάστο ἀπτό παράθυρο. Ὅλοι θά νο-
μίζουν πῶς εἶσαι μέσα καί δέ θ' ἀνησυχοῦν...».

« Τίποτα δέ σοῦ μένει ἄλλο νά κάνεις Δόν Κιχώτη μου παρά νά μάχεσαι τόν ἀγώνα ἐνάντια στούς ἀνεμόμυλους»

Στή πλευρά αὐτήν ἐδῶ τοῦ Πράσινου Λόφου, μᾶς κλέβουνε ὡς καί τόν ἥλιο ἀκόμα. Τό Κάστρο μέ τούς ἀψηλούς του Πύργους, μᾶς νυχτώνει πρίν τήν ὥρα μας. Τόχω κι ἄλλες φορές παρατηρήσει: "Όταν δῶ πέρα ἔχουμε σούρουπο, κάτω στό γραφεῖο εἶν' ἀκόμα μέρα, πού κρατάει καί κάμποσο.

Κυριακάτικα, βέβαια, τό γραφεῖο δέν εἶναι παρά μιά πρόφαση. Θά μπορούσα νά πάω σινεμά, ἀλλά νεκρή σαιξόν. Οἱ χειμωνιάτικοι κλείσανε, οἱ καλοκαιρινοί δέν ἀνοιξαν. Κι ὥστόσο κατηφορίζω. Μέσα μου νοιώνω νά ξεκόβω ἀπτό σπίτι κι αὐτό εἶναι τό θέλγητρο πού συγκομίζω... Ἡ διαδικασία τῆς ἀποξένωσης τραβάει τό δρόμο της.

(Τά παιδιά του κάθε μέρα λένε πώς τοῦ βάζουν ἀπουσίες. Κι αὐτός καταλαβαίνει πώς τραβᾶμε γιά μιά κοινωνία δίχως πατεράδες.

Εἶπανε στό μικρό νά σχεδιάσει κάτι γιά τό σπίτι καί κεῖνος ἔφτιαξε μιά μάνα γίγαντα κι ἕνα μπιζέλι γιά πατέρα. Ἔχει δίκιο τό παιδί. Ὁ πατέρας ξέκοψ' ἀπτό σπίτι. Τόν κρατοῦσε κεῖ ἡ αὐθεντία, τόνομα κι ἡ πατρική ἐξουσία. Τώρα τοῦ τά πήρανε κι αὐτά κι ἔγινε περιττός. Τό πού εἶναι γέρος, παίζει κάποιο ρόλο. Ὅπως τά σκυλιά γαυγίζουνε τούς γέρους, ἔτσι καί τά παιδιά δέ συμβιβάζονται μέ γεροπατεράδες. Προτιμοῦνε τόν πατέρα, ποῦναι κι ἀδερφός μαζί. Ὅλοι μεσ' τό σπίτι ζοῦνε σέ μιά σύγκλιση... Κι αὐτός νοιώθει ἄγχος, ποῦναι πατέρας δίχως νᾶναι τίποτα. Φόβος κι ἀδιέξοδο. Ζοῦμε σ' ἕνα κόσμο ὅπου οἱ ταξινόμοι ὀλοένα γίνονται περισσότεροι κι ὀλοένα οἱ πατεράδες λιγοστεύουν. Σκέφτε-

ται όμως: Τό παιδί χωρίς πατέρα γίνεται ὄρφανό, πού σημαίνει, ψάχνει γιά πατέρα: τόν πατέρα στήν ἀρχέτυπη μορφή του (δύναμη—ἐξουσία), μεσ' τό δρόμο, ανάμεσα στους «ἀρχηγούς» Κι αὐτός εἶναι ὁ κίντυνος. Τά παιδιά φεύγουν ἀπό σπίτι. «Τά παιδιά σας γεροπατεράδες, δέ σᾶς ἀκοῦνε πιά. Ὁ παλιός σας δρόμος γερνάει μέ ταχύ ρυθμό...».

Κι ὡστόσο, ὁ καθένας ἀπό μᾶς ἔχει τήν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης καί τῆς συμπαράστασης. Τ' ἀνυπόφορο, δέ μπορεῖ νά γίνει καταφύγιο κι ἡ ἐρήμωση δέν εἶναι λύση.

«Τό νά συγκρίνεις σέ σκοτώνει
Τό νά φαντάζεσαι σέ κουράζει
Τό νά ὄνειρεύεσαι σέ στενοχωρεῖ
Τό νά ἐλπίζεις εἶναι μάταιο
Γι αὐτό καί σύ παίρνει ναρκωτικά
κι ἀφωσιώσου στό κενό...»

ἔγραψεν ὁ ἔφηβος πού αὐτοχτόνησε.

Κι αὐτός εἶν' ὁ κίντυνος σάν αὐτοκαταργεῖσαι.

Θά πρότεινε μιά κάποια καινούρια θέση καί μιά τεχνική ἀλλαγή. Πέρ' ἀπτή χαλαρωμένη οἰκογένεια, ἕνα δεύτερο κύκλο, μίαν οἰκογένεια πλατύτερη, ανάμεσα στους φίλους, τή γειτονιά, τούς σύντροφους καί τούς συνάδερφους... Ἀναζήτηση τῆς συντροφικότητας καί τῆς ἀλληλεγγύης. Ἀναγνώριση καί συνάντηση σέ μιά ζεστή πραγματικά κι ἀμοιβαία σχέση. Κάτι σάν τά κοινόβια...

—Εἶναι κρίμα πού ἀφίσαμε τό κλειδί καί σκούριασε, γιά νά μή μπορούμε τώρα ν' ἀνοίξουμε τήν πόρτα, κάνοντας λέφτερο τό διάβα σέ Νέους τρόπους ζωῆς).

Στήν εἴσοδο τοῦ Μέγαρου, ἔντονη μυρουδιά κλεισμάρας, ἀποτσιγαρων καί κάτι ἄλλο, ανάμεσ' ἀπό ἀμμωνία κι οὐρικό ὀξύ... Δίχως ἄλλο τ' ἀπορρυπαντικό. Χῶρος ἀνεπιθύμητης ἔνταξης καί παραχώρησης.

— Πῶς εἴσθε; Ὁ γρουσουζης τοῦ τέταρτου.

— Καλά εὐχαριστῶ... Βγήκε τραδώντας τήν ἐξώπορτα πίσω του.

”Ενοιωθα σά φορτηγατζής, πού λογαριάζει νά περάσει τ’ αυτοκίνητό του σέ στενό δρόμο. Σφίξιμο στή καρδιά, πού μέ δαγκώνει ἄσχημα.

— Νᾶναι ἀλήθεια, τάχα, πώς σ’ ὅλες αὐτές τίς σκοτεινές εἰσοδες ὑπάρχουν πάντα κάποιοι δολοφόνοι, πού δέ σκότωσαν ποτέ;

Προχωρῶ σύρριζα στόν τοῖχο. Κι εἶμαι βέβαιος πώς κάποιο γεράκι παρακολουθεῖ ἀπό ψηλά τά βήματά μου.

Στό γραφεῖο μέσα νοιώθω ἐπιταχτική ἀνάγκη νά ἐπικοινωνήσω. Νά διχτυωθῶ. Νά τηλεφωνήσω κάπου, εἶμ’ ὀλομόναχος... ἀποδιοργανωμένος. Δρόμοι κι ἀριθμοί μπῆκαν μέσα μου καί μ’ ἄδειασαν. Τώρα πιά δέ μένουν παρά ὁ φόβος τῆς μοναξιάς... μιά λέξη καί δύο ἀριθμοί. Μιά λέξη καί δύο ἀριθμοί... Μιά θολή κι ἀδιάφθορη λέξη, σάν ἐκκρεμότητα μ’ αὔξοντ’ ἀριθμό. Ἕνας ὀμοκεντρος κύκλος πού ἱριδίζει πάνω στά κρύσταλλα τῶν βιβλιοθηκῶν... «Διαρκῆς Κώδηξ... Διαρκῆς Πανδέκτης Φορολογικῆς Νομοθεσίας, τόμος τρίτος. Φόρος Κύκλου Ἐργασιῶν. Φόρος... Διαρκῆς Πανδέκτης Φορολογικῆς Νομοθεσίας. Διαρκῆς Πανδέκτης... Διαρκῆς Πανδέκτης...». Συσσωρευμένη δύναμη ἐπιθετικότητας.

Μαῦροι βασανιστές σέ παράταξη, κατάφορτοι ἀποσιωπητικά κι ἐτοιμοπαράδοτες λύσεις, ἐτοιμοπαράδοτες ἀπαντήσεις στό κενό, ἐτοιμοπαράδοτες ἔννοιες. Προπαρασκευασμένες πλάνες, προπαρασκευασμένες ἀπογοητεύσεις... Παραδοχές, διαστάσεις ταξινομημένες, διατυπώσεις συσκευασμένες, προκλήσεις κοινότυπες, προκλήσεις... προκλήσεις... προκλήσεις, ντυμένες μ’ ὑπερβολικά ἰδιωματική κι ἀκατάληπτη γλώσσα. Κοινοτυπίες μ’ ὀρμή καί βιαστικότητα.

(Πρέπει σώνει καί καλά νά σκέφτεται κανένας μόνο τή σφαγή καί τήν ἐκδίκηση; Φίλοι δέν ὑπάρχουν; Κι ἂν ὑπάρχουν, πρέπει νᾶναι σάν τά φρένα τοῦ αυτοκινήτου, πού τά δοκιμάζεις τότε ποῦναι πιά ἀργά νά μετανιώσεις; Ἄναμφισβήτητα ἢ προσαρμογή εἶν’ ὁ καλύτερος κανόνας... Κι ὑπάρχουν ζωντανοί ὀργανισμοί πού ἐπιβιώνουν κάτω ἀπ’ τίς πιό ἐξουθενωτικές συνθήκες... μέσα στό κυανυδρικό ὄξύ ἢ καί τό θεϊκό ὄξύ!!!).

Δέ μοῦ μένει παρά νά κατεβῶ στό δρόμο.

Μοῦναι ἀπαραίτητη κάποια χαλάρωση... Ἄν καί ξέρω πώς

τίς Κυριακές αὐτοί πού σεριανοῦν στούς δρόμους μοιάζουνε μ' ἀ-
γελάδες πιότερο.

Ἔκανα καί γώ δέν ξέρω πόσα τηλεφωνήματα, πρίν ξεκινή-
σω. Κανένας πιά στό σπίτι του. Ἀναρωτιέμαι καί γιά τήν πυ-
ροσβεστική ἂν θ' ἀπαντοῦσε... Ἀπό τότε πούκοψαν τό γκάζι, οἱ
πυρκαγές τίς Κυριακές φαίνεται λιγότεψαν...

Τ' αὐτοκίνητό μου ἀραγμένο, καθώς τᾶφισα στή σκοτεινιά
τῆς ὁδοῦ Σ... Εἶναι τό μόνο δεξιά. Μέ τό φωτάκι πού ἀναψε,
βλέπω πάνω στό βολάν κάτι σά προκήρυξη. Περίεργο!!! Πῶς
μπόρεσαν;

Θυμᾶμαι: «Κυριακή, εἶπα. Ἐρημος ὁ δρόμος. Μιά στιγμὴ
γ' ἀνέβω καί γυρίζω. Ἀνυποψίαστος καί μέν' ἡ πόρτα μου ξε-
κλείδωτη».

— Δίχως ἄλλο, κάποια συνδρομὴ ζητοῦν... Ἡ μπορεῖ κι
Ἰεχωδάδες. Μήπως κάποια μπόμπα, φακελλάκι; Κλήση τῆς τρο-
χαίας, ἀποκλείεται.

Ψηλαφῶ τό περιεχόμενο... μπόμπα δέν εἶναι. Σκέτο χαρτί,
μᾶλλον γράμμα... Λίγο πιό πάνω, περισσότερο τό φῶς τοῦ δρό-
μου, σηκώνει διάβασμα... Πάντως τό χαρτί τραχύ, φτινιάρικο,
τοῦ παλιοῦ καιροῦ, ἀπ' αὐτά πού πουλοῦσαν στό στρατό οἱ
καντίγες...

«Φίλε μας, τό πορτοπαγκάζ χτές βράδυ, ἦταν ἀνοιχτό καί
»μᾶς ἐξυπηρέτησε. Σήμερα ὅμως (ἀλήθεια τί σᾶς ἤρθε γά
»κλειδώσετε;) εἴμαστε ἀναγκασμένοι γά θάλουμε τό δέμα
»μᾶς στήν πίσω θέση. Μή τρομάξετε, λοιπόν, δέν εἶναι τί-
»ποτα...».

Γυρίζω πίσω. Πραγματικά, σακκούλα μαύρη γάυλον τῶν
σκουπιδιῶν, γιομάτη, σφινωμένη ἀνάμεσα:

«Μή τρομάξετε... Μιά διευκόλυνση. Βασιζόμαστε σέ σᾶς.
»Καί πρό, παντός, ὄχι ἀπερρισκεψίες. Ὅχι τσιγάρα. Ὅχι
»ἀπότομες κινήσεις. Προσοχή στίς λακκοῦδες. Μή προσπα-
»θήσετε γ' ἀνοίξετε τό δέμα... Ἐτσι κι ἄλλοιῶς δέ θά προ-
»λάβετε γά ἱκανοποιήστε τήν περιέργειά σας. Κατά τά ἄλλα,
»ὄλα θά πᾶνε καλά. Τηρεῖστε τούς κανόνες. Ἀφίγοντας στό
»σπίτι σας ἀπόξω τ' αὐτοκίνητο, φροντίστε ἡ πίσω πόρτα

»νάσαι άνοιχτή. Παίρνοντας τό δέμα, θά τήν κλείσουμε...
»'Αν πάλι δέ σās γίνεται... Μέ προσοχή τό δέμα βάλτε το
»στό πορτμπαγκάζ, ὅπως καί χτές. 'Από κεί καί πέρα, εἶναι
»δουλειά δική μας... Εὐχαριστοῦμε».

Σταμάτησε τό μυαλό μου. 'Ακουμπῶ πάνω στό τιμόνι τό κε-
φάλι μου, πού πάει νά σπάσει καί προσπαθῶ νά τιθασέψω τόν ἐκ-
νευρισμό μου.

Νοιώθω βραχυκυκλωμένος κι ἔγκλειστος.

Στό μυαλό μου, τό «Μεροκάματο τοῦ τρόμου».

'Ἴσως νάσαι προτιμώτερο, νά παρατήσω τ' αὐτοκίνητό μου
καί νά πάω μέ ταξί στό σπίτι... 'Αν δέ γίνει τώρα, ἴσως ποτέ
κανένας δέ θά μάθει, πῶς καί γιατί ἀνατινάχτηκα στό δρόμο.

«'Ἐπесе, λέει τό ἀεροπλάνο: Κόπωση μετάλλου. Διαταγή νά
βρεθοῦν σπεσιαλιτέ, ἓνα εἶδος δυναμωτικά. Προπαντός, ν' ἀπο-
στρατευτεῖ ὁ πιλότος, ἢ ἐνδεχομένως καί νά πάρει σύνταξη ἢ
χήρα...».

'Ἐπειτα τό μυαλό μου πῆγε στό 'Ἐκατό. Τρέχα γύρευ' ὅμως.
'Ολη νύχτα θενά τρέχω μεσ' τά Τμήματα... Κυτάζω γύρω μου.
Ψυχή. Δεξιά ἢ πόρτα τῆς πολυκατοικίας φωτισμένη. Σκέφτομαι
τή Λέσχη. 'Ολόκληρος ὁ πέμπτος ὄροφος καί τό ρετιρέ. Κυριακή
σήμερα, καί θάσαι φίσκα. Δουλεύει στήν οὐσία Σαββατοκύριακο
καί γιορτές... άνοιχτό βέβαια καί τίς ἄλλες τό 'Αναγνωστήριο,
ἀλλά ποιός πατάει; Οἱ φίλοι τοῦ Πράσινου!!! 'Ωραία. Μᾶλλον
γιά τήν τράχα πρόκειται.

'Ἴσως κι οἱ «δικοί μου φίλοι», μέ τό πού βόλεψαν τή μετα-
φορά τους —βρῆκαν ἐμένα τό κορόϊδο— ἀνέβηκαν στή Λέσχη νά
ἔσκάσουν. 'Ας το τό κορόϊδο νά δουρλίζεται.. 'Ο κόσμος εἶναι βέ-
βαια καί γιά τά κορόϊδα... Τόν ἀπολαμβάνουν ὅμως πάντα οἱ ἔξυ-
πνοι... Μήπως θάπρεπε καί μεῖς...

(Λένε πῶς τά τυχερά παιγνίδια εἶναι σ' ἀπαγόρευση, κι οἱ
Λέσχες μισονόμιμες. Γιαυτό κανένας δέν ἀφίνει τ' αὐτοκί-
νητό του ἀπό κάτου, νά προδίνεται. Κατά τά ἄλλα τό κύ-
κλωμα γνωστό. Βέβαια ἀνάμεσα στούς φίλους τοῦ 'Ομίλου...
Καί πρό παντός, τονίζουν, μή μποῦνε ξένοι καί χαλάσει ἡ
ψυχική τους ἐπαφή, τό κλίμα... Πλούσιες χῆρες, 'Επιχει-
ρηματίες, 'Απόστρατοι...

— Ξεχνάω τή μοναξιά μου στό χαρτί. Ξεχνάω τά προβλήματά μου... Παίζεις τό χαρτάκι σου ἤρεμα καί πολιτισμένα μέ τό συνάνθρωπό σου. Ἐπαγορεύεται βέβαια ἡ εἴσοδος σέ παρδαλές, τραγουδίστριες, μανεκέν, ζιγκολό, νταῆδες καί τέτοια. Δήλωσε στήν ἔρευνα ἡ χήρα.

— Ξεχνάω τά πάντα, εἶπε ὁ ἀπόστρατος. Τό παιγνίδι καθώς ξέρετε εἶναι ἀναφροδίσιον...

Ἐδῶ βέβαια, στή Λέσχη Ἄλφα, δέν ἔχουν θέση τά «πουλιά». Οἱ ἐπαγγελματίες δηλαδή. Αὐτοί στήνουνε τό δόκανό τους σέ μιᾶ ἄλλη ἀθῶα γωνιά, πού δέν εἶναι πρό παντός ἀνάγκη νά τή λένε Λέσχη, γιά ν' ἀκοῦνε τά «ψητά» καί νά λακκίζουν. (Ψητά λένε τούς ἐρασιτέχνες). Κάποιο σπίτι. Κάποιο καφενεῖο, γραφεῖο ἀντιπροσωπειῶν ἢ κάτι ἄλλο, οὐδέτερο.

Τό πῶς φιλοτιμιοῦνται στήν ἀρχή οἱ νεοπλοῦτοι, εἶν' ἀστεῖο. Ὀλόκληρο σύστημα. Μιμητική, θεάτρο, πρόκληση... Πρωταγωνιστές, τεχνικό προσωπικό, κομπάρσοι... Ἡ εἴσοδος σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τή παρανομία γίνεται δόξα... Τό κουβεντιαστό κι ἡ συναλλαγή, πάντα στό παιγνίδι, ἀποθέωση... Θά τούς γλυκάνουν στήν ἀρχή. Θά χάσουν κανά δύο φορές, γιά νά χουνε νά τούς μαδάνε μέ τό μῆνα.

Τό νᾶσαι πλούσιος κι ἀσήμαντος σήμερα, εἶναι κατάστασ' ἀπελπιστική. Ἄλλαξαν οἱ καιροί. Ὁ πλοῦτος σήμερα δέν εἶναι ἐξαιρέση. Ἐπαψε νά σέ διακρίνει. Τώρα γίνονται δεξιότητες γιά περαστικούς ἠθοποιούς, γιά σκηνοθέτες, μουσικούς, τραγουδιστές ἢ ἄλλες διασημότητες, καί σύ μένεις σπίτι σου... Ξέρεις πῶς δέν εἶσαι μόνος, βουτηγμένος στόν παρά. Τά λεφτά δέν ἔχουν τέλος. Ἀπό κάθε πλούσιο, εἶναι κι ἄλλος πλουσιώτερος...

—«Ἐτσι πού εἶναι σήμερα τά πράματα, φτωχέ μου πλούσιε, ὁ μόνος τρόπος πού σοῦ μένει νά διακριθεῖς εἶναι νά γίνεις κλόουν»... Τό δικό σου παραισθητικό εἶναι μόνο ἡ σπατάλη στά χαρτιά, στά τυχερά παιγνίδια, στ' αὐτοκίνητα, στά μπουζούκια, στά σκάνταλα, στόν ἔρωτα...

Στίς Λέσχες Βήτα, τά παιγνίδια ξεκινᾶνε ἀπό χαρτί, γίνονται τάβλι, μπιζίκι, ζάρια, κοῦρσες...

Ἵπογράφονται ἐπιταγές μ' ἑκατομμύρια. Κλείνονται σπίτια. Δίχτυο πολύπλοκο... Κανάλια σκοτεινά. Κέντρα διευθυντικά πούχουν τή δυνατότητα νά γλυτώνουν τήν τσιμπίδα.

Ἐδῶ ὑπάρχουν Λεσχειάρχες, πρόην πουλιά, κανονικοί προστάτες... Κρατοῦν τό πρόσταγμα κι εἰσπράττουν τή γκανιότα... Προστασία σημαίνει, δίχτυο στά πόστα, τσιλιαδόροι στίς γωνίες καί στό πί καί φί ἀλλαγὴ, μόλις δοθῇ τό σῆμα. Σέ σπάνιες περιπτώσεις καί παρέμβαση μέ πιστόλι, γιά ν' ἀποφευχτοῦν αἱματοχυσίες κι ἔκτροπα.

Ἵπάρχουνε ἀκόμα τά φαναράκια, αὐτοί πού σημαδεύουν τά χαρτιά. Ὁ ἀγκίστρης, αὐτός πού κλέβει συστηματικά τίς μάρκες. Ὁ τερτσέτης, αὐτός πού χάνει συστηματικά. Τό φάντασμα, αὐτός πού πάντοτε κερδίζει, νά παίμε ὁ Πρίγκηπας τοῦ μαγαζιοῦ, ἀλλάζει καθὼς λένε τό ματσέττο τήν κατάλληλη στιγμή, κάνει κουμπλάν καί παίρνει τήν παρτίδα. Εἶναι ἀκόμα ὁ λαστιχάς, ὁ τίπος πού σέ διπλαρώνει γιά ξάφρισμα πάνω στή σύγχυση. Ὁ σιωτός, δηλαδή ὁ τυχερός. Ὁ σίγουρος τσόντας, πού ποντάρει στό κατάλληλο φύλλο. Ὁ κουτουρούς ἢ σιπρωχτάκιας, αὐτός πού ρίχνει τά λεφτά στό μπάγκα εἴπως νά τά λογαριάζει... Ὁ φάπας. Ὁ καρραμπίνας. Ὁ στησάκιας. Ὁ μαζόχας...

— «Εἶχα σπουδαίο μυαλό, λέει ὁ χαρτοπαίχτης στή συνέντευξη... Ἀλλά τό κατανάλωσα στή ψόχα μέ τά κόλπα. Μ' ἔφαγε τὸ λαστιχένιο κατσαβίδι, ὁ γολγοθάς, ὁ κοῦκος ὁ μόνος, ὁ κοῦκος ὁ διπλός, οἱ κότες, οἱ μπόμπες, τό μαμούθ, τό στρηπτήζ, ὁ Θόδωρος ὁ σφάχτης... Αὐτοχτόνησα οἰκονομικά μέ τό χαρακίρι»...)

Τίς περισσότερες φορές τό πορτιμπαγκάζ τοῦ αὐτοκινήτου μου μένει ἀνοιχτό. Αὐτόναι ἀλήθεια. Κι ἴσως χτές θράδου γάταν ἔτσι. Δέ θυμᾶμαι. Ἐάν ἦταν ὁμως ἔτσι, τί μοῦρθε νά τό κλείσω; Καλύτερα δέ θάταν γάμενε ἀνοιχτό καί νά γίνονταν τά πράματα κι ἀπόψε καθὼς χτές, δίχως νά ξέρω τίποτα; Θάμαστ' ὅλοι μιά χαρά...

Ἵστόσο, τί λόγο ἔχουν τοῦτες οἱ μεταφορές; Γιατί γίνονται;

Ἵπάρχει θέβαια ἀποστολέας. Βρῆκαν τήν ἀφεντιά μου, νά τά μεταφέρει, ἀλλά γιά πέστε μου, ποιός εἶν' ὁ παραλήπτης; Κά-

ποιος στή γειτονιά μου, αλλά ποιός; 'Ο μόνος ύποπτος, είναι ο γιός του γείτονα, αυτός μέ τά μαλλιά, ο 'Ιντιάνος πού λέμε... Είναι δέν είναι χρόνος πού πέθανε' ο πατέρας του. 'Ο Τσικλητήρας. Κι ἔμειν' αυτός, καημός τῆς μάνας του...

—'Ε!!! ρέ Τσικλητήρα, τί μοῦ ἔκανες! Λέει καί ξαναλέει κάθε τόσο ἡ καημένη μάνα του. Πέθανες σύ, ἄπλωσες τήν ἀρίδα σου, ἀναπαύτηκε τό κοκαλάκι σου... κι ἄφισες τή δόλια μένα νά βουρλίζουμαι μέ τόν ἀνυπρόκοπο τό γιό σου!!

Αὐστηρός ὁ μακαρίτης. Βούρτσα τά μαλλιά σά πρῶσσοι. Χρυσά γιαλιά. Στά τσακώματά του μέ τό γιό, καταλάβαινα τήν ἀπόγνωσή του. Κάτι πού τόν ξεπερνοῦσε. Κι ὄλο τό μυαλό μου πήγαινε στόν 'Ερβιλ Χάρλεν.

—'Ηρθα νά μέ συλλάβετε, τούς λέει, στό δεύτερο τμήμα τῆς πόλης τοῦ Ντιτρόιτ.

— Γιατί; τοῦ λέγε οἱ ἀστυνομικοί.

— Για φόνο, τούς ἀπαντάει. Μόλις τώρα πρό ἑλίγου σκότωσα τή θυγατέρα μου καί τούς φίλους τῆς τούς χίππυς.

Πίστευε ὁ καημένος πώς μπορούσε νά τή σώσει. Κι ἔκανε τό πᾶν, ἀλλά δέν τά κατάφερε. Τελικά, ὅταν τήν εἶδε στό Κοινόδιο, ἀγκαλιά μέ κάτι μακρυμάλληδες, δέ βάσταξε καί πυροβόλησε...».

Μέ τό μακαρίτη Τσικλητήρα, δέ χαιρετιόμαστε, κι οὔτε εἶχαμε πάρε - δῶσε. Τά σπινιά μας ἀντικρυστά, ἀλλά... Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις μονάχα σά βρεθεῖς στήν ἐξοχή, μακριά, μπορεί νά σπάσει ὁ πᾶγος. Μέ τόν Τσικλητήρα ὅμως δέν ἔτυχε... 'Ὅστόσο, μιά φορά στό Κάστρο, λίγο πρίν πεθάνει, τόν ἄρπαξε τό μάτι μου σ' ἕνα παιγνίδι ἐναλλαγῆς, δίπλα του μιά νοστιμούλα, κι αὐτός ἄλλος ἄνθρωπος, τότε ἦταν πού πρώτη καί τελευταία φορά διάστηκε νά μοῦ εἰπεῖ μιά καλημέρα...

Οὔτε καί μετά τό θάνατο τοῦ Τσικλητήρα ὁ γιός του ἄλλαξε χαβά. Συνέχισε ὅπως καί πρίν.

Πόντσο μεξικάνου. Μαλλιά ἰντιάνου. Μονήρης γιά τή γειτονιά κι ἀπρογραμμάτιστος. Καθώς φαίνεται κάποιον καιρό διάβαζε βουδιστικά βιβλία 'Επειτα μαρξιστικές προσοῦρες. 'Από μικρό τόν ἀκουγα τά βράδια, νά συζητάει μέ τό Νίκα τοῦ γιατροῦ καί καταλάβαινα πώς πάει νά συνταιριάσει τόν Μπακούνιν, τόν Τζέρυ Ρούμπιν, τόν Κόν Μπεντίτ, τά ζώδια, τήν ἀστρονομία, τήν

άλχημεία, τή σκέψη τοῦ Μάο, τή μαριχουάνα καί τίς μέθοδες τοῦ ἀνταρτοπόλεμου τῶν πόλεων. Ἦταν τότε πού μᾶς εἶχε ξετρελλάνει νύχτα - μέρα, μέ τά κλαπατσιγκαλά του... Κάποτε, ἀργότερα τόν εἶδα μέ βιβλία πορνό στά χέρια καί μαθήματα Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Καί τώρα τελευταία νά διαβάζει μέ μανία Ράιχ καί Μαρκοῦζε...

Συμπέρασμα: Τό δίχως ἄλλο παραλήπτης θάναι αὐτός, ὁ γιός τοῦ Τσικλητήρα, ὁ ἄνεργος...

«Ὁ ἀκαμάτης, καλός γείτονας, κακός σέμπρος...»

Ἦσαμε δῶ, ἕνα - ἕνα τά προβλήματα βρῖσκαν τή λύση τους. Λαμπρά!!!

Ἦς δοῦμε ὅμως ἀπό δῶ καί μπρός τί κάνουμε... Καί πρῶτα - πρῶτα ποιός πάει φορτωμένος στό Συνοικισμό μιά πυριτιδαποθήκη; «Μή προσπαθήσετε ν' ἀνοιξετε», σοῦ λέει... «Δέ θά προλάβετε»... Θαυμάσια. Ἦς ποῦμε πώς πάει κι αὐτό, τό καταπίνουμε γιά πόψε... Ἦλλά τί κάνουμε γιά αὔριο; Μεθαύριο; Ἦς πού θά πάει τό βιολί, γιά πού τραβάμε; Πρέπει ὅπωςδήποτε νά σταματήσουμε... Καί τό κλειδί, καθώς δείχνουν τά πράγματα, εἶναι ὁ Ἰντιάνος... Τό σκέφτομαι. Ὅσο ἦταν νά τόν θεωρήσω παραλήπτη, μοῦ φαίνονταν ὁ Ἰντιάνος σίγουρος. Τώρα ὅμως πού τόν ἀντιμετωπίζω σά κλειδί... πού λύγει τό δικό μου πρόβλημα... διστάζω... Σάν κάτι νά μή πήγαινε...

Καλύτερα τό Ἐκατό, ἔτσι θά ξεμπλέκαμε στά γρήγορα. Ἦλλ' εἶπαμε καί τό Ἐκατό ἔχει φασαρίες.

Ἦσως μέ κάποιο γράμμα: «Διαφωνῶ κύριοι μαζύ σας. Θάκανα τό πᾶν νά σταματήσω τή δραστηριότητά σας... Ἦν ἦμουν μέλος τῆς Μαύρης Διεθνούς, θά σᾶς χρηματοδοτοῦσα... Τά καμώματά σας, τῆς πάνε γάντι... Στόν οὐρανό σᾶς γύρευε, στή γῆ σᾶς βρῆκε... Καθώς ξέρετε καί στή Χιλή, μέ κάτι τέτοιους σάν ἐσᾶς ρίξανε τόν.....»

Μπροστά στήν πόρτα τοῦ γραφείου, ἦμουν κι ὅλας μετανοιωμένος. «Ἦβουλος ὁ νοῦς διπλός κόπος».

Μ' ὄλο πού τό κεφάλι μου πήγαινε νά σπάσει στήν ἰδέα πώς ἀπόψε μετάφερνα πυρομαχικά καί μπόμπες, ἀντιμετωπίζω σοβαρά τό ἐνδεχόμενο νά ἐνδόσω.

“Αξαφνα σκέφτομαι πάλι τὸ Ἐκατό κι ἀρπάζω τὸ τηλέφωνο... Κομμένο. Ἡ γραμμὴ νεκρὴ.

Πέρασε κάμποσ' ὥρα στήν παγίδα, ἴσαμε πού νά συνειδητοποιήσω τόν πλήρη ἐγκλωβισμό μου. Ἦμουν ἀπό παντοῦ μπλοκαρισμένος. Εὐκαιρία νά τούς πῶ δυό λέξεις στό τηλέφωνο... Ἐπειτα ξανά τὸ γράμμα, ἴσως πιό μαλακά... «Ἡ ἀτομικὴ πράξις ἢ ἡ δημιουργία ομάδας σ' αὐτὴ τὴ φάση τῆς ἀνάπτυξης, ὄχι μόνο ἀντιστρατεύεται στήν πάλη καί τίς ἐπιδιώξεις τῶν λείψτερων ἀνθρώπων, ἀλλά καί τούς βλάπτει. Τούς βλάπτει σάν κάθε μικροαστικὴ ἐκδήλωση — ἀντίδραση πού προχωρεῖ ἔξω ἀπτὴν καθολικώτερη στρατηγικὴ, μέ πρόκληση τοῦ καταστημένου. Σπατάλη ἀχρηστῆ δραστηριότητος. Καιρὸς χαμένος. Ὅχι ἄλλες αὐταπάτες. Τὸ μικροαστικὸ φιλότιμό σας θάψτε το, δέ βγάζει πουθενά... Ἡ τρομοκρατία κι ἡ βία φέρνει μέσα της τόν ἀτομικὸ δεσποτισμό... Οἱ κοινωνικὲς ἀλλαγές δέ πραγματοποιοῦνται μέ τὴ μπόμπα...».

Ἀναρωτιέμαι ὅμως ἂν εἶμαι στά καλά μου. Τί κάθουμαι καί λέω!! Ξαναθυμέμαι καί τόν Τζέρι Ρούμπιν:

» Δώστε μας μιά ἴντσα καί θά σᾶς ζητήσουμε ἕνα μίλι. Ἰκανοποιεῖστε τίς διεκδικήσεις μας, ἐμεῖς θάχουμε μιά δωδεκάδα ἄκόμα. Ὅσο περισσότερες ἀπαιτήσεις μας ἱκανοποιεῖτε, τόσο πιό περισσότερες θάχουμε ἀπ' αὐτές...»

Κρατῶ σφιχτά στό χέρι μου τ' ἀκουστικό.

— Μ' ἀκοῦτε; λέω. Μ' ἀκοῦτε; Μ' ἀκοῦτε;

Τίποτα. Σφυρίζω. Χτυπῶ μέ τὴν παλάμη μου. Πάλι τίποτα.

— Τέλος πάντων, ἂν μ' ἀκοῦτε, σᾶς παρακαλῶ, κάντε μου τὴ γάρνη νά διαβάστε τὸ γράμμα μου κι ἀφίστε με ἡσυχο, πρίν γίνουμε μαλλιά κουβάρια.

Στό κλιμακοστάσιο τοῦ Μέγαρου γίνεται φασαρία. Ἡ διαχειρίστρια τῆς πολυκατοικίας ξεφωνίζει. Συνηθισμένο βέβαια τὸ φαινόμενο γιὰ τίς καθημερινές, εἶναι τότε κι ὁ θυρωρὸς πού παίρνει κατ' αὐτόν τόν τρόπο τίς διαταγές του, ἐνημερώνεται ταυτόχρονα κι ἡ πολυκατοικία. Γιὰ σήμερα ὅμως ποῦναι Κυριακὴ καί λείπει ὁ θυρωρὸς; Κάτι συμβαίνει ἔκτακτο. Στό κάτω - κάτω, στήν κατάσταση μου ἢ ἐπικοινωνία μέ κάποιον, ἄκόμα καί μέ τὴ διαχειρίστρια, δέ βλάπτει.

Ἐπὶ τό, μικρό φεγγίτη τῆς δικῆς μου πόρτας παρακολουθῶ
κι ἀφουγκράζομαι.

— Ποιός εἶσθε κύριε;

Τὸ ἀσανσέρ κατέβαινε. Ἦταν κι ὅλας στό ἰσόγειο. Ἡ δια-
χειρίστρια φώναζε ἐκνευρισμένη.

— Ποιός εἶστε χριστιανέ μου, ἐπιτέλους;

Καί μέ τή γροθιά της χτύπαγε τό διχτυωτό κιγκλίδωμα τοῦ
ἀσανσέρ, σάν ὕστατη προσπάθεια πρόκλησης τοῦ ἄγνωστου πού
δέν ἀπαντοῦσε.

Ἐπὶ τό ἰσόγειο ἀκούγονταν τά βήματα νά κατευθύνονται στήν
ἐξώπορτα τῆς πολυκατοικίας... Καμμιά ἀπάντηση.

Περνάει ἀπτό μυαλό μου μιά κάποια σχέση μέ τή δική μου
ἐμπλοκή, καί πετάγομ' ἔξω, ξεπηδώντας τρία-τρία τά σκαλο-
πάτια. Φτάνω στήν ἐξώπορτα... Περίεργη σιωπή στό δρόμο. Εἶναι
τόσο ἔντονη ἡ παρουσία της, πού πάνω μου τή νοιώθω σά κάτι
οὐσιαστικό, κάτι πού θαραίνει καί μοιάζει μ' ἀδιάφθορ' ἐκκρεμό-
τητα. Κινεῖται, ἀπλώνεται, κατακλύζει. Ἀδύνατο γά φανταστῶ τί
ἦταν πρίν. Πῶς χάθηκεν ὁ ἄγνωστος τῆς πολυκατοικίας. Πού
τρύπωσε;

Ἐδῶ οἱ πόρτες γίνανε ὅλες στόματα, πού ξεροῦν ἀπόγνωση
καί καγχασμό στήν κούφια νύχτα, σά λάσπη δυναμίτη.

Στό ξαναπέδασμα, ἡ διαχειρίστρια περίμενε ἀνυπόμονα μπρο-
στά στήν ἀνοιχτή πόρτα τοῦ γραφείου μου.

Φόβου κι ἐκνευρισμοί. Μπερδεύει τή γλώσσα της, στά ὅρια
τῆς ὑστερίας... Τελικά βρέθηκε κάποιος τρόπος καί γά συνεν-
νοηθοῦμε.

Τῆς χτύπησαν, λέει, ἀπό κάτω. Ἀνοίγει. Κι ὅπως πάν-
τοτε καρτεράει στήν πόρτα, πίσω ἀπό τό φεγγίτη. Τά φῶτα στό
κλιμακοστάσιο σβυστά κι ὡστόσο τ' ἀσανσέρ ἔδειχνε ν' ἀνεβαίνει.
Σταματάει στό πρῶτο. Ἀνοίγουν, κλείνουν οἱ πόρτες του, τά φῶ-
τα ἐξακολουθοῦν σβυστά. Σέ λίγο τό ἀσανσέρ ξανά κινεῖται. Στα-
ματάει στό δεύτερο... «Λάθος κάνει», σκέφτεται, «πάει ψάχνον-
τας». Βγαίνει, πατάει τό φῶς καί ξεφωνίζει: «Τέταρτο, παρακα-
λῶ». Μιλιά. Κάτι συμβαίνει. Καλοῦ - κακοῦ ξαναμπαρώνεται πίσω
ἀπτήν πόρτα της καί περιμένει. Ὅταν ξανάσβυσε τό φῶς, τ'

άσανσέρ κινείται προς τά κάτω. Δέν κρατιέται, βγαίνει ξανά και ξεφωνίζει άπτό πλατύσκαλο... «Ποιός είσθε κύριε;»

Προσπαθώ γά δόσω μιάν εξήγηση για γά τήν καθησυχάσω. Μέσα μου όμως νοιώθω καγκελόφραχτος. Άπό μακριά βλέπω τό μεγάλο βράχο ποϋχει ξεκόψει κι έρχεται τώρα καταπάνω μου βολίδα, δίχως γά μπορώ ν' αναμερίσω.

Συνοδεύω τρία σκαλιά πιό πάνω τή διαχειρίστρια, αποφασισμένος γά παραδεχτώ πώς τό δικό μου πρόβλημα είχ' άδυσώπητα έκτραπει στόν κατηφορικό του δρόμο...

— Δέν έχει έννοια πιά, ούτε τό γράμμα, ούτε τό τηλεφώνημα, ούτε τό Έκατό, ούτε ή σιωπή... Δέν έχει έννοια ή αντίσταση...

Και βρίσκομαι ξανά δίπλα στ' αυτοκίνητό μου, παίζοντας τό ρόλο μου μέχρι τό τέλος, αποκαμωμένος στή διαδικασία τής ανέλεκτης ένταξής μου.

Πρίν ανοίξω, ρίχνω μιά ματιά απόξω, στό πίσω κάθισμα. Άφαντο τό δέμα. Κυτάζω γύρω μου, κάτω άπτίς ρόδες, τίποτα. Τό πορτμπαγκάζ; Κλειστό... Μοιάζει γά θγειρεύομαι. Τουτο τό κενό «μέ δίχως κίντυνο», ή άδυναμία επικοινωνίας μέ τήν άδελαιότητα, ή αναπόφευκτη ανεπάρκεια μου, μ' όδηγει σ' απόγνωση και πανικό. Δέ ξέρω τί γά υποθέσω.

Όπως πέφτω στό τιμόνι, νοιώθω τέλεια άπονευρωμένος. Μούλιασμα και λάσπη... Θάθελα γά ξαναπεράσω άπτόν ΚΟΧΛΙΑ. Σκέφτουμ' άκόμα και τήν όδό Τ... Μέσα μου παλεύει επίμονα κάτι πού, μ' ανατάληπτα ψελλίσματα προσπαθει γά μέ ξεκόψει. Ν' αποσπάσει τό χτές από τό σήμερα... Άπροσδιόριστο έγκεφαλικό θρίλλερ... Στοχάζομαι τό ήλίθιο μπλέξιμό μου, σέ μιάν ιστορία δίχως γάημα, μεσ' τό βασίλειο τής καρικατούρας και ξεσπάω στά γέλια.

Άποζητώ σύγκορμος διαδικασίες και θέματα γά ξαναδέσω τή θρυμματισμένη σκέψη μου.

Στήν πλατφόρμα του Άϊ Δονάτου, μέ τό πού είδα τό περίπτερο άνοιχτό, στό μυαλό μου κόλλησεν ή σκέψη μιās επιτόπιας έρευνας.

Άφίνω τ' αυτοκίνητό μου στήν άπέναντι γωνιά και πλησιάζω.

Αὐτές τῖς ὥρες ὁ περιπτεράς βρίσκεται σ' ἐπιφυλακή. Γύρω του ἔρημιά καί τ' ἀπρόοπτα ὄχι σπάνια, ἔτσι ἐγκλωδισμένος καθώς εἶναι.

Μοτοσυκλέττες πού σταματοῦνε ἄξαφνα δίπλα του. Παρέες πού φτάνουν θορυβώδιστα. Πελάτες μοναχικοί μ' ἀγριόφατσες, πού ξεφυτρώνουν στό καντράν τοῦ ἔρημου δρόμου. Χέρια πού προβάλλουν μεσ' τή σκοτεινιά καί τσαλαβουτᾶνε στίς προθήκες. Ἐφιάλτες...

Δείχνοντας τό χαρτί καί τό φάκελλο, πού βρῆκα στ' αὐτοκίνητό μου, ρωτῶ ἄν ἔχει ἀπό ἴδιο πράμα... Χαμογέλασε.

— Δυό - τρία λεφτά πῶς πρίν, μοῦ λέει, γιά τό ἴδιο πράμα ρώτησε καί κάποιος ἄλλος.

— Γείτονας; τοῦ λέω.

— Α! Ὁχι, ξένος, ἄγνωστος στή γειτονιά. Ἀλλά... πῶς νά σᾶς πῶ;... μοῦ φάνηκε φάτσα γνωστή. Κάπου τόν ἔχω ξαναδεῖ, ἀλλά...

— Καί φώνισε;

— Ὁχι, τοῦδειξα τό μάτσο στήν ἀρχή, βεβαιώθηκε πῶς ἔχω κι ἔφυγε. Σέ λίγο ξαναγύρισε. Κι ἄρχισε νά μέ ρωτάει, ἄν κάποιος γρηγορώτερ' ἀπ' αὐτόν εἶχε φωνίσει.

— Καί σύ τί τοῦπεες;

— Ὅτι μόλις εἶχα μπεῖ στό περίπτερο, κι ὅτι πρίν ἀπό μένα ἦταν ὁ συγγεταῖρος.

— Ἐπειτα;

— Ἐπειτα μοῦ ζήτησε ὀλόκληρο τό μάτσο πού εἶχα καί τ' ἀγόρασε. Τώρα σεῖς... μήπως θέλετε κομμάτι μεγαλύτερο ἀπ' αὐτό; Πολυτελείας. Ἐχω βέβαια. Ἀλλά τό ἴδιο;...

— Δέν πειράζει, λέω, θάθελα ἀπ' τό ἴδιο.

— Νά ψάξω πάλι, ἴσως νά παράπεσε κανένα. Κι ἀνασηκώθηκε...

Στήν ἀνηφόρα τῆς ὁδοῦ Σ... σφυρίζοντας καί βροντώνοντας φάνηκαν μεσ' τό μισοσκόταδο, σ' ἓνα σύννεφο καπνοῦ μέ σκόνες, ν' ἀνεβαίνουν ἑξαλλες τέσσερες μοτοσυκλέττες καθασάκι. Κόλαση καγονική... Ἦταν πού μέ τό σαματά τους πρόσεξα, ὅτι στή διάθεσή μου εἶχα — δέν εἶχα δυό - τρία δευτερόλεφτα νά πάω πίσω ἀπ' τό περίπτερο, εἶδ' ἄλλως δέ θά γλύτωνα, καθώς οἱ δυό ἀπ'

αυτούς, ό ένας πίσω από τόν άλλον, έρχονταν σφυριχτοί πάνω μου. Ειστά στό πεζοδρόμιο... Κι εγώ βέβαια γλύτωσα. Τό περίπτερο έμως πήρε τή μπόρα. Μιά στίβα περιοδικά, σοκολάτες και πακέτα μέ τσιγάρα σκόρπισαν πάνω στό πεζοδρόμιο και τό δρόμο. Ό ένας άπ' τούς μοτοσκλητιστές, χάνοντας τήν ίσορροπία του, τήν τελευταία στιγμή, λοξοδρόμησε και βρέθηκε στην άπέναντι πλευρά, όπου μόλις και μετά βίας κατάφερε νά παρακάμψει, στά δυό κουλουριασμένους, ξύνοντας μ' ένα σιδερικό, άπ' αυτά πού κρέμονταν πάνω του, τά χαϊμαλιά, τό μπροστινό φτερό του αυτοκινητού μου...

Ό περιπτεράς, τό μπούστο σχεδόν όξω άπ' τό περίπτερο και γουρλωμένα μάτια, μούντζωνε και ξεμούντζωνε προς τήν κατεύθυνση πούχαν πάρει οί μοτοσκλητίτες. Κρότοι και σφυρίγματα, έμοιαζαν τώρα μ' έκρήξεις μακρυνές και σπασίματα τζαμιών.

Γείτονες βγήκαν στά παράθυρα και ρωτούσαν τί γίνεται. "Άρχισε ν' άνησυχεί κι όλας ό κόσμος για τά νούμερα τών «ίπτάμενων διαδόλων», καθώς λένε τώρα όλους αυτούς μέ τά μαύρα μπλουζόν «Τούς δαίμονες τής ασφάλτου».

Και γώ, μέ βαρειά καρδιά, έβλεπα σαστισμένος τό βραχυκύκλωμά μου σ' αυτούς τούς βρώμικους χώρους. "Ημouνα σχεδόν βέβαιος πώς οί μοτοσκλητιστές έφαχαν για μένα, αντιδρώντας στην άρνησή μου νά δεχτώ πάνω μου, τό κοστούμι πούχαν κόψει στά δικά τους μέτρα.

Πραχτές ακόμα μία ομάδα Ρόκερς, έσπασε στό ξύλο ένα γκαρζιέρο κι άδειασε τό μαγαζί του, στό τέρμα 'Αμ... Ζημιά γύρω στις έκατό χιλιάδες. Κι έτσι ό λογαριασμός, πού άνοιξε τό διώξιμό του φίλου τους άπ' τή δουλειά, καθάρισε στό άψε σούσε, μ' ένα «τρέσσιγκ» καθώς λένε οί 'Αμερικάνοι.

(Μπότες, σπιρούνια, πέτσινο σακκάκι. Μαύρο πουκάμισο μέ νεκροκεφαλές, χρυσά κουμπιά, μαύρα γυαλιά, κράνος μ' άλογοσουρά. Σκουλαρίκια στ' αυτιά κι ένα σωρό σιδερικά για χαϊμαλιά, κι άλλα τόσα για όπλα. Χοντρές άλυσίδες και κοφτερά μαχαίρια στις τσέπες... Όμάδες του άντερογκράουντ. Θρασεις, κενοί, άπολίτικοι τάχα, πού τούς χρησιμοποιούν όμως οί ταξινομοί στις αντισυγκεντρώσεις τους, κι όταν χρει-

άζονται για πρόκληση μπαμπούλα τῶν συντηρητικῶν. Φοβερά ἐπικίνδυνοι. Μ' ἀνάλογα ψευδώνυμα: Φάντομ, Μιράζ, Μῆτος, Κάβουρας... Ζοῦν σέ συμμορίες. Καθεμιά τό στέκι της, σέ καφετερίες καί σφαιριστήρια στίς γειτονιές... Κλέβουν τσάντες, μοτοσυκλέττες, αὐτοκίνητα. Λεηλατοῦν, ἐκβιάζουν, καμμιά φορά ζητοῦν μηνιάτικο γιά νά μή ξαναεπέμβουν... Ὅλα τοῦτα τά ἐπιζήμια κι ἐπιθετικά ἀπόβλητα, τίς περισσότερες φορές εἶναι θύματα τῶν σκασιαρχείων τοῦ σχολείου. Τῆς κόπωσης, τῆς ἀδιαφορίας καί τῆς καμμιᾶς προσπάθειας. Ἀνάμεσά τους ξώγαμα ὄρφανά κι ἀπόφοιτοι τῶν ἄσυλων καί τῶν ὄρφανοτροφείων... «Τό πρόβλημα τῶν ἀπόβλητων δέν εἶναι πρόβλημα τῶν καταπιεσμένων ἀλλ' ἀρρώστεια τοῦ κατεστημένου»...

— Αἰσθανόμαστε δῶ καλύτερ' ἀπ' τό σπίτι μας. Πιό δυνατοί πιό ὡμορφοί, ἔλεγε ἡ δεκαεξάχρονη τῆς συμμορίας τῶν «Ἀγριῶν Νομάδων».

— Εἶμαστε πιό λέφτεροι, τώρα. Παλιότερα εἶχαμε στό κεφάλι μας τοὺς δασκάλους, τή μητέρα μας, τοὺς μπάτσους... Ἐλεγε ὁ ὑπαρχηγός τῆς συμμορίας τῶν «Μεγάλων σπαθιῶν».

— Γιά νά γίνεις μέλος τῆς ομάδας μας, πρέπει νά μπορεῖς νά παλαύξεις, κρατώντας τό στόμα σου κλειστό, ὑπαγόρευε ἕνας ἀπ' τοὺς «Ἀγύρτες τῶν μεγάλων συνόρων...».

Τελικά, εἶναι κι ἡ μοτοσυκλέττα. Σύμβολο. Μοιάζει, νάχεις πιασμένο τόν ταῦρο ἀπ' τά κέρατα... Κι οἱ διαφημίσεις δόστου, νά σοῦ πιπιλίζουν τό μυαλό:

«Μέ μιά μοτοσυκλέττα μπορεῖς νά κινηθεῖς, λέει. Νά ἐκφρασθεῖς. Νά δράσεις. Σίγουρος. Εὐέλικτος. Γερός. Σοῦ χαρίζει καινούριους ὀρίζοντες στίς δικές σου ιδέες, στίς δικές σου ἀνακαλύψεις. Σοῦ δίνει τόν ἐνθουσιασμό καί τήν πρωτοβουλία νά ζεῖς μέ δράση, νά ζεῖς σύγχρονα. Εἶναι ὁ πιστός σου φίλος πού σοῦ ἀνανεώνει τίς φιλίες σου, σοῦ χαρίζει ἐμπιστοσύνη καί σιγουριά καί σοῦ ἐτοιμάζει ἕνα δικό σου αὐριο ὀλοκληρωμένης ἐλευθερίας. Μέ τή μοτοσυκλέττα οἱ δρόμοι εἶναι λέφτεροι. Τό ἴδιο τά βουνά, οἱ κάμποι, οἱ πολιτεῖες. Ὁ ἀέρας, τό γλυκό φῶς, ἡ ξεγνοιασιά κι ἡ ζωο-

γόνα αύρα τῆς θάλασσας εἶναι δική σου... Ἡ μοτοσυκλέττα ἀλλάζει τή ζωή σου»...

(Γιά τό πού τό 50% ἀπτούς μοτοσυκλετιστές τραυματίζονται ἢ σκοτώνονται... ὁμως;... Κουβέντα).

Τά ναρκωτικά ἔπειτα, σοῦ δίνουν τήν ψευδαίσθηση τοῦ ἄτρωτου καί τῆς ὑπεροχῆς. Ἡ στολή τοῦ Χρυσοθήρα τῆς Δύσης ἢ τοῦ διαστημικοῦ Ὑπεράνθρωπου. Τά ὄπλα. Ἡ βία. Ὁ ἐρεθισμός. Ἡ ἀνησυχία. Ἡ ἔκσταση στό γήπεδο. Τό μεθύσι ἀπ' τήν ταχύτητα. Ἡ κενή ἐνεργητικότητα... ὅλα τοῦτα μαζύ ἀπελευθερώνουν τόν προσβλημένο μάγο καί πραγματοποιοῦν χωρίς δυσκολίες τ' ὄνειρο τῆς παντοδυναμίας σέ τοῦτα τά παιδιά, πού καθώς εἶπαν, «προορίζονταν νά πεθάνουν κι ἔζησαν ἀπό τύχη»... Μιά ζωή χωρίς ἀντικειμενική βάση καί προσδοκία προετοιμασμένη γιά σειρά ἀπό τραυματικές κακοτυχίες καί ταπεινώσεις, μέ τήν ἐμμονή ἰδέα τοῦ ἀναπόφευκτου τῆς φυλακῆς, σάν τῆς ἀμέσως ἐπόμενης φάσης...

Κι ἀναρωτιέσαι, πῶς μπορεῖς σαντόν τόν κόσμο νά ἐπιζήσεις. Μέ τήν προσευχή, Ὁχι, δά... Τό δίχως ἄλλο κάποιος ὁδηγός θά σοῦ χρειάζεται... Ν' ἀποστηθίσεις τίς ρετσέτες του... Νά ἔξοις τί θά κάνεις... γιά νά μή βρεθεῖς, ἐκεῖ πού σεριανάς ἀμέριμνος, ἀνάμεσα σέ δύο πιστόλια, ἢ μέσα στήν ἀσβεσταριά τοῦ διπλανοῦ οἰκόπεδου, λιπόθυμος ἢ πληγωμένος, σ' ἀφασία... Γιά νά μήν ἀναγκαστεῖς ἀπό τό φόβο σου νά μαρτυρήσεις τό κρυμμένο πορτοφόλι σου, στή τζέπη, πού ἀπ' τά πράματα ἦταν ἀδύνατο νά βροῦν οἱ Μαῦροι Ἄγγελοι (Μπλάκ Εεντζελς). Μιά συνταγή, ἔτσι κάπως:

«...Δάγκωσε τίς ἄκρες τῶν δαχτύλων (χεριῶν καί ποδιῶν) Ἡ τῆς μύτης. Τά τεχνητά δόντια εἶναι ἀποτελεσματικότερα, γιατί δέν ἔχουν ἀπολήξεις νεύρων, γιά νά σοῦ ὑπαγορεύσουν πού θά σταματήσεις. Μάσησε αὐτιά, μάγουλα κι ἄλλα εὐαίσθητα σημεῖα. Οὔρλιαξε μ' ὄλη σου τή δύναμη, σ' αὐτί κείνου πού σοῦ ἐπιτίθεται... Σκύψε τό κεφάλι σου, κατέβασε τούς ὄμους σου καί πάρε φόρα... Ὁρμησε καταπάνω του σά μαινόμενος ταῦρος»...)

Βόηθησα τόν έντρομο περιπτερά νά μαζέψει τά σκορπισμένα πράματά του από καταγής. Καί ζήτησα νά μου περιγράψει τόν τύπο πού αγόρασε τά χαρτοφάκελλα...

— Έχει καμμιά σχέση μέ τίς μοτοσυκλέττες; ρώτησε.

— Καί ναι καί όχι, άπαντώ...

— Μή μου πείτε!

Ώστόσο άπόφυγε νά μου άπαντήσει άμέσως. Μέ κύταξε στά μάτια μ' ύποπτη άπορία. Έπίμενα, λίγο περσότερο.

— Τί θέλετε νά σάς πώ; Μέσ' τό σκοτάδι μόνο κεφάλι είδα... Άλλά πρόσ Θεού... μή πείτε τίποτα γιά μένα.

Τόν καθησύχασα...

— Φαλακρός, μαύρος... Κάτι ανάμεσ' από Γύφτος καί Άρμένης... Νά έτσι: Μύτη γαμψή, τσουλούφια πεταμένα... Σας παρακαλώ όμως μή μέ μπλέξετε... Έγώ δέν ξέρω τίποτα... Καί βιάστηκε νά ξαναμπή στό καταφύγιό του... Ν' άμπαρωθεί, νά μ' άποφύγει... Άπό κεί μέσα, όλα γι'αυτόν έγιναν πιό εύκολα... Τό περίπτερο ήταν τό κάστρο του.

— «Άνάμεσα γύφτος κι άρμένης... τσουλούφια πεταμένα»... Καί τό μυαλό μου πήγε κατ' ευθεία στό σερβιτόρο του ΚΟΧΛΙΑ. Πού παναπεϊ πώς ή περίπτωση του, θάπρεπε νά έλεγχῆ επί τόπου... Δυό θήματα ήταν ο ΚΟΧΛΙΑΣ πιό πάνω, καί πήγα μέ τά πόδια...

Άνέβηκα τό στενό, δίπλα στήν πλατφόρμα τῆς έκκλησιᾶς καί βρέθηκα στήν οδό Τ... Τό σκάμμα είχε κι όλας κλείσει κι ή συγκοινωνία άποκατασταθῆ... Στόν ΚΟΧΛΙΑ έρημιά. Έτσι γίνεται κάθε Κυριακή βράδυ. Μπήκα, βγήκα, ο σερβιτόρος έλειπε. Τό ρεπό του. Αυτό σημαίνει πώς μπορεί... Άπ' τόν περίγυρο τίποτε δέ θύμιζε τά χτεσινοβραδυνά... Χάζεψα λίγο στίς βιτρίνες, κατηφορίζοντας τήν πλατεία. Τό ψαράδικο στή γωνιά σκυλοβρώμαγε, ή μυρουδιά σ' αυτά τά μαγαζιά δέ φεύγει μ' ένα καί δυό νερά τό Σαββατόβραδο... όταν πατώματα καί τοίχοι έχουν ποτήσει από βρώμα, χρόνια τώρα.

Στρίβω δεξιά, ακολουθώντας τήν οδό Σ... Άδειος δρόμος, σκοτεινιά καί βιάζομαι... Πιό κάτω τό γραφείο τελετών...

Κι όπως στό μυαλό μου ακόμα ο σερβιτόρος του ΚΟΧΛΙΑ, πάλευε... χράπ... καί ξύπνησα από λήθαργο... Ήταν σά νάτρωγα

γερή γροθιά κατάστηθα... Βοήθησε τό δίχως άλλο και τό γραφείο τελετών... Ἀπίστευτο. Κι ἄρχισα νά γελῶ στό δρόμο και νά τρέχω σά παλαβός, προσπαθώντας νά βρεθῶ, ὅσο πιό γρήγορα μποροῦσα μόνος στ' αὐτοκίνητό μου... Νά τά σκεφτῶ ἔλα... Ὅλ' ἀπ' τήν ἀρχή...

Τό περίπτερο, εἶχε κι ἔλας κλείσει... Ὁ περιπτεράς φαίνεται τά μάζεψε γωρίς. Τίς οἶδε τί νά σκέφτηκε ὁ καημένος!!

Στ' αὐτοκίνητό μου μέσα, ὁ ἐνθουσιασμός μου ἄρχισε νά πέφτει κάπως. Ὅλο και γίνονταν πιό βέβαιο πώς μέ τήν ἀποκάλυψη τοῦ σερβιτόρου, δέ λύνονταν τά προβλήματα... Ὅστόσο ἦταν κι αὐτό κάτι. Μιά μικρή τρύπα πού ἀνοιξε ἀνάμεσα σέ μένα και τήν πραγματικότητα... Ἡ ἀποικοδόμηση νά ποῦμε τοῦ δύσκολου ὄλλοκου, πού μέ κατάκλυζε ἔλο και πιό πολύ ἀπό χτές βράδυ...

Ὁ σερβιτόρος ἦταν ἀπ' τή συμμορία τῶν πέντε κατεργαρέων. Κι ἦταν αὐτός ποῦ τάπε ἔλα στήν ἀνάκριση — αἰούγατο σκαρί τά ξέρασε ἔλα. — Κάπως νεώτερος βέβαια τότε, ἀλλά τό ἴδιο σουλούπι...

(Ὁ νοικοκύρης του... καῖνος ὁ γραφικός μουστακλής, ἀπ' τό Βατραχονήσι, ὁ ἄγιος ἄνθρωπος τῆς γειτονιάς, πού ὥστόσο κανένας τους δέν ἤξερε τί κάνει... «Ἐπιχειρήσεις», ἔλεγε ἡ κυρά Στέλλα... Τούς ἄκουγε τά βράδια νά μιᾶνε μέ τό συνεταῖρο, ἔταν ἡ δουλειά εἶχε δυσκολίες... Ἀγαθιάρα νησιώπασα και δέ μποροῦσε νά ξεκαθαρίσει. Ὅσπου ἦρθαν οἱ φημερίδες και τούς εἶπαν τά μαντάτα. Ἐδειξαν και τίς φάτσες (κάτι φωτογραφίες τρομερές και φοβερές). Κι ἔλα βγῆκαν στό μεϊντάνι. Ὁ νοικοκύρης του, ἦταν τό Κοράκι (νεκροπομπός). Ὁ σερβιτόρος ἔκανε τό σκαφτιά. Ὁ γιατρός τόν κράχτη. Ὁ λουλουδάς τῆς ὁδοῦ... Κι ὁ πάμπλουτος συνεταῖρος...

Διάλεξαν τούς ἐπαρχιωτες, καθῶς εἶπαν, και κάτι γερασμένες συνοικιακές σακαράκες... Ὁ γιατρός εἰδοποιοῦσε τό κοράκι. Τό κοράκι εἶχε μιάν ἐπιδεξιότητα στό μικρό του δάχτυλο, πού τήν κατάλληλη στιγμή ἀνοιγε τό στόμα τοῦ μακαρίτη και περιδιαβάζοντας τή μασέλλα, διαπίστωνε τό

θησαυρό... Κι ανάλογα τήν περίπτωση, ή δουλειά πέριναγε
στά χέρια του σκαφτιᾶ, του λουλουδᾶ, πού ἔκαναν ντού τή
νύχτα. Ὁ καθένας τή δουλειά του. Ὁ ἕνας τό χρυσάφι, τό
διαμαντικό, τό ἀσήμι... (δόντια, σκουλαρίκια, βραχιόλια,
βέρες, δαχτυλίδια,)... κι ὁ ἄλλος τά λουλούδια. Καμμιά φο-
ρά κλέβανε καί τό λάδι ἀπ' τό καντύλι. Τελικά ἦταν ὁ συν-
εταῖρος πού ἀξιοποιουῖσε τήν προσπάθεια... Τέσσερα χρόνια
στόν καθένα φυλακή. Βλέπεις ή ὁμολογία του σερβιτόρου
δέν ὠφέλησε σέ τίποτα... Βάρενε πάνω του τό γεγονός, πώς
καναδυό φορές ἔκανε τό φίλο του μακαρίτη. Ἐπεφτε πλάϊ
στή χήρα καί πόζαρε γιά γαμπρός, παίρνοντας πού καί πού
κάτι χαρτζιλίκια σά προκαταβολές...

Κι ἦταν ή καταδίκη αὐτή πού ἔπεισε τήν κυρά Στέλ-
λα, τελικά. Ἐδωσε πῆρεν ή καημένη, στήν ἀρχή κρέμασε
στή γειτονιά καί μοῦτρα, σά νάτανε αὐτοί οἱ φταῖχτες...
Ἀλλά στό τέλος ἀπό τό ντόρο πού γινε, κατάλαβε, πέταξε
τά χρυσά της δόντια ...πού χρόνια τά καμάρωνε καί πᾶδει-
χνε (μασέλα πέρα - πέρα, νά σκάσει ή γειτονιά)... Καθώς
φαίνεται, ἦταν κι αὐτά δῶρο του σύζυγου ἀπ' τίς περιέργες
ἐπιχειρήσεις του καί δέ μπόρεσε νά τά κρατήσει ή ἄμοιρη
ὅταν ψιλλιάστηκε τήν προέλευσή τους... Καί νᾶταν μόνο
αὐτά!!!)

Ἦταν ἀργά πιά κι ἔπρεπε νά φύγω... Γιά τό σερβιτόρο, ἀργά
ή γρήγορα θά τά θυμηθῶ ὅλα... Τώρα πού βρήκαμε τό δρόμο...
Πρός τό παρόν... ἄστα νά σιτέψουν...

Ήταν μιά πόλη ὄλο ἐργοστάσια καί ψηλές καμηνάδες, ἀπόπου ἔβγαι-
ναν ἀτέλειωτα φίδια καπνοῦ πού συμπρώχναν διαρκῶς τόνα τᾶλλο,
πάντα κουλουριασμένα κι ἀγκαλιασμένα. Ήταν κι ἓνα μαῦρο κανάλι,
κι ἓνας ποταμός πού κυλοῦσε τὰ πορφυρένια του νερά, μέ μιά ἀηδια-
στική μυρουδιά ἀπό βαφές, καί κάτι τεράστιοι πάσσαλοι γιά τίς οἰ-
κοδομές ὅπου ἀκούγονταν ἓνας ἐκκωφαντικός θόρυβος κι ἔτρεμε ὁ
τόπος ὅλη μέρα... Τήν κατοικοῦσαν κάτι ἄνθρωποι πού ἔμοιαζαν ἀπα-
ράλλαχτα ὁ ἓνας μέ τόν ἄλλο καί πού βγαῖναν καί μπαῖναν στά σπί-
τια τους ὄλοι τίς ἴδιες ὥρες... Γι αὐτούς ἡ κάθε μέρα ἦταν ὅμοια μέ
τή χτεσινή καί μέ τήν αὐριανή, κι ὁ κάθε χρόνος τό ἀντίγραφο τοῦ
περσινοῦ κι αὐτοῦ ποῦναι νάρθει...» ΝΤΙΚΕΝΣ, 1854

Μέρα δύσκολ' ἢ Δευτέρα!

Λές κι ἀνοιξες στό σταῦλο τή μεγάλη πόρτα κι ὄλα τά βόδια
χύμηξαν μέ μιᾶς νά πεταχτοῦνε ἔξω. Συμπρώχγονται πάνω στήν
κασσόπορτα, ἔτσι πού κι ἡ πόρτα κιντυνεύει νά ξεκαρφωθῆ κι ὁ
μαντρότοιχος ὀλόκληρος νά πέσει.

Στό δρόμο, λίγο πιά κει, τά βόδια στρώνουν, παίρνουνε σειρά
μέσ' τό κανάλι, τόνα πίσω ἀπτ' ἄλλο. Πειθαρχοῦν στό γενικό κα-
νόνα. Στρίβουν δεξιά, στρίβουν ζερβά καί τελικά χώνονται στά
ντουλαπάκια τοῦ σφαγείου. Ἐρχεται στήν ἀρχή ἡ μέγγενη, τά πιά-
νει ἀπτό σβέρκο γιά νά κρατιοῦνται ἴσια. Κι ὅταν πιά ὄλα εἶν'
ἔτοιμα κι ἀναπότρεπτα προετοιμασμένα, πέφτει ὁ μπαλτάς ἐγκάρ-
σια στό «δόξα πατρί»... Ἡ κορδέλλα ἔπειτα στή μέση τά διχοτο-
μεῖ. Μετά τό λιάγισμα. Δέ μένει τίποτα.

Ἀτμόσφαιρα ἠλεκτρισμένη. Τό θεριό στό δρόμο ἄγριο, κλω-
τσάει, χτυπιέται, παραδέρνει, ἀφηγιάζει, θρυμματίζει. Ἐκατόν δέ-
κα ντεσιμπέλ, ἑκατογικοσιπέντε μέ τήν ἀπογείωση τοῦ ἀεριωθού-
μενου...

«Πάνω ἀπτά ἐνενήντα ντεσιμπέλ, ὁ θόρυβος τραυματίζει,
μπορεῖ νά φτάσει μέχρι κουφαμάρα, στηθάγχη, ταχυκαρ-
δία, πίεση, κόπωση, αἴσθημα ταλαιπορίας, ἀϋπνίες, ἀδυνα-
μία συγκέντρωσης. Καί σά νά μήν ἔφταναν αὐτά, μπαίνουν
στή μέση κι οἱ ὑπόηχοι, ἢ οἱ ὑπέρηχοι, πού δέν ἀκούγονται.
Τά πειράματα ἔδειξαν, πώς ὑπέρηχοι πού κράτησαν δέκα
λεφτά θανάτωσαν πειραματόζωα (ποντίκια). «Ήταν σά ἠλε-
κτροπληξία» εἶπαν. Τό ἴδιο καί σέ κότρες πού κλωσοῦσαν.
Ἄπ' τά ἑκατό αὐγά, τά ὀγδονταεφτά δέ βγῆκαν. Τᾶλλα πού

βγῆκαν, ἦταν πουλιά τέρατα... τρία πόδια, δύο κεφάλια...»

Τό κομπρεσέρ ἔπιασε δουλειά πρωτῆ - πρωτῆ. Ἐκπυρσοκρο-
τήσεις σάν ὀβίδες, κρότοι, πάταγοι, κλαταρίσματα. Σοῦ κόβει ἡ
χολή Μηχανάκια μέ κομμέν' ἐξάτμιση, σπινάρουν (ἑκατόν ὀγδόντα
στό κοντέρ). Μανοῦδρες, μαρσαρίσματα, σειρήνες, κόρνες, ἄλλες
στό μοτίβο τῆς «Γέφυρας τοῦ ποταμοῦ Γκβάϊ», ἢ «Τά παιδιά τοῦ
Πειραιᾶ», κι ἄλλες σκέτο θέλασμα. Κι ἄξαφνα τό καιμόνι, τρέμει
σύγκορμ' ἢ πολυκατοικία... Ὅλα μέ μιά κατεύθυνση: «ΧΑΒΟΥ-
ΖΑ»... μέ τά ἑκατόν εἴκοσι γραμμάρια στό κυβικό μέτρο ἀγέρα
«διοξειδίο τοῦ θείου, τά ἐνενήνταοχτώ ὄζοντος, τά ὀγδονταένα διο-
ξειδίο τοῦ ἄζωτου, τά διακόσια ἐξήντα «αἰωρούμενα σωματίδια»
(μολύδι... γύρω στά τέσσερα γραμμάρια, ἄλλες θειϊκές ἐνώσεις
δέκα ὀκτώ γραμμάρια, νικέλιο, σκουριά) κι ἓνα μπόγο σκόνη, πού
στούς κεντρικούς δρόμους μετριέται μέ τόν τόνο. Διακόσιοι τόνοι
σκόνη, μέσα σ' ἓνα μῆνα σέ κάθε μίλι τετραγωνικό... Καί γιά...
πρωῖνό ρόφημα, στό Κάστρο μέσα, ἐβδομήντα χιλιάδες κόκκους σκό-
νη στό πλεμόνι σέ κάθε ἀναπνοή.

«ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ Η ΧΑΒΟΥΖΑ». Τά Σόδομα καί Γόμορα.

— ὦραία!!... καί πού πάμε;

— Μή στενοχωριέσαι καί χαλάει τό κέφι σου... ἡ ἐπίσημ'
ἀνακοίνωση μᾶς βεβαιώνει: Δέν ἔχει ἀποδειχτῆ πώς εἶναι ἐπικίν-
δυνα... Ἐξ ἄλλου, σά χρειαστῆ, θά καταχωνιαστοῦμε μέ σ' ἀμπρί.
Πετρέλαια, ντιντιντί, ραδιενέργεια, μολύδι, ὀξειδία, μονοξειδία,
ἀνθρακικό ὀξύ κι ὑδράργυρος... θά δυσκολευτοῦν γάμποῦνε στό
καταφύγιό μας. Κι ἔτσ' ἴσαμε πού ναβρεθεῖ τ' ἀντίδοτο, θάχουμε
καθ' ἀντὶζάρει πού λέει ὁ λόγος καί τίς «γενετικές μεταλλαγές, καί
τούς ἐκφυλισμούς μέ τίς γαιοχημικές καταστροφές, καί τίς βιολο-
γικές ἀλλοιώσεις».

— Θ' ἀστειεύεσ' ἀσφαλῶς. Δῶ ἡ μόλυνση ρήμαξε τό μάρμα-
ρο καί μεῖς θά τή γλυτώσουμε;

«...Δίπλα εἶχαν πάρτυ ὀλονύχτιο. Στήν ὁδό... εἶχαν φρακά-
ρει τ' αὐτοκίνητα. Τά ὑδραυλικά στό σπίτι θορυβοῦσαν. Τό
φορτηγό τῆς γειτονικῆς μάντρας ξεκινάει στίς πέντε. Ζε-
σταίνει τή μηχανή ἀπτίς πέντε παρά δέκα... Ξυρίζεται γρή-

γορα. Παρακολουθεῖ ἀσυναίσθητα τήν κίνηση στό φωταγωγό. Πίνει ἕνα σκέτο κεφέ. Πάλι καψίματα στό στομάχι. Κατεβαίνει τρέχοντας τίς σκάλες. Τ' ἀσανσέρ ἔχει πάλι κολλήσει στό πέμπτο. Τρέχει γιά τ' αὐτοκίνητο, πού τόχει παρακάρει δυό δρόμους παρακάτω. Ἡ στάθμευση ἀπαγορεύεται ἔτσι κι ἄλλοιῶς, ἀλλά τό περιπολικό περνάει μετά τίς ἑφτάμιση. Ἔχει σαράντα πόντους νά ξεπαρκάρει. Μισοβρίζει τόν ἀνόητο πού τόν ἔκλεισε. Χρειάζεται τρεῖς μανουῖβρες... Στή δεύτερη κι ὄλας, ἀκούει τά πρῶτα νευρικά κορναρίσματα. Ἔκλεισε τό δρόμο. Τοῦ ἀνεβαίνει τό αἷμα στό κεφάλι. Ξεκινάει, ἐνῶ τόν βρίζουνε οἱ ὀδηγοί, πού περίμεναν μαρσάροντας. Σκέφτεται πῶς πρέπει νά πάει στό Ὑπουργεῖο. Δέχονται στίς ἔντεκα. Θά καταφέρει νά ξεφύγει ἀπτή δουλειά του; Πῶς διάβολο νά πάει; Νά πάει μέ τά πόδια; Ταξί ἀποκλείεται. Μ' αὐτοκίνητο ἴσαμε τήν ὁδό... ἀλλά... πού παρκάρεις;... Καί φράπ, φρενάρει ἀπότομα. Τό φανάρι μπροστά του ἦταν κι ὄλας κόκκινο. Πάλι κάποιος βρίζει. Δέν τόν ἀκούει γιατί κάθετα περνάει τό ντηζελοκίνητο φορτηγό μέσα σ' ἕνα σύννεφο καστανογκρίζου καπνοῦ... Εἶν' ἔτοιμος νά σκοτώσει ἄνθρωπο... Ὁ ὀργανισμός του εἶναι πανέτοιμος, ὅπως τοῦ πρωτόγονου ἀνθρώπου πού σκότωνε τό θηρίο ἢ τόν ἐχτρό γιά νά τσαφεῖ ἢ ἀμυθῆ ἢ ἄλλοιῶς ἔφευγε κυνηγημένος, νά σωθῆ... Κι αὐτός τί κάνει;... Πρέπει νά τονισθῆ ὅτι τό στρές δέν εἶναι ὑπερένταση, νευρικότητα ἢ ἄλλα εὐφημιστικά. Τό στρές εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ ζωικοῦ μεταβολισμοῦ, ἀπαραίτητο γιά τήν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπου... Δέν ἀποφεύγεται, οὔτε παρακάμπτεται... μόνο ἀποικοδομεῖται...» Καταχωρεῖ σά σύγχρονη καθημερινότητα ὁ βιομηχανικός...

Κατακόρυφο ἐπίπεδο συντεταγμένων σέ μιά πρώτη φάση. Προθέρμανση γιά νέο καλπασμό.

Ἄπό τή μιά μεριά ἢ Ἄπεργία. Θά γίνει; Καί πότε;

Κι ἀπό τήν ἄλλη... μιά «Ἄνοιξη γιομάτη παγίδες»... «Τά κόμματα ἐξεδήλωσαν τή θέλησή τους νά ξεπεράσουν τίς διαφορές τους καί νά συνεργαστοῦν γιά νά προστατέψουν τή δημόσια τά-

ξη. Βιαιότητα και συγκρούσεις. Ἡ πείρα τῶν τελευταίων ἡμερῶν. Κατάσταση πολιτικῆς ἀναστάτωσης πού παίρνει ἀκόμα μεγαλύτερες διαστάσεις ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν...»

Κι ὡς δέν ὑπάρχουν πρωϊνές ἐφημερίδες, τ' ἀδιέξοδο γίνεται οὐρλιαχτό. Μιά πελώρια μηχανή, παντοδύναμη κι ἀχόρταγη.

Ἡ Κατερίνα τοῦ γραφείου μέ τή λίστα τῶν πρωϊνῶν τηλεφωνημάτων λέει: Πρωῖ - πρωῖ δυό τῆς τηλεφωνικῆς ἤρθαν κι ἔκαναν ἔλεγχο στίς γραμμές μας.

— Εἶχαν πάθει βλάβη οἱ γραμμές; ρωτῶ.

— Ὅχι, δέν ξέρω. Κάποιος θάχε τηλεφωνήσει, λέει, στίς βλάβες.

Και μιὰ φορά κι ἡ δουλειά τοῦ γραφείου μοιάζει μ' ἡρεμιστικό. Καλμάρει ὁ παροξυσμός τοῦ δρόμου. Κλείνεται. Συγκεντρώνεται. Ἀπορροφίεται. Βλέπεις στήν αὐλή σου πίσω τήν καταπράσινη συκιά κι ἐντός σου λειτουργεῖ ἀσυναίσθητα ἡ ἀντίστροφη μέτρηση.

— Ἀλήθεια!! σκέφτεσαι. Μπορεῖτε νά μοῦ πεῖτε πόσοι ἄνθρωποι ἀπ' αὐτούς πού σεριαγοῦν στούς δρόμους, ἀγαπᾶνε τό χρῶμα τ' οὐρανοῦ, τό ζεστό πράσινο χρῶμα τῶν φύλλων τῆς συκιάς;... Κι ὅμως ἔτσι μονάχα, δίπλα στή μικρή τούτη φύση, μέ μιὰ λωρίδα οὐρανοῦ, ξαναβρίσκεις τόν ἑαυτό σου, τίς διαστάσεις σου... ὅλα κεῖνα ποῦ χάσανε μέσ' τό ρουμάνι τῶν ἄγριων δρόμων... Μέσ' τό ρουμάνι...

«... Ὅταν μαγαρίζεις συνέχεια τό στρῶμα σου, κάποια νύχτα θά πλαντάξεις ἀπό τίς μαγαρισιές σου.. Ὅταν ὅλα τά βουβάλια σφαχτοῦν, ὅταν ὅλα τ' ἄλογα μερέψουν, ὅταν ἡ ἱερή γωνιά τοῦ δάσους τή γιομίσει τ' ἀνθρώπινο χνῶτο καί τό θέαμα τῶν φουντωμένων λόφων τά σύρματα τοῦ τηλέγραφου μέ τό βουητό τους τό κηλιδώσουν, τότες, ποῦ θά βρεῖς ἐσύ τό ρουμάνι; Ποῦ θά βρεῖς τόν ἀητό; Καί τί σημαίνει νά πεῖς: «Ἐχε γειά» στό φαρί σου καί στό κυνήγι;... Σημαίνει τό τέλος τῆς ζωῆς καί τήν ἀρχή τοῦ θάνατου... Πουθενά δέ βρίσκεται μιάν ἡσυχῆ γωνιά μέσα στίς Πολιτεῖες τοῦ Λευκοῦ... Πουθενά δέ βρίσκεται μιὰ γωνιά νά σταθεῖς, ν' ἀκού-

σεις τά φύλλα στά δέντρα τήν "Ανοιξη, ἤτό ψιθύρισμα πού κάνουν τά ζουζούνια πεταρίζοντας... "Όμως μπορεῖ, ἐπειδή κατά πώς εἶμ' ἐγώ "Άγριος καί δέν καταλαβαίνω... μπορεῖ μονάχα γιά τό λόγο αὐτό, ὁ σαματάς νά ταράζει τ' αὐτιά μου...» Γράφει στά 1855, ὁ Ἰνδιάνος φύλαρχος στό Λευκό Πρόεδρο...

Ξέρεις βέβαια τί συμβαίνει... Ἄλλά μαζεύεσαι, εἶναι τά προβλήματα κι οἱ ἔγνοιες τῶν ἄλλων πού σοῦ προσδιορίζουν τή δική σου μέθεξη. Τοῦ καθένα χωριστά, καθώς τό θέλει τό ἐπάγγελμα. Στό κάτω - κάτω βέβαια, οὔτε κι αὐτά εἶναι προβλήματα. Θάλεγα: Εἶναι δυσκολίες προσαρμογῆς. Τριβές ἀνέλεγκτων ἐγωισμῶν. Στέγνωμα εὐαισθησίας. Μανιοκαταθλιπτικές καταστάσεις πού δέ διαγνώστηκαν. Πλασματικές πίκρες καί περιέργειες. Ἀποικοδόμηση τοῦ στρές κι ἀναζήτηση ὀριζόντιου χώρου κίνησης. Ἡ φρικιαστική βία, πού ἐκδηλώνεται ἀπτόν ἄνθρωπο πάλω σέ ἄλλο ἄνθρωπο. Ἐπιταγές στό χῶρο πού θάπρεπε νάχ' ἐκδηλωθῆ ἡ αὐθόρμητη ἀγάπη ἀπτό αὐτεξούσιο ἄτομο... Ὁ ἄνθρωπος τίς περισσότερες φορές κάνει σά θεριό στή φύση... "Ἡ καλύτερα, οἱ ἄνθρωποι κάνουν νά σά νά βρίσκονται σέ ζωοτροφείο. Μιά ἀποικία ζώων πού πραγματικά σοῦ προκαλεῖ τόν οἶχτο καί τήν ἀγανάχτηση...

«...» Ὄταν μπαίνει κάποιος σέ θάλαμο σχιζοφρενῶν πιάνει ἡ καρδιά του ἀπό τό αἶσθημα τοῦ ἀταξιστικοῦ φόβου. Λές κι ἔχει μπροστά του ἄτομα στοιχειωμένα, ἀπό κάποιον ἄλλο κόσμο...»

Ἐλκη στό πεπτικό. Καρδιακή κάμψη. Ὑπογεννητικότητα. Ἀγχώδεις καταστάσεις καί καννιβαλισμός. Κατάθλιψη. Ψευδαισθήσεις καί παραμιλητά. Παροξυσμοί τοῦ ἄγχους τῆς καταδίωξης. Νυσταλέα ὄψη μιᾶς Λαίδης Μάκβεθ πού περπατάει. Φαινόμενα κατατονικά. Διάσπαση προσωπικότητας σέ πολλαπλά ἐγώ καί συναίσθηση πώς τό μόνο ἐγώ, τό ἐγώ τό δικό σου, ἔχει γιά πάντα ἀπολεσθῆ. Μ' ὄλ' αὐτά κι αὐτά, καταλήγεις στό συμπέρασμα, πώς τό νά τρελλαίνεσαι σ' αὐτό τόν κόσμο εἶναι τό καλύτερο πού μπορεῖς νά κάνεις. Μιά σοφή πράξη, σάν εἰδική στρατηγική πού βρίσκεις γιά νά ζήσεις τήν ἀβίωτη αὐτή κατάσταση...

— Αὐτόναι ὁ καθημερινός ἄνθρωπος, τὸ ζωῶδες αὐτὸ αὐτόματο, πού μέ τόσο πείσμα ἀρνεῖται τή χαλάρωση. Κι αὐτός εἶναι πού μ' ἀπασχολεῖ μέ τίς ἐμπλοκές του στό γραφεῖο καί προσδιορίζει τή δική μου μέθεξη στή ζωή.

«Μετρό... δουλειά... ὕπνος... Μπαφιάσαμε.» Ἐγραψαν μερικοί στόν τοῖχο. Κι οἱ συντρόφισσές τους, πρόστεσαν ἀπό κάτω: «ΟΜΟ... κουζίνα... νιάναρα...»

Κατά τίς ἐντεκάμιση μου τηλεφώνησε ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ γιός τοῦ στρατηγοῦ Α... «Δέν ἦταν, λέει, πού δέ μ' εἶδε χτές βράδυ στήν ὁδὸ Σ... Μ' εἶδε καί μέ παραῶδε, ἦταν ὅμως μπλεγμένος πάλι, καί δέ μπορούσε νά μιλήσει. Ὡστόσο, σήμερα θάθελε νά μέ δεῖ γιά λίγο, νά πάρει καί τή γνώμη μου, πάλι γιά τὰ χτεσινοβραδυνά. Τόν ἔχουνε στριμώξει ἄσχημα κλπ. κλπ.»

— Ραντεβού γιά σήμερ' ἀποκλείεται... Αὔριο τήν ἴδια ὥρα. Σύμφωνοι;

— Σύμφωνοι. Κι ἔκλεισε.

Ἡ φωνή του ἀνάδινε ἀγωνία καί φόβο. Καί μέβαλε σ' ἔγνοιες. Ἐκανα ὅμως καί τὸ σταυρό μου... Δέ γλυτώνεις πάντοτ' εὐκολα τή λίμα τοῦ Κωστάκη. Εἶναι ἀπ' αὐτές τίς περιπτώσεις, πού σά λένε νά περάσουν νά σέ δοῦν, θυμᾶσαι αὐτό πού εἶπαν: «Νά βάλω καί γραβάτα τώρα πού θάρθω; Ὁχι, τοῦ ἀπαντᾶς. Προτιμῶ νά βάλεις φίμωτρο.»

Δώδεκα παρά δέκα. Ὡρα γιά τή φημερίδα. Κατεβαίνω στό περίπτερο. Περιπτεράς, ὁ ἄλλος. Ὁχι ὁ χτεσινοβραδυνός. Δέ θυμόταν τίποτα γιά ἐπιστολόχαρτο καί τέτοια. Μέ κύτταξε ὅμως περίεργα, ἴσως καί νά μήν ἤθελε νά πεῖ. Βιάζονταν πάντως νά μέ ξεφορτωθῇ... Κοντοστάθηκα δίπλα στό περίπτερο, ψευτοδιαβάζοντας... Καί κεῖ πού δέν περίμενα, μέ διακόφτει... Εἶδε βέβαια μοτοσυκλετιστές, μου λέει, ἀπέναντι, στή γωνιά, πέτσινα σακκάκια, μαῦρα γιαλιά, μπιχλιμπίδια κι ἄλλα φούμαρα, κάθονταν καί περίμεναν... Καλά παιδιά, ψώνιζαν καί τσίχλες... ἀλλά πιστολόχαρτο δέ θυμόταν... Φαίνεται ὁ καημένος ἰδέα δέν εἶχε γιά τὰ χτεσινοβραδινά... Τό μεσημέρι θάδλεπε τὸ συνεταῖρο... καί τότε σοῦ λέω ἐγώ «καλά παιδιά»...

.....
Ἀνακοινώσεις για τήν Ἀπεργία. Πρώτη σελίδα: «Ἡ Κυβέρνηση σύρεται σ' ἀνοιχτό φασισμό. Οἱ ἐντάσεις στόν κοινωνικό καί οἰκονομικό τομέα ἐξωθοῦνται σ' ἀποφασιστικές συγκρούσεις. Διώκονται οἱ συνδικαλιστές... Τό παρακράτος ἀναμεμιγμένο· στους δυναμικούς κρατικούς σχηματισμούς, ὑψώνει πάλι τό θρασύ κι ἀπειλητικό κεφάλι του...».

Ἡ Ἀπεργία, λένε ἄλλοι, εἶναι μιὰ μορφή ἐκτόνωσης, ὕστερ' ἀπ' τήν πολύχρονη διχτατορία. Ἡ ἐκρηκτική διέξοδος. Εἶναι ὅμως καί τά χρόνια προβλήματα, πού ζητοῦν τή λύση τους. Ἡ περίοδος χάριτος πού δόθηκε στή Δημοκρατική Κυβέρνηση τράβηξε πολύ. Ξεπέρασε τά ὅρια. Τά σλόγκαν: «Ἡ κυβέρνηση κληρονόμησε ἐρείπια, καί χρειάζεται χρόνος κι ὑπομονή...» ...«Οἱ ἐξωτερικοί κίντυνοι χρειάζονται θυσίες...» ...«Λιτότητα καί ὀρθολογισμός»..., ἐξάντλησαν τή θητεία τους... Ξεπέρασαν τά περιθώρια τῆς ἀντοχῆς... Μπήκαν στό χῶρο τῶν προφάσεων...

...«Ὅταν ἡ ἴδια ἡ Κυβέρνηση δέ δίνει ἐμπραχτο παράδειγμα, ἡ Κυβέρνηση ἀνευθυνολογεῖ. Δίνει παραπλανητική εικόνα...»

Ἡμιπέσημη κυβερνητική πηγῆ ἀναφέρει:

«Υπάρχουν βάσιμες πληροφορίες, ὅτι ἐξτρεμιστικές ὀργανώσεις θά θελήσουν νά δημιουργήσουν ἀτμόσφαιρα ἀναρχίας γιά νά ἐκτρέψουν τίς ἐκδηλώσεις σ' ἀναταραχές καί καταστροφές...».

Γυρνῶ. Ἦως ἡ τελευταία σελίδα. «Ἐρευνες γιά ὅπλα»... Πιό κάτω: «Δέν ἔχουμ' ἐπιθετικούς σκοπούς. Θά ὑποστηρίξουμε ὅμως σάν ἕνα ἄνθρωπος...» Παραπέρα: «Αἰφνιδιασμό τῆς ἀριστερᾶς θά ἐπιχειρήσει ὁ». Δίστυλο ἄρθρο: «Αὔρες ἐναντίον ἀπεργῶν στά μεταλεῖα»... Μιά εἶδηση: «Μέ κάλυψη Ἀμερικάνων ἐπισήμων ἡ Λόκχηντ ἔδρασε...»

Ξεφυλλίζω. Ἀναζητῶ πιό μέσα, τίς εἰδήσεις... «πού βγάζουν παράξενο καί σπαραχτικό ἦχο, ἔταν οἱ ἄλλοι πουδράρονται μ' ἕνα μεγάλο πομπόν, κι ἡ ζωή χάνεται σ' ἕνα σύννεφο ἀπό πόζες»...

Διαβάζω χωρίς ἐπιλογή:

— «Ἡ ζωή πού κάνετε, εἶναι μιὰ πόζα, λέει στή συνέντευξή του ὁ ἀναρχικός Χ..., ἀφοῦ μένετε ξένοι στή σχέση

«παραγωγή — ἐκμετάλλευση». Καί σᾶς ρωτῶ κύριοι: Εἶναι δυνατό νά ρουφήξετε μιάν ὀλόκληρη μποτίλια κρασί, δίχως κᾶν ν' ἀντιληφθεῖτε πώς εἶναι νέφτι;

— Κι ὅμως, τοῦ λέει ὁ δημοσιογράφος, εἶναι, ὅταν εἴσθε μεθυσμένος.

— Α!! Καλά. Καί τό μικρό παιδί ἀκόμα ξέρει, πώς σάν εἴσθε μεθυσμένος εἶναι δυνατό νά περάσετε γιά οὔζο καί τή μπουκάλα μέ τά οὔρα τῆς γιαγιᾶς... Μήν ἀπατᾶσθε κύριοι, δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος στή γῆ, πού θά μέ πείσει, πώς ἡ Κυβέρνησή σας εἶναι μεθυσμένη. Κεῖνος ὁ κοντούλης σας ὁ πρόεδρος, μ' ὅλες τίς πόζες του καί τίς ἄχρηστες φλυαρίες του, εἶναι τόσο γελοῖος πού μ' ἔπεισε ἀπόλυτα γιά τίς ἀπόψεις μου, ὅτ' εἶναι παραπάνω ἀπό σωστές... «Τό λάθος σας δέν εἶναι νά ἐλπίζετε σέ μιάν ἄλλη ζωή. Τό λάθος σας εἶναι πού δέ βλέπετε καί δέ χαιρόσαστε τ' ἀδυσώπητο παράλογο αὐτοῦ τοῦ κόσμου», καθώς εἶπε κάποιος... Ὅχι κύριοι, ἡ ζωή εἶναι ἀπείρως πιό σοβαρή, ἀπὲς γελοῖες πόζες τοῦ προέδρου σας καί τῶν ἄλλων πολιτικῶν σας...»

— «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος, καθώς κι ὠρισμένοι ἄλλοι ἅγιοι, διαγράφηκαν ἀπό τή σύνολο τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. Γιατί, καθώς εἶπαν, οἱ ἅγιοι τοῦτοι δέν ἦταν σύμφωνοι μέ τίς προδιαγραφές... Ἡ «κατ' ἀρχήν» βέβαια ἀπόφαση τούτη, θά τεθῆ ὑπ' ὄψη τῆς Ὀλομέλειας...»

«Ὁμαδική ὑστερία ἔπαθαν περισσότερες ἀπό ἑκατό κοπέλλες καί μεταφέρθηκαν λιπόθυμες κι ὠρούμενες στό σταθμό πρώτων βοηθειῶν τῆς Γλασκώβης, κατά τή διάρκεια συναυλίας πού ἔδωσε τό μουσικό συγκρότημα πόπ... Στό Στάδιο Ἀπόλλων...»

— «Ἡ εἰκοσάχρονη ἀμερικανίδα Τζόαν... ἐγκατάλειψε τήν τετράχρονη κόρη της Κάρα μόνη στ' ἄδειο διαμέρισμά της, καί τό κοριτσάκι κατασπαράχτηκε ἀπ' τό γερμανικό λυκόσκυλο, πούχε νά φάει τέσσερις μέρες...»

— «Μ' ἀνίερη βιασύνη, ἕνα μεγάλο τμήμα τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ἔτρεξε νά ὑποστηρίξει τόν Κάλεϋ στή δίκη του. Ἡ ἀσυγκράτητη τούτη ὁρμή δέν ἦταν προϊόν ὀργάνωσης καί συντονισμοῦ. Ἄντρες καί γυναῖκες ἔχουν τόν ἥρωά τους. Εἶν'

ἐρωτευμένοι μέ τό θάνατο, τή βία καί τήν καταστροφή. Θαυμάζουν τόν Κάλεϋ γιατί σκότωσε σ' ἀπόσταση βολῆς. Γιατί θρυμμάτισε τό κεφάλι ενός νήπιου δύο χρονῶν. Γιατί δήλωσε πώς δέν αισθάνεται τύψεις. Τριακόσιες χιλιάδες δίσκοι πουλήθηκαν μέσα σέ τρεῖς μέρες μέ τό τραγούδι του: "Ἕμνος τοῦ ὑπολοχαγοῦ Κάλεϋ καθώς πάει στή μάχη...»

— «Τά τηλέφωνα τῶν φυλακῶν τῆς πολιτείας Γιούτα, χτυποῦν ἀσταμάτητα. Τά τηλεφωνήματα προέρχονται ἀπό ἐθελοντές πού θέλουν νά ἐκτελέσουν τόν κατάδικο δολοφόνο... Τήν ἐκτέλεσή του εἶχε ζητήσει ὁ ἴδιος ὁ κατάδικος. Οἱ ἐθελοντές ζητοῦν νά συμμετάσχουν στό ἐκτελεστικό ἀπόσπασμα...»

— «Γενική κινητοποίηση τῆς Μαύρης Διεθνούς σ' ὅλη κληρη τήν Εὐρώπη. Ἡ ἔδρα βρίσκεται στή... Τόν τελευταῖο καιρό οἱ συσκέψεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους γίνονται ὅλο καί συχνότερες...»

— «Τό Σάββατο, πρὶν ἀπτήν πρώτη Κυριακή τοῦ Μάη, στή Νάπολη τῆς Ἰταλίας, χιλιάδες πιστοί τοῦ Σάν Τζενάρο, τοπικοῦ ἁγίου, περίμεναν φέτος μέ ἀγωνία γιομάτοι, τό θάμα του, πού ναι ἡ ρευστοποίηση τῶν λίγων σταγόνων πηγμένου αἵματος, αὐτό πού ἡ πιστή Εὐσέβεια διάσωσε. Γιά κακή ὁμως τύχη, φέτος δέν ἔγινε τό θάμα... Κι ἀπό τή μιά οἱ κληρικοί ἰσχυρίζονται πώς ὁ ἅγιος ἐκδικεῖται τή νομιμοποίηση τῶν ἀμβλώσεων καί τήν τοπική κομμουνιστική κυβέρνηση... Κι ἀπό τήν ἄλλη, οἱ κάτοικοι φωνάζουν πώς ὁ Σάν Τζενάρο ἐκδικεῖται τήν καθολική ἐκκλησία, πού τόν ἔβγαλε ἀπό λειτουργικό τῆς ἡμερολόγιο, ὑποβιβάζοντάς τον ἔτσι σέ τοπικό μονάχα ἅγιο. Κατά τά ἄλλα... «Οἱ συγγενεῖς, ἀπόγονοι τῆς Εὐσέβειας, σάν εἶδαν κι ἀπόδαν, μιά βδομάδα ὀλόκληρη νά μήν ἀκούει ὁ Ἅγιος τίς προσευχές τους, ἀγανάχτησαν μέ τήν ἀχαριστία του κι ἄρχισαν νά μουντζώνουν, νά βρούζουν καί νά φτύνουν καταπάνω του...»

— «Κι ἓνα ἀνέκδοτο: Ὁ πρόεδρος κακουροδικεῖου ἀπό τήν ἔδρα λέει στόν κατηγορούμενο: ...Δέν ντρέπεσαι κατηγορούμενε, γιά εἴκοσι δραχμές σκότωσες μιά γριά γυναίκα... — Μά ξέρετε, κύριε Πρόεδρε, ἀπαντάει ὁ κατηγορούμενος,

μ' ἀπάθεια... Εἴκοσι δραχμές ἀπό δῶ, εἴκοσ' ἀπό κεῖ, μαζεύονται τὰ χρήματα...»

— «Πράχτορας τῆς ΣΙΑ. Ἐγκέφαλος δίχτυου ναρκωτικῶν. Ὁργανωτῆς ὀργίων. Σύνδεσμος μ' Ἰταλούς νεοφασίστες. Θύμα τῆς Μαφίας, ὑπῆρξε ὁ ἀπελαθείς ζωγράφος..., πού δήλωσε στήν..., πῶς ἐδῶ γίνεται ὅ,τι θέλει ἡ Μαφία...»

— «Παλιός καί γνωστός γνώριμος πορτοφολλάς, συνελήφθη ἐπ' αὐτοφόρῳ μέσα σέ Λεωφορεῖο τῆς γραμμῆς... Εἶναι σεσημασμένος. Τόν ἔπιασαν τή στιγμή πού ξάφριζε...»

— «Ἄγνωστος διάρρηξε τό διαμέρισμα τοῦ Κ... στήν ὁδό Π..., κι ἔκλεψε... δολλάρια. Ἐρευνᾶται, πῶς βρέθηκαν τόσα δολλάρια στά χέρια τοῦ θύματος.»

— «Τέσσερις ἄγνωστοι ἐπετέθησαν ἐναντίον τοῦ Μ... καί τοῦ πῆραν 5.000 δραχ. Τό ἐπεισόδιο ἔγινε τίς πρώτες πρωϊνές ὥρες τῆς Κυριακῆς...»

— «Χαρτοφύλακα μέ 190.000 δραχ. καί γραμμάτια τοῦ Κρατικοῦ λαχείου ἄρπαξαν τό Σάββατο βράδυ, δύο ἄγνωστοι νεαροί μέ μοτοποδήλατα ἀπτά χέρια τοῦ... Τόν χαρτοφύλακα μέ τὰ λεφτά καί τὰ γραμμάτια, τό θύμα τόν μετάφερνε ἀπτό μαγαζί στό σπίτι του, γιά μεγαλύτερη ἀσφάλεια...»

— «Θέλουμε πτώματα... Περισσότερα πτώματα, δήλωσαν οἱ δευτεροετείς φοιτητές τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς Θ... στή διάρκεια τῆς χτεσινῆς τους ἀποχῆς ἀπτά μαθήματα. Κατ' ἐφαρμογήν τοῦ Νόμου..., πρέπει τ' ἀζήτητα πτώματα νά κατανέμονται στίς ἰατρικές σχολές ἀνάλογα...»

— «Στό Κιζρέ τῆς Ἀνατολικῆς Τουρκίας, ὁ Δήμαρχος τῆς πόλης πρόσφερε 500 λίρες γιά κάθε κίλο μίγες σκοτωμένες, πού θά προσκόμιζαν οἱ κάτοικοι. Παρ' ὄλ' αὐτά ἀντί οἱ μίγες νά μειώνονται, πολλαπλασιάζονταν... Ὑστερ' ἀπό ἔρευνες, διαπιστώθηκε πῶς πολλοί κάτοικοι εἶχαν φτιάξει μιγοτροφεῖα στά σπίτια τους καί μ' αὐτόν τόν τρόπο ἔπαιρναν τό πεντακοσάρι ἄκοπα...»

— «Διαρρηχτες ἔκλεψαν ἀπό τό σπίτι τοῦ... στήν ὁδό... συλλογή μαγνητοταινιῶν. Τό θύμα δήλωσε πῶς στίς κλεμμένες μαγνητοταινίες εἶχεν ἐγγραφές μ' ἐρωτικούς ἀναστεναγμούς, παντρεμένων κι ἀνύπαντρων ζευγαριῶν... Ἄν δέν εἶχαν κλα-

πει, οί μαγνητοταινίες θά γίνονταν δίσκοι καί θά κυκλοφορούσανε στήν αγορά... Για νά γίν' ή συλλογή, είχαν ξοδευτεί πάνω από 500.000 δραχ. Κάθε συνεδρίαση κόστιζε δραχ. χίλιες περὶπου...»

— «Παραμυθένιο ἄντρο ναρκωμανῶν ἀνακαλύφτηκε σέ πολυτελῆ πολυκατοικία στήν ὁδό... ὀργανωμένο μέ χλιδῆ... (πουπουλένια μαξιλάρια, γούνινα ντιβάνια, μπουφέδες, ψυγεῖα, περίεργοι παιγνιδιάρικοι φωτισμοί, σέξυ φωτογραφίες μ' ἀνώμαλα συμπλέγματα καί σχέδια ψυχεδελικά) ἀπό μίαν ἀγγλίδα γνωστή μέ τόνομα... Τήν ὥρα τῆς ἐφόδου, βρέθηκαν κεῖ τρία ἀγόρια 18 - 20 χρονῶν καί τέσσερα κορίτσια τῆς ἴδιας ἡλικίας...»

«Δυό κεφάλια δέ χωρᾶνε σέ μιά σκούφια», δήλωσε χτές βράδυ ὁ Σ... γιά τόν ἀντίπαλό του Δ..., λίγο πρὶν τόν πιάσουνε οί ταξινόμοι σέ χαρτοπαιχτική λέσχη τῆς ὁδοῦ... Ἔνα ἀπ' τά δυό πρέπει νά πέσει... Νοοί κι οί δυό τους στόν ὑπόκοσμο τοῦ Π... γιομίζουνε τίς νύχτες τοῦμο... Ἀδίσταχτοι μαχαιροβγάλτες προσφέρουν προστασία σέ Κέντρα διασκέδασης καί μπάρ, ἐκβιάζουν λαϊκοὺς καλλιτέχνες, χαράζουνε τά πρόσωπα τῶν γυναικῶν πού δέν τούς παραδίνουν τίς εἰσπράξεις... ἢ δέν ἀποδέχονται νά ἐκδοθοῦνε σέ πελάτες τῆς ἐπιλογῆς τους. Εἴκοσι ἐπικίνδυνοι κακοποιοί ἀποτελοῦν τό Γαλαξία τῶν ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΑΧΑΙΡΙΩΝ, στό στερέωμα τοῦ ὑπόκοσμου τοῦ Π... καί κυριαρχοῦνε... Ναρκωτικά, ὄπλοχρησία, ληστεία, ἐπικίνδυνες σωματικές βλάβες, ἀπειλή, τεντυμποῦσμός, ἐκμετάλλευση γυναικῶν...

— «Ἀπτό ταμεῖο τοῦ Ζαχαροπλαστείου... Στήν Πλατεία... τό Σάββατο βράδυ, κλέφτες ἐπωφεληθέντες συγχύσεως, ἀφήρεσαν ποσό δραχ...»

— «Μπόμπα ἐπεσημάνθηκε κι ἀχρηστεύθηκε, ὥρα 11.30, τό βράδυ τοῦ Σαββάτου, ἐντός ὀρύγματος στήν ἀρχή τῆς ὁδοῦ Γ... Τό συνεργεῖο πού εἰδοποιήθηκε κάλυψε τή μπόμπα μ' εἰδικό κώδωνα, θωρακισμένο καί τή μετάφερε σέ πεδίο βολῆς ὅπου καί τήν ἀχρήστεψε...»

— «Δέματα, μ' ἐκρηχτικoὺς μηχανισμούς βρέθηκαν κι ἀχρηστεύθηκαν ἀπό εἰδικά συνεργεῖα, τήν ἴδια ὥρα τοῦ Σαβ-

βάτου στά σκαλοπάτια του Ξενοδοχείου Χ... και στην είσοδο του Υπουργείου Ε... Κι οί δύο μηχανισμοί ἦσαν τυλιγμένοι σέ μαύρες σακκούλες νάυλον σκουπιδιῶν...»

— «Ἐκρηχτικοί μηχανισμοί, μ' ἐνάμιση κιλό δυναμίτη πούχαν κρεμάσει ἄγνωστοι ἀπτό μηχανοστάσιο τῆς ταράτσας στό φωταγωγό κεντρικοῦ χτιρίου, ὅπου στεγάζονται γραφεῖα ἑταιρείας... ἐξουδετερώθηκαν ἀπό τούς ἄντρες ἀσφαλείας τοῦ χτιρίου, ὅταν αὐτοί ἀντελήφθησαν ὅτ' ἓνα ἀπτ' ἀσανσέρ δέ λειτουργοῦσε. Ἡ φωτιά πούβαλαν οἱ δράστες ἔσβυσε πρὶν φτάσει στό διπλό πυροκροτητή καί στό διπλό σύστημα ἔκρηξης, διαφορετικά ἢ ἔκρηξη θᾶχε τρομερά ἀποτελέσματα στό ἴδιο τό χτίριο καί τά γειτονικά, ἂν ληφτῆ ὑπ' ὄψη πὸς αἰτία στό μηχανοστάσιο ἦταν δύο δοχεῖα βενζίνα, τό καθένα μὲ τέσσερα κιλά...»

— «Κομμάτια δυναμίτιδας παγιδευμένα, βρέθηκαν στή θαλάσσια περιοχὴ... τό Σάββατο βράδυ καί παραδόθηκαν στή στρατιωτικὴ ὑπηρεσία...»

— «Ἡ Ὑπηρεσία πληροφοριῶν τοῦ Υπουργείου Ε... σ' ἀνακοίνωσὴ τῆς ἄφισε νὰ βοηθῆ πὸς ἢ μπόμπα κι οἱ ἐκρηχτικοί μηχανισμοί σχετίζονται μὲ πρόσφατες πληροφορίες ὅτ' ὀργανώσεις ἐξτρεμιστικὲς ἐτοιμάζονται γιὰ βίαιες διαδηλώσεις, πού θά συμπεσοῦν μὲ τὴν μεθαυριανὴ Ἀπεργία...»

Στη συνέχεια τό διάβασμα μὲ τὴν ἀποκάλυψη... Καί στοχάζομαι.

Μπόμπες, ἐξτρεμιστικὲς ὀμάδες, βίαιες ἐκδηλώσεις, ἐκρηχτικοί μηχανισμοί... ὅλα ἐπιστημάνθηκαν, ἔξω ἀπὸ κεῖνα πού κουβάλησα γώ ὁ ἴδιος μὲ τ' αὐτοκίνητό μου, Σάββατο βράδυ καί τ' ἄλλα πού μου τοίμαζαν τὴν Κυριακὴ...

Συμπέρασμα: Ἡ ἔρευνα τῶν ταξινομητῶν δέν ἦταν γιὰ κοιμημένα πόδια ἢ χέρια... ἦταν γιὰ μπόμπες κι ἐκρηχτικούς μηχανισμούς.

« Πὸς θέλετε νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ λουλούδια καί νὰ μὴν ἔχουνε κραυγὲς αὐτά πού γράφω...»

« Τί τήν κάνεις τήν κόλαση όταν κοχλάζει μέσα σου ! »

Βρίσκομαι μέ πλησιονή ψυχής ριγμένος πάνω στήν έφημερίδα, πούμαι μπροστά μου άνοιχτή πληγή. Γύρω μιά πραγματικότητα πού διαστέλλεται άδιάκοπα, φορτισμένη μέ δυσοίωνα μηνύματα... Καταχθόνιος κύκλος... Θά συμβή άραγε κάτι;... Θ' άνοιξη ή πόρτα για νά μπή ο άπρόσκλητος;... Δέν ξέρω ούτε πόσο θά περιμένω, ούτε ποιόν περιμένω, ούτε τί περιμένω...

«...Τίποτα δέ συμβαίνει. Κανένας δέν έρχεται, κανένας δέ φεύγει...»

Νοιώθω στριμωγμένος. Προσπαθώ νά βάλω μιά σειρά στίς σκέψεις μου. Νά ξαναϊδω άφετηρίες, στιγμές γεγονότα, σχέδια, πρόσωπα, καταστάσεις... Πώς τέλος πάντων δρέθηκα ξαφνικά καταμεσίς στά γεγονότα, γώ πού ένσυνείδητα, τόσον καιρό, ζούσα περιφερειακά.

— «'Αλλόφρονη φυγή άπ' τήν άτομική εϋθύνη; "Ανετη προσπάθεια συγκάλυψης του υποβαθμισμοϋ άπ' τήν καθημερινότητα στήν άγνωμία. "Η άπεγνωσμένη αντίδραση ένάντια στήν ένοχή, πού τώρα γίνεται άβάσταχτη;»

Ξαφνικά, τό έσωτερικό κουδούνι μ' είδοποιεί, νά σηκώσω τό τηλέφωνο... Είναι ή Μαριλού. Πάνω στήν ώρα πού είχα κι' όλας καταλήξει ότι ή είλικρίνειά της είχε βάθος ενός χιλιοστοϋ...

Χάρηκε πολύ, πού μ' άκουγε. Ήταν άναστατωμένη ακόμα μέ τά προχθεσινά. Είδε σήμερα και τίς έφημερίδες... Τής ήρθε άλλο πράμα... Έκρυφα τίς υποψίες μου, όχι όμως και τήν άνησυχία μου... Φαίνεται τό περίμενε και θάθελε νά μέ ξαναϊδή. Πρόστεσε όμως, καλοϋ - κακοϋ, πριν έκδηλώσω τήν αντίδρασή μου «Τό ζήτημα είναι άυστηρά επαγγελματικό...». Δέν πίστεψα και γέλασα...

Πειράχτηκε κι άμέσως ξεκαθάρισε πώς άν για κάποιο λόγο

δέ θάθελα ν' αναμιχτῶ, θ' ἀπευθυνότανε σ' ἄλλον. Ἐναγκάστηνα ν' ἀνασκευάσω καί ρώτησα κατά πόσο συμφωνοῦσε γιά τ' ἀπόγεμα στίς ἔξῃ. Δέχτηκε, μόνο παρακάλεσε νά τή δεχτῶ ἀμέσως γιατί θάγαι βιαστική... τρία λεφτούλια καί τελειώνουμε.

Τό ἐπαγγελματικό βέβαια δέ μ' ἐνδιέφερε... τά ξέρω κάτι τέτοια, τό πέρασμά της ὅμως ἀπ' τό γραφεῖο μ' ἀνησυχοῦσε, ἀπροσδιόριστα σά θές... ἀλλά μ' ἀνησυχοῦσε.

(—Πρέπει, τοῦ λέει, μέσα του ὁ κριτής, ὅταν μπορούμε κι ὅσο μπορούμε νά ξεκαθαρίζουμε ὀριστικά τίς ἐκκρεμότητες πού μᾶς κρατᾶνε σ' ἀναστάτωση. Πρέπει νά βάζουμε σέ τάξη ὅλα τά πράματα πού βρίσκονται σέ σύγχυση καί μᾶς βασανίζουν. Νά βλέπουμε ποιός εἶναι ἐχθρός, ποιός φίλος, πρὸς τά ποῦ βρίσκεται ἡ σωστή κατεύθυνση. Ὅπως εἶναι τώρα δά οἱ ἐξτρεμιστικές ὁμάδες, πού λέει κι ἡ κυβερνητική ἀνακοίνωση. Δέν εἶν' εὐκόλο νά λές πάντοτε, «ρίξτα ὅλα στό καλάθι καί τελειώνε»... τή στιγμή πού γύρω σου ὅλοι ἀνησυχοῦν, σέ κοιτοῦν στά μάτια μ' ἀγωνία καί σκέφτονται: ...— «Κανένας σήμερα δέν εἶναι σίγουρος. Ἐπί τή μιά στιγμή στήν ἄλλη μπορεῖ νά πέσεις θῦμα μιᾶς ἀπαγωγῆς. Μιᾶς ἐνοπλῆς ληστείας. Μιᾶς μπόμπας πού θά ἐκκραγεῖ στό σουπερ μάρκετ. Ἡ μιᾶς σφαίρας ἀπό λέφτερο σκοπευτή... Μπορεῖ ἀκόμα καί νά μπλέξεις τήν ὥρα πού ξεκινᾶς γιά διακοπές... καί τρέχα γύρευε...»

— Δέ λέω... κανένας μας πραγματικά, δέν ἰσχυρίζεται πώς δέ φοβᾶται. Κι ἐγώ φοβᾶμαι. Κι οἱ ἐξτρεμιστές φοβοῦνται... «φοβᾶμαι, λένε στό τραγούδι τους, φοβᾶμαι νά πεθάνω, ἀλλά εἶμαι ἄνθρωπος στό βάθος, καί μοῦ χρειάζεται ἡ ἐπανάσταση...».

Ἐπί τήν ἄλληνα ὅμως μεριά, ἔρχεται ἡ «Ἐθνική Ἐπιτροπή γιά τά αἷτια καί τήν ἀποφυγή τῆς βίας» τοῦ Προέδρου Τρούμαν καί σοῦ λέει... «...Ἡ βία ὅλη πού παρατηρήθηκε στίς μαζικές ἐκδηλώσεις δέν ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἐσκεμμένης ταχτικῆς τῶν διαδηλωτῶν, ἀλλά τῶν μέτρων πού χαν πάρει οἱ δημόσιες ἀρχές γιά νά τούς διαλύσουν καί τούς τιμωρήσουν...»

...Κι ἔπειτα ὅλες αὐτές πού λέμε ἐξτρεμιστικές ομάδες, δέν εἶναι τό ἴδιο πράμα, καθώς τό θέλει τό καταστημένο. Οὔτε εἶναι τό ἴδιο ἐξτρεμισμός καί τρομοκρατία - βία. Δέν πρέπει νά παρασυρόμαστε ἀπό φράσεις κλισσέ. Οἱ καιροί ἄλλαξαν καί τά παλιά μοντέλλα δέ βοηθᾶν...

...«Ἡ πανούκλα μπορεῖ τώρα νᾶναι στά σπίτια σας, στά σπίτια καί τῶν δυό σας, καθώς εἶπαν, ἀλλά μή τή φοβᾶσαι... εἶναι τό μόνο πού βοηθάει τήν ἀνανέωση, εἶναι τό μόνο πού ἐνδιαφέρεται γιά τήν ποιότητα τῆς ζωῆς... Πρόσεξε πιό πολύ τά συνεργεῖα σιωπῆς...»

...«Σάν κατεβαίνεις ἀπ' τό σπίτι σου στήν ἄσφαλτο μή τραγουδᾶς πώς ἔχεις κατεβεῖ στήν κόλαση...»

Μ' αὐτά πού εἶπε ὁ κριτής του, τόν ἔβαλε σέ στοχασμό κι ἄρχισε τό μυαλό του νά ψηλαφάει τό θέμα καί νά σχεδιάζει πρόχειρα.

— Δέ θᾶμαι καί τόσο μακριά ἀπ' τά πράματα, εἶπε, ἂν σένα πρῶτο σχεδίασμα ξεχώρισα τρεῖς κατηγορίες ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού λέει τό καταστημένο ἐξτρεμιστές...

— Στήν πρώτη κατηγορία εἶναι κεῖνες οἱ ομάδες πού ἀποτελοῦν ἀρρωστημένες ἐκβλαστήσεις τοῦ καταστημένου, ἢ ἀπό μίαν ἄλλη ἀποψη — ἐκβλαστήσεις τοῦ ἀρρωστοῦ καταστημένου.

Πρῶτα καί κύρια, τά ἐπιθετικά ἀπόβλητα, δηλαδή κεῖνες οἱ ἄγριες συμμορίες τῶν μοτοσυκλετιστῶν, μέ τούς ἀπροσάρμοστους κι ἀποπροσανατολισμένους νεαρούς, τίς ὑποπτες δραστηριότητες... ναρκωτικά, πορνό, ἐκβιάσεις, χυδαῖο κιναιδισμό, κοινά ἐγκλήματα, ἀναίτιες ἐπιθέσεις, ἐνέδρες, δολοφονίες καί τά ρέστα.

Καί δεύτερο, τά ὄργανα τῆς κάθε λογῆς ἰδεολογικῆς τρομοκρατίας... Τῆς τρομοκρατίας τῶν κρατικῶν καί παρακρατικῶν, τῆς τρομοκρατίας τῆς κάθε λογῆς πολιτικῆς καί θρησκευτικῆς ἡγεσίας ἐνάντια στούς διαφωνοῦντες, κι ἀκόμα τῆς τρομοκρατίας, πού χρησιμοποιοῦν σά πολιτική μεθοδολογία οἱ ὀλοκληρωτικοί, τόσο πρὸς τά ἔξω, τούς ἀντιφρονοῦντες, ὅσο καί πρὸς τά μέσα τούς διαφωνοῦντες... Κι ἄς

μή ξεχνᾶμε, πώς και σήμερα ἀκόμα, ὑπάρχουν χώρες πού-
καναν τὰ βασανιστήρια και τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ τρόμου και
τοῦ φόβου, κανόνα ζωῆς και κρατικό θεσμό... σέ στυλ βέ-
βαια, τελετουργίας, πνευματικῆς συνεδρίασης καθὼς λένε.

«Συνταγές πόνου, πού τίς ἐφαρμόζουν ἐπιστήμονες πα-
ρακρατικοί κι ἀξιωματοῦχοι, και τίς διδάσκουν σέ
σχολές, μέ προβολές εἰκόνων, μ' ἀναπαραστάσεις ἐκ
τοῦ φυσικοῦ, πάνω σ' ἀνατομικούς χάρτες μέ τὰ κρί-
σιμα σημεῖα τοῦ ἀνθρώπινου σώματος».

Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις, καθὼς εἶπαν, τὰ βασανι-
στήρια ἀπό ἀπλῆ χειροτεχνία, ποῦταν στά χρόνια τοῦ Με-
γάλου Δάσκαλου Χασάν Σαμπάχ, ἢ καθὼς τόν ἔλεγαν οἱ
σύγχρονοί του Σταυροφόροι, τοῦ «Γέρου τοῦ Βουνοῦ», ἔχουν
σήμερα ἀναχτῆ σέ ψηλὴ ἐπιστήμη και τεχνολογία, χωρὶς
βέβαια στ' ἀναμεταξύ ν' ἄχει ἐγκαταλειφτῆ κι ἡ μεθοδολογία
τοῦ δάσκαλου τῆς μεσαιωνικῆς ἀνατολῆς, ποῦταν ν' ἀφιονί-
ζει τούς «ἄσασίνους του» — ἔτσι τούς ἔλεγαν τότε, γιὰ νά
πετύχει ἀφοσίωση κι ἄσπια ἀποτελέσματα...

Τελικά στήν ἴδια κατηγορία πρέπει νά μποῦνε κι οἱ
γκαγκστερικές ομάδες, στυλ μαφίας, καθὼς και τ' ἀπροσάρ-
μοστ' ἄτομα πού δραῦνε μόνα τους, κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση
τοῦ στρέψ ἢ καμμιά φορά μιᾶς ἔμμονης ιδέας. Ἀντιδραῦνε
βίαια σὰ πρωτόγονοι «και σκοτώνουν τό θεριό ἢ τόν ἐχτρό
γιὰ νά τραφοῦν και ν' ἀμυνθοῦν...»

»Τὰ ἐρεθίσματα μεταδίνονται στό μεσεγγέφαλο κι ἀπό
κεῖ μέσω τοῦ συμπαθητικοῦ στά ἐπινεφρίδια. Ὁ μυαλός
τῶν ἐπινεφριδίων ἐκκρίνει ἀδρεναλίνη και νοραδρεναλίνη
στό κυκλοφοριακό, ὁ φλοιός ὑδροκορτιζόνη. Ἡ πίεση ἀνε-
βαίνει, οἱ σφιγμοὶ ἐπιταχύνονται, τ' ἀποθέματα ὑδατανθρά-
κων μέ γρήγορο μεταβολισμό δίνουν ἄφθονα ποσά ἐνέρ-
γειας κι ὁ ὀργανισμός γίνεται θεριό ἀνήμερο, ἔτοιμο νά
ἐπιτεθῆ, φτάνοντας στά ἄκρα... Ἀκόμα και νά σκοτώσει».

Στή δεύτερη κατηγορία ἐξτρεμιστῶν μπαίνουν οἱ ομά-
δες τῶν αὐτονομιστῶν και τῶν καταπιεζόμενων μειονοτήτων.
Βάσκοι, Ἴρλανδοί, Οὐαλλοί, Μπρεττόνοι, Μαῦροι τῆς Ἀ-

μερικῆς, Κοῦρδοι, Παλαιστῆνιοι... Οἱ κάθε μιά ἀπ' αὐτές διεκδικεῖ τὴν πολιτιστικὴ κι ἐθνικὴ ταυτότητά της... Μὲ τὴν ἀρχὴ πὼς ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα κι ἀπόλυτη πεποίθηση στὴν ὀρθότητα τοῦ ἀγῶνα τους, ὀργανώνονται σ' ὀμάδες ἐπαγγελματικά ἐκπαιδευμένες σ' εἰδικὰ στρατόπεδα. Δροῦν ἐνάντια στὴν τρομοκρατία - πλαίσιο τοῦ καταπιεστικῆ κι εἶναι ἀδιάλλαχτοι, μ' ἀκραία σκληρότητα κι ἔντονο συναίσθημα μνησικακίας, πού κορυφώνεται στὶς ἀνθρωποκτονίες, τὶς ἀεροπειρατίες, τὶς ὀμαδικές καταστροφές...

»Μίσησα τὸν κόσμο καὶ τὴ ρεαλιστικὴ τάξη πού μέ περιβάλλει. Συχάθηκα νὰ ζῶ χωρὶς πατρίδα καὶ ταυτότητα. Βαρέθηκα νὰμαι νόθος. Παπαραπεταμένος. Μηδενικό... Δῶσε μου, ἄνθρωπε ἕνα ὄπλο καὶ θὰ τινάξω στὸν ἀέρα τὰ μυαλά μου τὰ δικά μου ἢ κάποιου ἄλλου», σημειώνει ὁ Παλαιστίνιος...

»Ὀνειρεύτηκα τὴν ὀλοκληρωτικὴ συντριβὴ τῶν ἐχτρῶν μου, τὴ συντριπτικὴ, τὴν ἀφανιστικὴ, καθὼς θὰ βύθιζα τὰ δηλητηριασμένα δόντια μου στὸ λαίμα τοῦ λευκοῦ κυνηγοῦ, χωρὶς ποτέ... μὰ ποτέ νὰ τὸν ἀφίσω νὰ μοῦ ξεφύγει»... γράφει στὴ φυλακὴ ὁ ἀμερικάνος μαῦρος...

Σ' ὄλες τὶς παραπάνω περιπτώσεις, οἱ πράξεις βίας κι ἡ τρομοκρατία, εἶναι κοινὸς παρανομαστής, γιατί στόχος τῆς προσπάθειας εἶναι πάντοτε ἡ ψύχωση τοῦ τρόμου, πού δημιουργεῖ ταυτόχρονα στυγροὺς δράστες τὸ αἶσθημα τῆς παντοδυναμίας... Ἡ τρομοκρατία τούτη φούντωσε τὸ τελευταῖο καιρὸ γιατί τελειοποιήθηκαν τὰ μέσα της κι ὁ ὀπλισμὸς της καὶ γιατί ἡ συγκέντρωση τῶν πληθυσμῶν στὶς μεγαλουπόλεις πολλαπλασίασε τὰ εὐαίσθητα σημεῖα τῶν οἰκισμῶν (φράγματα, λιμάνια, ὕδραγωγεῖα, πυρηνικά ἐργοστάσια...) καὶ σμίκρυνε τὶς δυνατότητες παρακολούθησής της...

»Τὸ αἷμα, ἡ δολοφονία καὶ τὰ βασανιστήρια προσδίνουν πάντοτε κύρος σέ μιά δράση...»

Ἡ τρίτη κατηγορία τῶν ἐξτρεμιστῶν εἶν' αὐτὴ ποῦ χεῖ σὰ βάση τὸν προβληματισμὸ τῆς νέας γενιᾶς.

Στὸ μεγαλύτερό τους μέρος τοῦτος ὁ προβληματισμὸς

έκφράζεται μέ τήν ἀμφισβήτηση... πού παναπεῖ: Κριτική στους θεσμούς ὄλους καί τίς ἀξίες, μέ κατάληξη τή μερική ἢ ὄλική ἄρνησή τους...

Ξεκαθαρίζοντας τά πράματα μιά καί καλή, πρέπει νά εἰπωθῆ πώς ἡ ἀμφισβήτηση ἀπτή φύση της σά κριτική κι ἀντίδραση στό καταστημένο καί τήν πολιτική ἐξουσία, ἀποτελεῖ πανάρχαιο ὀργανικό καί λειτουργικό στοιχεῖο τῆς ζωντανῆς, πνευματικῆς καί πολιτικῆς διαδικασίας...

Ἔτσι λοιπόν, σ' αὐτή τήν κατηγορία μπαίνουν:

Οἱ ἀναρχικοί. Οἱ ὀμάδες τῆς σύγχρονης ἀμφισβήτησης. Οἱ ἀριστεριστές. Καί τό κίνημα τοῦ οἰκολογικοῦ κινήτου, (Τά πράσινα κόμματα πού λένε. Αὐτοί πού ἀγωνίζονται ἐνάντια στή μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος καί τῆς λεηλασία τῆς φύσης).

ANARCHIA, ἔγραφε ὁ Μπακούνιν, στά 1884, σημαίνει ἀποχή ἀπό κάθε κυβέρνηση καί ἀρχή, πού παναπεῖ γιά ὄλους φυσική τάξη, ἄρμονία, στίς ἀνάγκες καί τά ἐνδιαφέροντα, ἀπεριόριστη λεφτεριά σέ μιάν ἀπεριόριστη ἀλληλεγγύη».

Κι αὐτή ἡ περιγραφή τῆς ἀναρχίας τοῦ Μπακούνιν, σά σύλληψη, σά πόθος καί καημός εἶναι πάρα πολύ παλιά, βγαίνει ἀπό ταν ἀτέλειωτο καί προαιώνιο ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου, σημεῖο ἀναφορᾶς τῶν ποιητῶν καί τῶν συγγραφέων, στήν ἀναζήτηση τῆς ἀπόλυτης λεφτεριάς... Τό περίεργο μόνάχα εἶναι ὅτι ὁ σύγχρονος ἀναρχισμός, ἐνῶ βάζει τίς ρίζες του στήν ἀσκητική φιλοσοφία τῆς στοᾶς, στ' ἀρχαία κοινόβια τῶν πρώτων χριστιανῶν, στίς αὐτόνομες ὀμάδες τῶν Ζηλωτῶν τοῦ Βυζάντιου, στό κίνημα τῆς μεσαιωνικῆς ἀγροτιᾶς τοῦ Θωμᾶ Μύντσερ στή Γερμανία, καί τῶν Ντίγγερ στήν Ἀγγλία. Στόν Ζάκ Ρού καί τόν Ζάν Βαρλέ μέ τους Λυσσασμένους τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης. Στόν Οὐίλιαμ Γκόντουϊν. Στόν οὐτοπιστικό σοσιαλισμό... ὅπως ἐκφράστηκε μέ τίς εἰκονοκλαστικές ἰδέες τοῦ Φουριέ καί τοῦ Προυντόν (Τράπεζα τοῦ λαοῦ), στόν Μπακούνιν καί τόν Κροπότκιν, στό θρησκευτικό ἀναρχισμό τοῦ Λέοντα Τολστόϊ.Στό

Νίτσε, στὸν ἐπαναστατικὸ ἀναρχοσυνδικαλισμὸ τοῦ Πελουτιέ (Bourses du Travail), Πουζέ, (Πῶς θὰ κάνουμε τὴν ἐπανάσταση), Σορέλ, τοῦ Λαμπριόλα καὶ τοῦ Μαλατέστα, πού ὄλοι τους λίγο ὡς πολὺ, ὄξω ἀπὴ δυσπιστία γιὰ τὴν καταλληλότητα τῆς σύγχρονης τους κοινωνίας, ἔβαζαν σύμφωνα μὲ τίς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς τους καὶ τοῦ χώρου δράσης τους (πεινασμένη ἀγροτιά, φτωχολογία τῶν πόλεων τῆς προβιομηχανικῆς καὶ ἀργότερα βιομηχανικῆς ἐποχῆς) κι ἓνα πλάνο ἀναμόρφωσης τῆς ζωῆς, ἀντικατάστασης τῆς κοινωνικῆς δομῆς... μὲ βάση κάποια κοινότητα αὐτοεξουσιαζόμενη, αὐτοπεριοριζόμενη — κατάληξε, παραπαίοντας ὕστερ' ἀπὸ χρόνια στείρας κριτικῆς τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης καὶ ἀγγυλωμένη ἰδεολογικά, νὰ σταθμεύει μ' ἀσυναρτησίες καὶ γραφικότητες, (ἀναμνήσεις μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς) σ' ἓνα γκέττο θεωρητικῶν ἀοριστιῶν καὶ μιᾶν ἐπιχειρηματολογία παρωχημένη, «ἰδεολογία — πρόφαση» μιᾶς ἀνεργῆς καὶ ἐγκληματοποιημένης μάζας, στὶς περιφέρειες τῶν μεγαλουπόλεων. Ταυτίζει τὴν ἰδεολογία του μὲ τὸν ἀπόλυτο μηδενισμό (κάνοντας ἐπίκληση τοῦ μύθου τῆς ἀλόγιστης βίας, κείνης πού ξαφανίζει κάθε πάλη, ἔλεγχο καὶ πειθαρχία) καὶ τὸ θρίαμβὸ τοῦ κυρίαρχου ἀτόμου, στὰ παθιασμένα ὄρια τοῦ ἐγωτισμοῦ (κέντρο, οὐσία καὶ σκοπὸς τοῦ κόσμου γιὰ τὸ κάθε ἄτομο εἶναι τὸ δικό του ΕΓΩ) ὅπως περίπου μὲ τὸ «Μοναδικό (ἄνθρωπο) καὶ τὴν ἰδιοκτησία του», ὁ Μάξ Στίρνερ, στὰ 1845, τὸν περιέγραψε. ...Παραπαίοντας ὁμως, ἔτσι, ὁ σύγχρονος ἀναρχισμὸς σὲ μιὰ περιοχὴ ἀνέλεγκτη καὶ ἀπροσδιόριστη, «μπλεγμένος μ' ὅλα τὰ ρεμάλια τοῦ μεταίχμιου,... ψωνίζεται στὰ γρήγορα καὶ δίχως δυσκολίες ἀπ' τ' ὀργανωμένο δίκτυο τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων», σ' ὥρες θολές καὶ ὅταν χρειάζεται νὰ παίξει ρόλο προβοκάτορα - μπαμπούλα, νὰ σπάσει τζάμια, νὰ βάλει φωτιές,... νὰ κάνει τὸ συντηρητικὸ συντηρητικότερο... Μ' ὄλο τὰ παραπάνω, γίνεται φανερό πὼς ὅλη ἡ θεωρητικὴ παράδοση καὶ τὸ ἱστορικὸ προηγούμενο, πού ἐπικαλεῖται ὁ σύγχρονος ἀναρχισμὸς, ἀνήκει περισσότερο στὴ σύγχρονη ἀμφισβήτηση, παρά σ' αὐτόν.

Ἡ σύγχρονη ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ, τό δίχως ἄλλο, προώθησε σημαντικά τίς ἀντιεξουσιαστικές κι ἀπολιτικοποιημένες θέσεις τοῦ παλιοῦ ἀναρχισμοῦ, φωτίζοντάς τες, ἐπεχτείνοντάς τες καί πυκνώνοντάς τες, μ' ὅλα τά σύγχρονα στοιχεῖα μιᾶς ριζικῆς ἀνάλυσης καί κριτικῆς. Κι ἔφτασε σάν ὑπόθεση ἐπιβίωσης τῆς νεολαίας (κατά κύριο λόγο τῆς φοιτητικῆς, — ποῦναι τό ἴδιο σά νά λέμε ἐπιβίωση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας πούρχεται μετά ἀπό μᾶς) τήν ὥρα, πού τά δοσμένα κοινωνικοπολιτικά σχήματα — ἐγκυρότητες καί σχέσεις ἐξουσίας — ἔμπαιναν στήν κρίση τοῦ ἀδιέξοδου, τήν πολιτισμική κρίση στήν ἐκρηχτική της φάση. Στήν ἐκρηχτική ἐτούτη φάση, αὐθόρμητα, ἀνένδοτα, ἀδυσώπητα, συγκλονιστικά κι ἄμεσα, ἡ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ἀναπτυγμένη σέ μιά γκάμα ἀπό ἐκδηλώσεις, δραστηριότητες κι ἀποχές — εἰρηνικές ἢ βίαιες — πάλεψε νά περάσει στό χῶρο τῆς πραχτικῆς ἐφαρμογῆς μέ τή μεθοδολογία τῆς αὐτοδιαχείρησης, πλῆθος ἀπό δημιουργικές ἰδέες κι ἀντιλήψεις — προμηθεϊκές στήν κυριολεξία — πού ἀναφέρονταν στίς αὐτόνομες κι αὐτόματες, βασικά δημιουργικές ἰκανότητες τοῦ ἀνθρώπου, καθῶς συμπορεύονται κι ἰσορροποῦν μέ τό φυσικό του περιβάλλον, σά ΚΑΝΟΝΕΣ ΖΩΗΣ, γιά τή δημιουργία μιᾶς κοινωνίας ἀπελευθερωμένης, πού θ' ἀντικαταστήσει ὅλο τό φάσμα τῆς σύγχρονης κοινωνικοπολιτικῆς πραγματικότητας, τόσο σάν οὐσίας (καθημερινή ζωή, γλώσσα, παιδεία, σκέψη, συνείδηση, ἀλλοτριώση, κόμματα καί τά ρέστα, μέχρι τίς καθολικές πολιτιστικές ἀξίες ὅπως κι ἂν ἐκφράζονται στούς σύγχρονους πολιτικούς χώρους — ἀνατολή — δύση — τρίτος κόσμος), ὅσο καί σά διαδικασίας διαμόρφωσῆς της...

Ἁ σύγχρονος ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ, εἶναι μιά ἐναλλαγή στό μαρξισμό - λενινισμό. Γεννήθηκε σάν ἀμφισβήτηση τῆς ιδεολογικῆς μονοπώλησης του ἀπό τήν Τρίτη Διεθνή καί τό ΚΚ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως...

»Σκόρπια στοιχεῖα στήν ἀρχή ἀπό ἀναγεννητές κι ἀναθεωρητές τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πού ἔπαιψαν νά σέβονται τή λογική τοῦ δόγματος καί τήν ἀποχή ἀπό τήν

κριτική, σύγκλιναν ἀπρόοπτα στό προσκήνιο τῆς ἀμφισβήτησης, κι ἔδωσαν μιά νέα διάσταση στήν ἐπαναστατική προοπτική, καθώς μάλιστα δείχτηκε μέ τόν καιρό, νά δικαιώνονται ἀπτήν κοινωνική πραγματικότητα...»

Ἡ ἀμφισβήτηση, γενικά κι ὁ ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ, κατηγορήθηκαν πώς δέ λειτουργοῦνε παρά μόνο ἀρνητικά, «Σκέτη κριτική κι ἀντίδραση, εἶπαν, ἀπό ἐτερόκλητα στοιχεῖα, δίχως συνοχή, σύνθεση κι ὀλοκλήρωση θεωρητική».

Ἴσαμ' ἓνα σημεῖο, ἡ ἀποψη τούτη εὐσταθεῖ. Γιατί ὁ ἀριστερισμός κι ἡ ἀμφισβήτηση (πού σήμερα δέν εἶναι παρά ἓνας κοινός τρόπος σκέψης κι ἀντίδρασης ἀπέναντι στά ἴδια φαινόμενα καί στήν ἴδια καταπίεση... πού καταλήγει σ' ἐνταξη τοῦ ἀνθρώπου στό σύστημα), ἔχουν γιά ὑπόστρωμα μιά δυσπιστία καί μιά ἀπωση κυτταρική, γιά κάθε εἶδους πιεστική — δομημένη δηλαδή καί μαζική ὀργανιστική ἢ θεωρητική μορφή.

Ὡστόσο, κανένας δέ μπορεῖ νά ἀμφισβητήσῃ:

Πρῶτα, πώς ὁ τρόπος σκέψης ὅλων τους δέν ἔχει «κοινά ἐρεθίσματα, κοινή ἐμπνευση, κοινή ὄραση τοῦ κόσμου, κοινή προβολή τοῦ μέλλοντος καί πρό παντός κοινή ποιτική κι ὄχι ποσοτική ἀξίωση ἀπτή ζωή — μιάν ιδιαίτερη ἔμφαση στό πολιτισμικό στοιχεῖο της»...

Καί δεύτερο, πώς ἡ ἀντίδρασή της, δέν ξεκινάει ἀπτήν κοινή γιά ὅλους θέση, πώς ἡ παλιά μεθοδολογία τῆς ἀλλαγῆς — κόμμα, ἡγεσία, θεωρητικός ἐξοπλισμός κλπ. — εἶναι καταδικασμένη, ἀχρηστη κι ἐπικίνδυνη.

(...«Μέ τό μαρξισμό κέρδισαν τόν ἀγώνα τελικά τά κόμματα, τόν ἔχασαν ὅμως γιά πάντα οἱ ἐργάτες στόνομα τῶν ὁποίων ἔγινε ἡ ἐπανάσταση»...)... καί πώς ἡ διαδικασία τῆς ἀλλαγῆς, πρέπει ἀπό δῶ καί μπρός ν' ἀλλάξει, νά μείνει ἀκαθοδήγητη κι αὐτόνομη, ἔτσι ὥστε νά διαμορφώνεται κάθε στιγμή (αὐτοκαθορίζεται) πάνω στήν πράξη κι ἀνεξάρτητα ἀπτή θεωρητική της προπαρασκευή...

Καί γιά νά πάρει τέλος τοῦτο τό κατεβατό, δυό λόγια τώρα καί γιά τό ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ.

Ίδιόμορφο κοινωνικοπολιτικό φαινόμενο, πού αγωνίζεται μέ στόχους ειδικούς, ἔχοντας τή συμπαράσταση ἀνθρώπων ἀπό κάθε τάξη... Νά μπεῖ τέρμα στή μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος. Νά σταματήσει ἡ λεηλασία τῆς φύσης. Ἡ Κρατική γραφειοκρατία (παράλογο κι ἀκαταμάχητο τέρας), ἐπεμβαίνει καταστροφικά κι ἀντιανθρώπινα στήν κοινωνική ζωή, στίς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μέ τή φύση, στό οἰκονομικό σύστημα... Ἡ ἐπέμβαση τούτη πρέπει νά τσακιστῆ καί ν' ἀντικατασταθῆ μέ προοδευτική αὐτοδιαχείριση, πού γιά νά γίνει ὁμως ἐφικτή, πρὶν ἀπόλα χρειάζοντ' ἄλλαγές στή ρίζα. Νά πάρουν ἄλλη κατεύθυνση, διαμετρικά ἀντίθετη, μέ τονισμένο ἰδιαίτερα τό ποιοτικό στοιχεῖο οἱ ἔννοιες τῆς ἀνάπτυξης καί τῆς προόδου... Νά σμικρυνθοῦν οἱ γίγαντες — ἐπιχειρήσεις πού σήμερ' ἀνεξέλεκτα κυριαρχοῦν καί κατευθύνουν τόν πολιτισμό μας... Ὁ ὀλοκληρωτικός καί συγκεντρωμένος κρατικός μηχανισμός. Τά τεράστια οικονομικά συγκροτήματα, οἱ πελώριοι γίγαντες παραγωγῆς, οἱ ἀπέραντες πολιτεῖες — δολοφόνοι... Νά βοεθῆ ἕνα μέτρο πού πάει στόν ἀνθρώπο, ταιριάζει στίς ἀνάγκες του κι εἶναι δυνατό νά βρισκεται κάτω ἀπτό δικό του ἔλεγχο... Ἔτσι κι ὁ ἀνθρώπος θά ὀλοκληρωθῆ κι ἡ ἀπόλυτη ἰσορροπία θά διατηρηθῆ στό ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ.)

* * *

Μ' ἀκρίβεια στήν ὥρα της, ἦρθεν ἡ Μαριλού. Χαμογελαστή, κεφάλτη.

Στήν κουβέντα ὁμως μου τά μπερδευε κι ἀπόφευγε τίς ἐξηγήσεις, πού χρειάζονταν.

— «Ἴσως ἀργότερα συγκέντρωγε πληροφορίες, εἶπε, καί τότε θ'ἄχει κάτι ὀλοκληρωμένο νά μου πεῖ... Πρὸς τό παρόν...»

Ὡστόσο, κατάφερε καί μέκανε νά πῶ τό ναί. Ἦθελε τήν συμπαράστασή μου γιά νά βρεῖ κατάλυμα τοῦ Ἀλέξη... Ἐνα σπίτι, μιά κι ὁ Ἀλέξης φυγόδικος ἀπό τά γεγονότα τῆς Ἀμερικάνικης Πρεσβείας, βγήκε στήν παρανομία...

(— Βγήκε στην παρανομία; Περίεργο. Τά χρόνια κείνα, λέγανε: «Μπήκε στην παρανομία». Πού παναπεϊ, κλείσιμο στό σπίτι, περπάτημα τό σούρουπο, μαῦρα γιαλιά,... ποιός ξέρει; Ίσως σήμερα, παρανομία σημαίνει λέφτερος χῶρος...)

Κι ἡ συμπαράστασή μου αὐτή ἦταν τό «ἐπαγγελματικό».

Ὅλοι μαζί θά φρόντιζαν, ἴσαμε πού νά ξεκαθαριστῆ τό θέμα. Δέν καταλάβαινα τί σόϊ ξεκαθάρισμα ἐννοοῦσε καί πῶς θά γίνονταν... Τήν ἄφωνα νά συνεχίζει. Ἦταν εὐκαιρία, ἔλεγε Ἔνα διαμέρισμα στόν ὁδὸ Α..., ἰσόγειο, τηλέφωνο, δρόμος δίχως κίνηση, κέντρο ἀπόκεντρο... Ὅ,τι χρειάζεται γιά τήν περίπτωση. Ἰδανικό. Κι ἂν δέν εἶχ' ἀντίρρηση καί τώρα... θά μπορούσαμε τώρα νά πεταγόμαστε ἴσαμε κεῖ, δυό θήματα, δέν εἶναι μακριά, καί μέ τά πόδια... Νάπαιρνα μιάν ἰδέα, νάλεγα καί γώ τή γνώμη μου... Πάντοτ' ἕνας τρίτος βλέπει καθαρότερα.

Δίσταζα...

«Ὁ ἐν γνώσει ματαιῶν τήν ἐπί κακουργήματι ἢ πλημμελήματι διαπραχθέντι παρ' ἑτέρου, σίωξιν αὐτοῦ, ἢ τήν ἐκτέλεσιν εἰς τοῦτον ἐπιβληθείσης ποινῆς... Τιμωρεῖται διά φυλακίσεως μέχρις τριῶν ἐτῶν...»

Ὅπωςδῆποτε κάποιος χρόνος νά σκεφτῶ ἦταν ἀπαραίτητος.

Προτιμοῦσα ἔμως ἀπό τώρα νάχαμε ξεκαθαρίσει μεταξύ μας τό θέμα πρῶτα μέ τίς μπόμπες... Μ' ἀνοιχτά χαρτιά, τό παιγνίδι. Νάξερα τί μοῦ γίνεται... Ἔτσι...

(Ὅσο, κάτι πούρχονταν ἀπό μακριά, κύμ' ἀπέραντο βαθύ δίχως βουή, μ' ἀφορομάριστη σκιά, βγήκε στό μέση κι ἔκατσε πάνω στίς προθέσεις του καί τούς διαλογισμούς του. Διαισθανότανε πῶς τό πρόβλημα τοῦ Ἀλέξη καί τῆς Μαριλοῦ, δέν ἦταν ξένο πρόβλημα. Δέ θάπρεπε νά εἶναι. Κι αὐτό τόνε κρατοῦσε δέσιμο, κι ἦταν ἀδύνατο νά βρεῖ τόν τρόπο πού θά τό ξεπερνοῦσε... Παλιότερα ἴσως νάβρισκε τίς δικαιολογίες του.

«Ὁ φτωχούλης τοῦ Θεοῦ», πούστριβε στό πρῶτο μπάμ. Πέραγε ἀπό σπίτι τοῦ Σταμάτη κι ἔβλεπε σβυστά τά φῶτα. Οἱ ἄλλοι πῆγαν κι ὄλας στό συγκέντρωση κι αὐτός κλεισμένος στό καβούκι του... κι ὄλο δικαιολογίες. Ντρεπό-

τανε, τούλειπε καί τό θάρρος νά τό πει. "Αλλαξε δρόμο νά σώσει τά προσχήματα... Κι ἔπειτα:

«Συμβουλές ἐν ὀνόματι τῆς παλιᾶς φιλίας. Καί τοῦ «γιά θυμήσου...»

Πρέπει κάποτε νά σταματήσει τή λεχτική ἀδιαλλαξία. Πρέπει ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποφασίσει πικρά καί νηφάλια, μέσα στό δικό του χῶρο, τό δικό του χρόνο, τόν τρόπο τῆς ζωῆς του καί τοῦ θανάτου του.

Βάζει τίς σκέψεις του σέ τάξη. Τό δίχως ἄλλο, Μαριλὸύ κι Ἀλέξης, εἶναι μέ τήν ἀμφισβήτηση. Καινούρια ὄραση τοῦ Κόσμου. Τούς ζηλεύει. Τί σημασία ἔχει ἄν εἶναι μέ τους ἀντεξουσιαστές, ἢ τους Ἐραστές τῆς Ἀπόλυτης Λεφτεριᾶς ἢ ἀκόμα μέ τό Κίνημα τῶν Συμβουλίων τοῦ Μάη... Καμιά. Λίγο πῶς πρὶν ἢ ταραχή μέσα του, ὑστερικός καταλύτης, ὁ ἄλλος του ἑαυτός, ὁ ἑαυτός του. Ὁ ἀνυπόταχτος, στό Κάστρο ἀπόξω... Ὅλα γιαννοσιβάδα. Ἐνα - ἕνα. Ἡ εὐθύνη τοῦ Ἀλέξη καί τῆς Μαριλὸύ, δική του... Ὁ αἰωρισμός τῆς πρώτης τους ἐπιχειρήσεως, κρίση κορμιού,... Δυό πουλιά βρεγμένα στή βροχή ἑνός κατασπαραγμένου κόσμου... Τό μικρό - μικρό τους ράμφος πάνω στό στήθος του καί μιά τρύπα κανονική... Πῶς μπορούσε νά σκεφτῆ τό «πίσω», τήν ὥρα που ὅσο ἄλλοι μάχονται ἀκόμα... Ὁ ἐφηβικός του ἐφιάλτης... Ἡ ἀνάγκη. Τὸνειρο μιᾶς ἐφηβείας κι ἕνα σῶμα... καταδικό του, τό δικό της σῶμα... Τά δικά της χέρια πάνω στό δικό του τό κορμί... Γιά μιά στιγμή, νόμισε πὼς εἶχανε κι ὅλας πιαστεῖ ἀπτό χέρι... Ἄνθρωποι, χρώματα, ἤχοι, αἰσθήσεις... μέ μιᾶς χάθηκαν. Κι ὅ,τι εἶχε μείνει δίπλα του ἦταν ἡ μοναξιά κι ὁ χρόνος... ἀτέλειωτος μέσα στήν ἀπουσία της, ἄπραγος, χαμένος...)

Ἀποκρυφτογραφώντας τοῦτες τίς φωνές, καταλόγιζα στόν ἑαυτό μου τύψεις ἐξ ὑπαρχῆς. Ἀνομολόγητες. Τρομερή, ἐξοντωτική, θεριό ἀνήμερο ἢ Μαριλὸύ, μπροστά μου, ἔστεκε μ' ὀδυνηρό αἰσθημα μιᾶς σιωπῆς μακρυνῆς κι ἀκατόρθωτης...

«Ήσουν πάντα μεσ' τή σκέψη μου.

Κι ἐσύ στά ὄνειρά μου... Εἶσαι τό γρασίδι πού μουρμουρίζει... Εἶσαι σύ... Ποιός εἶναι ὁ δρόμος σου, νά γίνει δικός μου...»

Τήν κυττάζω στά μάτια.

Τό πρόσωπό της τοπίο γιομάτο γαλήνη. Λειτουργεῖ ἀπρόσκοπτα. Στοχάζομαι πόσο μοναδικός εἶν' ὁ κόσμος. Τοῦτο τό βάθος τό ἀπέραντο, τό ἀτέλειωτο αὐτό λιβάδι πού ξεκουράζεται... Ἔχει μιάν ἱστορία νά μοῦ διηγηθῆ. Ἔνα ὄνειρο. Ἔνα μῦθο πού θάπρεπε νά προωθήσει στούς ἀνθρώπους... Τό ἔνστικτο, ἡ ἀγριότητα, ὁ ἔλεγχος παίζουνε τό ρόλο τους μ' ἰσορροπία... Πῶς θά μπορούσα τοῦτα ὅλα νά τά ξεπεράσω; Πῶς θά μπορούσα νά τά διαρθρώσω; Δυναστικός περίγυρος..

Ὁ στοχασμός μου στέκονταν (χρόνος ραγισμένος κι ἀκίνητος).

Ἡ Μαριλὸύ φάνηκε νά διαβάζει (ἀνοίγει βιβλίο). Κι ἦταν περίεργο, τό θηλυκό της βλέμμα ἄλλαξε μέ μιᾶς. Οἱ πόροι τοῦ κορμιοῦ της ἀδειασαν τόν πανικό. Τά ρινικά πτερύγια ἀναστατώθηκαν. Τά χεῖλη λοξοδρόμησαν, σάν ἀνταμοιβή στήν προστασία πού ὑπόσχετ' ἔρωτα.

...«Ὁ ἀνθρώπος πούμεινε βουβός τόσες μέρες
ὅταν εἶπαν, πῶς αὔριο θά γυρίσει... Ἄνοιξε
τό στόμα του κι οὐρλιαξε: Νᾶμαι.. γύρισα...»

« Κυρίες μου, σηκώστε τόν ποδόγουρό σας
περνᾶμε ἀπ' τήν κόλαση...»

Ἄνεβήκαμε μαζύ τήν ὁδὸ Σ... κουβεντιάζοντας. Στή γωνιά τῆς ἔδειξα τό περίπτερο, πού πῆγαν νά μέ στραπατσάρουν χτές βράδυ. Ἄνησύχησε. Ἐπειτα στρίψαμε ἀριστερά κι ἀνεβήκαμε τά σκαλάκια. Προσπάθησα νά τῆς θυμίσω τό γκαρσόνι τοῦ ΚΟΧΛΙΑ...

— Φαλάκρα εἶπα, μουστάκι, τσουλούφια στ' αὐτιά...

Ἦταν περιττό. Τόν ἤξερε καλά. Εἶπα πώς ἴσως νά γέι κάποια σχέση μέ τά χτεσινοβραδυνά. Δέν ξαφνιάστηκε. Πῆγα λίγο παραπέρα τή συζήτηση, ἐπιμένοντας περισσότερο. Ἦμουν σχεδόν βέβαιος γιά τή συμμετοχή του στή «Συμμορία τῶν πέντε κατεργαρέων»... Ἐδειξ' ἐνδιαφέρον, ἀλλά γιά τή συμμορία, τή δίκη καί τήν καταδίκη τῆς, δέν εἶχε ἰδέα. Ἔτσι κι ἐγώ θάλθηκα νά τήν κατατοπίσω, ἐπιμένοντας στίς λεπτομέρειες.

(...«Στήν ἀρχή εἶπε γιά τόν κύρ - Μῆτσο, τό σπιτονοικοκύρη του ποῦταν τό κοράκι στήν παρέα, καί τή γυναίκα του τήν κυρά Στέλλα, στό Βατραχονήσι. Ἐπειτα, γιά τό σκαφτιά, τό γκαρσόνι τοῦ ΚΟΧΛΙΑ. Τό λουλουδά καί τό Γιατρό, ποῦταν στό κόλπο. Καί τελικά, γιά τό κεφάλι τῆς παρέας, τό Συνεταῖρο κι ὄλο τό κύκλωμα τῆς μακάβριας δουλειᾶς... Μέ τήν κουβέντα, θυμήθηκε κι αὐτός περσότερα... Λεπτομέρειες ποῦτανε κρυμμένες στή πίσω - πίσω μεριά τῆς μνήμης... Σέ μιά - δύο περιπτώσεις, ἡ συμμορία ξανοίχτηκε σ' ἐπιχειρήσεις σοβαρότερες. Μπῆκε στό δίχτυο κάποιων ἀπαγωγέων κι ἐκβιαστῶν, παίζοντας τό ρόλο τοῦ προμηθευτῆ «ἀνθρώπων μελῶν»... Στήν ἀρχή δάχτυλο. Ἐπειτ' ἀφτί... Ἀργότερα... δέ θυμότανε ἀκριβῶς, ... ἴσως πάλι δάχτυλο... Τό «κομμάτι» πῆγαινε μέ τό ταχυδρομεῖο, σάν ἀπόδειξη τῆς ἀποφασιστικότητας τῶν ἀπαγωγέων, γιά νά ἐνδόσουν οἱ «δισταχτικοί οἰκεῖοι» στήν πληρωμή τῶν λύτρων... Οἱ παραγγελίες βέβαια καθῶς ἀποδείχτηκε στή δίκη, γίνον-

ταν μέ κώδικα κι ἀριθμούς, πού παναπεῖ σύστημα... ἀρχεῖο... κατάταξη κλπ. κλπ.... Στή δίκη, τό σημεῖο αὐτό τῆς δράσης τῶν κατεργαρέων τονίστηκ' ἰδιαίτερα... Ἀπό τή μιά μεριά ὁ Πρωτέκδικος πού τόβρισκε σά δεῖγμα μοναδικῆς ἀγριότητος. Κι ἀπό τήν ἄλλη, οἱ δικηγόροι υπεράσπισης πού μίλησαν γιά σωτήριο διέξοδο κι εὐεργεσία... Εἶπαν δηλαδή, πώς δίχως τή συντρομή τῶν πέντε κατεργαρέων οἱ ἐκβιαστές ἂν ὄχι πάντοτε, μιά τουλάχιστο στίς δυό φορές, θά κατάφευγαν σέ πραγματική δειγματοληψία... Ὅπως γίνονταν καί τότε μέ τούς πειρατές... Διαβάστηκαν μάλιστα καί κείμενα παλιά περιηγητῶν, πού τό βεβαίωναν...

Τό δίχως ἄλλο ἢ συμμορία ἦταν καταχθόνια Ἐπάγγελμα ἀποδοτικό, μοντέρνο. Κι ἂν δέν ἔβαζε τό δαχτυλάκι του ὁ ἔξαποδῶ — δαχτυλάκι πού καθώς ἔδειξε τό πράμα ἦταν κάπως μεγαλύτερο, ἀπό τό θαυματουργό τοῦ κύρ - Μήτσου — θά δούλευε ρολοῖ μέχρι σήμερα... Σατανικό πραγματικά τό μπέρδεμα. Δυό κηδεῖες μαζί στό γραφεῖο τοῦ κύρ - Μήτσου, ἀλλά σέ διαφορετικά Νεκροταφεῖα. Ἀλλαγμα στά φέρετρα γιά νά πάει ἡ ὀλόχουση ὀδοντοστοιχία κεῖ πού βόλευε. Τήν τελευταία στιγμή ἀποκάλυψη τοῦ «λάθους». Ἀνακάτεμα. Σύγχιση. Φωνές. Σκάνταλο... Ἀναλγησία τοῦ κύρ - Μήτσου, καί ἐπιμονή νά ταφῆ ὁ νεκρός. Οἱ παπάδες παίρνουν δρόμο, ὁ νεκρός στόν ὄχτο... Τελικά τό βράδυ τά παιδιά πέρανε στή φάκα... Καί τό γκαρσόνι μέ τίς πρῶτες φάπες τάπε ὄλα...»

Ἐπίτασα τόν ἑαυτό μου κάμποσες φορές ν' ἀραδιάζει υπερβολές. Καθώς εἶχε πέραση τό πράμα, τό παράκανα. Πρόσθετα καί εἰκά μου στήν ἀφήγηση. Κι αὐτό μούδινε διπλή χαρά. Ἡ Μαριλὸύ στό πεζοδρόμιο μ' ἄκουγε μέ προσοχή. Καί γώ στό δρόμο... Προχωρούσαμε... Πολύ δύσκολο νά βρεῖς ἔτσι γρήγορα - γρήγορα, τή σχέση τοῦ γκαρσονιοῦ, μέ τά δέματα τοῦ αὐτοκίνητου. Ἡ καί νά ἐξηγήσεις τό ἐνδιαφέρον του γιά φακελλόχαρτα.

Ὅσο ἤθελα νά τήν πείσω, καθώς εἶχα πειστή κι ἐγώ. Ἐνάβγαλα στή μέση καί τό ψέμμα του γιά τά κοιμένα πόδια... καί προσπαθοῦσα ν' ἀποσπάσω τίς ἀπόψεις της.

— Μή κουράζεστε, μοῦ λέει ξαφνικά. Τόν ξέρω, ἀπό παλιά.

Είναι ρεμάλι... Κι έχει δοῦναι καί λαβεῖν μέ τούς μαυροδιεθνιστές. Καθώς καταλαβαίνω τώρα πού μου τόπατε, ἀπό τόν καιρό τῆς φυλακῆς. Ἔτσι εἶναι... Δέν ἤξερα ὅμως γιά τή συμμορία.. Πρώτη φορά τ' ἀκούω. Ἔχει ἐνδιαφέρον...

— Εἶναι κάτι πού σ' ἀφορᾷ; τῆς λέω...

Γέλασε. Κατέβηκε ἀπό τό πεζοδρόμιο. Μ' ἔπιασε ἀπό χέρι καί ψιθύρισε.

— Ἔχω μιάν ὑποψία... Τόν μισεῖτε...

Ἐποτραβήχτηκα...

— Δέ τόπα γιά νά στενοχωρηθεῖτε... Ἐξ ἄλλου τό γκαρσόνι καί δυό ἄλλοι, δῶ καί κάμποσες μέρες, εἶναι βαλτοί ἀπό κάποιον ἢ ἀπό κάποιους καί μέ παρακολουθοῦν... Πότε ὁ ἕνας, πότε ὁ ἄλλος... Ἀπό προχτές μάλιστα τόχουν παρακάνει... Τρεῖς φάτσες πού τίς ξέρω... σουλούπια πού κι ἀπτή σκιά τους τά καταλαβαίνω...

— Μά γιά ποιό λόγο;

— Μή μέ ρωτᾶτε. Οὔτε καί γώ ξέρω... Ἴσως γιά τόν Ἄλέξη...

Ἐμεινα σκεφτικός κι ἀναποφάσιτος. Γύρισα πρὸς τά πίσω κι ἔφαχνα νά βρῶ μεσ' τό σκοτάδι, ὑποπτες σκιές. Τίποτα.

Ἡ Μαριλὸύ μούπιασε ξανά τό μπράτσο.

— Ω! Μοῦ λέει, δέν εἶναι δά καί τόσο σοβαρό, πού φοβηθήκατε. Πᾶμε... Πρὶν ἀπό σᾶς ἔκανα τήν ἀνίχνευσή μου. Ἀπόψε ἢ μ' ἔχασαν ἢ μέ βαρέθηκαν... Μιάς ὅμως κι ἦταν γιά τό διαμέρισμα, ἔχω καί γώ πάρει τά μέτρα μου.

Κοιτοστεκόμουν. Ἡ διαβεβαίωση τῆς Μαριλοῦ δέν μ' ἔπειθε. Ὡστόσο σκέφτηκα, πώς θάπρεπε νά μεθοδέψω μ' ἄλλο τρόπο τήν ἀνίχνευση τοῦ ὑποπτου, ἂν ἔρχονταν πραγματικά ἀπό πίσω... Στ' ἀναμεταξύ, ἡ Μαριλοῦ ἄλλαξε κουβέντα γιά νά μέ χαλαρώσει...

— Ἡ φυλακή τοῦ γκαρσονιοῦ, περίεργο, μ' ἐπιρρέασε ἀντίστροφα εἶπε. Πάντοτε λυπᾶμαι αὐτούς πούκαναν φυλακή... Καί βάλθηκε νά τό δικαιολογεῖ... ἔτσι ξαλάφρωσ' ἡ ἀτμόσφαιρα...

(— Ἡ φυλακή εἶν' ἓνα σύνορο, εἶπε. Ἀρχίζει κεῖ πού τελειώνει ἡ λογική. Κοινωνική παγίδα στή διαδικασία τῆς ἀποχτήνωσης τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι δύσκολο ν' ἀνθέξεις. Δυό - τρεῖς βδομάδες... κι ἔπειτα πάει περίπατο ὁ αὐτοέλεγχος... Ἡ σπᾶς πραγματικά ἢ ὑποκρίνεσαι τό καλό παι-

δί κι ἀναμορφώνεσαι... καμμιά φορά φιλῶντας καί τῶν γουρουγιῶν τά πόδια, κι αὐτά τότε καμώνονται πῶς σέ βοηθοῦν... Σά βγεῖς ἀπόξω... ἄν εἶσαι ἀπό τούς πρώτους, τούς σπασμένους... χαιρέτα μας. Κουρέλι ἄχρηστο... Ἐάν πάλι εἶσαι ἀπό τούς δεύτερους. Ξαναγίνεσαι νταής, τό πλέγμα τοῦ σκληροῦ. Προστάτης. Ἐκβιαστής. Μαχαιοβγάλτης. Ἐκμεταλλευτής γυναικῶν... στό χῶρο τῶν Μεγάλων μαχαιριῶν τοῦ ὑπόκοσμου τῆς νύχτας ἢ κι ἀπλός χαφιές... Κανένας δέ μένει ἀνεπιρέαστος ἀπό τή φυλακή... Αὐτός εἶν' ὁ κανόνας... Ἡ ἀτμόσφαιρά της συμβάλλει στήν ἀποδιοργάνωση τῆς σκέψης. Ἡ τρομοκρατία πού ξεχύνεται διάχυτα ἀπό τά γραφεῖα τοῦ προσωπικοῦ καί τοῦ διοικητοῦ της... Ἄλλά καί πῶς ἄλλοιῶς θά γίνονταν; Εἴκοσι φυλάκι χίλιους... Τήν ποιότητα ὅμως αὐτῶν τῶν εἴκοσι ποιός τή σκέφτηκε; Ποιός σκέφτηκε μέ τί προσόντα τρούπωσαν κεῖ μέσα αὐτοί οἱ εἴκοσι γορίλλες; Ὅποιος τρελλός ἢ μέθυσος βρεθεῖ, πού ξέρει νά βάζει τήν ὑπογραφή του, παίρνει ἕνα ὄπλο καί μαζύ μ' αὐτό τοῦ δίνουν τό δικαίωμα νά ρίξει ἀνεξέλεγκτα, νά δείρει μέ μιάν ἀσύμμαντη ἀφορμή, νά κλωτσήσει, νά μπεῖ μέσα στό καλλι τήν ὥρα πού ὁ φυλακισμένος βρίσκεται σ' ἀπόγνωση, νά τά κάνει λίμπα... νά βάλει χέρι καί στά προσωπικά του ἀντικείμενα... Ἀλήθεια, σκέφτηκες ποτέ ποιός ἀνθρώπος θάταν ἰκανός γιά τήν ἀπόλυτη ἐξουσία;... Σέ ποιόν θά μπορούσες καί νά μπιστευθῆς τό ὄπλο σου; Κι ἄν θέλεις, καί κάτι ἀκόμα παραπέρα... τό δικαίωμα νά προσδιορίσει αὐτός πάνω σέ ποιό κεφάλι θένα κάνει χρήση αὐτοῦ τοῦ ὄπλου; Ἐξω ἀπ' αὐτά... εἶναι ἀκόμα ἡ βρώμα μέσ' τίς φυλακές, οἱ μυρουδιές ἀπό τά περιττώματα, τά βρωμονέρια (πού καμμιά φορά γιά τιμωρία σου τά πετᾶνε πάνω σου) τᾶπλυτα σώματα, οἱ σάπιες τροφές, ἡ ἀπροσδιόριστ' ὑγρασία... τά ὑποπτα νερά, οἱ ὑποπτοι κρότοι, οἱ μεταλλικοί ἤχοι πίσω ἀπτούς τοίχους, τά βιδωμένα σιδεροκρέββατα... καί πρό παντός ἡ λύσσα πού ξεχύνεται μέσ' ἀπό κάθε λαρύγγι γορίλλα... Κι οἱ φωνές ἀπόγνωσης πού σου ξεσχίζουνε τό τύμπανο τοῦ ἀφτιοῦ... Ἡ ἀπόλυτη καταπίεση πού δικαιώνει τή νοοτροπία τοῦ φασισμού...)

Μετά τή Δεξαμενή, πάλι σκαλάκια κι έπειτα στό ίσιωμα τής
όδοϋ Π...

Ἡ περιοχή τόν τελευταῖο καιρό, εἶν' ἀπό κείνες πού ἀνανεώ-
νονται. Κάθε τόσο κι ἓνα καινούργιο μαγαζί. Ἀπόπειρες πού δέ
φτορᾶνε πάνω ἀπό τρεῖς μῆνες... «Μπᾶς καί γίνει πιάτσα;» Δέ
βαρυέσαι. Κόπος χαμένος τίς περισσότερες φορές...

Παλιά ἐπιπλα. Ἀντικιτέ. Μπάρ. Ταβερνάκια. Τζού μπόξ.

Κυτᾶμε μέ τή Μαριλού ἀπόξω τή διτρίνα τής γωνιάς: Ἄλλο
πράμα. Λίγο ἀπόλα. Μουσική καί φῶτα. Ρεστωράν στό δάθος.
Ἐτοιμα ροῦχα δεξιά. Περίεργες διαφημίσεις πρὸς τό κέντρο. Γυ-
μνές γυναῖκες μ' ἀναπτῆρες ἀνάμεσα στά δυό τους στήθη. Πίτες.
Ἐσώρουχα. Χαρτιά τοίχου. Εἰσιτήρια γιά ταξίδια... ΕΔΩ ΠΩΝΙ-
ΖΕΤΕ ΣΕΞΟΜΑΖΟΧΙΣΤΙΚΑ.

Ἀριστερά, τεράστια πανώ μέ κόκκινα γράμματα. ΤΟ ΚΑ-
ΤΑΣΤΗΜΑ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΩΝ
ΜΑΓΩΝ... ἔχει ἐνδιαφέρον. Προχωρᾶμε πρὸς τό δάθος γιά ἐνημέ-
ρωση. Κατάλογος δίπλα στό πανώ... ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ
σᾶς προτείνει, ἀπτά 5.000 κόπια πού ἔχει στό συρτάρι του, τίς
παρακάτω ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ, γιά ἓνα δεκαπενθήμερο: «Τήν ἀλατιέρα.
Τό τσοτσό. Τό ἱπτάμενο ματζί. Τή φλεγόμενη σφαῖρα. Τό περι-
στέρι μας. Ὁ κύριος πού τά τρώει ὄλα — ἀκόμα καί τά σίδερα—.
Πῶς μπαίνετε στή μακρή θαλίτσα. Πῶς περνᾶτε τή θελόνα στό
λαιμό σας...»

Κυτῶμαστε, ἔτοιμοι νά σκάσουμε στά γέλια, μέ τή Μαριλού.

— Δέν εἶμαστε μέ τά καλά μας!... λέει.

— Πραγματικά!...

Σωπαίνουμε. Πιανόμαστε' ἀπτό χέρι, κι ἀπομακρυνόμαστε,
μέ τήν αἴσθηση πῶς πέσαμε σ' ἄλλο πλανήτη.

Στήν ὁδό Κλ... στρίβουμ' ἀριστερά, καί πάλι ἀριστερά στήν
ὁδό Α... ἀνηφορίζοντας στό Λόφο, ἀκριθῶς ἀπέναντι στοῦ Βλ...
Νερά τρέχουνε στό δρόμο καί κάνουν τόν ἀνήφορο δύσκολο. Εὐτυ-
χῶς οἱ κάθετες ἐγκοπές πάνω στήν ἄσφαλτο βοήθῆνε τό σκαρφά-
λωμα.

Μαζύ βλέπουμε τό ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ... Ἦσυχη γωνιά, πραγ-
ματικά. Ἡ θυρωρίνα μέ τή ρόμπα. Τριαντάφυλλα μέ μπικουτί.
Τό διαμέρισμα δεξιά στό ἰσόγειο, δυό παράθυρα στό φωταγωγό,

σκοτάδι τώρα και δέ φαίνεται, με λίγη προσοχή όμως, ή δλάνθι-
στη ροδιά. Άνοιγουμε τες ντουλάπες, υγρασία. Ή τουαλέττα μύ-
ριζε βοθρίλα. Δέν είναι τίποτα. Τά σιφόνια έχουν ξεραθῆ. Φρέ-
σκο βάψιμο, τό τηλέφωνο στό χώλλ πάνω στό πάτωμα, ἐλλείψει
τραπεζιοῦ.

— Ένοίκιο;

— Ή σπιτονοικοκυρά... έχει τηλέφωνο, μπορείτε νά τήν πά-
ρετε ἀπό δω. Νά ἐπιμείνετε... μήν πεῖτε πώς σᾶς τόπα γώ, θά
τό κατεβάσει, τό διαμέρισμα δέκα μῆνες ξενοίκιαστο.

— Κοινόχρηστα;

Ή φωνή τῆς ιδιοκτῆτριας βαρειά, ἔδειχνε πολύ τσιγάρο και
ξενύχτι. Ένοίκιο ἀκατέβατο, τρία ἐγγύηση...

— Ξέρετε... βάψιμο, τό πάτωμα διαρκείας, ρεπουλίνες. Οἱ
προηγούμενοι τόχαν ρημάξει, οὔτε καρφί... Είναι κέντρο, δυό δή-
ματα ἢ λαϊκή, κάθε Παρασκευή... Θά περιμένω μέχρι αὔριο.
Εἶναι και κάποιος ἄλλος, ἀλλά δέ θέλω οἰκογενειάρχες... παιδιά,
κουτσούβελλα και τέτοια...

Κλείνω και γάσου ὁ ἄλλος, ὄρθιος στήν πόρτα με τή θυρωρί-
να, κουβεντιάζουν... Γνωστοί; Ένδιαφερόμενος κι αὐτός;... Ή
Μαριλὸύ δίπλα μου, νά με σκουντάει... Κάτι σοβαρότερο...

— Πρέπει νά πάω στό γραφεῖο, ραντεβού και με περιμένουν.
Γειά σας και θά τά ξαναποῦμε.

Ή θυρωρίνα θέλει νά μάθει τί ἀποφασίσαμε... Σύγχιση.

— Θά ἐπικοινωνήσουμ' αὔριο... Θά σᾶς εἰδοποιήσω...

Ή Μαριλὸύ εἶναι κι ὅλας στήν ἐξώπορτα και βιάζεται νά
φύγει. Χαιρετάει στά γρήγορα κι ἐξαφανίζεται παίρνοντας τήν
ἀνηφόρα.

Μένω πίσω. Σκέφτομαι τόν κατήφορο.

— Νά προσέχετε, τό πεζοδρόμιο χαλασμένο κι ὁ δρόμος
γλυστερός.

Πέφτει στή μέση ἀπρόσμενα και τό κορδόνι τῶν παπου-
τσιῶν. Πάω πρὸς τή μάντρα τοῦ Βλ... κι ἀκουμπάω νά σκύψω...

Ὁ ἄλλος φάνηκε στήν ἐξώπορτα. Άναποφάσιτος ἀκόμα.
Οἱ ἴδιες πιθανότητες και πρὸς τά πάνω και πρὸς τά κάτω. Τελι-
κά κατηφορίζει...

— Άς τον νά περάσει. Παράτεινα τό σκύψιμο, λύνοντας και

δένοντας. Πώς νά περάσει όμως; Έτσι όπως έστριψε δεξιά στην
οδό Α... παίρνει μιά γλίστρα κι έρχεται καρφωτός πάνω μου.
Τόν λυπήθηκα. Κερί - φλουρί ο τύπος κι έτρεμε σύγκορμος... Τό
υπόλοιπο του δρόμου θάραθρο και νά παλεύω νά τόν στεριώσω
όρθιο. Κι αυτός σφιγμένος πάνω μου... Καλού - καλού ψάχνομαι—
ή μέθοδος του έναγκαλισμού σου λένε — έν τάξει. Τό πορτοφόλι
μου στην τζέπη. Τόν σέρνω στον κατήφορο κι αυτός σά σπασμένη
πλάκα γραμμοφώνου νά λέει και νά ξαναλέει: «Ή κυρία σας...
ή κυρία σας...» Μέ νευρίαζε. Φτάνοντας στό ίσιωμα του εξήγησα...
«Είμαι πελάτισσά μου κι ήθελε νά τή βοηθήσω στό κοντράτο»...
Αυτός σά νά μήν άκουγε και συνέχιζε τό τροπάρι του... «Η κυ-
ρία σας... ή κυρία σας...» Μέ δούλευ' ασφαλώς κι αυτό μέ πείρα-
ζε στά νεύρα. Σκέφτηκα και νά γυρίσω πίσω, μή σώσει και ξε-
κολλήσει από πάνω μου αυτή ή ψείρα...

— Θά πάτε από δω;

— Όχι, μαζί θά κατεβούμε.

Ή γάτα και τό ποντίκι. Μ' έσκασε. Τόχε ρίξει και στό μο-
νόλογο κι έλεγε κι έλεγε... Μόνος του ρωτούσε, μόνος του άπαν-
τούσε. Μέ φλόμωσε, και δέν τόν παρακολουθούσα... Επί τέλους
στή γωνιά της Άν... δήλωσε θά στρίψει δεξιά, σά νάξερε πώς τό
δικό μου δρομολόγιο πήγαινε κατευθεία. Χάρηκε πολύ και νά
τόν συγχωρώ, που άθελά του μοϋκανε χαλάστρα στό διαμέρισμα...
"Αν είχα καρμιά κάρτα νά του δόσω; Πότε - πότε του τυχαίνουν
κάτι φίλοι... μικροπράματα, άλλο και κάτι υπάρχει. Τόν έβλεπα σά
φίδι κι απόφυγα τή χαιρετούρα. "Αν και θά μέ βόλευε δεξιά,
προτίμησα τό κατευθείαν. Περνώντας τήν πλατφόρμα του ΚΟ-
ΧΛΙΑ, κοπριταριό τεντωμένο στά καθίσματα, όπως πάντα. Νύ-
χτα μέρα. Τό γκαρσόνι στό πόστο του, έκανα πώς ψάχνω κάποιον.
Ξερόβηξα... «Ο κύριος;» Δέν έδωσε σημασία. Κάλμαρα...

Συνεργεία του Δήμου, είχαν ξανά φράξει τήν οδό Γ... Όρ-
θια ξύλα και πολλά φανάρια. ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΕΡΓΑ. Τ' αυ-
τοκίνητα όμως πάλι τά ίδια, έστριβαν δεξιά και μπούκωναν στό
στόμιο. Μαγουθρες έπειτα, κλάξον, βρισιές, καθάλλημα του πεζο-
δρόμου και δρόμο... Σαματάς, μουτζώματα.

Στό γραφείο ή Κατερίνα περίμεν' όρθια για νά φύγει. Τόχα
ξεχάσει. Ή λίστα μέ τά τηλεφωνήματα.

— Τόσοι πολλοί!!

Στό τέρμα δυό φορές: «Ἡ Δεσποινίς ποῦταν μαζύ σας πρό ὀλίγου. Θά ξαναπάρει». "Ὦχ! Βάσανα!!

"Ορεξη γιά δουλειά καμμιά καί τέτοια ὦρα! Περίμενα κρεμασμένος στό τηλέφωνο. "Ενταση κι ἀγωνία. Καθώς φαίνονταν νά περνάει ἡ ὦρα ἀνεργη καί νά μακραίνει, δοκίμασα δυό τρεῖς φορές τ' ἀκουστικό, νά βεβαιωθῶ ἂν ἦταν καλοκαθισμένο κι ἂν δούλευε.

Χτύπησεν ἡ πόρτα τοῦ γραφείου, μόνος καί σηκώνομαι. Ὁ θυρωρός. Δέ μ' εἶδε πού ἀνέβηκα, μοίραζε λογαριασμούς μέ τά Κοινόχρηστα.

— Αὔριο τά κανονίζουμε.

Καί ξανακάθουμαι στή θέση μου... Τελικά ἡ Μαριλού.

— Τί ἔγινε; τί σᾶς εἶπε ὁ τύπος;

— Τίποτα.

— Σᾶς ρώτησε γιά μένα;

— Ναί... μοῦ ἔλεγε συνέχεια: Ἡ κυρία σας, ἡ κυρία σας.

Γέλασε.

— Καί σεῖς;

— "Α! Ἐγώ τοῦ τόκουσα. Πελάτισσα, τοῦ εἶπα, νά τήν διευκολύνω κλπ.

— Τίποτ' ἄλλο;

— Τίποτα.

— Δέν καταλάβατε;

— "Ὦχι. Τί νά καταλάβω;

— Μά εἶναι ὁ ἄλλος. Ὁ ἕνας ἀπτούς τρεῖς, ἡ θάρδια πίσω μου. Σπάζω τό κεφάλι μου νά βρῶ, ἀπό ποῦ ξεφύτρωσε.

— Μά δέ μοῦπες τίποτα. Πῶς ἤθελες νά μυριστῶ...

— Δέν πρόλαβα... Νόμισα πῶς καταλάβατε... Ἐέρετε, γύρισε ξανά μ' ἕνα ταξί, ψάχνοντας νά μέ βρεῖ. Εὐτυχῶς πούμουνα καλά κρυμμένη στό φιλλικατζίδικο καί προσπαθοῦσα νά σᾶς τηλεφωνήσω... Πάντως τέρμα γιά τό διαμέρισμα. Λίγο πιό πάνω ἄλλο ΝΟΙΚΙΑΣΤΗΡΙΟ, ἀλλά δέ ρώτησα. Αὔριο τώρα, τό πρωτὶ καί βλέπουμε.

— "Ὤστε... σκληρό ἀντράκι ὁ φίλος; Περίεργο, τέτοιος λαπάς! Μοῦ φαίνεται γι' ἀστεῖο...

— Σάν τί περιμένατε νά στείλουν, τόν 'Αϊνστάιν ἢ τόν Κουταλιανό; παρ' ὄλ' αὐτά... τήν κάνει τή δουλειά του ὁ φίλος μιά χαρά. Μπορεῖ νά μήν εἶναι γιά τίς ταβανόπροκες... Καρφάκια ὅμως βάζει μέ τήν ψυχή του. "Ομως, ἄς μή συνεχίσουμε. Αὔριο ξανά τά λέμε... — Καληνύχτα. — Καληνύχτα. Κι ἔκλεισε.

Δέν τό χωροῦσ' ὁ νούς μου. — «Νεοταξίτης; Παρακρατικός; Τίς οἶδε!! Τό ζωντόβολο... δυό γαϊδουριῶν ἄχυρο... Καί θυμήθηκα τό γκαρσόγι μέ τό ἠλίθιο γέλιο του. Νά πάρει ὁ διάλογος μέ τί σαβούρα μπλέξαμε!!

(Πρόσωπα βλακικά, κομπλεξικά ἀπό ἀποτυχίες κι ὁμοφιλικές διαστροφές. Ζοῦν τήν ψευδαίσθηση μιᾶς συμμετοχῆς σέ μυστική τελετουργία κι ἀποχωρισμό ἀπό σύνολο. Ἀναστροφή κι ἐνσωμάτωση στήν παραπολιτική ἐξουσία.

«—'Εχουμε καί μεῖς κάποιες βάσεις. Δέν εἴμαστε ξεκάρφωτοι..., μοῦ λέει ὁ Β...».

Ὅσο τό σύστημα θάνατι ἄφρωστο καί θ' ἀρνεῖται νά πεθάνει, θά τρέφεται καί θά δισγκώνεται τερατώδικα, στηριζόμενο πάνω σέ τέτοια ὑποκείμενα, πού μέσα τους δέν ἔχουν τίποτα, κι εἶναι ἔτοιμα κάθε στιγμή νά δολοφονήσουν, νά δείρουν, νά βασανίσουν, νά βρῖσουν, νά καρφώσουν, νά χειροκροτήσουν, νά κλάψουν κατά παραγγελία σέ κηδεῖα, νά πάσουν πέρους στήν ἀντισυγκέντρωση ἢ σ' ὀμάδα κρούσης, νά πυροπολήσουν, νά προβοκάρουν... Χωρίς ποτέ τους νά σκεφτοῦν, τό τί τούς περιμένει.

Στόν ἀνύπαρκτό τους συναισθηματισμό, δέν ὑπάρχει ἀντικείμενο.

— «Τοῦ λέω τότε ἐγώ, ὅτι ἔχω ὑπ' ὄψη μου τόν Μ... πού ἔχει λάβει μέρος στό πραξικόπημα, χτυπήθηκε κι ὄλας ἐκεῖ, εἶν' ἐκπαιδευμένος καί δοκιμασμένος... ἀλλά ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὑπεράνω ὄλων ἔχει τά λεφτά, θέλει νά πληρώνεται. Δέν τόν ἐνδιαφέρουν οἱ συνέπειες γιά αὐτό πού κάνει, ἂν λάβει ἀμοιβή...

— Νά τόν γνωρίσουμε τό φίλο σου. Μέ διακόφτει ὁ Β. Κάτι μοῦ λέει, πώς εἶν' αὐτός πού ψάχνουμε...

Ἦταν μπροστά κι ὁ 'Αντόνιο, ὁ ἰταλός, πού καθώς

μοῦπαν ἦταν γνωστός κι ἦρθε ἐπὶ τούτω, νά φτιάξει καί σέ
μᾶς ὀργάνωση». Καί τότε σκέφτηκε, κείνες τίς ομάδες...
Τούς Σύνδεσμοις τῶν ἐθνικοφρόνων... ἤ τούς ἄλλους τούς
Ἐγγυητές... πούχουν ταυτότητα καί προσλαμβάνονται στίς
δουλειές κατά προτίμηση... κι ἀγρυπνοῦν καί παρακολου-
θοῦν καί καταγγέλουν ἱστάμενοι παρά τό πλευρόν τᾶς προ-
σηκούσας ὥρας...

Κι ἔφτυσε ἀπό ἀηδία...)

Ξαγασκέφτηκα τή διαδρομή μου μέ τόν τύπο. Τό τί μοῦ εἶ-
πε. Τό τί τοῦ εἶπα...

Α' Ναί. Λίγο πρὶν χωρίσουμε: Μικρό γιά μένα καί γιά
σᾶς τό διαμέρισμα... Ἐπειτα μέ κύταξ' ὑποπτα... «Γιατί γιά μέ-
να; ὁ ἀτιμος, ἀφοῦ ἤξερε πώς δέν ἐνδιαφερόμουναι.» Σκέφτηκα.

Ἄμῆχανη δυσθυμία, πού κρατάει καιρό, πρόέχταση μιᾶς
ἀχρηστης ἐρώτησης...

«Ἄπ' ἐδῶ δέν περνοῦν ξυλοκόποι...»

«...Κρά - κρά - κρά, κοράκια σκούζουν στόν άσπρο ήλιο, πάνω άπτίς ταφόπετρες του Λόνγκ - Αϊλαντ...»

Τρεις κίναϊδοι έκδιάζουνε τόν Κωνσταντίνο, τό γιό του στρατηγού... αυτό ήταν τό ρεζουμέ άπ' τήν κουθέντα, πουχα μαζί του, ώρα ένδεκάμιση πρωϊ, στό ραντεβού μας.

Η περιπέτεια, ξεκίνησε πριν τρία χρόνια, μεσ' τό φέρρου μπότ... Δόλωμα, ό δεκαεξάρης Γιάννης, πού τώρα έγινε Τζοάνα ή πινέζα... Δέ τάρεσε ή δουλειά του γκαρσονιού, πάνω στό κάράβι, κι ό Κωνσταντίνος δέχτηκε νά τόν φροντίσει. Στην πραγματικότητα, δέν ήταν τόσο ή δουλειά, όσο τό ρολόι του καπετάνιου, τό χρυσό, πού χάθηκε. Κι είχαν δέν είχαν άποδείξεις, όλοι τόρριχναν πάνω του, στρίμωχναν τό Γιαννάκη, και κείνος ένιωθε άσχημα. Σ' αυτές τίς περιπτώσεις, έχεις τήν έντύπωση πώς όλα τελειώνουνε αλλάζοντας γιατί...

Τόσκασε λοιπόν κι ό Γιάννης άπό φερρουμπότ και βρήκε καταφύγιο στό έργένικο του Κωσταντή.. προσωρινά θέβαια, γιατί γκρίνιαζε ή ιδιοκτήτρια κι ίσαμε πού νά βρεϊ δουλειά... Νά τακτοποιηθῆ κάπως, νά πάει στό καλό...

Τό προσωρινό του Γιάννη όμως τράβηξε πολύ. Δουλειά δέ βρίσκονταν, καλάρεσε και τό έργένικο... ύπνος μέχρι τίς έντεκα, τηλέφωνο, φαϊ και χαρτζιλίκι... Τί άλλο ήθελε;

Άρχισαν όμως τά σχόλια στή γειτονιά και στό γραφείο του Κωσταντή... ήταν κι ό αδερφός τῆς ιδιοκτήτριας στό ρετιρέ τῆς πολυκατοικίας, πού κατεβαίνοντας, έστην' άφτί και τόκαγε βούκινο. "Άλλο πού δέν ήθελε (κι αυτός τοιοῦτος) ζήλευε κι έφτασε τό πράμα σ' άδιέξοδο... "Όσπου βρέθηκε ό μουστερής, έκανε τό «μυστικό ταξινόμο» ήρθε στό σπίτι ψάχνοντας τάχα νά βρεϊ τό Γιάννη. Ό Γιάννης μεσ' τήν τουαλέττα, μικρό παιδί, μέ τίς φωνές τάρχασε και πήρε τά βρεμένα του... Χάθηκε... "Άλλαξε κλειδαριά ό Κωσταντής, βρήκε τήν ήσυχία του.

Κάτι τηλεφωνήματα, ύποπτα στήν ἀρχή, κόβονταν μέ κάποιο πενηντάριχο. Λίγο ἀργότερα, τό πενηντάρι ἔγινε κατοστάρι καί κάποιο βράδυ ἀπόπειρα νά παραβιαστῆ ἡ πόρτα τοῦ ἐργένικου... Ἔτσι φτάσαμε στή νύχτα τῶν Μεγάλων Μαχαιριῶν...

Ἦρα μιά μετά τά μεσάνυχτα. Ὁ Κουταλιανός, ἕνα κι ὀγδόντα, μαῦρα γιαλιά, μουστάκι, ὕφος κάουμποϊ κι ἔλεγε διαρκῶς... «Τ' ἀδερφάκι μου τ'ἀνήλικο», δείχνοντας τό Γιάννη... Δεύτερος ὁ Κολαοῦζος, σκληρός ἄντρας, φαλτσέτα καί μονόλογα... Τρίτος ὁ Γιάννης, τόσοσ δά, δῆθεν συμβιβαστικός, ἀλλά τήν ὥρα πού οἱ ἄλλοι ἔδειχνε νά ὑποχωροῦν, οὔρλιαζε σά στρίγγλα... Ἔδωσαν μιά τῆς πόρτας κι ἄνοιξε... «Νά τό συζητήσουμε τό πράμα, μεταξύ μας, σοβαρά καί ἤσυχα... σά οἰκογένεια...» Τάχασε ὁ Κωσταντίνος καί τά μπερδεύε. Ὅταν κάπως προσγειώθηκε, σκέφτηκε τό τηλέφωνο, ἀλλά ὁ Κολαοῦζος, πῆρε μυρουδιά καί τό ξερρίζωσε... «Τσιμουδιά, γιατί σοῦ τό σφαλλάω...» Ἦταν βέβαια κι ἡ πολυκατοικία καί πρό παντός ἡ ἀδερφάρα τοῦ ρετιρέ... Τοῦ μίλησαν γιά τήν παρθενιά τοῦ Γιάννη... καί κείνος ὄλο τσιριμόνιες, ὥσπου βαρέθηκε ὁ Κουταλιανός, ἔδωσε μιά καί σάρωσε τά βιβλία ἀπτό τραπέζι... «Τό σακάτλι του ὁ καθείς Κολόμπος τό πληρώνει κι ἔχει τό κεφάλι του ἤσυχο... ἂν καί μεταξύ μας, ξέρω πώς καί σύσαι δίσκος...» (Στή γλώσσα τους σημαίνει κι ἀπτά δυό) ... Ὁ μικρός ἀνακάτεψε τά ρούχα στή ντουλάπα κι ὄλο μάζευε... Ἐπειτα ἀπέβλησε τό «Ἔργο» τοῦ Κωσταντῆ... (Τόν πίνακα, πού ὁ Κωσταντῆς χρόνια ὄνειρεύονταν νά τελειώσει, πίστευε στό ταλέντο του καί περίμενε νά τοῦ πέσει τό λαχεῖο γιά ν' ἀφιερωθῆ) ... Ὁ Κολαοῦζος δοκίμαζε κάποιο πουλόβερ, κι ὅταν εἶδε πώς τούρχονταν στενό, τό πέταξε κι ἄρπαξε τό μαγνητόφωνο, τραβώντας γιά τήν πόρτα... Ὁ Κουταλιανός μυρίστηκε, πώς πέρναγεν ἡ ὥρα ἄσκοπα, φοβότανε τ' ἀπρόοπτα, ἄλλαξε τόνο, μίλησε γιά κάποια ἀποζημίωση στό φιλικό, κι ἄπλωσε τό χέρι γιά χειραψία...

Ἀπό τότε ὁ Κωσταντίνος ξέφευγε τίς κακοτοπιές. Δέν ἀπαντοῦσε στά τηλεφωνήματα. Μετακόμισε. Τελικά κατάφερε νά ἤσυχάσει κάμποσο καιρό.. Τά παιδιά ὅμως... στό δρόμο κάποτε, τοῦκαναν φασαρία καί τούς μάζεψαν ὄλους στό τμήμα. Παρ' ὄλες τίς φοβέρες ἔξω, μπροστά στόν ἀξιωματικό ὑπηρεσίας

σχίστηκαν στο χαμόγελο και τό γύρισαν στο «παρεξήγηση»...
Ήταν κι αυτό βέβαια μιά λύση, αλλά μέχρι πότε;... Ο αξιωμα-
τικός, τόν κράτησε πιό πίσω και τοῦ ἔκανε συστάσεις: ...«Μπλέ-
ξατε μέ ρεμάλια... κι εἶναι ντροπή! Ἐν ζοῦσε ὁ στρατηγός!».

Ἀλλά παρ' ὄλ' αὐτά ὁ Κωσταντίνος ξαναμπλέχτηκε... Στ' ἀναμεταξύ ἔμαθε γιά τούς ἄλλους. Ἦτανε τό ἴδιο καί οἱ ἄλλοι, κίναιδοι, πού σύχναζαν πίσω ἀπτή «Φωλιά τῆς Σφήκας» σ' ἓνα κέντρο πού τό λέγανε παλιά «ΟΙ ΓΛΟΥΤΟΙ» καί τώρα ὁ καινούριος του ἰδιοκτῆτης τό βάφτισε «ΠΟΛΥΕΔΡΟ».

(Θαμῶνες τοῦ ΠΟΛΥΕΔΡΟΥ εἶναι κάτι ρεμάλια λογιῶ -
λογιῶ τοῦ Κάστρου, ἓνα εἶδος πόνκ - ρόκ (σάπιοι δηλαδή
κουρεμένοι σά κατάδικοι, χιτλερικό πουκάμισο, μαύρη πέτσι-
νη στενή γραββάτα, πλαστικά καλσόν μ' αἵματα, ἀδιάβο-
χο χαφιέδικο), κίναιδοι καί τραβεστί... Τραγουδάει κεῖ, ἡ
Μαργκό τό «Τιραχοκάπατο», μέγας τοιοῦτος, πού τότε λένε
ἔτσι γιὰτι φοράει μπότες λαστιχένιες. Κλωτσάει κι ὠρύε-
ται σχίζοντας τά ροῦχα του, πού τά ξαναμαζεύει μέ τερά-
στιες παραμάνες.

«Κατουρῶ στο ποτάμι γιά νά δῶ ν' ἀνεβαίνει ἡ στάθμη
τῶν νερῶν του...»

Αὐτοί πού μαζεύονται στο Κέντρο, χορεύουν ἀναμετα-
ξύ τους, καυγαδίζουνε καί σκούζουν. Βρίζονται καί κα-
ταριῶνται... Οἱ πιό πολλές παραγγελίες δίνονται στά καλ-
λιαριτά, πούναι ἡ γλώσσα τῶν κίναιδων. Ὅταν μπαίνουν
ὄμως ξένοι κι ἄσχετοι, ὄλα πέφτουν στο πιανίσσιμο, κι ἀπό
παντοῦ ἀκοῦς ἓνα τιτίβισμα σάν τά πουλιά τήν Ἐνοιξη,
γρήγορο καί συναρπαστικό. Γέρος καί σακάτης δέ φτοράει
μέσα κεῖ, ἀπύθμεν' ἡ κακία τους... Γύρω οἱ τοῖχοι πνιγμέ-
νοι ἀπό συνθήματα καί σύμβολα:

«ΓΕΡΟΣΚΟΥΛΗΚΙ ΝΤΤΛΑΝ, ΒΟΥΛΩΣΤΟ ΚΑΙ
ΨΟΦΑ»... Σκίτσα καί φωτογραφίες... Καί στίς γωνιές ὀλό-
κληρα κατεβατά μ' ἀγγελίες, κολλημένες πάνω σέ ξύλινους
ταμπλάδες...

...«ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ γιά μιά μεγάλη περιπέτεια.

Ἐπάρχει ἓνα μέρος καί μιά θέση γιά νά γνωρίσεις τή
μεγάλη περιπέτεια τῆς ζωῆς σου. Προχώρα μ' αὐτούς πού

προπορεύονται. Προχώρα μέ τούς Λεγεωνάριους τῆς...
Γιά συνεργασία κι ἐνάντια τῆς τυρρανίας καί τῆς ἀναρχίας
σ' ὄλο τόν κόσμο... Τηλ....»

...«ΠΕΠΕΙΡΑΜΕΝΟΣ τυχοδιώκτης, βετεράνος μα-
χητής, ἐκρηχτικές ὕλες, ἀλεξιπτωτιστής, ὑποβρύχιες ἔρευ-
νες, πρόην ἀστυνομικός. Δυό πανεπιστημιακά διπλώματα.
Ἐρευνητική καί συγγραφική πείρα. Διαθέσιμος γιά συμβό-
λαιο ἢ ἐπί μισθῶ... Ἐπί συνεντεύξει τηλ....»

...«ΠΩΛΩ μιά πλήρη στρατιωτική μονάδα σέ ξένη κυ-
βέρνηση. Θά εἶναι βρώμικη δουλειά χωρίς δόξα... Μαχητές
ὄλοι λευκοί. Τ' ἀποτελέσματα ὁμως θ' ἀλλάξουν τόν ροῦν
τῆς ἱστορίας. ΖΗΤΩ ἐπίσης ναυτικούς καί πιλότους Σπαν-
διναούς... Τήλ....»

«...ΠΙΣΤΟΛΙ Ἴταλικό, γιομίζει μέ κάψουλες δακρυ-
γόνου δρ. Τ. τηλ....»

...«ΑΕΡΟΖΟΛ πού παραλύει ἄντρα 120 κιλῶν... ΠΩ-
ΛΕΙΤΑΙ ἢ ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ἐπί ἐνοικία... Τηλ....»

Ἄργά τή νύχτα, σταματᾷ τὸ νταραβέρι στό ΠΟ-
ΛΥΕΔΡΟ. Οἱ περισσότεροί θαμῶνες χάνονται στίς γειτο-
νιές, πλανόδιοι πού ἀποζητοῦν τόν ἔρωτα, τὸ δικό τους ἔρω-
τα ποῦναι καί πόσο ζωῆς. Ὅσοι μένουν, μπερδεύονται μέ
κάτι ὑποπτα ἀπολαχτικά, φανταχτερά ντυμένα, ποῦ φτάνουν
στό Πολύεδρο κατά τὰ μεσάνυχτα καβάλλα σέ μοτοσυκλέ-
τες...)

Μ' αὐτό τὸ κατακάθι ξαναμπλέχτηγ' ὁ Κωσταντίνος, κι εἶναι
περιεργό πού τοῦ τό λές καί τὸ καταλαβαίνει, ἀλλά δέ μπορεῖ νά
κάνει ἀλλοιώτικα. Περνάει βέβαια τώρα καί τή κλιμακτήριο.
Ἐποχοντριάκος καί μίζερος κολλάει στά νέα παιδιὰ μ' ἐπιθετικές
κι ἀκόλαστες προτάσεις... Μοῦ τόλεγε κι ἡ Κατερίνα πού τόν ἤξε-
ραν οἱ φίλοι της. Κάνει σάν τούς ἐπιδεξιές στά πάρκα. Ὡρες-
ῶρες ἢ φρασεολογία του γίνεται χυδαία καί φωνάζει — αὐτό εἶ-
ναι τὸ χειρότερο — προσποιούμενος τόν θεόκουφο, κληρονομιά τοῦ
στρατηγοῦ. Στήν οὐσία, ἠδονίζεται μ' αὐτά. Καθώς μοῦ λέει, νοιώ-
θει σάν νά μὴν εἶναι οὔτε γιός ἀλλ' οὔτε καί γέρος... Ὅλα καλά,
βέβαια αὐτά... Ἀλλ' ὅταν τοῦ λές γιά τὰ ρεμάλια ποῦμπλεξε καί
πάει νά ξεφτυλιστῇ, χασκογελάει σά μωρό παιδί, καταλαβαίνει,

υπόσχεται νά μὴν τό ξανακάνει... Ἄλλὰ τό ἴδιο κι ὅλας βράδου τό ξανακάνει... Κι αὐτοὶ τοῦ ξανακόλλησαν γιὰ χρήματα. Κι ἦταν προχτές τὴν Κυριακὴ βράδου πού στήν ὁδὸ Σ.. μ' εἶδε καί δέ μου μίλησε.

(...Τάλεγε ὅλ' αὐτὰ ὁ Κωσταντῆς καί κεῖνος σκέφτονταν τό Στρατηγό. Ἄκμαϊος καί στά ἐνενήντα του. Βλογοῦσε τό Θεό πού στήν ἡλικία του δούλευε ρολοὶ τό μυαλό του καί δέν ἦταν σάν τούς ἄλλους — κάτι μικρότεροί του βλέπανε τό καλοριφέρ στό σπίτι καί τό κατοικοῦσαν ἀπό συνήθεια τοῦ παλιοῦ καιροῦ, στή γειτονιά μέ τὴν ἀφώτιστη γωνιά — Τὴν τελευταία φορά εἶδε τό στρατηγό στοῦ Α... Κάθονταν μόνος στό τραπέζι καί χάζεψε μέ στόμα ὀρθάνοιχτο, σά βασιλεὺς ποῦταν. Ἄν καί βιαστικός, γιὰ τό χατήρι τοῦ στρατηγοῦ κάθησε καί τάπανε... Τ' ἀκουστικά στή διαπασών. Ἦταν ἡ τελευταία φορά... Σάν τέλειωσαν, ρώτησ' ὁ Στρατηγός, λίγο κουρασμένα, ἂν ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο νά τοῦ πεῖ. Καί μέ τό πού ἄκουσε τό «Ἦχι», ξεκούρτισε τὴ μπαταρία τῶν ἀκουστικῶν, ἄνοιξε ξανά τό στόμα κι ἔπεσε μέ τὰ μοῦτρα, καθὼς λένε, στό πᾶνε κι ἔλα τοῦ πεζοδρομίου, ποῦταν γιαντόν ἡ ἀκραία ἀπόλαυση τοῦ κόσμου...)

Ἄν ἄφρινα τόν Κωσταντίνο νά μιλάει θά μέ καθήλωνε ἴσαμε τό βράδου στήν κάρικα μου καί θᾶχα πάθει ἀγκύλωση. Εἶπα, θά ξανασκεφτῶ τὰ θέματά του κι ἀνασηκώθηκα... Ἄπόξω περιμένουν ἄλλοι. Ἦταν ἡ Μαριλὸύ κι ἔτρωγε τὰ σίδερα. Αὐτό μούδινε κάποιαν ἀνησυχία.

Ἀπό τὴ στιγμή ἔμως πού ἀνασηκώθηκε ὁ Κωσταντῆς μέχρι πού εἶδα τ' ἀσανσέρ νά κατεβαίνει μέ τόν Κωσταντῆ μαζύ, πέρασε κι ἄλλη μισὴ ὥρα. Τὰ τελευταία εἴκοσι λεφτά κουβεντιάζοντας στό πλατύσκαλο μέ τὴν πόρτα τοῦ ἀσανσέρ ἀνοιχτή... Θάμα πού δέν μᾶς διαλόστελαν...

Ἦ Μαριλὸύ θολή. Ἀπλώνει στό τραπέζι μου τίς μεσημεριάτικες ἐφημερίδες. Πρὶν προλάβω νά ρίξω μιὰ ματιά... δέχομ' ἐπίθεση...

— Πῶς καί γιατί βρέθηκε στό γραφεῖο μου ὁ Κωσταντίνος; Γιὰ νᾶμαι εἰλικρινής, τό ὕφος της μέ σόκαρε. Συγκρατήθηκα...

περσότερο γιατί δέ μπορούσα νά προσδιορίσω τί ἦταν αὐτό πού τήν κρατοῦσε σ' ἀναστάτωση. Καί τῆς ἐξήγησα.

— Ὁ Κωσταντίνος; Πανάρχαιος φίλος. Τί συμβαίνει;... Ἄνυ ποφίαστος. Πέρα βρέχει... Εἶμαι περίεργος!! Ἐφτασε ὁ Κωσταντῆς νά γίνει κάτι — ἔνα ὅ,τιδῆποτε — πού σ' ἀνησυχεῖ; Ὁμολογῶ, χαλάλι του...

Ἡ Μαριλὸύ μέ κύταζε περίεργα. Δέ μπορούσε, λέει νά φανταστῆ πώς στό γραφεῖο μου θάπεφτε πάνω σ' αὐτό τό ὑποκείμενο. Γελούσα. Μασημένες ἐξηγήσεις. «Κύκλος ὑποπτος. Παρακρατικοί. Ἀντισυγκεντρώσεις. Ρεμάλια».

— Α! Ὅσο γιαυτό, εἶπα, εἶμαι βέβαιος.

— Κατά συνέπεια, ξέρετε.

— Α! Ὅχι, δέν ξέρω τίποτα. Γιά τά ρεμάλια... εἶπα. Γιαυτά μιλούσαμε καί μέ τόν Κωσταντίνο, τόση ὥρα.

— Κάποιο λάκκο ἔχ' ἢ φάβα. Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Κωσταντίνου, καί νά μοῦ τό θυμάστε, σκέτη πρόφαση, ὅλα τᾶλλα...

— Ὑπερβολές...

Κι ὥστόσο καταλάβαινα πώς μέ τήν ἐπιμονή μου, ἡ Μαριλὸύ ἀπόσερνε σιγά - σιγά τήν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη της.

Τό μικρό της πισωδρόμισμα μέ τρόμαξε.

Τήν κύταζα κατάματα καί μέσα - μέσα, προσπαθώντας νά μή παρεκλίνω ἀπτό εὐχάριστο... Μ' ἀνησυχούσε πρό παντός ἡ βαρειά σιωπή της, ποῦταν γιομάτη κραυγαλέες προθέσεις.

Σκέφτηκα τήν ἀπαράδεκτη ἐκκρεμότητα ἀπ' ἀφορμή τόν Κωσταντίνο, παρ' ὅλο πού ἐγώ ἤμουν ἀπόλυτα βέβαιος... Ἄν ὄχι τίποτ' ἄλλο, θάπρεπε νά βρῶ ἔνα τρόπο νά τῆς μεταδόσω αὐτό πού πίστευα.

Ἄφισα νά καλμάρει. Κι ἔπειτα.

— Μοῦ φαίνεται πώς χάσαμε τήν εὐθικρισία μας, εἶπα. Αὐτό σημαίνει πώς εἶμαστε σέ πανικό. Καί μέ τόν πανικό, τίποτα δέ γίνεται σωστά. Πρέπει λοιπόν μέ ψυχραιμία, νά δοῦμε ξανά τό πράμα ἀπτήν ἀρχή... Τό πρόβλημα εἶν' ὁ Κωσταντῆς. Τόν ξέρω τόσα χρόνια, ξέρω τόσες λεπτομέρειες καί πτυχές ἀπτή ζωή του, ὥστε ἀποκλείω χίλια τοῖς ἑκατό ἀνάμιξή του σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τή βρωμοδουλειά. Οὔτε πρώτη φορά εἶναι πού ἦρθε στό γραφεῖο μου, οὔτε πρώτη φορά ζητάει τή βοήθειά μου σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τά

μπλεξίματά του... "Υποπτο, στό κάτω - κάτω τῆς γραφῆς θᾶταν ἄν τῶρα πού τόν ἐκβιάζουν τά καθάρματα — ὅλα τοῦτα τά ρειμάλια πού καί σύ φοβᾶσαι — ἀπόφευγε νά ῥθῆ. Κι ἔπειτα... ἡ δική μου ἐμπειρία δέ λογαριάζεται; Ἐπί τέλους, θά πρέπε νά καταλάβεις, πρόσθεσα σ' αὐστηρό τόνο...

Τάλεγα καί μέσα μου ἔνοιωθα τύψεις, πού ἀναγκάστηκα τήν ἡλικία μου καί τή σοβαρότητά μου νά χρησιμοποιήσω γιά μα- στίγιο...

Χαλάρωσε... Ἴσως καί νά προσποιήθηκε... Κι ἄλλαξε κου- βέντα. Πῆρε τήν ἐφημερίδα κι ἄρχισε νά μοῦ διαβάζει γιά τή συγ- κρότηση Συντονιστικοῦ Ὁργανοῦ, πούχει σκοπό τήν καλύτερη με- θόδευση τοῦ ἀγώνα. Τή σωστή κλιμάκωσή του, στήν Ἀπεργία καί τήν Πορεία.

Ἡ φαντασία της σέ πλησιονή. Ἡ χαρά της σ' ἐκρηξῆ. Καί γώ μέσα μου σύγκρινα τή Μαριλού μέ τόν Κωσταντίνο...

...«Ἄν κάποιον μεσ' τό Κάστρο, δέ δίνουν διάρα γιά τήν ἀπερ- γία, πρῶτος καί καλύτερος ἀνάμεσά τους, θᾶταν ὁ Κωσταντής». Γέλασα μέ τήν καρδιά μου. Κι αὐτό ἔκανε τή Μαριλού νά κατσου- φιάσει ἀπότομα. Ἴσως καί νά τό πῆρε καί γιά πρόκληση. Κρέ- μασε σά μωρό τό κάτω χεῖλος της.

— Θ' ἀστειεύεσαι; τῆς εἶπα... Κι ἀποκάλυφα τίς σκέψεις μου.

Κεῖνη ὅμως σῶπαινε, μένα πείσμα πού σέ φέρει σ' ἀδιέξοδο. Ἄπόφευγε νά μέ κυτάξει... Ἀνασηκώθηκα καί πῆγα δίπλα της... Κατάλαβα γιά μιά στιγμή, μιά μετακίνησή της ἀδιόρατη. Κάτι σά σφίξιμο ἀναμονῆς. Ἐβαλα τό χέρι μου πάνω στ' ἀναστατωμέ- να της μαλλιά. Κι ἔνοιωσα πώς ἀναρρίγησαν οἱ πλάτες της... Ἦταν φανερό. Ἡ ἀπελπισμένη θλίψη της ἔδειχνε πώς αἰσθανόταν ἀπροστάτευτη καί μόνη. Εἶχε τήν ἀνάγκη μιᾶς συμμετοχῆς, κάτι ποῦναι παραπάνω ἀπ' τήν συντροφικότητα. Μιᾶς ἀποδοχῆς τῆς θέσης της σά θηλυκοῦ, στή σχέση πού οἱ περιστάσεις ἔφτιαχναν, καί πού κάποιος ἴσκιος μ' ἀποξενωτικές ρωγμές ἔπεφτε ὀλέθριος μπροστά της καί τήν ἀπόδιωχνε... Μέ τήν εὐκαιρία πρόσεξα τό ντύσιμό της... Ἀλλαγμένο σήμερα... Παρέκκλιση σκέφτηκα, στά ὄρια τῆς ἀκραίας ἐπιτήδευσης... Κάτω ἀπτίς παλάμες μου, στά πόδια μου πού ἀκουμποῦσαν κι ὅλας πάνω της, ἀπό παντοῦ ἔνοιω- θα νά ξεπηδάει τό σπαραχτικά ἀνθρώπινό της φέριμο, σά μιά

κραυγή, πνιχτή, παράφορη, πού ανάδευε τό προαιώνιο φορτίο τῆς ζωῆς... Μέ τό δεξί της χέρι ἔσφιγγε τόν καρπό μου... Ἐκούμπισ' ἔπειτα τό φλογισμένο μάγουλό της πάνω του. Διάχυτη ἐπαφή πού μέ συγκλόνιζε

— Βοηθήστε με, εἶπε, σᾶς παρακαλῶ νά γίνουμε τά πράματα πιό εὐκολα γιά μένα... Ἰσαμε πού νά καταλάβετε τί ἄνθρωπος εἶμαι καί τί θέλω...

«Καί τί δέ θάδινα νά ξαναγίνω ἄνθρωπος, λέει μέ σπαραγμό ὁ Κίρκεγκωρ... Αὐτό πού κατά βάθος μούλειψε, ἦταν ἓνα κορμί, ἡ φυσική κατάσταση τῆς ὑπαρξῆς...»

Ζοῦσα μέ τή Μαριλού τ' ὄνειρο τῆς χαμένης ἐφηβείας μου.

Μέ παρακάλεσε νά βγοῦμε λίγο ἔξω, νά περπατήσουμε. Δέν εἶχ' ἀντίρρηση.

Στ' ἄσανσέρ, καθώς τήν εἶχα ἔτσι, κατάφατσα κοντά μου, παρατηροῦσα τούς σφυγμένους μῦς της καί τήν ὑπερέντασή της. Ἀνάπνεε βαθειά. Μακρόσυρτα. Σά νά μή χόρταινε Ἡ ἔξαψη τῶν ματιῶν της ἔκαιγε πλάϊ σέ κατάξερο τοπίο.

— Ἴσως νά σοῦ χρειάζεται κάποια χαλάρωση, τῆς λέω.

— Μά πῶς, πότε;

— Τώρα...

— Τώρα εἶναι πού δέ μπορῶ καί νάθελα.

— Μπορεῖ ὁ καθένας ὅταν θέλει... καί τῆς ἔσφιξα τό μπράτσο.

Μέ κύταξε θυμισμένη στίς δικές της σκέψεις.

— Σᾶς μπέρδεψα, μοῦ λέει... Δέ θά μέ θέλατε γι'αυτό πού εἶμαι; Κόμπιασε λίγο... Περσότερο μέ θέλετε σά γυναίκα...

— Ὄχι - ὄχι. Ἐχουμε τόσα ἄλλα νά ποῦμε, πού αὐτό θάτανε τό τελευταῖο... τουλάχιστο γιά σήμερα.

— ...Τό πρῶτο.

— Τό τελευταῖο.

— Ὄχι, μήν ἐπιμένετε.

— Κάτω ἀπ' ἄλλες συνθήκες... ἴσως ναι, ἀλλά τώρα;

— Δέν εἶναι... τό βλέπω. Κι οὔτε πού τό λέω μ' ἀπαγοήτευση... Στό βάθος καί γώ τό θέλω, εἶμ' ἄνθρωπος, θέλω νά ζήσω... Κι ἀγαπῶ, κάθε μέρα ὄλο καί πιό πολύ... Ὁρες - ὦρες, ἔχω τήν

αίσθηση πώς όνειρεύομαι. Νοιώθω σά διαστραμμένη. Μ' άρπαξε στά
νύχια του τό ούρλιαχτό τής πόλης και καταλαβαίνω πώς ξεκόβω,
χάνομαι... Παγώνω. Πρέπει όπωσδήποτε νά τελειώσω... Κάθε
πρωτ' νομίζω πώς ή ζωή μου ξαναρχίζει πέρ' από κάθε έμπόδιο..
και τό προκαλώ, δουλεύοντας, ψάχνοντας, φλυαρώντας... Γρήγορα
όμως καταλαβαίνω πώς τόκανα για νά ξεχνώ τό πέραςμα του χρό-
νου... όταν δέν κάνω τίποτα, ή φαντασία μου καθαλάει τή φαν-
τασία... και τότε...

Στό δρόμο συμφωνήσαμε κι οί δυό γά σταματήσουμε τήν κου-
βέντα. Για νά τά ποϋμε μετά τήν 'Απεργία.

Τότε όμως, ούτε λέξη για πολιτική. Τό λόγο σας;
Συμφώνησα.

Θυμηθήκαμε έπειτα μαζί τό τραγούδι:

«Πολλοί σκοτώνουν τό καιρό τους χαζεύοντας

Γιατί δέν έχουν τί νά τόν κάνουν

Ή γιατί τόν θέλουν πεθαμένο

Μά εγώ τόν θέλω ζωντανό

Γιατί ξέρω σέ τί μου χρησιμεύει...»

Φτάσαμε στοϋ Α... Στό δρόμο έκαιγε ό ήλιος. Πρότεινα ν'
άνεβοϋμε στό πατάρι, νά πάρουμε κάτι... Έν τάξει... Ένα οϋζο...

— Αϋριο ή 'Απεργία, και δέ θά ιδωθοϋμε... γέλασε, προσπα-
θώντας νά καταπνίξει μέσα της, αυτό πούθελε νά πει. Τό σφίξιμό
της είχε λυθει και γελοϋσε ολόκληρη... Πειράζει, λέει, νά ποϋμε
και κάτι έδω, πού δέ μάς άκοϋνε... πρώτα για μή κάνουμε νταρ-
σάν, πού λέτε σεις και δεύτερο... για νάμαστε πιό συνεπεις στόν
έαυτό μας, νά μή τηρήσουμε δηλαδή τή συμφωνία πού κάναμε!!

— Μά ή συμφωνία νά μή μιλήσουμε, ήταν για τό δρόμο...

— Α! εκεί τό πάτε σεις. Τότε έν τάξει...

— Λοιπόν;

(...Και βάλθηκε νά του εξηγει («για νά μή πέσει αϋριο,
απτά σύννεφα», καθώς ειπε γελώντας)... τό πώς περπατάει
και σέ ποιούς δρόμους πάνω βρίσκεται, κάτι πού νοιώθει
τώρα τήν ανάγκη νά τό πει... άν και θάπρεπε από καιρό.

— Δέν ειν' άρκετό νά εκφράζουμε τή θέλησή μας για
επιβίωση, ειπε, πρέπει νά βροϋμε και τόν τρόπο... Μέ κου-

βέντες δέ κουνιέται ὁ ἀνεμόμυλος... Καί δέν πρόκειται δῶ ν' ἀποφύγουμε τό κακό, ἀλλά νά διαλέξουμε λέφτερα τό καλό...

Ἐπειτα μίλησε γιά τίς προσπάθειες τῆς ἴδιας καί τῶν φίλων της, ν' ἀποχτήσουν αὐτοέκφραση κι αὐτοδιάθεση, σέ μιά ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ, ἀπόλυτα δική τους.

— Ν' ἀποχτήσουμε ἔλεγχο πάνω στούς ὄρους τῆς ζωῆς μας, πού βρίσκεται σέ κίνδυνο καί ν' ἀπαλλαγούμε ἀπτίς προκατασκευασμένες φόρμες συμπεριφορᾶς, πού σέ τελευταία ἀνάλυση μᾶς κρατᾶνε χωρίς φωνή δική μας, σ' ἓνα ρόλο θεατή, μιά μαγνητοταινία γραμμένη ἀπό γρηγορώτερα μέ τήν ἰδεολογία τοῦ κυρίαρχου. Τοῦ ὁποιοῦδήποτε κυρίαρχου, εἴτε αὐτός εἶναι καπιταλίστας, εἴτε σοβιετικός γραφειοκράτης. Μοντέλλα πού ὅπως ἀποδείχτηκε φράζουν τήν αὐθόρμητη ροή κάθε δημιουργικῆς ἀνθρώπινης λειτουργίας... Σ' αὐτή τή φάση ὅσο κι ἂν φαίνονται «ἐνδιαφέρουσες ἐκκεντρικότητες» οἱ ΛΕΦΤΕΡΕΣ ΖΩΝΕΣ μας, εἶναι ἡ μόνη λύση. Ὁ μόνος δρόμος. Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς στή Δύση (παράδειγμα ἡ Ἀμερική, μέ τό ψηλότερο βιοτικό ἐπίπεδο) κατάληξε στήν πιό χαμηλή ποιότητα ἀνθρώπινης ζωῆς... Μήπως καί σεῖς θεωρεῖτε μιά ζεστή κουβέρτα, ἓνα καλό φαί, μιά τηλεόραση, ἓν' αὐτοκίνητο... γιά εὐτυχία; Ὁχι βέβαια! Κι ἡ δική μας γενιά, ἀλλά κι αὐτή πού προηγήθηκε... κι αὐτή πού ἔρχεται μετά ἀπό μᾶς, μεγαλύτερη μέ τά ὑλικά κίνητρα, γίναμ' ἄρπαγες, βιαστές, βάνδαλοι, ἀπάνθρωποι... χάσαμε τή χαρά πού δίνει ἡ δουλειά, χάσαμε τήν ἐπικοινωνία μέ τό διπλάνο μας, καταληστέψαμε τή φύση ἀσυλλόγιστα... Ὁ πλοῦτος πού ἀποχτήσαμε (ὅσοι βέβαια τόν ἀπόχτησαν), περιορίστηκε τελικά στό ρόλο τοῦ ἀναισθητικοῦ... Πλούσιος καί φτωχός σήμερα ἀποζητάει τήν εὐτυχία κόντρα στή φύση, τίς περισσότερες φορές στά χάπια. Τίποτα δέ μένει ὄρθιο. Σχολεῖα βγάζουν προκατασκευασμένα ρομπότ, στά ὄρια τοῦ ἠλίθιου Νοσοκομεῖα διαιωνίζουν τίς ἀρρώστιες καί τόν πόνο. Μέσα ἐπικοινωνίας παρεμποδίζουν τήν συνενόηση. Μηχανήματα κι ἐργοστάσια ζημιώνουν πιό πολύ τή φύση ἀπότι ὠφελοῦν

τών ἄνθρωπο μέ τήν παραγωγή τους. Ζωή παράλογα διαρθρωμένη, ὑποτονισμένη ἀπ' τήν ἄχαρη καθημερινότητα. Ποῦναι λοιπόν ἡ εὐτυχία; Ἡ χαρά; Αὐτό τό αἶσθημα πώς ζεῖς τό δικό σου ὄραμα, ὀλοκληρωτικά ἀπελευθερωμένος;... Δύσκολος δρόμος πραγματικά... Ἀγώνας μακρῶς, σκληρός καί βρώμικος...

Κι ἔπιασε νά μουρμουρίζει σιγοτραγουδώντας:

«Δέν τραγουδάω γιά νά χειροκροτήσετε

Τραγουδάω γιά νά δείξω τή διαφορά ανάμεσα ψέμα
κι ἀλήθεια

ἄλλοιώτικα δέν τραγουδάω...»

Σταμάτησε. Ἐπειτα ζήτησε νά μάθει κατά πόσο με κρατάει ἀπ' τή δουλειά, κι ἂν ἤθελα νά διακόψουμε. Τήν παρακάλεσα νά συνεχίσει... Βρίσκω πολύ σημαντικά αὐτά πού ἀκούω καί μέ συγκινεῖ κατάβαθα τό πάθος της γιά τή ζωή...

Τό βλέμμα της ξέφυγε ἀπό πάνω μου, ἴσως γιά νά μή δῶ τήν ἱκανοποίησή της κι ἔπεσε μακριά στό πάρκο, ποῦταν πραγματικά μιά ὄαση μέσα στήν κόλαση τοῦ Κάστρου Ἀναστέναζε. Θυμήθηκε σέ λίγο αὐτό πούχαμε πει τό περασμένο Σάββατο: "Ὅταν δέ μιλάμε στή σιωπή, γινόμαστε ἕνας ἄνθρωπος, κι ὅταν μιλάμε, γινόμαστε δύο". Καί συνέχισε.

Μίλησε πρῶτα γιά μιά κουλτούρα λεφτεριάς, λαϊκή, καθολική, ἀποεμποροποιημένη, ἐνεργητική κι ὄχι καταναλωτική. Μιά κουλτούρα - φαινόμενο πολιτιστικό πλατύ κι ὄχι μόνο τά γράμματα καί τίς τέχνες. Ἔβαλε μέσα καί τήν πολιτική σά λειτουργία πολιτιστική, ἀκόμα καί τό νόημα τῆς ζωῆς. Ἐπειτα θυμήθηκε τήν πρώτη ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ τους. Ἐνα μηνιάτικο περιοδικό, πού συντάσσονταν, στοιχειοθετώνταν, τυπώνονταν καί μοιράζονταν ἀπό τούς ἴδιους. Ἐξη ἄτομα μέσα σ' ἕνα ὑπόγειο πνιγμένο στήν ὑγρασία. Τρία ἐπί δύομιση... Μετά πέρασε στό ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ. Μιά δεύτερη ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ... Κάθε ἠθοποιός εἶχε τό λέφτερο νά συλλάβει καί νά ζήσει μόνος τό ρόλο του. Ἐτσι ὁ ἠθοποιός αἰσθάνεται μέ-

σα του μιά σιγουράδα, ζεῖ μέ τήν καινούρια του ταυτότητα, κι αὐτό τό αἶσθημα μεταδίνονταν καί στό θεατή. «Μικρό κουτί, πρόστεσε, τό θέατρό μας, πλούσια ὅμως ἡ πραγματεία του»... Ὅμως κεῖνο πού δούλεψε μέσα τους γιά κάμποσο, ἦταν τό θέατρο σά φαινόμενο κουλτούρας, μιά κοινωνική λειτουργία... κι ὁ τεράστιος προβληματισμός του. Στοχάστηκαν, πάνω στήν ἰδιαιτερότητα τοῦ θεάτρου, πού ναι ἡ ζωντανή παρουσία. Ἄμεση καί ταυτόχρονη μέθεξη — συμμετοχή στήν κατανόηση καί τή δράση (μέσα σ' ἓνα κλεισμένο τόπο - χρόνο) πολλῶν ἀνθρώπων. Ἡθοποιῶν καί θεατῶν. Προνόμιο μοναδικό, ἀνύπαρχτο στίς ἄλλες τέχνες. Εἶπε, πώς τοῦτο τό ζωντανό σῶμα, πού μετατρέπει τό θεατρικό γεγονός σέ πηγὴ συλλογικῆς συγκίνησης, ἀθόντας τήν σέ χώρους ἀποκαλυπτικούς, εἶναι καί μιά τεράστια δύναμη σά χέρια τῆς σύγχρονης ἐξουσιαστικῆς κουλτούρας. Ἀσήμαντα ἐπεισόδια τῆς καθημερινῆς ζωῆς, καμιά φορά, ἐπανατοποθετοῦνται στή σιηνή καί ξαφνικά, δίχως ἰδιαίτερη προσπάθεια — εἶν' ἀρκετός ἀκόμα κι ἓνας ψίθυρος, ἓνα νεῦμα, μιά σιγή — μετατρέπονται σέ μαρτυρίες καί μηνύματα μέ διαστάσεις συγκλονιστικές. Αὐτό εἶναι πού λένε Μαγεία τοῦ θεάτρου. Καί πού δέν εἶναι βέβαια μαγεία, ἀλλά συγκίνηση συλλογική, παιγνίδι μέ διπλή δύναμη. Τῆς πραγματικότητας καί τῆς φαντασίας. Ἕνα σκάφημο βαθύ καί καθολικό γιά ὅλους. Μιά κινητοποίηση τῆς νοημοσύνης, τῆς εὐαισθησίας καί τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος... πού σκάβει βαθειά, φτάνει μέχρι τό τελευταῖο κύτταρο. Ἡ καίρια τούτη ἐπίθεση καί τό προμηθεϊκό ξάφνιασμα, πού μέσα στήν αἴθουσα δέχεται ἡ ἀνθρώπινη ὁμάδα, γίνετ' ἀφορμὴ στόν καθένα χωριστά νά αἰσθάνεται σά σύνολο, πού παναπεῖ, νά αἰσθάνεται πώς ἀπτή μιά μεριά γύρω του καταλύονται τά φράγματα τοῦ ἀτομισμού κι οἱ ἀποστάσεις ἐπικοινωνίας — ἰσοπεδώνονται οἱ διαφορές, διώχνονται αὐτά πού μᾶς χωρίζουν, καί προβάλλουν σά γίγαντες οἱ κοινοὶ κίντυνοι κι οἱ κοινές ἐπιδιώξεις, σάν ἀνθρώπινος δεσμός κι ἀλληλεγγύη — κι ἀπό τήν ἄλλη, νά νοιώθει ξεκάθαρος κι ἀπόλυτος, μέ δοκιμασμένες

πεποιθήσεις, συναισθήματα και τό νόημα τῆς ζωῆς... Κα-
τεβαίνοντας σ' αὐτή τήν κατακόμβη, εἶπαν κάποτε, ὁ κα-
θένας συναντάει τόν ἑαυτό του καθαρό, δυνατό κι ἀνα-
παλλοτριώτο... Πραγματικά... ἡ στιγμή τοῦ Θεάτρου, εἶ-
ναι γιά τή μοίρα τοῦ ἄνθρωπου, θεμελιακή. Κάθε μήνυ-
μα πού δίνεται τότε, ἐγγράφεται βαθειά... Ὁ καθένας ἀπό
δῶ καί μπρός, μπορεί ν' ἀρχίσει μιὰ ζωή καινούρια. Νά
βάλει τέρμα στήν καταπίεση, τήν ἀλλοτριώση, στή βία. Μέ
τή γροθιά του ὑψωμένη, νά δείξει πώς δέν ἐπιτρέπει πιά
νά τόν «μεταχειρίζονται», νά τόν ἐξουσιάζουν καί νά τόν
ποδοπατοῦν... Ὅμως εἶναι περίεργο τό θέατρο, ὅσα κι ἂν
λέγονται. Τά θέατρα κουλτούρας, τά ζωντανά θέατρα, πού
συγκροτήθηκαν μέ τό σκοπό νά καταγγείλουν στίς ἐργα-
τικές συνοικίες τήν ἀστική κουλτούρα, ἀπότυχαν στό βά-
θος. Δέν ἔδεσαν μέ τούς ἐργάτες, τή μεγάλη μάζα. Τό μή-
νυμα δέν ἔπιασε, κι ἔτσι κατάληξαν νά συγκεντρώνουν μι-
κροδιανοουμενίστικα στοιχεῖα, πού τελικά ἄλλαξαν περιε-
χόμενα στίς παραστάσεις. Τό χτύπημα στή ρίζα τῆς ἀντιε-
ξουσιαστικῆς κουλτούρας ἔγινε διαμαρτυρία διανοουμενί-
στικη στά ὄρια τοῦ παράλογου θεάτρου. Ἰονέσκου, Μπέ-
κετ, Ἀραμπάλ, Πίντερ καί τέτοια. Ἡ ἐμπειρία τούτη ἔδει-
ξε πώς τό θέατρο δέν εἶναι μόνο ἓνα εἶδος τέχνης (κείμε-
νο, ἐρμηνεία, ἀρχιτεκτονική) πού ἐπιβλήθηκε κάτω ἀπτή
συγκεκριμένη ὀργάνωση αἰώνιων κι ἀμετάβλητων κανόνων,
ἀλλά καί μιὰ συγκεκριμένη ἐκδήλωση τῆς ἐξουσιαστικῆς
κουλτούρας (κι ὅταν ἀκόμα τήν πολεμάει φαινομενικά) ὑπο-
ταγμένη ἀναγκαστικά σέ συνήθειες τοῦ παρελθόντος, γιά
νά διαιωνίζει μέ διάφορα κόλπα κι ἐνδιαφέροντα (ἀκόμα
κι ἐπαναστατικά κηρύγματα) τούς δικούς της τρόπους ζωῆς
καί τούς προβληματισμούς της... Ἔτσι γιατούς καινούριο
θέατρο, σά ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ δέ μποροῦσ' ἀλλοιῶς νά
γίνει, ἂν δέ ξεκαθάριζε πρῶτα ἡ σκέψη τοῦ Θεάτρου μέ
τήν ἔννοια τῆς παλιάς αἰσθητικῆς του, ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ
καί τοῦ κακοῦ θεάτρου, τῆς ἀτομικῆς μεγαλοφυΐας, τοῦ
παλέντου, ἂν δέν ἀνατρέπονταν ἀπτή βάση ἡ σχέση ἀνά-
μεσα θεατή καί παράσταση (σχέση παθητική κι ἀποθαμα-

στική), ή οργάνωση τής παράστασης (κείμενο, έρμηνεία, μίμηση, σκηνή, αρχιτεκτονική, ντεκόρ κλπ.), ή ύποδομή τής παράστασης (άναγωγή στον αιώνιο άνθρωπο, μεταποίηση του κοινωνικού προβλήματος σε πρόβλημα ψυχολογικό ή μεταφυσικό κλπ)... Στά παλιά πρότυπα δέ χωροῦν νέες ιδέες... "Άλλωστε τό πράμα έχει τό προηγούμενό του στή ζωγραφική... Τόν παλιό καιρό ή μυθολογία τής ζωγραφικῆς ἦταν τό πινέλλο, τά χρώματα, τό καλό σχέδιο καί ή ποιότητα τής πινελιάς... Τώρα όλα τουῦτα πετάχτηκαν κι ή ζωγραφική ανανεώθηκε μ' άλλα μέσα, καί συνεχίζει τή ζωντανή της δράση καί τήν προοδευτική ανθρώπινη πορεία της...

Κοντά στό θέατρο, κι ὕστερ' ἀπό θέατρο τρίτη ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ, ἤρθε τό τσίρκο... Τό μαγικό παλάτι, ή τέρψη, ή διασκέδαση κι ή απόδραση... Σ' αὐτό τό τσίρκο, ἔρχονταν ὁ καθένας γιά νά κάνει ὅ,τι τοῦ καπνίσει. Νά αὐτοεκφραστῆ. Νά αὐτοπραγματοποιηθῆ. Νά γίνει κλόουν, ντέντεκτιβ, γκράν γκινιόλ, μάγος, ταχυδακτυλουργός, ἀκροβάτης, γιόγκι, μουσικό ὄργανο, ὑποζύγιο, ἤ ἀκόμα καί... τίποτα. "Έτσι νά παίξει. Νά χαζέψει. Νά περάσει τήν ὥρα του. Νά δοκιμάσει. Νά οὐρλιάξει ἢ νά κλάψει. Νά δέσει τά δίχτυα τής ἀσφάλειας. Νά λαδώσει τίς μηχανές. Νά πάρει ἓνα μασκαδόρο καί νά ξεχυθῆ γράφοντας τούς τοίχους, βάφοντας τούς τοίχους, τά χαρτιά ἢ ὅ,τι ἄλλο ἔβρισκε μπροστά του. "Όταν τούς ἔλειπε κάτι, γίνονταν ἔκκληση σ' ὄλους νά τό φέρουν ἀπτά σπίτια τους. "Αν δέν τόχανε στά σπίτια τους, τό δανείζονταν. Καμμιά φορά καί τόκλεβαν...

Σά πύκνωσαν, θέατρο καί τσίρκο, μέ προσωπικό κι ειδικευμένους, σκέφτηκαν νά κάνουν σινεμά, τέταρτη ΛΕΦΤΕΡΗ ΖΩΝΗ στή παρέα τους. Δυσκολίες μέ τό φίλμ, πού θάπρεπε νάχει σενάριο. Θᾶταν ἓνα φίλμ σέ διαρκῆ πορεία πρός τήν πραγμάτωση τοῦ ΑΝΤΙΦΙΛΜ... Πρότειναν μερικοί ἓνα ποίημα, στήν ἀρχή. "Άλλοι μίλησαν γιά κάποιο συναίσθημα, μιά ιδέα, κάτι τέλος πάντων πιά προσωπικό, μέ μιά δομή, νά δένει λειτουργικά σάν τή ζωγραφική. "Αλλά δέ συμφώνησαν ὄλοι... «Ν' ἀρχίσουμε κι ἔπει-

τα βλέπουμε»... είπαν... Καί κατάληξαν σέ κάποιο φίλμ δίχως τυποποιημένους κινηματογραφικούς κανόνες, δίχως σκηνοθέτη, δίχως ήθοποιούς — πούναι μόνιμοι σ' όλες τίς σκηνές — 'Ανοιχτή λήψη. 'Ανοιχτή προβολή. Χωρίς σχόλια. Χωρίς προκατάληψη. Σκέφτηκαν ακόμα, πώς στά καθιερωμένα φίλμ υπάρχουνε ταμπού, άθιχτα, άνεκμετάλλευτα. 'Επρεπε νά τά βροῦνε όπωσδήποτε, νά τά φιλμάρουν. Μάλλα λόγια, θάπρεπε αυτό τό φίλμ νά μήν έχει καμιά σχέση μέ τίς έμποροβιομηχανικές δομές. Θάπρεπε νάναι ένα φίλμ καταδικό τους... «Τό ποτήρι μας δέν είναι μεγάλο... Πίνουμ' όμως μ' αυτό...». Χρειάστηκε γιά τή δουλειά καί κάποια τεχνική. Λίγη όπτική, χημεία, κάτι γιά τό φώς, τό φωτισμό, τόν ήχο, τό χειρισμό τής μηχανής, εμφάνιση... Φωνάξανε φίλους, τό συζητήσανε... βρέθηκε μιά λύση...

'Από κεί ξεκίνησε μιάν άλλη σκέψη. Τό άντισχολείο. 'Αρχίσανε συζητήσεις άτέλειωτες. 'Εγίναν τσακωμοί. Βγήκαν στή μέση έγωϊσμοί άνύποπτοι. Σ' έπαφή μέ λεπτερα 'Αντιπανεπιστήμια καί Σχολές βρήκανε προγράμματα. 'Αλλα τούς πήγαιναν, άλλα όχι. Κατάργησαν τούς όρους φοιτητής - καθηγητής. Χρειάστηκαν λεφτά γιά τίς στοιχειώδικες ανάγκες, νοίκια, δαχτυλογράφος, χαρτικά... αλλά δέ βρίσκονταν. Τελικά τράβηξε μακριά τό πράμα. Διαπιστώθηκ' άπτοθυμία καί τ' άφίσαμε νά σιτέψει.

Πιάσανε τή συζήτηση γιά τά Κοινόβια, κι ό καθένας έλεγε τίς έμπειρίες του από παλιότερα. Σκέφτηκαν νά συνδιάσουν Κοινόβια κι 'Αντιπανεπιστήμιο, αλλά καί πάλι κάτι δέν πήγαινε καλά καί τό παράτησαν... 'Απ' όλη όμως τούτη τή συζήτηση τά βράδια, μέσα στό σκοτάδι, βρέθηκε πώς είχανε κιόλας βρεϊ κάτι καινούριο. 'Ενα είδος θεάτρου, κάποια συλλογική χαρά, πού βρίσκονταν κοντά στά δεδομένα τά δικά τους. «'Οπως όλοι τους πιασμένοι άπτούς ώμους λικνίζονταν, ουρλιάζοντας, βογγώντας, γαυγίζοντας, φωνάζοντας άνέλεγκτα, ένιωθαν σάν πρωτόγονοι κι αυτό τούς έδινε τό αίσθημα τής λεφτεριάς, μιās ευφορίας πραγματικῆς, τής τέλειας επικοινωνίας μεταξύ τους, κάτι πού οί περισσότεροι άπ' αυτούς γιά πρώτη φορά δοκίμαζαν...».

Παρατήρησα τήν ἐξουθένωσή της ἀπό τήν ἀφήγηση. Καί θέλησα νά θρῶ μιά πρόφαση νά διακόψω. Κείνη ὅμως δέν ἔβρισε, ἦταν συνεπαρμένη ἀπό λόγο, σέ μιά κανονική ἀπογείωση. Τό μόνο πού ἦ παρεμβολή μου πέτυχε, ἦταν νά περάσει ἀσυναίσθητα τό θέμα στήν πολιτιστική τους ἐπανάσταση...

(Ὁ δρόμος εἶναι ἕνας, εἶπε. Καί περνάει ἀπτήν ἀλλαγὴ τῆς ἴδιας τῆς δομῆς τῆς ἐπανάστασης. Πρέπει νά ξεμπερδέψουμε γιά πάντα μέ τά ταμποῦ, τίς ὀργανώσεις, τούς ἡγέτες, τούς ἀντιπρόσωπους, ὅλους τούς κηδεμόνες καί τούς ἀνθρωποβοσκούς, πού ἀποικιοποίησαν τή ζωή, μέ τήν ταυτότητα τοῦ ὄργανου πού ἔχει σά μοναδική φροντίδα πῶς θά διατηρήσει καί θ' ἀναπαραγάγει τό σύστημα... «Φαντάσματα, πού τριγυρνάνε πάνω ἀπτήν ἀνθρώπινη ὑπόθεση καί χρειάζονται αἷμα γιά νά σταθοῦν στά πόδια τους...» Τελικά ἐξήγησε, πῶς τά μονοπάτια τῆς αὐτοέκφρασης εἶναι δύσκολα. Ἡ στρατηγική τῆς προκατασκευασμένης ἔντασης τάφραξε. Σύγχιση. Δολοπλοκίες. Βία προληπτική καί πρό παντός οἱ προβοκάτορες. Παῖχτες μέ ἀσυναγώνιστα αὐτού... γύρω τους, ἀνάμεσά τους, πρόχτορες χρεωμένοι τήν ὑπόθεσή τους, τίς οἶδε ἀπό ποῖόν, τήν τελευταία στιγμή διαστρεβλώνουνε τή χειροσφύτηση, καταστρέφουν τήν αὐθεντικότητα καί τήν ευγένεια τῆς ἐπαναστατικῆς τους πράξης. Τούς παραπλανᾶνε σέ βρώμικα σοκκάκια. Ποιός ὠφελεῖται, ποῖός;

Εἶναι φανερό πῶς ἔξω ἀπτούς ἀνθρώπους τῆς δουλειᾶς, ξεφυτρώνουν κάθε τόσο κι ἄλλοι, πού κατασκευάζονται στά γρήγορα, ἀνάμεσα στούς ἀνυπόταχτους καί τούς ἀγαναχτισμένους, στό χῶρο τῶν μεταιχμιακῶν στοιχείων...)

* * *

— Ἀφορμή πήραμε, μέ τήν ὑπόθεση τῆς ἀμερικάνικης πρεσβείας. Κι εἶπαμε νά κάνουμε κάποια ἔρευνα. Ἄς ποῦμε, δημοσιογραφική, γιά τό μικρό μας περιοδικό... στίς μικρομάδες τοῦ

άντεγκράουντ. Ἐνάμεσα στά μαγαζάκια μέ τό μισοσκόταδο, ποῦ-
ναι τά στέκια τῶν φανατικῶν καί τῶν ἰδεολόγων τῆς ἀναρχίας,
τῶν ἀσυμδίδαστων μέ τίς μοτοσυκλέττες, τίς μπόττες καί τά πε-
ριδέραια... Ἐναγκαστήκαμ' ὅμως τελικά νά περπατήσουμε ἀκόμα
καί πάνω σέ σκηγι ντωμένο, γιά νά βροῦμε τά κανάλια ἐπικοινωνι-
νίας. Ἐδύνατο νά φανταστεῖτε πόσο βαθειά ἔχει φτάσει ἡ διαδικα-
σία τῆς ἀποχτήνωσης, ἡ συντήρηση, ἡ ἐπέχταση κι ἡ προστα-
σία της. Βρεθήκαμε στόν ὑπόκοσμο. Στά κέντρα τῶν κίναιδων καί
τῶν πάνκ-ρόκ, ἀνάμεσα στά βαποράκια μέ τά ναρκωτικά, μέσα
σέ διάδρομους μέ νταῆδες, προστάτες, μαχαιροβγάλτες καί κηδε-
μόνες. Στό κατακάθι, τά καθάρματα, ποῦναι γαντζωμένα πάνω
στόν κυρίαρχο μηχανισμό... Τό μηχανισμό πού κατά βάθος τοῦς
συχαινεται, ἀλλά καί δέ κάνει χωρίς αὐτούς... «ἀγαπάει ὁ ταβερνιά-
ρης τό μπεκρή, γαμπρό του ὅμως δέν τόν κάνει»... Κεῖ κατάλαβα,
τή σιγουριά πού νοιώθουν γιά τό ρόλο τους, τήν παγκόσμια διχτύω-
σή τους... Τούτ' ἡ βρωμιά, αὐτές τίς μέρες, θρῖσκεται σ' ἀναστά-
τωση. Κοκτέιλ Μολότωφ, χειροβομβίδες μίλις, ἀλυσσίδες, ρόπαλα,
σφυριά, σφενδόνες, μάσκες πᾶνε κι ἔρχονται... Τρίβουν τά καθάρ-
ματα τά χέρια τους... ἡ ἀπεργία θά τοῦς χαρτζιλικώσει γιά κα-
λά... Κι ἦταν γιά μένα εὐκαιρία νά μαζέψω τά στοιχεῖα πούθελα...

Πῆρε μιά βαθειά ἀναπνοή ἡ Μαριλού, μοῦ χαμογέλασε καί
πρόσπεσε:

— Κι ὅπως, καταλαβαίνετε... καί σεῖς καί γώ, σεῖς βέβαια
χωρίς νά θέλετε, πέσαμε πάνω τους...

Ταράχτηκα...

— Μήν ἀνησυχεῖτε... εἴμαστε πιά στό τέλος... Φωτογραφίες,
ἀποδείξεις γιά λεφτά, φίλμ, μαγνητοταινίες γραμμένες μέ βρώμι-
κες συναλλαγές, ὀνόματα, διασυνδέσεις, δίχτυα, γραφεῖα... βρί-
σκονται στά χέρια μου. Καί συμπληρώνουμε μέ τήν πορεία... ἔχουμε
ξασφαλίσει κάλυψη κινηματογραφική ἀπό ξένους... Τίποτα δέ θά
ξεφύγει... Τίποτα... Τά περσότερά τους δόντια πέσανε, κι αὐτά
πού μέγουνε τώρα, κουνιοῦνται...

— Δύσκολη δουλειά, ψιθύρισα, γιά νά τήν μπιστευθῆ κανέναν
σέ γυναίκα!!

— Τό ξέρω... Δέν εἶσθε ὁ πρῶτος πού τό λέει. Τώρα ὅμως
εἶναι κάπως ἀργά. Ἐνὰ ξαναρχίζαμε... οἱ συντηρητικές σας προ-

φτώ... Ἡ ἀπλούστεψή τους ἀπτή Μαριλού, δέ μπορῶ νά πῶ πώς βόλευε... Ἐπειτα σκεφτόμουνα τό «Ἰλικό». Ἦταν, κείνη τή στιγμή, τό μοναδικό πού θάρεγε στήν ἐμπλοκή...

— Ὑπάρχει; ἀναρωτιόμουνα.

Καθιστός ἐγώ, ὄρθια ἢ Μαριλού, τή ρωτῶ μ' ἐπιμελημένη ἀδιαφορία:

— Καί κείνα τά στοιχεῖα, οἱ φωτογραφίες, τά φιλμ...;

Δέ μ' ἄφισε νά τελειώσω.

— Α! ναί... Αὐτό εἶναι τό πιό καυτό ἀπόλα... Ἐχετε δίκιο, ἔπρεπε νά τό ποῦμε πρίν χωρίσουμε... ὅλα τᾶλλα δέν ἦταν παρά ἢ εἰσαγωγή... Ε! λοιπόν, τό σπίτι μου. Ἦταν ἢ μόνη λύση. Ὅμοιος ὁ γέρος... τόν φοβᾶμαι... ἢ θέση του. Ὁρες - ὥρες μου φέρεται παράξενα, εἶναι σά νά τά ξέρει ὅλα καί μέ κυτάζει φοβισμένα... Δέν εἶναι μόνο πού δέ συμφωνεῖ μαζύ μου, παλιός καημός, ἀλλά καί μέ τρομάζει. Καταλαβαίνω, δικαιολογημένος, χρόνα βολεμένος μεσ' τό καραούλι του, δίπλα στίς μπασκίνες του, ἢ σταδιοδρομία του... Ἴσως μάλιστα καί νά μὴν ἤθελε πού εἶμαι κόρη του... νοιώθει ἐκτεθειμένος... Γιά τό δικό του κόσμο σχίζεται. Νοιώθει ἐξάρτημά του, «μέλος τῆς συμμορίας»... «Ὅποιος φυλάει γάτες μιά μεγάλη συμμορία, κριώθει τόν ἑαυτό του γάτα, μέλος τῆς συμμορίας»... Τό περίεργο εἶναι, πώς παλιότερα πρίν δηλαδή τή χούντα, ἴσως νά μὴν ἐνοιωθε σά συμμορία... ἦταν γι'αυτόν ἢ σταδιοδρομία του... Δουλειά σάν ὅλες... Μέ τούς βιγλάτορες ὅμως καθώς ἀπό παντοῦ ξεφύτρωναν κίβδηλα νομίσματα... κάτι ἄλλαξε μέσα του... τό βλέπω... ἔγινε αὐτό τό ἄλλο... Γι'αυτό δέν ἀποκλείω... Δέν εἶναι βέβαια τό ἴδιο καί μέ τή μάνα μου... Στή μάνα μου πραγματικά βασίζουμαι... Ἄν τότε ξαναγύρισα, ἦταν γι'αυτήν... Τό πού ἔφυγα; Ἦταν γιά τόν πατέρα μου. Ντρεπόμουνα γι'αυτόν... Ἦταν ἀδύνατο νά τό βαστάξω... Ἀλλά, νά κάτι πούθελα νά κουβεντιάσουμε... τό δέμα μέ τό ὑλικό... Σίγουρη ἕκατό τοῖς ἕκατό δέν εἶμαι γιά τό σπίτι μου... Σεῖς ἔχετε καμμιά ἰδέα καλύτερη;

Μέ κύταζε βαθεία κι ἐπίμονα... Καταλάβαινα, πώς δέν περίμεν' ἀπό μένα μόνο συμβουλή... Ἦθελε τή συμμετοχή μου. Τό ζύγισα. Οἱ κίντυνοι μεγάλοι. Ἀπό τήν ἄλλη ὅμως μεριά μέ τά στοιχεῖα στά χέρια νοιώθεις μιά σιγουράδα, γίνεσαι πιό δυνατός, βεβαιώνεσαι... Πρότεινα τό γραφεῖο μου. Ἦταν σά νά περίμενε...

Καί τ' αποδέχτηκε...

Ἐπειτα συμφωνήσαμε... Νωρίς τό βράδυ, κατά τίς ἔννια, μόλις σκοτάδιαζε, κείνη θάπαιρνε ταξί κι ἐγώ θάφινά τ' αὐτοκίνητό μου, στό στενό, πίσω ἀκριβῶς ἀπτόν Ἀη Δονάτο. Τῆς ἔδωσα κί τό κλειδί ρεζέρβα... Κάτω ἀπό μπροστινό κάθισμα, θάφινε τό δέμα. Γνώριζε θέβαια τ' αὐτοκίνητο; Γέλασε... Τῆς σημείωσα σ' ἓνα χαρτί τόν ἀριθμό... Μέ τήν εὐκαιρία μέ ρώτησε ἂν τῆς ἐπέτρεπα ν' ἄφινε μαζί κι ἓνα τετράδιο μέ κάτι κείμενα — ἀνάξια λόγου... δικάτης... Ἐν τάξει...

Ἐξω ἀπτοῦ Α... χωρίσαμε. Ἡ Μαριλὸύ πῆρε τόν κατήφορο καί γώ τράδηξα γιά τό γραφεῖο... Περπατώντας μόνος μου στό δρόμο, καταμεσήμερο, ἦταν ἡ πρώτη φορά πού συνειδητοποίησα, τό πόσο ἀγνωστή ἀκόμα ἦταν γιά μένα ἡ Μαριλὸύ. Δέν ἤξερα τό σπίτι τῆς, τήν οἰκογένειά τῆς. Δέν ἤξερα τό ἐπώνυμό τῆς... Δέν ἤξερα καλά - καλά οὔτε ἂν τό Μαριλὸύ, ἦταν τό πραγματικό τῆς ὄνομα... Θυμήθηκα, μονάχα ὅσα μοῦ εἶχε πει, τότε, ποῦταν στό σπίτι μου μέ τόν Ἀλέξη...

(— Στά δεκατρία μου, εἶχα κι ὄλας φτερά δικά μου, κι ἤθελα νά πετάξω... Ὅμως τότε ἦταν πού ὄλοι τους μοῦ φέρονταν σά νά μουν κούταρο. Μιά ἐποχή γιομάτη τραύματα κι ἀγανάχτηση γιά τήν ἀδικία πού μοῦ γίνονταν. Θλίψη, καταπίεση, λαχτάρα γιά λεφτεριά κι ἀνεξαρτησία. Στή γειτονιά μέ θεωρούσαν κοινή ἰδιοκτησία, κι ὅποιος ἤθελε, ἀκόμα κι ὁ θυρωρός μ' ἔπιανε ἀπτό μάγουλο, μέ χᾶιδευε στόν πισινό, κι ὅταν τύχαινε, μέβαζαν καί στό σκαμνί, σάν ἀνεύθυνο ἄτομο. Ὡστόσο γώ ἤξερα πώς ἄλλοτε τά παιδιά ἀπτά δεκατρία ἐνηλικιώνονταν. Ἐπιαναν δουλειά. Κι αὐτά ὄλα μ' ἔκαναν νά νοιώθω σά φυλακισμένη... Ἦταν ἡ ἐποχή πού δέν εἶχα τό δικαίωμα νά διαλέξω... σχολειό καί μαθήματα ὑποχρεωτικά. Ἀπό τότε ἄρχισαν οἱ τσακωμοί μέ τούς δικούς μου. Ἀργότερα προστέθηκε τό μεγάλο βάσανο. Πτυχίο μιᾶς Ἀνώτερης σχολῆς... ἐνώ ἐγώ τό θεωροῦσα κουραφέξαλα... Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς δέ μοῦ φέρονταν ἄμεσα καταπιεστικά, ὅσο διαβρωτικά. Κι ἂν δέν ἔφευγα τότε, ἦταν γιά τά λεφτά. Ἐνοιωθα δέσμια. Στά δεκαφτά μου συνδέ-

θηκα μέ τό πρώτο ἀγόρι. Κεῖνοι νόμισαν, πώς πάει, χάθηκα... Προτιμοῦσα στό σχολειό νά παίρνω δέκα πέντε, παρά νάμαι σπασίλας, φρόνιμη, ὑποκρίτρια καί γλύφτης. Οἱ γονεῖς μου τόπαιρναν ἀλλοιῶς, κι ὅποτε λάχαινε, μέ ξεφτέλιζαν γιά τούς βαθμούς μου. Κι ὄλο παραδείγματα... Μοῦ ἀνάφερναν συμμαθητές μου — ὑποδείγματα, καί μένα μέπιανε ἀναγούλα... Δέν ξέρω γιά ποιό λόγο, ἡ γρήγορη ἐπιτυχία μου, ἦταν τό ἄγχος τους... Σάν ἐπιτυχία, ἔβλεπαν κι ἕνα καλό γάμο... Θυμᾶμαι κάποια περίπτωση πού μέντυσαν μέ τά καλά μου γιά ἐπίδειξη στόν κουνενέ... Καί γώ ἀπό πείσμα, ἔκανα τό κατά δύναμη νά τούς σοκάρω ὄλους. Εἶπα γιά τόν ἔρωτα, τήν οἰκογένεια, τό ἐπάγγελμα ὅ,τι νά φανταστεῖτε... Μίλησα γιά ἀντισυλληπτικά, ἀμόλυμα καί κάτι αἰσχρολογίες κοτσάνες, πού ὁ κουνενές καί οἱ δικοί του πῆσαν δρόμο, καί τό χάρηκα. Κάνοντας τότε τή σκληρή νόμιζα πώς μεγαλώνω γρηγορώτερα, φαίνομαι χειραφετημένη... Γιαυτό καί κεῖνο πού μέ πείραζε περισσότερο ἦταν οἱ ἔρευνες στά συστάρια μου κι ἡ ἄδεια νά βγῶ ἔξω... Νόμιζαν πώς δέν εἶμαι σέ θέση νά διαλέγω φίλους... Κι ὅταν μπροστά στους φίλους μου ἔκανα ὅ,τι μοῦ κατέβαινε, τάβαζαν μέ τούς φίλους μου.

Κι ἔτσι μ' αὐτό ἔπαιρναν μιά μικρή ἐκδίκηση... Στήν ἀρχή βέβαια δέν ἦταν ἔτσι... Θάμαζα τούς γονεῖς μου, κι ἤθελα νά γίνω σάν αὐτούς... Ἐπειτα ξέφυγα... Οἱ φράσεις κλισέ μ' εἶχαν κουράσει... ἀκόμα καί τά μοντέλλα, νά γίνω σάν τήν τάδε... Κι ὅπως δέ γινόμουνα, ἔνοιωθα ξεκάρφωτη στό σπίτι. Ὁ πατέρας μου γιά καθῆκο θεωροῦσε αὐτό πού περιμέν' ἀπό μένα, τίς δικές του ὑποχρεώσεις ἀπέναντί μου, οὔτε καί πού τίς λογάριασε... Τελικά κι ἐγώ βρῆκα μακριά τους κάποιο στήριγμα. Τόν πρώτο φίλο. Ἦταν ὁμως κι αὐτό κακό γιατί στό βάθος ἔτσι, συνεχίζονταν ὁ μύθος τῆς αὐθεντίας... Πάντως ὁ πατέρας μου δέν εἶχε χιοῦμορ... Ἦταν μόνιμα ἐκνευρισμένος — φαίνεται στή δουλειά του δέν τά πήγαινε καλά κι ἔνοιωθε ἀνασφάλεια — Ὅταν τόν ἔπιαναν οἱ κρίσεις ξέσπαγε πάνω μου. Φώναζε, χαστούκιζε, μέβαζε τιμωρία, δέ μούδινε χαρτζιλίκι... Μιά φορά μά-

λιστα μ' απείλησε μένα περίεργο τρόπο... Θά είδοποιούσε τό νεκροταφείο, λέει, νά μέ διαγράψουν από τόν οικογενειακό μας τάφο... Ποτέ μου δέν κατάλαβα αν τόλεγε γιά πλάκα, ή ήτανε φοβέρα...

Σάν έφυγα από σπίτι, ό πατέρας μου φάνηκε νά μή νιάζεται. Νόμισε πώς θά μέ γονατίσει οικονομικά. Τάβαφε όμως μαύρα σάν έμαθε πώς έπιασα δουλειά... Ποτέ στάληθια, δέν πίστεψα ότι μέ γέννησαν γιά μένα... "Ηξερα πώς ή γέννα μου αν είχε κάποιο νόημα, ήταν μόνο για αυτούς... Καθώς όλοι οι γονείς και οι δικοί μου, δούλευαν σά μπακάληδες μέ παθητικό... Αντί νά ψάξουν τίς αιτίες, ζούνε νόμιμα μέ ψευδαισθήσεις...

Γιά νά ύπάρξει συνενόηση μέ τους γονείς μας, θάπρεπε νά ξεκαθαρίσουμε μιά γιά πάντα δύο πράματα:

«...Οί πατεράδες, δέν είναι μεσ' τό σπίτι ό Κουταλιανός μέ τά μουσκλα.

Και μεϊς δέν είμαστε οι κλώσσες, πού μās ταϊζουνε μέ νουθεσίες, γιά νά γεννήσουμε τ' αυγό, πού πάει στό σύστημα»...)

"Όταν χωρίζουμε, ήμουν βέβαιος πώς δέν θάβλεπα τή Μαριλού παρά μετά τήν Απεργία... "Εμεινε... κάποιο τηλεφώνημά της, πού ίσως θάπρεπε νά πάρω γιά τό «έν τάξει» τής αποψινής δουλειās, κι ίσως ένα αύριο βράδυ, κι ένα μεθαύριο. "Όστόσο, έτσι τώρα πού ξανακύταζα τό πράμ' απτήν αρχή, ένοιωθα νά γεννιούνται μέσα μου κι άλλες σκέψεις, κι άλλα έρωτηματικά, πού δέν είχαν καλά - καλά ξεκαθαριστή. Κι όσο προχωρούσα πιό βαθειά, όλο και πιό πολύ διαπίστωνα πώς μέ τή Μαριλού, κι όταν θά τάχουμε όλα πει, πάντα κάτι θά ύπάρχει γιά νά πούμε ακόμα.

Γιά φαγητό... στό σπίτι, ήταν κι όλας άργά. Στο μπάρ καλύτερα, λίγο πιό κάτω από γραφείο, βόλευε. "Ετσι κι άλλοιώς, νά ξαναρθώ τό βράδυ στό γραφείο γιά δουλειά, αποκλείεται. "Εμεινε μονάχα, πού θά πεταγόμενα πριν τίς έννιά, νά παραλάβω τά στοιχειά...

"Ενοιωθα κουρασμένος και σκεφτόμουνα πόσο καλό θά μούκα-

νε ὁ βραδυνός περίπατος, κάτι πού ἀπό καιρό εἶχα παρατήσει.

(— Εἶναι κάτι ἄγρια βράχια πάνω στους Λόφους τοῦ Συνοικισμοῦ, πού μέ τό φεγγάρι γίνονται δάση. φαράγγια, κοιλάδες καί ποτάμια. Ξαπλώνει ἀνάσκελλα πάνω τους καί σκέφτεται τόν τόπο πού γεννήθηκε .

Οἱ σκιές παίρνουν πρόσωπα καί μιᾶν μαζύ του. Οἱ γρύλλοι καί τά νυχτοπούλια δίπλα τους τούς ἀφουγκράζονται. Μακριά τό Κάστρο... δολοφόνος πού ἐνεδρεύει μέ τους οὐρανοξύστες του κάθετα φωτισμένους νά μπήγονται στόν οὐρανό... Ἀκούει τους καλπασμούς τῶν μακρυνῶν ἀλόγων—στά λειβάδια πού ἔτρεμαν ἀπό τόν καλπασμό τοῦ Μπλιβάο — τά οὐρλιαχτά τῶν τσακαλιῶν πού ἀλωνίζονε τους λόφους, τίς μικρές κουκουβάγιες νά πεῦνε κρούοντας στους βράχους...)

«ὦ! Μακριά σου δέ μπορῶ νά ζήσω. Ἄσε με νά ξαναγεννηθῶ σάν ἕνας ἀπτούς γελαδοβοσκούς σου ἢ ἀνάμεσα στά κοπάδια τοῦ χωριοῦ τῶν παιδικῶν σου χρόνων...»

«Ἄν ἀποφασίσω καί δεχτῶ, θά βάλω ἕνα ὄρο λέει, ὁ Ἰντιάνος φύλαρχος στό Λευκό Πρόεδρο... Τά ζῶα τῆς γῆς αὐτῆς, θά πρέπει ὁ λευκός νά τά μεταχειριστῆ σάν ἀδέσφια του. Τί θᾶναι ὁ ἄνθρωπος δίχως τά ζῶα; Ἄν ὅλα τά ζῶα φύγουν ἀπτή μέση, ὁ ἄνθρωπος θά πεθάνει ἀπό τή μεγάλη ἐσωτερική μοναξιά, γιατί ὅσα συμβαίνουνε στά ζῶα, ἀντανακλοῦνε καί στόν ἄνθρωπο... Μά τί μένει ἀπτή ζωή, ὅταν ἕνας ἄνθρωπος δέ μπορεῖ ν' ἀφουγκραστῆ τή γλυκειά φωνή, πού βγάνει τό νυχτοπούλι ἢ τά συνακούσματα τῶν βατράχων ὀλόγυρα σ' ἕνα βάλτο μέσα στή νυχτιά; Ὁ ἐρυθρόδερμος προτιμᾶει τό ἀπαλόηχο ἀγέρι, λαγαρισμένο ἀπό τήν καταμεσήμερη βροχή ἢ μοσχοβολισμένο ἀπό τό πεῦκο. Τοῦ ἐρυθρόδερμου τοῦ εἶναι ἀκριβός ὁ ἀγέρας γιατί ὅλα, τά πάντα μοιράζονται τήν ἴδια πνοή, τά ζῶα, τά δέντρα, οἱ ἄνθρωποι... Ὁ λευκός δέ δίνει σημασία στόν ἀγέρα πού ἀναπνέει. Σάν ἕνας πού χαροπαλεύει μέρες πολλές, δέν ὀσμίζεται τίποτα...»

Τό βράδυ όλα πήραν τό δρόμο τους, καθώς είχαν προγραμματιστή, μέ μαθηματική ακρίβεια... Έγγέα παρά δέκα, τ' αυτοκίνητο στό πόστο του. Έρημιά γύρω... κι άρκετό σκοτάδι. Έγγια και τέταρτο, πήρα τό τηλεφώνημα τής Μαριλου:

— Έν τάξει... Καί ποῦ μπαίνουν, νά ξέρουμε κι σί δυό;

— Τί όγκο έχουν;

— Τριάντα επί τριάντα... ύψος γύρω στους έφτά πόντους, τό μεγαλύτερο... Είναι και τό άλλο, τό μικρό...

— Στό μεσαίο συρτάρι τοῦ γραφείου μου. Θά'ναι κλειδωμένα...

— Θαυμάσια... Καληνύχτα...

Σ' εΐκοσι λεφτά, είχα κι όλας παρκάρει τ' αυτοκίνητο κάτω άπτό γραφείο μου. Δυό δέματα συσκευασμένα σέ κόκκινο χαρτί τοῦ μέτρου, κι άνεβαίνω τρέχοντας... Τό ένα, μικρό; Μάλλον τό τετράδιο μέ τά κείμενα. Τ' άλλο, πιάνει κάμποσο, αλλά έτσι καθώς είναι πατημένο, ίσια - ίσια πού περνάει στό συρτάρι. Ή άφή μου ψηλάφει, μαγνητοταινία στό κάτω μέρος. Άπό τήν άλλη... μάλλον χαρτιά. Εΐν' άδύνατο νά καταλάβω... Μήπως όμως θάπρεπε προτοῦ τ' άφίσω, νά ρίξω μιά ματιά; Τέτοια ώρα όμως; Κι αύριο μέρα. Κι έπειτα σά ξεκινήσω, καλά μεσάνυχτα κι είμαι διαλυμένος. Σμπρώχνω όσο γίνεται πιό βαθειά τό ένα, τό μεγάλο και κρατάω τό άλλο... Γιαυτό... μάλλον, οὔτε κρύο οὔτε ζέστη, οὔτε κι έχουμε πει τίποτα ιδιαίτερο... κείμενα είναι, μπορεί στό σπίτι νά ρίξω μιά ματιά...

Κλείνοντας τήν πόρτα τοῦ γραφείου, αισθάνομαι πανικό. Ήταν άδύνατο νά συνηθίσω στήν ιδέα τής εμπραχτης συμμετοχής μου, πού μέ τόση εύκολία δέχτηκα, άπό τήν πρώτη κι όλας στιγμής.

«Σιωπή, ανειρήνευτη...

Σχεδόν μεσάνυχτα και δοκιμάζω να βρω μιάν άκρη στο γραφτό της Μαριλου. Πρωτα, δεν είναι τετράδιο καθως ειπε. Είναι σκόρπια φύλλα από τετράδιο, δίχως άριθμηση. Και δευτερο, το πιο σημαντικό, αυτά τα σκόρπια φύλλα, φαίνεται, την τελευταία στιγμή ή Μαριλου, μεσ' τή διασύνγη της, τα διάλυσε. Κάπου της πέσανε, κι ένας Θεός ξέρει πως θα ξαναμπουν στη θέση τους. Δύσκολη κι εκνευριστική δουλειά γιαυτή την ώρα, καθως ειμαι ξαπλωμένος στο κρεβάτι.

Ακόμα και το στυλ στο γράψιμο, περίεργο, μπερδεμένο δε βοηθάει σε τίποτα. Θαταν προτιμώτερο ναφίσω τή δουλειά έπουτα για τή Μαριλου, Παρασκευή που θα ξαναϊδωθοουμε, ελπίζοντας πως έτσι κι ή προσέγγιση με το γραφτό θα πάρει το σωστό της δρόμο... Τώρα, καθως βλέπω, τ' αποσπασματικό δε βγάζει πουθενά... «ένας προβληματισμός αρχίζει άπτην αρχή, πλαταίνει, πλουτίζεται, διαφοροποιείται από σελίδα σε σελίδα»... Θαταν άστοχο... κάθε άλλο. Ωστόσο ξανασκεφτομαι τή Μαριλου, που όπωσδήποτε καθως βλέπω τώρα, επιζει το γυναικειο της ένστικτο... Φυλλομετρω, φυλλομετρω... μαζεύω φύλλα από καταγής χυμένα, τα θάζω όπως - όπως και ξανά φυλλομετρω, ελπίζοντας να βρω κάτι που να μοιάζει με αρχή... Επί τέλους!

—«Κείνο που κατάφερα να ξεκαθαρίσω, είναι πως συχνά οι κανόνες του παιγνιδιου αλλάζουν πάνω στην πορεία, προς όφελος κάποιου άλλου. Κιαυτό μ' άνησυχει...

Ξεκιναμε να γιορτάσουμε... Για μας, συγκέντρωση, πορεία, άγώνας... όλα είναι γιορτή, ξέσπασμα, άπελευθέρωση. Κι όλα πάνε στο δρόμο τους. Ξαφνικά δίχως προειδοποίηση, χωρίς σχεδόν κανένα λόγο, κάποιοι πετροβολάνε. Ωσου να δοουμε τί συμβαίνει, πέφτουν οι ταξινόμοι και ψάχνουν για πρωταίτιους. Πρωταίτιοι δε βρίσκονται και πιάνουνε καθ' υπόδειξη... Στ' αναμεταξύ, άπτις πίσω - πίσω σειρές ξεφυτρώνουν κάποιοι που κρατουν καρεκλοπόδαρα, σφεντόνες, σιδερένιες γροθιές, άλυσίδες, σφυριά... και πέφτουνε στα όλα. Αναρωτιέσαι: Είναι δυνατό; Δεν ειχαμε μείνει σύμφωνοι: «Καμμιά πρόκληση»... Ψάχνεις να βρεϊς κι ανακαλύπτεις πως ανάμεσα στους δέκα άγνωστους κι ένας

δικός μας. Τί γύρευε; Γιατί;... Αὐθορητισμός πού δούλεψε σ' αὐτόν πρωτόγονα, κι ἔκανε αὐτό πού μεῖς οἱ ἄλλοι θεωροῦμε σά παράλογο, νά τοῦ γίνει λογικά παραδεχτή ἐνέργεια; Δέν καταλαβαίνω.

Τήν ἄλλη μέρα τό πρωῖ οἱ ἐφημερίδες... Νά, κάτι τίτλους. Ποιός κέρδισε; ποιός ἔχασε;

Ξέρω βέβαια, ἀνάμεσά μας ὑπάρχουνε καί κάποιοι βιαστικοί, φοβοῦνται μήπως δέν προλάβουν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπτά πυροτεχνήματα, τά ἐμβατήρια, τό τελετουργικό στοιχεῖο. Σά νάμαστε στόν περασμένο αἰώνα. Τόσα γίνονται γύρω τους κι αὐτοί ξημέρωσαν μακριά... λές κι ἀποκλειστικά γιαυτούς ἡ ἀναδόμηση τῆς κοινωνίας εἶναι μιά λυτρωτική ἔκρηξη, ξαφνική καί τελεσίδικη...

Πιστεύω κατά βάθος πώς κιντυνεύουμε ἀπό τούς βιαστικούς καί τούς ἀκραιοὺς... Πίσω ἀπτόν καθένα τους, βιαστικό ἢ ἀκραῖο, κρύβεται τίς περισσότερες φορές κι ἕνας θιασώτης τοῦ ἐξουσιαστικοῦ μοντέλλου, πούρχεται μαζί μας ἀπό τυχοδιωκτισμό... ψάχνοντας γιά εὐκαιρίες, νά καβαλλίσει τήν ἐξουσία καβατζάροντας τούς ἄλλους... Εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς εὐκαιρίας τοῦ κάποτε...»

Ἐδῶ τελειώνει ἡ σελίδα. Ψάχνω γιά συνέχεια. Πουθενά. Ἀναζητῶ κάτι πού γά δένει μέ τό προηγούμενο, νά ὀλοκληρώνει ὁ συλλογισμός. Ἀναζητῶ σέ παραλλαγές τήν ἀνάπτυξή του. Τίποτα... Πέφτω πάνω σέ τρία φύλλα χαρτιοῦ καρφιτωμένα... διαβάζω: ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ. Κι ἀπό κάτω μέ πεζά. «Ἀπό διάφορα διαβόσματα μου»... Ὠραία.

«Ἡ ἀμφισβήτηση στό σύνολό της ξεκινάει ἀπό τόν προβληματισμό καί τ' ἀδιέξοδο τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

«Καταπιεζόμενη τάξη» εἶναι ὅλοι ὅσοι δέ μποροῦν μόνοι τους νά κατευθύνουν τήν ἴδια τή ζωή τους. Μ' αὐτό πλαταίνει ἀφάνταστα τό μέτωπο τῆς πάλης. Μαζύ μας: Οἱ ἀλλοτριωμένοι ὅλοι. Κάθε ἄνθρωπος καταπνίγει μέσα του τίς αὐθεντικές ἐπιθυμίες του. Καί τά μικρά παιδιά ἀκόμα. Τό σπίτι, τό σχολειό, ἡ κοινωνία δουλεύουν γιά τό σύστημα κι ἀναπαράγουν τό μοντέλλο του, κάθε στιγμή.

—Ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται μπλεγμένος στ' ἀπάνθρωπο

παιγνίδι τῆς σιωπῆς, τῆς ἀναστολῆς καί τῶν ἀπαγορεύσεων, πού ἡ ἐξουσία τόν ἔχει καταδικάσει. Ἐτσι ἡ δημιουργικότητά του, τό τεράστιο καί μοναδικό δυναμικό πού διαθέτει, ἡ αὐτονομία του... γίνονται κατευθυνόμενα καί ἐντάσσονται σέ μιά προσπάθεια εὐτυχίας καί λεφτεριάς πλασματικῆς — ξένης, γιατί στό βάθος εἶν' ἀντανάκλαση τῶν δομῶν τῆς κυριαρχίας... Στόχος λοιπόν τῆς ἀμφισβήτησης εἶναι ἡ αὐθεντική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ αὐθεντική χαρά, ἡ πραγματική εὐτυχία. Αὐτά εἶναι δικά μας καί δέ γίνεται νά τά μπιστευτεῖς σ' ὅποιονδήποτε. Σ' ὁποιαδήποτε τάξη ἡγετική, ἢ ἄλλο ξεχωριστό στρώμα ἀνθρώπων, δίχως φόβο παραμόρφωσης, βλάβης, στροφῆς στήν κρίσιμη ὥρα, οἰκειοποίησης... ἢ καί ἀπλῆς μετατόπισης ἐξουσίας ἀπτή μιά φατρία στήν ἄλλη, ποῦναι ἡ καθημερινή φόρμα στίς διαδικασίες τοῦ ἐξουσιαστικοῦ μοντέλλου.

— Εἶναι ἀνορθόδοξοι βέβαια οἱ ἀμφισβητίες, γιά τό χοντρό ἀστικό μυαλό... μιά κι ἡ μεθοδολογία τους δέν εἶναι παραδεγμένη καί βασικά γιατί δέν ἀποδέχονται τήν πολιτική διαδικασία πού κάνει τίς πολιτικές δυνάμεις νά προωθοῦνται στήν ἐξουσία.

— Ἡ ἀμφισβήτηση εἶναι κίνηση πλατειά πολιτιστική κι ὄχι στενά πολιτική. Γιαυτό ξαφνιάζει ὁ ἀνίδεος. Ἐκδηλώσεις καί δραστηριότητες ἀτέλειωτες, ἀπρόοπτες, πρωτότυπες... «Γίνε ρεαλιστής. Πραγματοποίησε τό ἀδύνατο»... «Ἄν δέν πραγματοποιήσουμε τό ἀδύνατο, θά βρεθοῦμ' ἀντιμέτωπο στό ἀδιανόητο»... Μέσα κι ὁ μηδενισμός. «Ἡ βία, λέει ἡ ομάδα Μπάαντερ - Μάϊνχωφ», εἶναι ἡ μόνη γλώσσα πού καταλαβαίνουν οἱ Δημοκρατίες τῆς Δύσης..» Ἀναρωτιέμαι ὁμως, μ' αὐτή τή βία καί τήν τρομοκρατία — στά ὅρια τοῦ παράλογου — ποῦ πᾶμε; Σκέφτομαι τόν ἀτομικό δεσποτισμό. Τή διχτατορία τοῦ δρόμου, τήν ἀτομική τρομοκρατία. Τό ξέφρενο ἀνθρωποκυνηγητό. Ἐνα φαῦλο κύκλο: Ἡ καταπίεση γεννάει τήν τρομοκρατία. Ἡ τρομοκρατία τή μεγαλύτερη καταπίεση. Κι αὐτή μέ τή σειρά της μεγαλύτερη τρομοκρατία... Μιά τρέλλα πού ὠθεῖ τά πράγματα πρὸς τήν κατεύθυνση πού θέλουν οἱ ἀντιδραστικές δυνάμεις. Ποιά ὑπη-

ρεσία λοιπόν προσφέρουν στην υπόθεση του λαού οι ντεξε-
σπεράντος; Τούτα τά παιδιά της σύγκρισης, της ἀπελπισίας
καί του ἀδιέξοδου;

Μήπως πραγματικά λοξοδρομήσαμε, πήραμε λάθος μο-
νοπάτι; Μέ μπόμπα στό χέρι δέν κερδίζονται οι ἀλλαγές.
Πώς είναι δυνατό νά σκέφτεσαι ἀντικατάσταση της διχτατο-
ρίας του κεφαλαίου μέ τή διχτατορία του τρόμου;

Στήν ἄλλη πλευρά πάλι, βρίσκονται όσοι ἀρνιοῦνται τήν
ἐπίκληση της βίας... οι ΝΕΟΙ ΧΡΙΣΤΟΙ, τά παιδιά τῶν
λουλουδιῶν (τά παιδιά του Μώ, οι κατακόμβιοι κι οι ποιμέ-
νες μέ τίς φυλλάδες στό χέρι), πού ἀναζητοῦν ἀσκητικά τό
δικό τους δρόμο, καμμιά φορά παίρνοντας τό δρόμο γιά
τό Νεπάλ, σάν τήν παλιά αἵρεση τῶν Τάντρικες (Ἐρωτι-
κή λεφτεριά, ἀπόλαυσης δίχως περιορισμό, χρησιμοποίηση
ναρκωτικῶν, πού κατάληγε στά Ἴμαλάια ὅπου ζούσανε
πρωτόγονα, καθώς ἤθελε ὁ καθένας, ἔξω ἀπό νόμους καί
κοινωνικούς περιορισμούς)».

— «Εἶμαστε παγιδευμένοι μέ τήν ἰδέα της ΠΡΟΟ-
ΔΟΥ, τήν ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ, τήν πίστη
στό ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟ καί τ' ἀναπόφευκτο της Ε-
ΞΟΥΣΙΑΣ. Αὐτές οι τέσσερες παγίδες μᾶς ἔγιναν βρα-
χνάς, γιά ζοῦμε στόν καπιταλιστικό κόσμο καί τίς μεταρ-
ρυθμιστικιστικές του παραλλαγές, γιά νομίζουμε πώς στρογ-
γυλοκαθήσαμε καί λύσαμε τά προβλήματά μας μέ τό μαρξι-
κό σοσιαλισμό...

Καλά καί σώνει πρέπει τό αὔριο νά ναι καλύτερο ἀπό
σήμερα. Νά προχωροῦμε πρός τά μπρός. Ὁ πολιτισμός μας
νά ἐξελισσεται ἀπ' τά κατώτερα στάδια, σ' ἀνώτερα. Ν'
ἀπομακρύνεται ἀπτούς πρωτόγονους... Καί δέ λογαριάζου-
με, πώς ὅλη τούτη ἡ «πρόοδος» διαδραματίζεται σέ βάρος
του ὑγιεινοῦ περιβάλλοντος, μέ τήν καταστροφή τῶν οἰκο-
λογικῶν συνθηκῶν... Πώς ἀκόμα κι ὁ πῖο πρωτόγονος ζοῦ-
σε ἀρμονικώτερα μέ τή φύση, ἀπ' ὄλους ἐμᾶς. Ἡ ἀνάγκη
στήν ποιότητα της ζωῆς θ' ἀλλάξει τή γενικώτερη σκοπιμό-
τητα του σύγχρονου κόσμου. Ὑπάρχουν στή ζωή ἄλλα πρά-

ματα, σημαντικότερα ἀπὴ διαρκῆ συμμετοχὴ σ' ἓνα ὄργιο καταναλωτισμοῦ.

Θεωροῦμε πρόοδο τὴν κατάκτηση τῆς φύσης μὲ κάθε τρόπο καὶ τίς δυνατότητές μας πάνω στὸν τομέα αὐτὸ ἀπεριοριστές. Ἔτσι πιστεύουμε πὼς μὲ τὴν τεχνολογία θ' ἀπελευθερώνονταν ὁ ἄνθρωπος ἀπ' τὸ μόχθο καὶ τὴ σπάνη. Δέν εἶδαμε ὅμως πὼς κι αὐτὸς ὁ τρόπος ἐκμετάλλευσης τῆς φύσης εἶναι καπιταλιστικός, ἀποικιοκρατικός, ληστρικός καὶ καταντᾶει πρόκληση οἰκολογική μ' ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφή μας. Νά λύνουμε ἓνα πρόβλημα καὶ νά γεννιοῦνται δέκα.

Θρησκεία μας ἢ οἰκονομική ἀποτελεσματικότητα, πού πετυχαίνεται μὲ τὸ συγκεντρωτισμὸ τῆς παραγωγῆς, καὶ δέ βλέπουμε χιλιάδες κόσμο πού λαχταράει ἤρεμη κι ἀπλή ζωή, μὲ μόνο τ' ἀπαραίτητα, ἓνα μικρὸ εἰσόδημα καὶ περιορισμένες δυνατότητες σταδιοδρομίας. Δέ βλέπουμε πὼς ἡ ἀνθρωποσυγκέντρωση στὶς πόλεις - μαμούθ, δολοφόνησε τὸ φυσικὸ περιβάλλον, τὸ μυαλό, τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τῶν κατοίκων... Δέ βλέπουμε πὼς εἶν' ἀνάγκη ν' ἀποκεντρωθοῦμε.

Ἡ πειθαρχία, ὁ ἔλεγχος, ἡ μονοδιάσταση κατάσταση κι ὁ κομφορμισμὸς ξασφαλίζουν κάθε εἶδους ἐξουσιαστικὸ μοντέλλο στὴν κοινωνική σφαῖρα... Ἀστικὸ ἢ γραφειοκρατικὸ. Τὸ μοντέλλο τοῦτο δέν αὐτοπεριορίζεται, μπαίνει στὸ χῶρο τῶν σχέσεων τοῦ ἄνθρωπου μὲ τὴ φύση (καὶ καθὼς εἶναι κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχο, στή μιά περίπτωση τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων πού μοναδικό τους κίνητρο εἶναι ὁ πωφλὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ τὸ ἀπεριοριστὸ κέρδος, καὶ στήν ἄλλη, μιᾶς γραφειοκρατίας δύσκαμπτης, παραμορφωμένης πού αὐτοσυντηρεῖται μὲ τὴ διαρκῆ ἐπέχταση τοῦ κανόνα τῆς οἰκονομικῆς ἀποτελεσματικότητας) κάνει τὴ γῆ καὶ τὴ φύση ἀντικείμενο ἐξουθενωτικῆς - ληστρικῆς ἐκμετάλλευσης (ληλασίας), μολύνει τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ τὸ νερό, πολλαπλασιάζει τὰ πυρηνικά ὄπλα, στήνει ὅπουδῆποτε τὰ οἰκονομικά κριτήρια τὸ ἐπιτρέπουν, πυρηνικούς ἀντιδραστήρες μ' ἄγνωστους κι ἀπροσμέτρητους οἰκολογικούς κίνδυνους, κι ὅλ' αὐτὰ μὲ

μιάν ἀδιαφορία παχύδερμου γιά τό μέλλον τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας.

Μάλλα λόγια τοῦτο τό ἐξουσιαστικό μοντέλλο κινεῖται καί προχωρεῖ ὄξω ἀπό κάθε σχέδιο πολιτισμοῦ, ποῦναι ἡ βασικώτερη ὑπόθεση τοῦ ἀνθρώπου. Κι εἶναι βέβαιο πώς δέ θ' ἀλλάξει ἄν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι μείνουν χωρίς φωνή δική τους. Ἐάν δέ σπάσει τοῦτος ὁ ἀλλοτριωτικός καί δυϊστικός χαρακτήρας τῶν σύγχρονων κοινωνιῶν... «Ὁ ἀγώνας γιά τή ζωή καί γιά τό περιβάλλον περνάει μέσα ἀπ' τήν ἀντικατάσταση τοῦ σημερινοῦ συστήματος ἀπό μιά κοινοτική διαχείριση σέ παγκόσμια κλίμακα. Ἡ βιολογική ζωή κι ἡ ρύπανση ἀγνοοῦν τά πολιτικά σύνορα. Τό ἀτομικό σύνεφο ἀπό μιά γαλλική πυρηνική βόμβα πού σπάει στή Μουσοουόα κάνει μέσα σέ δύο βδομάδες τό γύρο τῆς γῆς... Οἱ λειχήνες στό Βόρειο πόλο, πού βόσκουν οἱ τάραντοι καί τά καρμπού ἔχουν κι ὅλας διπλάσια ραδιενέργεια ἀπό τό κανονικό...»

— «Ἡ γέρική μας κοινωνία ἐπιβιώνει ἀπό Νόμο τῆς ἀδράνειας πάνω στά ξύλινα τῆς πόδια. Κατάντησε κάθε μεσόκοπος νά βλέπει στό πρόσωπο τοῦ γιοῦ του ὅλα τά χαρακτηριστικά τοῦ ἀγορῆκου ἐμπρηστή, τοῦ ἑωσφόρου, τοῦ πρίαπου. Στήν οὐσία δέ βλέπει τίποτα, ἀντιδράει τυφλά, μνησίκακα. Ἡ κοίτη τοῦ γιοῦ του θάταν κάτι πού θά μπορούσε καί νά τ' ἀποδεχτῆ. Κεῖνο πού τόν σκανταλίζει εἶναι ἡ καθολική ἀπόρριψή του, τό γεγονός ὅτι ὁ γιός του τόν ἀγνοεῖ καί τόν παραμερίζει σάν ἄδεια μπουκάλα... Ἐτσι κι αὐτός δέ σταματάει στόν ἐξορκισμό... Τραβάει σούμπιτος στήν προληπτική ἀντεπανάσταση.

— «Μέ τό νά εἶσαι φοιτητής καί ν' ἀφίνεις τά μαλλιά σου ν' ἀνεμίζουν, σημαίνει πώς εἶσαι ὑποπτος, κατ' ἀρχήν. Σημαίνει πώς συχνά θά σέ καλοῦν στό τμήμα σάν ἐξτρεμιστή. Ἀλλά μέ τό νά τά βάζεις πρῶτα μέ τούς φοιτητές, ἔπειτα μέ τούς ἐξτρεμιστές, ἔπειτα μ' αὐτούς πού μοιάζουνε μ' ἐξτρεμιστές, κατόπι μ' ὅλους κείνους πού ὑποπεύεσαι νά γίνουνε ἐξτρεμιστές... δέν πάει πολύ; Αὐτό καί μόνο εἶν' ἀρκετό νά δικαιολογήσει ΑΠΟΛΥΤΑ τή δυσπι-

στία τῆς νέας γεννιᾶς... Ἡ ἀνελεύθερη κοινωνία θέλει μιά νεολαία ὑποκριτική...»

Ἐδῶ τελειώνουνε τὰ καρφιτωμένα φύλλα.

Δέν ἔχω κέφι γιά περσότερο ψάξιμο. Βαρυέστησα.

Διαβάζω τώρα, πέρα δῶθε, στά πεταχτά... αἰχμηρές λέξεις, φράσεις πού τυχαῖα πέφτουνε στό μάτι μου... Φυλλομετρῶ, δίχως σκοπό συγκεκριμένο...

«Ἡ κοινωνία πού στελεχώνεται μόνο ἀπό «καλά παιδιά», ἀπόσους δηλαδή εἶχαν μιά νεότητα ἀπροβληματίστη, συμβιασμένη, δίχως θητεία σ' ἀγῶνες καί διεκδικήσεις κόντρα στό καταστημένο, εἶναι γέριχη κι ἄρρωστη, καί χειροπερεύει τήν κατάστασή της ὅσο ἄρνιέται κι ἀποδιώχνει τή συμμετοχή τῶν ἄλλων... ἢ διαλέγει ἀπ' αὐτούς, κείνους μόνο πού πρόσφεραν γῆ καί ὕδωρ, στ' ἀναμεταξύ.»

«Εἶμαι ὀπαδός τῆς αὐτοδιαχείρισης. Αγαπῶ τή ζωή, ἔχω ἐμπιστοσύνη στόν ἄνθρωπο. Στό θάθος, κι ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι τίποτ' ἄλλο. Κόντρα στά παραπάνω εἶναι κάθε προσπάθεια συμφιλίωσης τοῦ ἐργοζόμενου μέ τίς ἀποφάσεις: Δημοκρατική διαχείριση, συνδιοίκηση κτλ. Κάθε ἀπόφαση ὅμως πού παίρνετε ἀπό ἄνθρώπους, πού ὄλο καί πίο πολύ δέν ἔχουν καμμιά σχέση μ' αὐτούς πού τήν ἐκτελοῦν, μυοῖζει αὐταρχικότητα, πού παναπεῖ δέν εἶναι σοσιαλισμός κι αὐτοδιαχείριση.»

«Ἀπόπου κι ἄν ξεκινήσουμε ἀναζητώντας τήν πανάροχαια προσδοκία τῶν καταπιεζόμενων, θ' ἀνακαλύψουμε, πώς αὐτή εἶναι ἡ ἴδια πάντα, σ' ὄλους τούς καιρούς, τίποτα πίο λίγο, ἀπ' τήν αὐτοδιαχείριση.»

«Ὅχι μόνο στό χῶρο τῆς παραγωγῆς ἀλλαγὴ μέ τήν αὐτοδιαχείριση, ἀλλά καί στό χῶρο τῆς ἐπιβλημένης κατανώσεως...»

— «Ρώτησαν ποιός εἶν' ὁ μεγαλύτερος κίντυνος γιά τήν ἀνθρώπινη λεφτεριά; Καί τό 52% ἀπάντησε: Τό Κράτος, εἶναι τό μόνο πού ζεῖ ἀπό τή βία.»

— «Τό νά συμμετέχεις εἶναι τό πρώτο πολιτιστικό δικαίωμα. Γιαντό κι ἡ συμμετοχή σου πρέπει νάναί ἀπεριόριστη.»

— «'Απάνθρωπο εἶναι νάχεις δικές σου λέξεις νά πεις καί νά μή μπορεῖς, ὅταν ἔχεις καταστήσει ἀριθμός σκέτος...»

— «Δέν ὑπάρχει κοινωνικό συμβόλαιο. Οὔτε κεῖνο πού δημιούργησαν τάχα οἱ ἀνθρώπινες βουλήσεις — Γενική θέληση, οὔτε τάλλο, πού οἱ ἄνθρωποι τάχα ἐγκατάλειψαν τήν εὐτυχία τους στό ταξικό τους κόμμα γιά νά ξασφαλίσουν μόνο καί μόνο τό βιοπορισμό τους.»

— Στό περιθώριο κάποιας σελίδες σημειώνεται:

«'Εγώ δέ γνώρισα τήν πάλη τῶν τάξεων. Δέν τή βρῆκα πουθενά. Τήν ἄκουσα μόνο. Τή διάβασα στά βιβλία. Τήν εἶδα σά σύνθημα στους τοίχους. Πάλεψα γι'αυτή παρ' ὅλο πού δέ τή γνώρισα... Κεῖνο πού γώ ξέρω, πού εἶδα, πού βρῆκα μπροστά μου, πού μ' ἔκανε νά νοιώθω πολιορκημένη, ἄβουλη καί μούφραξε τό δρόμο, πού μ' ἔκανε ν' ἀλλάξω δρόμο, ἦταν μόνο ἡ ἐξουσία... Αὐτή μάχομαι. Αὐτή παλεύω...»

— «'Η βασική ἀρχή εἶναι νά θρεῖ κανένας μιά θέση γιά τόν ἑαυτό του. Καί ν' ἀπαντήσῃ στό ἐρώτημα: Τί θά κάνω μέσα σ' αὐτό τόν κόσμο; ('Η μαριχουάνα ἄλλοτε, ἦταν μιά πράξη ἐξέγερσης. Σήμερα δείχνει ἔλλειψη ἐσωτερικοῦ προσανατολισμοῦ). Κάθε ἄνθρωπος εἶναι λήπτερος νά ὀρίζει τό σῶμα του, τίς ιδέες του, τίς δοξασίες του κι ἀκόμα ἔχει δικαίωμα σέ μιάν ἐλάχιστη εὐημερία... Καθῆκο τῆς κοινωνίας εἶναι νά τοῦ τά ἐξασφαλίσῃ... 'Ανατριχιάζω σά συλλογιέμαι πού κατάληξαν τοῦτες οἱ ὑποχρεώσεις τῆς κοινωνίας... 'Ενα παιδί πού πόναγε στ' ἀριστερό του πόδι μπῆκε στό Νοσοκομεῖο τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης τῶν γονιῶν του καί κεῖ τοῦ γύψωσαν τό δεξί... Σέ μιάν ἄλλη περίπτωση, μπῆκε στό Νοσοκομεῖο γιά κρεατάκια στή μύτη καί τούκοψαν τίς ἀμυγδαλές... 'Όταν παραβιάζεται τό δικαίωμα... δέν ἔχει λίγο ἢ πολύ...»

«ΟΙ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΙ, φοβοῦνται τήν ἀλλαγῆ, τή λένε ξεχαρβάλλωμα, καταστροφή τοῦ πολιτισμοῦ, καί προτείνουν ἠθικές συνταγές γιά ἐξυγείανση. Στό βάθος, ἐξαγοράζουνε τήν τωρινή ζωή τῶν ἄλλων, μέ πλαστές συναλλαγματικές, πληρωτέες στή μέλλουσα ζωή...»

ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΙ, πιστεύουν στό κουτσούρεμα τοῦ Κεφάλαιου πλαταίνοντας τήν κρατική ἐπέμβαση... Στό τέλος ὅμως — μιά κι ἡ ζωή κατακλύζεται ἀπτήν κερδοσκοπία — κι αὐτοί δέν προλαβαίνουνε νά βουλώνουν τρύπες, μπλέκοντας σ' ἓνα φαῦλο κύκλο ἀπό ἀποτυχίες καί τρικλοποδιές.

ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ — ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ, βρίσκουν τή λύση μέ τό νά περνοῦν τή διαχείριση τοῦ Κεφάλαιου στό κράτος (κολληχτιβίστικη ἐνότητα). Κατ' αὐτό τό τρόπο ὅμως φτιάχνουν ἓνα Κράτος Λεβιάθαν, μιά τρομαχτικά περίπλοκη καί δυσμεταχειρίστη μηχανή, πού ἔχει ἀνάγκη, γιά νά μπεῖ σέ κίνηση καί νά δουλέψει ἀπό ἄνθρωπους — μιά τάξη, στήν πρώτη φάση μισοεῖδική πού καταντάει ἀργότερα παρασιτική. Μᾶλλον λόγια, τούτη ἡ τάξη γιά νά ξασφαλιστῆ στό πόστο της μ' ὅλα τά οἰκονομικά κι ἠθικά ὠφελήματα — ἀτέλειωτη ἡ γκάμα τους — συγκεντρώνει γύρω της τήν ἐξουσία καί λογιῆς - λογιῆς πλεονεκτήματα, πού παναπεῖ, ἀδιαφορεῖ γιά τό σοσιαλισμό καί νοιάζεται μέ κάθε τρόπο (διάβαζε: διχτατορικό) νά ἐξυπηρετηθῆ ἡ ἴδια.

Ἡ ΑΝΑΡΧΙΑ εἶν' ἓνας σπόρος, πού γεννάει τόν προβληματισμό ἐναντία στόν Κρατικό ὁδοστρωτήρα... Ἄλλά τίποτα πιά πέρα.

Εἶναι λάθος νά βλέπουμε τά σημάδια τῆς παρακμῆς, ξεκομμένα ἀπτή λειτουργία...»

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ εἶναι οἱ πολλοί, οἱ διάφοροι. Δέν εἶναι ὁ ἓνας ὁ μονοκόμματος. Κι ἀφοῦ εἶναι οἱ πολλοί θά πεῖ, πώς ἀνάμεσά τους ὑπάρχουνε ρωγμές, κενά... Ἄπό κεῖ θά διεισδύσουμε.»

Εἶχα μπαῖλντίσει, ψάχνοντας γιά κάτι πού καλά - καλά κι ἐγώ δέ νοιάζομαι νά προσδιορίσω...

Αὐτό πού μέσα μου καταστάλαζε, ἦταν ἀκαθόριστο, χωρίς διάσταση. Σύγχιση, μούλιασμα, κενό, διάθεση γιά ἐγκατάλειψη...

Τά παρατῶ ὅλα. Σβύνω τό φῶς. Κυτάζω ἀπτό παράθυρο.

«Τό φεγγάρι κρέμεται ἀπό ψηλά
καί περιδιαβαίνει μ' ἄσκοπη ἀπελπισία...»

«...Μολυβένιο ξημέρωμα, σχεδιασμένο μέ κιμωλία
κι ή άπεργία τών τροchioδρομικῶν ρήμωνε τά προάστεια»

Δίχως άλλο, στήν άπεργία παίρνουν σήμερα μέρος κι οί υπάλ-
ληλοι τής ήλεκτρικῆς... Γύρω στίς έντεκα, γενική διακοπή στό
ρέμα, πού κράτησε μέχρις άργά τό θράδυ. Τά τρόλεϋ σταμάτησαν.
Έκατοντάδες άτομα έγκλωβίστηκαν στόν υπόγειο, και στούς άνελ-
κυστήρες. Στά νοσοκομεία οί θάλαμοι δξυγόνου παράλυσαν. Οί ση-
ματοδότες στίς διασταυρώσεις έσβησαν κι έγινε μέ τ' αυτοκίνητα
τό «σῶσε». Τό εκατό έτρεχε και δέν έσωνε. Τό ίδιο και ή πυροσβε-
στική... Φρίκη στούς δρόμους. Κάπως άργότερα, και στα τηλέφωνα
μπήκε ένας ρόγχος παράξενος, πούκανε τή συνενόηση άκατόρθωτη.
Τελικά και κείνα άχρηστεύτηκαν... Σόλο τουτο τό μπέρδεμα, ή
βάρδια πού πήγαινε γι' αντικατάσταση στόν πύργο έλέγχου του
αεροδρόμιου, ξέμεινε στη Λεωφόρο Σ... μέ τό μποτιλιάρισμα. Η
προηγούμενη, ήταν κι ελας εκτός ύπηρεσίας. Νυσταγμένη και κα-
τάκοπη άπτή νύχτα, δῶ και μίαν ὠρα δέν έδινε πράσινο φῶς στ'
αεροπλάνα, και κείνα τριγυρνοῦσαν πάνω άπτό Κάστρο, μέ τίς
ὠρες, κι ὅσο κρατοῦσεν ή άκαταστασία, τ' αεροπλάνα πύκνωναν.

(— Δέ μπορείς φίλε νά προσγειωθείς.

— Κι αυτά τά «κέρατα» πού κουβαλάω... θά χαλάσουν, τί θά
τά κάνω;

— Βάλτα στόν π..... σου. Και τί μᾶς νοιάζει μᾶς αν θά χα-
λάσουν!!...)

Έτσι διαδόθηκε, πώς αεροπειρατές είναι μέσα και τά κρα-
τοῦνε στόν αέρα, άπειλώνοντας... νά μᾶς καταστρέψουν μέ πλουτώ-
νιο... Ναγκασάκι.

(...Λίγη σκόνη πού θά σκορπιστῆ σέ πυκνοκατοικημένη πε-
ριοχή, είναι τόσο τρομακτικό ὄπλο, ὅσο και μιά μπόμπα πυρη-
νική. Κάθε μόριο πλουτώνιου πού άπορροφιάται άπτόν ὄργα-
νισμό προκαλεῖ καρκίνο...

Παράξενη βουή κατακλύζει τούς λόφους.

«...Κι ὁ θόρυβος χυμοῦσε μέσα μου...»

Ἀπό κάπου φαίνεται πώς ξεκινάει ὁ φοβερός κυκλώνας, ἀλλά ποτέ δέ φτάνει... Τί θά γίνει, ἂν μείνουμ' ἔτσι καί τή νύχτα; Θά ξεσπάσουν λεηλασίες... Θά γίνουν φόνοι... Πυρκαγές... ἡ ζέστη ἀνυπόφορη... Ἐνα χαμηλό γκριζό σύννεφο κάλυψε ἀπτό πρῶτό λεκανοπέδιο. Ἀέρινες μάζες ἀπτήν Ἀφρική πού σταθεροποιήθηκαν σέ χαμηλό επίπεδο, μ' ἀναστροφή θερμοκρασίας, παγίδεψαν σκόνες, αἰθάλη, μονοξείδιο, διοξείδιο τοῦ ἀνθρακος κι ἄλλα χημικά ρυπαντικά στοιχεία, πάνω ἀπτά κεφάλια μας... Ἐξαψη. Δυσκολία στήν ἀναπνοή. Ὑποβαθμισμένη ὄρατότητα.

Περίεργο πλῆθος, ἐκνευρισμένο καί πανικόβλητο, μ' ἔχτονη δυσφορία στήν ἀδηλη ἀναπνοή, βρίσκεται κι ὅλας στά μαγαζιά, ξεσηκώνοντας τά πάντα. Ἀκόμα καί τίς μύστρες... Ἀβεβαιότητα... Ψύχωση.

Εἶναι σίγουρο πώς τό σύστημα, ἐκτεταμένο καί περίπλοκο, καθώς εἶναι, δυσκολεύεται νά λειτουργήσει τέτοιες ὥρες... Ἡ ἱστορία τῆς ομάδας τῶν ἐξτρεμιστῶν πού ἐγκαταστάθηκε κι ὅλας στά πυρηνικά ἐργοστήρια τοῦ Κέντρου Ἐρευνῶν Δ..., δένοντας πιστάγγωνα φρουρούς κι ὑπάλληλους, κυκλοφορεῖ εὐρύτατα...

«ΤΟΝ ΠΟΛΕ ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ Σ' ΟΛΟΥΣ». Τεράστια πανώ κρέμονται στίς ταρατσες: «ΧΙΡΟΣΙΜΑ... ΠΑΝΑΜΑΡΕΣ... ΣΕΒΕΖΟ»... Σ' ἓνα τοίχο μέ κεφαλαῖα γραμμένο «ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΟΡΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ».

Καμιά ἀμφιβολία δέν ὑπάρχει πώς ἡ ἐπίθεση πού ἄρχισε εἶναι προμελετημένη, τή στιγμή πού ἡ κεντρική ἐξουσία ἔχασε τόν ἔλεγχο «ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΟΥ... ΧΑΡΤΙΝΟΣ ΠΥΡΓΟΣ». Ἄν πάει μακριά ἡ χαλάρωση, τό κάθε τι θά καταρέψει, θά διαλυθῇ. Οἱ δρόμοι θά γιομίσουν πτώματα πού ἡ ἀποσύνθεσή τους, μέ τίς ζέστες, θά προκαλέσει ἐπιδημίες σά τό μεσαίωνα. Ὁ Μαῦρος θάνατος μᾶς ἀπειλεῖ.

— Νά κλείσουν οἱ πύλες τοῦ Κάστρου... Νά φραχτεῖ ὁ δρόμος σέ κάθε δημοταράχτη...

Ὅλοι μας λέμε τά ἴδια πράματα. Χρησιμοποιοῦμε ἓνα τυποποιημένο λεξιλόγιο. Ἀναφέρουμε τά ἴδια παραδείγματα. Τά ἴδια ἐπιχειρήματα. Βραχυκυκλωνόμαστε μέ τίς ἴδιες μακαρθικές ψυ-

χώσεις... Σκατά...

(...Τό χωριό είχε κουτσό Δήμαρχο, κι ὅπως πήγαινε αὐτός μπροστά κι οἱ ἄλλοι ἀπό πίσω... τελικά, ὅλο τό χωριό σέ λίγο κούτσαινε... Συμπάθεια... Μίμηση... Πανικός...)

Ἄποτομα, γύρω στή μιάμιση, οἱ δρόμοι ἀδειάζουν, σά γᾶτανε μεσάνυχτα... Διαδίδεται, πώς ἔρχονται αὔρες καί σκορπίζουν δακρυγόνα... Γύρω ἀπό Πανεπιστήμιο, ταξινόμοι σέ διπλή σειρά, στύλ μπλόκου μέ πλήρη ἐξάρτηση... Λίγο πιό κει, ἄλλοι περιδιαβάζουν ἄσκοπα. «Ἐν συντάξει καί μή»... Διαισθάνεσαι πώς κάπου στό Κάστρο ὑπάρχουνε δυνάμεις, πού ἀναζητοῦν καινούριες εἰκόγες συλλογικῆς ζωῆς. Δύσκολα νά τίς ἀποδεχτοῦν οἱ ἄλλοι καί στήγουνε παντοῦ καρτέρια... Ὅλοι καταφεύγουνε σ' ἀγῶνα ἀνελέητο... Μέ ποιόν εἶσαι; Σέ ποιά παράταξη ἀνήκεις;... Μέ μᾶς ἢ μέ τους ἄλλους;

Σ' αὐτήν ἐδῶ τήν ἐρημιά, φαίνεται ξεκάθαρα πόση ἀγριάδα ἔχουν ἀποταμιέψει μέσα τους οἱ δρόμοι τοῦ Κάστρου...

Ἄπό νωρίς τ' ἀπόγεμα, τά τηλέφωνα ξαναδούλεψαν. Καί στίς ἐφτάμιση τό βράδυ τό ἠλεκτρικό... Ἔτσι ἀκούσαμε στά ραδιόφωνα: «Ἀπόλυτη ἡσυχία καί τάξη ἐπικρατεῖ». Στ' ἀναμεταξύ οἱ θόρυβοι τῶν ἀερόπλανων εἶχαν σταματήσει ἀπό νωρίς. Τ' ἀεράκι στίς τρισήμεση, σήκωσε τό γκρίζο σύννεφο... Ἄπτις διαδόσεις, καθῶς ἤρθε τό πράμα ἔτσι μαλακά, τίποτα δέν ἔμεινε... Κι ἀναρωτιέσαι: Παιά μηχανή καί σέ ποιό σκοτεινό μέρος βρίσκει τό κέφι, τίς ὥρες πού οἱ ἄλλοι πνίγονται στόν πανικό, νά σκέφτεται ἀντίστροφα... Ποιοί κατευθύνουνε τόν πανικό;... Μήπως ὁ ἥλιος; Αὐτή ἡ διαφάνεια... γιατί μέ τό σκοτάδι ὅπωςδήποτε ὅλα πέφτουν... Ἐναδρίσκουν τίς φυσικές τους διαστάσεις...

Ὡστόσο, ἀπ' τίς ἀνακοινώσεις τοῦ Ὑπουργείου καί τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας, φαίνονταν πώς ὅλα δέν εἶχαν ἡσυχάσει. Κάποια ἐστία κουφοβράζει... Ἡ αὔριανή ἐκκρεμότητα... Μέσο ἀναμέτρησης, μέ τήν Πορεία... Οἱ οἰκοδόμοι... οἱ βιομηχανικοὶ ἐργάτες. Ἀποπολιτικοποίηση, πολιτικοποίηση, χαρτοπόλεμος, μεγάφωνα, σύγχυση, μπέρδεμα.

Σέ τρία γραφεῖα τοῦ ΚΚ, ἀχρηστεύθηκαν αὐτοσχέδιες μπόμπες. Σ' ἓνα τέταρτο ἔκρηξη χωρίς θύματα... Στούς τοίχους νέα συνθήματα: «ΘΑΝΑΤΟΣ».

Κατά τίς δέκα τό βράδυ, ή Μαριλού στό τηλέφωνο. Βιαστική. "Εξαλλη. Λίγο φοβισμένη. Τάχε μ' όλους. Νοιώθει μόνη, παγιδευμένη... Προσπαθώ νά τήν καθησυχάσω. Τίποτα... Ζητάω νά τή συναντήσω... Δέ δέχεται. Για όλους πού λέγαμε οί άμφιβολίες, άμφιβολίες... Για κάτι άλλους, άπίστευτα πράματα. Θα συνεχίσει όμως... νοιώθει κουρασμένη, κατάκοπη, βιάζεται νά πάει για ύπνο... Κοιμάται σχεδόν όρθια. Άνησυχεί... έχει μιάν ώρα, πού προσπαθεί νά βρει τρόπο για ένα μήνυμα στά παιδιά... Κανένας στό τηλέφωνο... θα κάνει μερικές απόπειρες ακόμα... κι έπειτα, άς γίνει ό,τι γίνει. "Εχει άπαυδίσει... «Μήπως θα μπορούσα γώ νά σέ διευκολύνω;» Δίσταζε... «Δέ σάς πειράζει;» «"Οχι... Μιά βόλτα θάταν, κι από περίεργεια»... «Τήν παραπάνω γωνιά από τό σπίτι τής άνηφόρας τή θυμάστε;» «"Οχι, αλλά θα τή βρω.» «Νούμερο δεκάξη. Πρωτο διαμέρισμα άριστερά στό ισόγειο... ένα σημείωμα... γράψτε το μόνος σας... «"Ο γιατρός, λέει, στό φαρμακείο τής όδοϋ... έχει φάρμακα και διανυχτερεύει. Μέχρι αύριο τό πρωϊ, 8 ή ώρα, τό φαρμακείο θά'ναι άνοιχτό»... «Εϊναι σοβαρό;» ρωτῶ. «Πολύ, σοβαρό», μέ διαβεβαιώνει... «Πάντως, αν σάς κουράζει, εγώ... έτσι κι αλλιώς θα συνεχίσω τά τηλεφωνήματα... Τήν ξανάβαλα νά μου υποσχεθῆ για τήν Παρασκευή... Τέρμα... "Εκλεισα τό τηλέφωνο...

Τό έγχείρημα, φάνηκε στην αρχή άστεϊο...

Στή γωνιά τής "Αμερικάνικης Πρεσβείας ένοιωσα στά ρουθούνια μου ξυγῆλα δακρυγόνου. Ταξινόμοι και καστροφύλακες όρθιοι, μέ μάσκες... Περίεργο... σχίζω τό σημείωμα, μέ τή σκέψη νά τό ξαναγράψω επί τόπου. Παρακάμπτω τό στενό και παίρνω τό άνήφορο. "Ερημιά. Μιά τιμεντένια σιωπή, άπέραντη. "Ισως νά'ναι τό μπλόκο τής Πρεσβείας, λέω, πού φοβίζει. Φτάνω στην όδό Κ... και στρίβω δεξιά. "Εντοπίζω τά νερά πού τρέχουν, και σέ λίγο τό σπίτι πού έπισκεφτήκαμε. Προχωρῶ πιό πάνω, φτάνω στην πλατεία, παίρνω τή στροφή, κι έρχομαι άριστερά τή μούρη του αυτοκινήτου πρός τά κάτω... Κατόπτευση στην αρχή. Βγάζω τό μπλόκ, ξαναγράφω τό σημείωμα. Σκίζω τό πρωτο... και τό έπαναλαμβάνω κεφαλαϊα... «Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΕΙΠΕ»... σταματῶ, «εϊπε ή λέει;» Δέ θυμάμαι... «Μάλλον λέει... Ξανασχίζω κι έπαναλαμβάνω.

Τό χωρίς ὄνομα, δεύτερο στή σειρά κουδούνι τῆς ἐξώπορ-
τας, ὑπόθεσα... Καμμιά ἀπάντηση... Δυσκολίες... Ξαναχτυπῶ...
Τίποτα. Ὡστόσο «νάρθω μέχρις ἐδῶ καί νά μή γίνει τίποτα;»
Γιά θυρωρό; Οὔτε συζήτηση... Πατῶ στήν τύχη, κάποιος ἄλλος.
Πρῶτο στή σειρά ἀπό πάνω... Ἀκούω στ' ἀκουστικό κάτι ἀκατά-
ληπτο. Ἀπαντῶ στήν ἴδια γλώσσα... Κι ἐτοιμάζομαι νά δοκιμάσω
καί πιό κάτω... Ὅποτε φράπ, ἡ πόρτ' ἀνοίγει... Βιάζομαι... καί
τραβάω γραμμή, στήν πρώτη πόρτ' ἀριστερά... Ἀπό ψηλά, μιά
γυναικεία φωνή ἐξαντλημένη:

— «Στόν ἔκτο... στόν ἔκτο παρακαλῶ». Γιά νά σταματή-
σω τίς φωνές της, τραβάω κατ' εὐθείαν στ' ἀσανσέρ... Ἡ φωνή
συνέχιζε: «Ἀπό τή σκάλα, παρακαλῶ. Τ' ἀσανσέρ δέ λειτουρ-
γεῖ». Ἀναγκάζομαι ν' ἀφίσω τ' ἀσανσέρ καί νά κινηθῶ πρὸς τό
κλιμακοστάσιο, κάνοντας πώς ἀνεβαίνω... Ἡ φωνή συνέχιζε...
«Προχωρεῖστε ἄφοβα, σᾶς κρατῶ ἐγώ τά φῶτα ἀναμμένα... Μέ
συγχωρεῖτε»...

Πέραναγεν ὅμως ἡ ὥρα κι ἐγώ ἔδλεπα νά ξεμακραίνω δίχως
νόημα ἀπό τό στόχο μου... Προσπειοῦμαι μέ ποδοβολητό πώς
ἀνεβαίνω ἀλλά ἐπιστρέφω... Σταματῶ τό ποδοβολητό κι ἀφουγκά-
ζομαι... Μουσική καί γέλια. Συνεχίζω τό πλασματικό μου ἀνέ-
θασμα, καί προχωρῶ στό στόχο... Μέ δύο δρασκελιές... Ὀνειρεύο-
μαι τά στεγανά τοῦ αὐτοκινήτου μου, χιλιομετανοιωμένος... ἔξω
ἀπτήν πόρτα τοῦ διαμερίσματος. Ἀνιχνεύω, ἀκούγοντας τή μου-
σική ἀπό μέσα, μέ τό δάχτυλό μου τή χαραμάδα, σ' ὄλο τό μή-
κος της, ναβρῶ σημεῖο λέφτερο, πού θά γλιστροῦσε τό σημείω-
μα... ὅποτε, ἀκούγεται τό κλειδί νά στρίβει,... σά νάταν κάποιος
καί περίμενε... «Ἄχ Μαριλὸύ τί μοῦκανες!!!» Πετάγομ' ὄρθιος
καί θρίσκομαι μέ μιᾶς μπροστά στόν ἀνεγκυστήρα... Ἀντρικές
φωνές, καί παραμέσα γέλια. Στό βάθος μουσική, ὅλα πιό ἔντο-
να. Εἶναι φανερό πώς ἔχ' ἀνοίξει ἡ πόρτα... «Καληνύχτα... Κα-
ληνύχτα. Αὔριο ὅπως εἶπαμε». «Καληνύχτα»... Γέλια...

Ἀποφεύγω νά γυρίσω... Κάνω σάν τό λύκο... Μπαίνω μέσα
καί κλείνοντας τήν πόρτα τοῦ ἀσανσέρ, πιάνω στήν ἄκρη τοῦ
ματιοῦ μου τόν τύπο πού ἔβγαίγε. Δέν ἤμουν βέβαιος, ἀλλά κα-
θώς ἔδειχνε τό σουλούπι του, ἡ σκιά του, ἡ κίνησή του, κάτι μού-
λεγε, πώς ἦταν αὐτός ποῦχα ξαναδεῖ πίσω ἀπτή Μαριλὸύ, τό

βράδυ, στὸν ΚΟΧΛΙΑ...

Κλεισμένος στὸ κουδούκλιο τοῦ ἀσανσέρ, καί ξέροντας πὼς δέν κουνιέται, μοῦ φαίνονταν ἀστεῖος ὁ ρόλος μου, κι αὐτὸ μούδωσε κουράγιο, νὰ δώσω μιὰ στά γρήγορα, νὰ τελειώνουμε...

Μέ τίς πλάτες στὸ καπὼ τοῦ αὐτοκίνητου, περίμενε. Στὸ σκοτάδι, ἔδειχνε νὰ πιάνει χῶρο μεγαλύτερο, ἀπότι στήν πραγματικότητα... Κι ἄπλωσε τὸ χέρι του νὰ μέ χαιρετήσῃ. Ἐπόφυγα τὴ χειραψία, ἀλλ' ἔδειξα νὰ γνωρίζομαστε ἀπὸ καιρὸ.

— Σᾶς εἶδα στὸ ἀσανσέρ νὰ περιμένετε, εἶπε χαμογελαστά. Καί σκέφτηκα, πὼς εἶναι μιὰ εὐκαιρία νὰ τὰ ποῦμε δῶ... Μέ λέγε Περικλή... Φίλος καί γνωστός τῆς Μαριλοῦ...

— Γιά ποιό πράμα; Τί νὰ ποῦμε; Τί συμβαίνει;

— Μπά, τίποτα τὸ ἰδιαίτερο... Ἔτσι... Σᾶς στέλνει ἡ Μαριλοῦ;...

Δέν ἔδωσα ἀπάντηση...

— Κάνατε τόσο κόπο τζάμπα, ἀφοῦ τῆς εἶπα πὼς θαρχόμουνα γώ. Δέν θρῖσκω, γιά ποιὸ λόγῳ αὐτὸς ὁ ἐκνευρισμὸς τῆς.

— Δέν καταλαβαίνω τί μοῦ λέτε...

— Ὁ γιατρός λέει... Καί σταμάτησε...

Σκέφτηκα πρὸς στιγμή, πὼς θάταν προτιμώτερο νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν περιοχὴ, καί τοῦ πρότεινα τ' αὐτοκίνητό μου... Ἐρνήθηκε. Δέν πήγαινε μακριά... «Δυὸ θήματα, τὸ σπίτι μου πιὸ κάτω...».

Φοβᾶμαι, τοῦ εἶπα, γιά τὴ φίλη μας, ἦταν ἀπόψε στὸ καλὸ τῆς χάλι...

— Naί, ναί τὸ ξέρω, εἶναι φοβερά ἐκνευρισμένη... Ἐλλά καί θέλει νὰ τὰ παίρνει ὅλα πάνω τῆς.

— Ἡ ἔγνια τῆς γιά ὅλους σας.

— Αὐτὸ μ' ἀνησυχεῖ περισσότερο, πού δέν κυτάζει καί τὸν ἑαυτὸ τῆς. Ἐπλωσε τὴν εὐθύνη τῆς... κι ἔπειτα...

— Κι ἔπειτα, ἐπαγάλαβα.

— Ἐπειτα, νὰ, αὐτὸ τὸ πράμα ἀντὶ νὰ μᾶς γλυτώνει ἀπὸ κόπους καί σκοτοῦρες, μᾶς κρατάει σ' ἀναστάτωση, πρέπει νύχτα μέρα νὰ θρῖσκομαστε ἀπίκο... Βιάζεται... τραβάει μπροστά, διακινδυνεύει κι ὅλα δέν εἶναι τόσο εὐχολα... πιστεύω, νὰ βοηθήσε-

τε κι ἔσεῖς νά σταματήσῃ... νά τῆς πέσει ὁ πυρετός...

— Θέλω νά ἰδῶ καί τόν Ἀλέξη...

— Εὐκολο πράμα. Ὅχι ἀπόψε βέβαια... Αὔριο... ἀλλά... κι αὔριο μέ τήν πορεία, δέ γίνεται... Μεθαύριο ὅμως ὅπωςδήποτε.

— Μεθαύριο Παρασκευή;

— Ναί Παρασκευή, ὥρα δέκα τό πρωί στό Ζαχαροπλαστεῖο... στήν ὁδὸ Ἀναπαύσεως, στό Π...

— Στό Π...; Τόσο μακριά;

— Δυστυχῶς. Εἶναι τό ραντεβού μας. Καταλαβαίνω... Πρέπει ὅμως κι ὁ Ἀλέξης νά ξανακρυφτῇ... Πάντως πέστε το καί στή Μαριλού, νά ξέρει..

— Στή Μαριλού; Μά πῶς; Οὔτε διεύθυνση, οὔτε τηλέφωνο... οὔτε...

— Μήν ἀνησυχεῖτε, θά σᾶς πάρει αὐτή. Σκέφτεται... Γιά καλό καί γιά κακό ὅμως, σημειώστε καί τή διεύθυνσή της... Ποτέ ὅμως τηλέφωνο.

Ἔβγαλα τό μπλοκάκι καί σημείωσα.

— Καί τώρα... γειά σας... Δυστυχῶς γι ἀπόψε, ἓνας ἀπτούς δυό μας ἔκανε χαμένο κόπο... Ἄς εἶναι... ἦταν γιά τή Μαριλού, χαλάλι της. Κι ὅπως εἶπαμε, τήν Παρασκευή. Σήκωσε φιλικά τό δεξί του χέρι καί χαιρέτησε.

Ὁ ἐγκάρδιος αὐτός χαιρετισμός, ἡ παλάμη του, γωνία μέ τόν καρπό, ὄρθια, ἀπλωσε μέσα μου μιά κάλμα.

(Παρακολούθησε νά κατεβαίνει δυό - δυό τά σκαλοπάτια.

Ἀνέμελος. Προχωρημένος ἔφηβος, συμφιλιωμένος μέ τόν ἑαυτό του καί σίγουρος γιά τήν προσωπική πορεία του. Τό χάρηκε... Ἡ Μαριλού ἔχει δίκιο. Μέ τέτοιους σύντροφους μπορεῖ κανένας νά πάει μακριά. Τό σῶμα του, τό χτίσιμό του, οἱ κινήσεις του, οἱ μορφασμοί του, οἱ χειρονομίες του, τό περπάτημά του, τόν γοήτεψαν. Ὅλα πραγματοποιοῦσαν μίαν ἰσορροπία. Κι ἐκφράζανε τό κίνημά τους στήν ἐντέλεια).

Ἐπειτα θυμήθηκε τόν ποιητή:

«Πορεύεσαι πιά χαρούμενος. Καί δέ φοβᾶσαι πιά τή λάσπη, τή βροχή, τό πουθενά, τή Νύχτα»...

«Περίεργο κύριε. Τό πλοῖο σας ἔφυγε κι ὅλας ἀπό χτές ἐνῶ τό εἰσιτήριό σας γράφει «ἀναχώρηση» αὔριο Λυπᾶμαι... Δέ γίνεται τίποτα...»

Τό θεριό τῆς κυκλοφορίας, φαίνεται χοντροκοιμήθηκε ὀλο-
νυχτίς, κι ἄργησε νά ξυπνήσει σήμερα τό πρωῖ. Καθώς ἦταν
ἄγριο κι ἐξουθενωτικό, ὅλες τίς ἄλλες μέρες, μέ κείνο τ' ἀστα-
μάτητο βουητό του, μᾶς ἔβαλε σήμερα σ' ἔγνοιες, ἔτσι καθώς ὅτι
σταζε τό πρωῖ νά δόσει στίγμα.

Ἄπ' τή γειτονιά πρώτος ξεπόρτησε ὁ γυιός τοῦ ἀπεναντι. Ὁ
Ἰντιάνος μέ τίς μαλλιάρες, πού λέγαμε. Κείνος ὁ ἰδιόρρυθμος,
πού μέ τόν πατέρα του, ὅσο ζοῦσε, πήγαιναν σάν ὁ σκύλος μέ τή
γάτα. Κι εἶν' ἀλήθεια πώς καί μένα κανά δύο φορές μούδωσε στά
νεῦρα μέ τά κλαπατσιγκαλά του καί τίς μουσικές πώπ, πούθαζε
κάθε μεσημέρι...

Περπάτησε διαστικός, στό στενό μέ τίς λάσπες. Λίγο μετά,
στή στάση, κοντοστάθηκε. Ἄκουγα μέσ' τό πρωῖνó τά θήματά
του νά χτυποῦν πάνω στίς πλάκες τοῦ πεζοδρόμιου καί τόν συλλο-
γιζόμουν ἀνυπόμονο κι ἐκνευρισμένο. Ἐπειτα μονομιᾶς, ὅπως κά-
νουν ὅσοι ἄδυνα χασομέρησαν, ἀπό κακό λογαριασμό, ἔδωσ' ἕνα
σάλτο, καί κῆρε τόν κατήφορο.

Ἐστριψε δεξιᾶ τή Λεωφόρο καί τό τίκ - τὰκ τοῦ τακουνιοῦ
του, ἀκούγονταν ἀκόμα, ἀκούγονταν, ἀκούγονταν μακριά, σά μιά
νότα ξεχασμένη, πού σκόρπισε κάπου ἀπό μόνη της καί δέν ἔλεγε
νά συμμαζευτῆ. Ἐτσι ξέμεινε μπερμπαντεύοντας γιά πολύ στ'
ἀδέβαιο πρωῖνó. Τελικά, μπλέχτηκε καί χάθηκε στό μαρσάρισμα
μιᾶς μοτοσυκλέττας πού ἀνέβαινε κόντρα στήν ὁδó Ελ..., ἔξω ἀπό
σπίτι μου, παραδιάζοντας τ' ἀπαγορευτικό σῆμα τοῦ μονόδρομου.
Σίγουρα θάναί τῆς ταξινομίας, σκέφτηκα. Οἱ ταξινόμοι μοναχά κι
ὁ παπάς τῆς ἐνορίας ἀδιαφοροῦν γιά τό μονόδρομο. Ὁ παπάς μά-
λιστα ἔχει καί χιοῦμορ. Ὅταν τόν προγκάρουν τά παιδιᾶ γιά τήν
παράδασή του, αὐτός μέσ' ἀπό πάρ - μπρίζ, σηκώνει τό δεξί του
χέρι καί βλογάει... ἀνυποψίαστος τάχα.

Σήμερα κι ὁ παπὰς μᾶς ξέχασε, πού συνήθιζε τό πρωῖνό του πέρασμα γύρω στίς ἑφτά. Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς δέ σήμανε.

Ἡ μοτοσυκλέττα μόνο, κι ἔπειτα κάλμα. Σέ λίγο αὐτοκίνητα ἀραιά — καί ποῦ, ἔσκουζαν κατεβαίνοντας τή Λεωφόρο. Μετά, πάλι ὁ μοτοσυκλετιστής στό γύρο τῆς πλατείας, ὥσπου ἄραξε στήν ἀπέναντι γωνιά. Κάλμα γιά κάμποση ὦρα...

Μέ τό μοτοσυκλετιστή ἀπέναντι ἐγκαταστημένο, αἰσθανόμουν ἄσχημα.

— Σέ κάθε γωνιά, ἔλεγα μέσα μου, θά ὑπάρχει σήμερα ἕνας. Ἐνέδρα. Μπλόκο... καί θά καρτεράει... Τό γιό τοῦ γείτονα, τή Μαριλού, τόν Περικλή... τόν Ἀλέξη, ὄλους.

Ἀπό περιέργεια βγήκα στό παράθυρο. Μιά πυκνή τούφα κλαριά ἔκρυβε τή γωνιά καί δέ φαίνονταν τίποτα ἀπέναντι. Νερά ἔτρεχαν στά ρῆθρα τοῦ πεζοδρόμιου κι ἦταν φανερό πώς κάποια θάνα θάταν χαλασμένη... Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις τό συνεργεῖο φτάνει χαράματα καί κόβει τά νερά κι ἀπό τά σπίτια... Ὅλο τό πρωῖνό μένουμε ἔτσι. Ἀργά τό βράδυ τά νερά ξανάρχονται στά σπίτια... Φοῦσκες στήν ἀρχή, πού κι αὐτές μετᾶνε στό λογαριασμό. Λασπόνερα. Ἐπειτα... μπορούμε καί νά πιοῦμε... Πάντως φτιάξιμο δέν ἔγινε, μιά καί τά νερά ξανακύλησαν στό δρόμο...

(Δουλειά σήμερα δέν ἔχει. Ἀκριβῶς γιαντό μιά-μιά οἱ δουλειές κι οἱ ἔγνοιες φουντώνουνε στό μυαλό του καί τόν πληγατεύουν. Τίς ἄλλες μέρες χάνονται στό μπούγιο. Οὔτε καί ποῦ τίς νοιώθει, καθῶς μπαίνουν στό πρόγραμμα. Κοινόχρηστα, ρέμα, νερό, τηλέφωνο, ἀποχέτευση μ' ὅλα τά σύν-πλήν. Κι ἔπειτα οἱ φόροι, πού ποτέ τους δέ τελειώνουν. Οἱ εἰσφορές στό Δῆμο καί τά ἔκτακτα... τό στεγνωτήρι τῶν μαλλιῶν, τ' ἀνταλλακτικό ἀπ' τό μίξερ - παλιό μοντέλλο καί δέν ὑπάρχει στήν ἀντιπροσωπεία — ὁ ὑδραυλικός γιά τό καζανάκι, ὁ θόρυβος στό διαφορικό τοῦ αὐτοκίνητου... κούρεμα νά πάρει ὁ διάβολος..., τά βιβλία ἀπό βιβλιοδετεῖο, τέσσερις μῆνες κι ἀκόμα ὁ ἀθεόφοβος... Ἐπί τοῦ παρόντος ἄς φροντίσει γιά νερό, κατσαρόλες, μπρίκια... νά μή μείνουν ἔτσι...

Ξαφνικά περνάει ἀπό μυαλό του:... Ἄν... τί θά γίνονταν ἄν, σ' ὅλη τήν πόλη οἱ ἐξτρεμιστές ἄνοιγαν τίς

δάνες του νερού, ανατίναζαν τους υποσταθμούς του ηλεκτρικού, έβαζαν μπόμπες δίπλα στους σταθμούς διανομής των τηλεφώνων, αναποδογύριζαν μερικά λεωφορεία στους κόμπους, έρριχναν δακρυγόνα στην αγορά, κοταίιλ μολότωφ στά μεγάλα μαγαζιά, αν πέρναγαν τή νύχτα και πότιζαν τους φούρνους μ' έργοτινη, αν σέ κάποιο χημικό εργοστάσιο προκαλοῦσαν σύννεφο διοξύνης... αν όλες οί χτεσινές διαδόσεις μέ τό πυρηνικό εργοστάσιο ήταν πραγματικότητα... Πως θά μπορούσε ν' αποκατασταθῆ τό μέρδεμα; Ήταν δυνατό τό σύστημα ν' αντέξει; Δέ θά κλάταρε απ' τό βάρος τόσων απελπισμένων, πού θάταν κι ὅλας σ' αποσύνθεση;

Ώρες - ὥρες πιάνει τόν έαυτό του σέ μιάν έξαρση εκδίκησης. Νοιώθει βραχυκυκλωμένος από σημάδια και μηνύματα δυσοίωνα. Κι είναι σά νά καοτεθεί μιάν ἄλλη σύνθεση στον κόσμο, μιá κάποια πολιτιστική ισορρόπιση στή συλλογική ζωή, μιá καινούρια γλώσσα συνενόησης.

— «Κάποιαν ανύποπτη στιγμή, σκέφτεται, πήραμε τήν καμπύλη κι αντί νά πάμε μπρός, ὅλο και στριφογυρίζουμε σά τήν πεταλούδα στή φωτιά, παίζοντας μέ τό θάνατο, σέ δοκιμασία επιβίωσης μέ μπαλώματα και κουρέλια, κατασκευάζοντας ανάγκες για νά τίς καλύψουμε, αδιαφορώντας για τή βιολογία μας, πανηγυρίζουμε τή σχάση των ραδιενεργών στοιχείων, πού τόσα χρόνια ἡ φύση πάλεψε νά βρεῖ τρόπον νά τά ισορροπήσει, θάβοντάς τα στά κατάβαθα τῆς γῆς.» ...Βρίσκεται μόνιμα σέ ψυχολογικό συνωστισμό από συμπτώσεις, σέ μιá σταθερή υποβάθμιση)

Παρασύρομαι, τό βλέπω και ξεφεύγω, φλιαρώντας μέσα μου, μάλιστα τέτοιες ὥρες μέ τόν ταξινόμο στή πλατεία μπάστακα. Ίσως πέρ' απ' τήν έξαρση τῆς εκδίκησης μου, νά ναι μαζί κι ἕνα κοντράρισμα στήν έξουσία, πού ἐνεδρεύει...

— Θά τόκανε κι ἡ Μαριλού, σκέφτομαι.

Ήλλά ἡ ταύτιση μαζί της τούτη τή στιγμή, μου δημιουργεῖ προβλήματα και τύψεις... Θά τηλεφωνῆσει σήμερα;

...«Οί ἐχτροί πλησιάζουν; Τί δηλητήρια; Μαγνητόφωνα; Έμφηαί;

Ὁ Ζδάνωφ κρύβεται πίσω ἀπὸ πάγκο;

Ὁ Τρότσκι ἀνακατεύει τὰ βακτηρίδια ποντικῶν στό πισω-
μάγαζο;

Ὁ θεὸς Σάμ στή Νουγιόρκ θανατερά ἀρώματα ξερνάει
στή νέγρικη συνοικία;...»

Μ' ἔκοψαν ἀπότομα.

Στήν πόρτα κάποιος χτυπάει. Ἐπισκέφτης πρωϊνός; Κυτά-
ζω τό ρολοῖ μου: Ἐννιά καί δέκα.

— Ποιός εἶναι;

— Τῆς ταξινομίας, ἀνοίξτε, παρακαλῶ.

— Μιά στιγμή.

Ὁ μοτοσυκλετιστής, τό κράνος ὑπό μάλλης, λίγο ἐκνευρι-
σμένος.

— Ἀπό τό τιμῆμα... κατά τῆς δέκα, ὁ κ. Διοικητής, θάθελε
νά περάσετε. Προσωπική ὑπόθεσή σας.

— Τί συμβαίνει;

— Α! Τίποτα, νομίζω. Κάποια πληροφορία, καμμιά αἴτηση
θάχετε κάνει... κάτι τέτοιο. Πάντως ἀν' ὅε μπορέσετε, τηλεφωνή-
στε... ξέρετε τό τηλέφωνο;

...Μπῆκα, βγῆκα ἴσαίμε νά ξεκαθαρίσει μέσα μου ἡ πρόκληση
καί νά μοῦ περάσει ὁ ἐκνευρισμός... Τελικά βέβαια πῆγα.

Αὐτοκίνητα ἔμμεσης δράσης σ' ἐτοιμότητα. Ἡ σκοπιὰ στήν
εἴσοδο, καί μέ συνέθεσε στόν ἀξιωματικό ὑπηρεσίας. Στήν ἀρχή δέ
κατάλαβε. Ἐπειτα μούδειξε τή σκάλα... Πρῶτο πάτωμα, πρώτη
πόρτα αἰσθερά καί περιμένετε ναρθῆ... Περιμένω...

Ἀπ' τό διπλανό γραφεῖο, κανένας τους δέ μπόρεσε νά πει
κάτι συγκεκριμένο. Ὅλοι μισόλογα. Σήκωναν ψηλά τήν πλάτη
τους κι ἔκαναν τόν ἀνήξερο, μένα τέτοιο τρόπο, πούδειχνε ἀκρι-
βῶς πῶς ξέρουν καί πρό παντός ὁ χοντρός στ' ἀκριανό τραπέζι, δι-
πλα στό παράθυρο.

Σέ λίγο φτάνει κι ὁ Προϊστάμενος. Χαμογέλασε. Σφίξαμε τό
χέρι σά παλιοί γνωστοί...

(— Καλά αὐτός μέ ξέρει ἀπτά χαρτιά, ἐγώ πῶς;

Τάβαλε μέ τόν ἑαυτό του)

— Καφέ;..

— Ὅχι μόλις πῆρα, εὐχαριστῶ...

— Καθήστε, παρακαλώ. Κάθομαι...

— Ξέρετε, ήρθε ή απάντηση για τό υπόγειο... όπως τόχατε πει και σεϊς, δέν είναι παράνομο...

Αυτό βέβαια τόξερα, από καιρό, μου τόχανε κοινοποιήσει από Σχέδιο Πόλεως, αλλά δέν ήθελα νά τόν δυσκολέψω κι έδειξα πώς μ' εκπλήσσει.

— Κι έλεγα συνέχισε, (βέβαιος μέσα του πώς έπιασε τό κόλπο). Είναι δυνατό; Τόσα υπόγεια παράνομα στό Συνοικισμό, του κ... βρήκαν; Καρφί, χωρίς άλλο από γείτονα... 'Αλλά τί περιμένετε; "Αν και μεϊς ακούγαμε όλες τϊς καταγγελίες, άλλη δουλειά δέ θάχαμε... Τέλος πάντων... Οί δουλειές σας;... Καλά - καλά, ξέρω... Και γώ τό σκέφτομαι, τέτοιοι καιρό του χρόνου παίρνω τό πτυχίο... 'Εδω βέβαια (και χτύπησε τήν καρέκλα του) είναι τό σίγουρο... αλλά παίρνεις τό γαλόνι και σου λένε ξανά «πήγαινε πίσω»... μεγαλώνουνε κι όλας, τά παιδιά, οί σπουδές τους... τόνα τάλλο... Δέ βαρυέστε... ωστόσο αν είναι κάτι που μ' απασχολεί εϊν' ή ζούγκλα αυτή. Τί παραδείγματα γά πάρουν τά παιδιά; 'Εγώ... θά μου έπιτρέψετε νά πω ένα λόγο... μιά λέξη παραπάνω, αν και δέ μ' άφορα τό θέμα... άπορω μέ σας!... Νά! Σκέφτομαι και τόλλο ζήτημα... τό παλιό σας μπλέξιμο... Τό ξέρω, τό ξέρω μή συγχίζεστε... πέστε πώς και κείνο έχει όριστικά τελειώσει... 'Εγώ άλλωστε έγγραφα: Κατά πληροφορίες άξιοπίστων διάγει κλπ. κλπ.... 'Απόταν ήρθα κι όλας στην περιφέρεια... κάτι τέτοιες έκκρεμότητες τϊς ξεκαθάρισα... ό,τι μένει είναι θάνατος... Είναι βέβαια κι οί παραπάνω, δέ βοηθάνε. Για τό δικό σας λόγου χάρη, δέν έχω απάντηση, τυπική βέβαια, αλλά για νά κλείσει... Τίς οϊδε; Είναι κι ή γραφειοκρατία... Δέν ξέρει όμως κανένας, τήν τελευταία στιγμή, κεί που κοιμάσαι ήσυχος, άλλος σου τή ρίχνει... 'Εξτρεμιστής σου λέει, άριστεριστής ή άναρχικός... άναρχοκομμουνιστής δηλαδή, άντάρτης των πόλεων, τουπαμάρος... Τσέ Γκουεβάρρα, ένα σωρό από δαυτα, πούναι τής μόδας. Δέ βαρυέστε! Μιά γεννιά, μιά ράτσα... "Αν τούς δείτε στό δρόμο, δέ χρειάζεται φιλοσοφία για νά καταλάβετε περί τίνος πρόκειται... Μαλλιά σά χαίτη αλόγου. Τί σου χρειάζονται, ρέ κύριε; 'Αφοϋ λοιπόν είναι κέφι σου, πέρνα γά σε βλέπουμε... κι έπειτα; Νά, κεί που κάθεστε και σεϊς, καπνίζει τό τσιγάρο του και τσαμπουνάει... Δικαιώματα του άνθρώπου, άξιοπρέπεια του πολί-

τη... Λές και δέν τά ξέρουμε... δέν τάχουμε ξανακούσει. Τί γά του πεις;... Δέ λέω, βέβαια καλά εἶναι κι αὐτά, ἀλλά πῶς κύριε, ὅταν πρῶτος ἐσύ θγαίνεις στό δρόμο μ' ὅλες τίς σουρλουλούδες, τίς ἀναμαλλιάρες και τίς ὑστερικές, θάζετε τή μπόμπα σας... κινδυνεύουν τά παιδιά τά δικά μας... κι ἔπειτα οὐρλιάζετε σά λυσσασμένοι... τά δικαιώματα... τά δικαιώματα... Ποιά δικαιώματα ρέ κύριε; Τά δικαιώματα τῶν ἄλλων δέν τά λογαριάζετε; Ἀπεργίες, διαδηλώσεις, πορείες... Κτηνωδία... Δέ βλέπουν τή γενναιοφροσύνη τῆς Πολιτείας... Βρέ, κάτσε κάτω, δέ σοῦ φτάνει πού τρώς ἕνα κομμάτι ψωμί... Ὁχι, αὐτός. Τρέχα τώρα πιάσε τ' αὐγό και κούρεψτο... Τοῦ φταίει λέει, τά κατεστημένο. Ρέ γιά στάσου, γιά στάσου... Ποιό κατεστημένο τσαμπουνᾶς; Γιά κατεστημένο μέ περνᾶς ἐμένα; Ποῦρθα ἀπτά κατσάδραχα μέ τά γουρνοτσάρουχα κι εἶμαι σαράντα χρονῶν κι ἀκόμα μένω στό τρία και κουζίνα... Κατεστημένο εἶσαι σύ, φίλε μου στή μονοκατοικία σου και στίς ἀνέσεις σου... Ἀλλά ποιός σ' ἀκούει; Τό βιολί, βιολάκι αὐτός, τόμαθαν τώρα και τό πιπιλίζουν ὅλοι και δέ βλέπουν πού και μεῖς ἄνθρωποι εἶμαστε και μᾶς κρατᾶνε κάτι τέτοιοι, γύχτα μέρα στό ποδάρι... Δέ θαρυέστε... Τ' ἀγκάθι π' ἀγκυλώνει ἀπό μικρό φαίνεται...

Δέ φαντάζουμαι γά κατεβεῖτε σήμερα κάτω; Τά δικαστήρια κλειστά, μπορεῖ γάχουμε και φασαρίες... ἄν και δέν τό βλέπω... Ἐμεῖς ὅμως οἱ οἰκογενειάρχες ὅλα πρέπει γά τά σκεφτόμαστε... Νά τώρα, μόλις μπήκα, οἱ συνάδελφοι ἀπό κάτω μούλεγαν, συγκεντρώσεις στό Θ., στό τέρμα Π..., ἔξω ἀπό θέατρο Π... Ὁλο παιδιά ἡμῶς, φοιτητές, γυμνασιόπαιδα, βλέπετε οἱ μυαλομένοι κάθονται στό σπίτια τους... Ἀλλά ὡς πότε, κάποτε πρέπει κι αὐτοί γά κινήθουνε, ἡ σιωπηλή πλειοψηφία. Γιατί μόνο μεῖς; Τί εἶμαστε μεῖς; Παιδιά ἡμεῖς δέν ἔχουμε; Τί θά γίνουν τά δικά μας τά παικρατᾶμε... ἔχουμ' ἡσυχία... Θά συνεχίσει βέβαια ἡ ἐπιφυλακή... και διά; Μέ βραβεῖα και μετάλλεια ποιός ζεῖ... Πρός τό παρόν, ἐδῶ γά δοῦμε...

Τέλειωσε... Μέ τή θάναυση ἀπλούστευσή του τοῦτο τό μηρυκαστικό, ἄφισε τήν ἐντύπωση πῶς σ' ὅλα εἶχαμε μείνει σύμφωνοι, ἔξω ἀπό κάποιες λεπτομέρειες ἀσήμαντες... Στό βάθος, καθώς καταλάβαινα ξεκαθάριζε μέ τό δικό του τρόπο τή δική του θέση... «Χωρίς σκυλιά μαντρί δέ φυλάγεται»...

“Ακουγα βέβαια και σκεφτόμουνα πώς τήν άγριότητα σαν είναι δική μας τή λέμε γενναιοφροσύνη, σαν είναι του άλλου... κτηνωδία. Και σημείωνα λεπτομέρειες κι άποχρώσεις. “Ο,τι ήταν νά πεϊ, τό εϊπε και μέ τό παραπάνω μάλιστα. “Ακόμα κι ό ύπαιγιμός του για τίς άναμαλλιάρες και τίς ύστερικές ήταν στό πρόγραμμα. Σ’ αυτές βέβαια τίς περιπτώσεις, διάλογος δέν φτοράει, και μένει μόνο τό θέαμα. Κείνος εϊπε αυτά πουχε νά πεϊ, κι εγώ κράτησα τή θέση του θεατή άπτήν άρχή άδιαμαρτύρητα...

Κατεβαίνοντας, στήν έξώπορτα διαπίστωση πώς ή ώρα ήταν κι όλας δώδεκα μεσημέρι... Πάει τό πρωινό μου! Κι όμως έπρεπε νά κατεβω στό Κάστρο... “Αν είναι, και τώρα γίνεται, μονάχα που πρέπει νά βιαστώ.

“Ανηφορίζοντας τό στενό, μπλέκομαι σ’ αυτοκίνητα. Αύρες. “Ιδιωτικά. “Αμεση δράση... όλα σταματημένα. Ταξινόμοι, πολίτες... Και ξαφνικά ή μάνα του “Ιντιάνου, στ’ άπέναντι πεζοδρόμιο... σκυφτή, κακόκεφη, συλλογισμένη τράδαγε για τό τμήμα. «Α! Ρέ Τσικλητήρα τί μουκανες; πώς μου τήν έφερες... ξάπλωσες έσύ, άπλωσες τήν άρίδα σου κι άφισες μένα νά βουρλίζομαι...». Στο ίδιο στυλ κι άλλοι, άγνωστοι μαζεμένοι στήν κορφή του δρόμου, εϊχαν βρει κάποιον ταξινόμο και τόν ξεψάχνιζαν... Χτένισμα, σκέφτηκα, θάκανε ό μοτοσυκλετιστής, πρωτ-πρωτ και συνέχισα τό δρόμο μου...

(— Τό νά πās βέβαια στό Κάστρο τέτοια ώρα, δέν είναι μόνο μια κουβέντα... σκέφτεται. Τά μακριά... ουιουιουι... των άσθενοφόρων και τής άμεσης δράσης, καθώς έσχιζαν κάθετα τό πυκνό, άπρόσωπο, δοιζόντιο χωρο του χειμαζόμενου από αδράνεια συνοικισμού, μετάφεραν έναγώνια μηνύματα.

— Κι όμως συλλογāται, δέ θάθελα νάμαι από κείνους που δέν εϊδαν όσα έπρεπε, και δέ μίλησαν για όσα εϊδαν...

Μέσα του κρέμονταν μιάν αναστολή... ένοιωθε σά κάδρο που τό ξεκρέμαγαν από τόν τοίχο και τό ύποχρέωναν νά πάρει μέρος στή ζωή. Νά βγει στό δρόμο και νά περπατήσει...

“Απροσδιόριστος έξωτερικός ρυθμός. Μιά αίσθηση άπελευθέρωσης που κολυμπάει στον άγέρα, άσκεϊ κι όλας τήν

ἀμβλυμένη του αντίδραση, έντονη ψυχική πίεση κι ἀναστατώνει τ' ἀδρανή ἀντανακλαστικά του... «ΠΡΕΠΕΙ... ΠΡΕΠΕΙ... ΠΡΕΠΕΙ». Κι αὐτό γίνεται μέρος τοῦ ζωϊκοῦ του μεταβολισμοῦ, ἀπαραίτητο γιά τήν ἐπιβίωσή του... Ἴσως ἔτσι ἀποικοδομεῖται τό δικό του στρές...

Φωνές ἀπό παντοῦ. Ἡ δική του φωνή. Ἡ φωνή τοῦ Κριτῆ του... κάποιες ἄλλες φωνές, ὅλες οἱ φωνές, αὐτές πού ἔρχονται, αὐτές πού φεύγουν, αὐτές πού χάνονται, πού χωνεύουν, μέσα του, δίπλα του, μακριά του... οἱ θολές φωνές, οἱ ξεκάθαρες, οἱ στεντόρειες, πού φτάνουν ἀπό Κάστρο, τά χιλιάδες ΠΑΡΩΝ.. κλονίζουν τήν αἴσθησή της ἀσφάλειας, τῆς ἀποστασιοποίησής του, τοῦ κλειστοῦ του ὄριζοντα... Προσπαθεῖ ν' ἀποκριθεῖ σ' αὐτή τή διάσταση τῆς λεφτεριάς, πού λέγεται ΜΕΛΛΟΝ κι ἔγινε κι ὅλας ΠΑΡΩΝ. Νά συντονιστῆ, μ' αὐτό πού τόν ξεπερνάει. Νά συμβαδίσει μέ τόν πυρετό τοῦ συνταραχτικοῦ γεγονότος...

Θεόρατες λέξεις ἀπειλοῦν... Δέν τολμάει νά σχεδιάσει τήν ἀληθινή φυσιογνωμία τούτων τῶν ἡμερῶν. Ξέρει μονάχα σά τόν κολυμπητή, πῶς ἔτσι κι ἀφεθῆ ἀκίνητος πάνω στό νερό, βουλιάζει...)

«...Μιλῶ μέ σπασμένη φωνή, δέν ἐκλιπαρῶ τόν οἶχτο σας μέσα μου μιλοῦν χιλιάδες στόματα, πού κάποτε φώναζαν ὀργισμένα στόν Ἡλιο

Μιά γενιά πού ἔψελνε τά δικαιώματά της κουνώντας λάβαρα πανηγυριοῦ

σιώντας σπαθιά, γράφοντας στίχους ἐξαίσιους μιᾶς πρώτης νεότητος

Ποτίζοντας τά σπαρτά μέ περίσσιο αἷμα

Μικρά παιδιά πού ἀφέθηκαν στό ἔλεος τ' οὐρανοῦ

Ἡ γενιά μου ἦταν μιά ἀστραπή πού πνίγηκ' ἡ βροχή της

Ἡ γενιά μου καταδιώχτηκε σά ληστής, σύρθηκε στό συρματόπλεγμα.

Μοίρασε σάν ἀντίδωρο τή ζωή καί τό θάνατο...

Οἱ ἄνθρωποι τῆς γενιάς μου δέν πεθαίναν στά Νοσοκομεῖα»...

«Έκει αναγνώρισες απρόοπτα, πώς αυτή ήταν ή σωστή φωνή σου, σύμφωνη μ' όλες τις απρόοπτες φωνές πού γιόμιζαν τόν αγέρα...»

Τό ρολοί με πίεζε. Δέ μουμεινε καιρός.

Ἀπ' τή Λεωφόρο ἄν πήγαινα, τά πράματα καί δύσκολα καί ἀβέβαια. Κανένας λόγος νά τό διακιντυνέψω... Προτιμώτερος ὁ δρόμος ἀπτό Λόφο. Ξεκινάω. Παίρνοντας τά στενά, νοιώθω τήν παγωμάρα τῶν κλειστῶν σπιτιῶν. Πεισματική ἐναντίωση στήν ἀναταραχή τῆς ἄλλης μεριάς τοῦ Λόφου.

Ἀνηφορίζοντας, ἀποκαλύπτω τήν ἀπομόνωσή μου. Βιάζομαι, νά ξεφύγω ἀπτήν καταλυτική ἀναλγησία τοῦ βολεμένου. Νοιάζομαι γιά τόν κορνιαχτό, τό φόβο καί τήν ἀγωνία...

Στήν κορφή τοῦ Λόφου, ἀλλάζει τό τοπίο... Τεράστια μαούνα, τό Κάστρο κάτω, κωπηλατοῦσε ἀγκωμαχώντας στήν ἄγρια θαλασσοταραχή...

Οἱ πλαγιές μπροστά μου κατακλύζονταν ἀπόνα βογγητό, πού μοιαζε νά θγαίνει ἀπτά κατάβαθα τῆς γῆς. Βαθύ, ἀτέλειωτο... Καθώς κατηφόριζα τοῦτο τό βογγητό γίνονταν χιλιάδες ἀνθρώπινες φωνές, κρότοι καί τριξίματα, αὐτοκίνητα πούτρεχαν, ἕνα ποτάμι ἀσίγαστο, φουσκωμένο...

Πέρα μακριά ἔσκασε μιά φωτοβολίδα... Αὔρες πέρναγαν... Ὁ καπνός θόλωνε τόν ὀρίζοντα... Πόρτες καί παράθυρ' ἀνοιχτά...

— Κάτι πάει ν' ἀλλάξει, σκέφτομαι...

Ξαναζῶ κάποιες ἀξιολογητέες ὥρες τῆς κατοχῆς.

«...»Κι ὅταν τό βογγητό πλησίαζε ἀπειλητικό πρός τό λαμπρό Στάδιο τῆς πόλης ξεχώριζε κανένας χιλιάδες - χιλιάδων ἀνθρώπινες κραυγές. Μιάν ἀνατριχίλα συντάραζε τό πάροκο.

Ἐνα πελώριο πλήθος ξεπρόβαλε ἀπότομα, συμπρωχνόμενο ἀπό μιάν ἀόρατη δύναμη, φλογισμένο ἀπό ἐσωτερική φωτιά...

Ἀτέλειωτη σειρά ἀνθρώπων πούτρεχαν καί φώναζαν, ὄρμησαν πρός τή Λεωφόρο μέ τά χέρια τεντωμένα μπροστά

τους, ξεμαλλιασμένοι, συνεπαρμένοι σαν σ' έκσταση... Σημαϊες ήταν ύψωμένες...».

Κι είμαστε τότε όλοι σίγουροι πώς στή γωνιά του δρόμου, θάβγαινε ξαφνικά ό έφηβος λαμπαδιδρόμος κρατώντας στό χέρι του τό φως του καινούριου κόσμου...

Λίγο πρίν τή διασταύρωση του περιφερειακού, τά παιδιά κάποιου Όρφανοτροφείου μέ τίς γιορτινές στολές τους μούκοφαν τό δρόμο.

Ένα - ένα καθώς πέρναγαν μπροστά μου έρριχναν πάνω μου μιά διαστική κι έντρομη ματιά... Έτσι πού τάβλεπα σαστισμένα ήμουν βέβαιος πώς κανένα τους δέ συνειδοτοποιούσε τήν παρουσία μου... Μοναχά ό τελευταίος, ξέμνησθε πίσω χαζεύοντας και ξαφνιάστηκε πού μ' είδε. Στήν αρχή δοκίμασε νά τρέξει... μεσοδρομής σταμάτησε... και μέ κάποιες γρήγορες χειρονομίες μούδωσε νά καταλάβω πώς πιό κάτω γίνεται χαλασμός...

Έκανα νά βγώ άπτ' αυτοκίνητο, πρόθεσή μου ήταν νά του ζητήσω λεπτομέρειες. Άνοίγοντας τήν πόρτα όμως ό μικρός τόβαλε στά πόδια, τρομοκρατημένος... ό δικό του είχαν κι όλας στρίψει στή γωνιά.. Δέκα μέτρα πιό πάνω στάθηκε, έσκυψε καταγής, άρπαξε μιά πέτρα και μ' απείλησε... Του φώναξα νά σταθή... νά μή φοβάται... και συμπλήρωσα: «Πέσμου τί γίνεται πιό κάτω;»

Ό μικρός δέν άκουγε... προχώρησε διαστικός κι ίσαμε τή γωνιά θά γύρισε τρεις - τέσσερες φορές, πάντοτε γιά νά μ' απειλήσει μέ τήν πέτρα, αλλά μέ χειρονομίες και καμώματα τέτοια, πού μούβαλαν τή σκέψη, πώς τ' Όρφανοτροφείο ήταν γιά κωφάλαλους.

Στή διασταύρωση άκριδώς, ή Τροχαία σταματούσε κάθε πέραςμα στό Κάστρο κι έδινε κατεύθυνση πρós τόν περιφερειακό.

Τό ίδιο και στήν παρακάτω διασταύρωση... Στήν τρίτη, μπούκωμα. Αυτοκίνητα σταματημένα, κόρνες, ανάστα κύριος. Κάτι θά γίνεται. Κανένας όμως δέ μπορεί νά πει δυό λέξεις... νά ξεκαθαρίσει. Άλλοι ξεκόβουνε άριστερά, καθαλάνε τό κράσπεδο κλείνοντας τούς πίσω. Μισοβρίζονται. Κάνουν μανούβρες. Ό χώρος δέ φτάνει. Κορναρίσματα, αποδοκιμασίες, μουντζώματα και τελικά περνάνε στήν άπέναντι λωρίδα. Έτσι ξεφεύγουν άκρη - άκρη. Βλέ-

που οί παραπίσω, κάνουν κι αυτοί τό ἴδιο. Σέ λίγο ἡ Λεωφόρος μπροστά μου μένει ἄδεια καί προχωρῶ... Φτάνοντας στή διασταύρωση, πέφτω σ' ἓνα λεωφορεῖο ἀναποδογυρισμένο...

Ταξινομοί ἀγριεμένοι, κατακόκκινοι... (γάτες στριμωγμένες στή γωνιά) μποδίζουν τούς περίεργους νά δοῦν. Ἕνας τροχαῖος δίνει μόνιμα τό σήμα, ἀριστερά.

Καβαλᾶμε τήν πεσιμένη μάντρα καί τραβώντας ὀλόϊσια, μέσ' ἀπό σκόνες καί χώματα, πέφτουμε πάνω σέ μιά χαλασμένη ἄσφαλτο... Ἄλλος τροχαῖος μᾶς γνέφει νά προχωρήσουμε, δεξιά καί μπρός... Ἔτσι κι ἀλλοιῶς ξαναγυρνᾶω στό σπίτι, δέν ξέρω τί νά κάνω, ἴσως βολοδέρνοντας μέχρι τή νύχτα νά βρῶ ἓνα τρόπο... Ἄναμερίζω γιά νά τό σκεφτῶ καί στέκουμαι. Λοξά, στό βάθος φαίνεται τό Κάστρο. Φωτιές στούς δρόμους, αὔρες πιό δῶ, ἀκίνητες. Εὐλα, πέτρες πάνω στήν ἄσφαλτο... τενεκέδες τῶν σκουπιδιῶν χυμένοι...

Ὁ τροχαῖος ἔρχεται κοντά μου, βάζω ξανά μπροστά τή μηχανή. Θέλει νά δεῖ ἂν ἔχω βλάβη στ' αὐτοκίνητο... μοῦ λέει νά προχωρήσω, ἔτσι κι ἀλλοιῶς μποδίζω τήν κυκλοφορία.

— Στό κάστρο πάντως δέ μπαίνετε. Ἐκαψαν αὐτοκίνητα, ἔπεσε ξύλο, υπάρχουν τραυματίες, καίγονται μαγαζιά, λεηλασίες, δακρυγόνα... γυρίστε σπίτι σας... στό βάθος δεξιά διέξοδος, στό κίτρινο σπιτάκι...

Ἄλλος ἓνας τύπος μέ πολιτικά, κατάγραφε τά νούμερα τῶν αὐτοκινήτων. Πού καί πού ζητοῦσε καί ταυτότητες... Περνῶ, δίχως παρατήρηση, δίχως ταυτότητα, μᾶλλον θά νόμισε γιά τόν προηγούμενο πώς ἔκανε τόν ἔλεγχο... Κατευθύνομαι στό σπίτι μου, ὁ μόνος δρόμος ποῦταν ἀνοιχτός...

Ἡ μυθολογία στό σπίτι μου ἔβραζε. Τό μεσημεριάτικο δελτίο εἰδήσεων, εἶχε κάνει τό θάμα του. Περίμεναν τή δική μου μαρτυρία πώς καί πώς, τά στοιχεῖα ποῦχαν μαζευτεῖ στή γειτονιά, ἀντιφατικά καί τερατώδη, πολλαπλασίαζαν τήν ἀδημονία. Ὁ μυστηριώδης ὑποβολέας καί δῶ. Τηλέφωνα κομμένα, νερό στούς δρόμους.

Ἄπ' τ' αὐτοκίνητα τῆς γειτονιάς δέν εἶχε κινηθῆ κανένα. Ἄραγμένα ὅλα στά πεζοδρόμια, πνίγονταν στή σκόνη...

Κατά τις έφτά ή «ήχώ τών γεγονότων», ανακοίνωσε διαστικά: Για τή διάλυση τής πορείας έξω από Πανεπιστήμιο. Για τις μικρομάδες πού σχηματίστηκαν μετά και δοκίμασαν νά φτάσουν από στεγασόκκακα στή Βουλή. Για κάτι άλλες μικρομάδες, άγνωστης ταυτότητας, πούταν ξοπλισμένες μέ ρόπαλα, πέτρες, σφεντόνες και καρεκλοπόδαρα και τάβαλαν μέ τούς ταξινόμους. Πώς πέτρες και ξύλα πετάχτηκαν από σπίτια και ξενοδοχεία.. Πώς κάποια στιγμή διαδόθηκε ότι έξτρεμιστές στίς συνοικίες πολιορκούσαν τμήματα ταξινομίας κι ότι είχαν μάλιστα πιάσει όμηρους και τούς βασάνιζαν. Άλλά, τελικά όλα τούτα ήταν διαδόσεις. Πώς κάποια στιγμή οί ταξινόμοι πήραν διαταγή νά χρησιμοποιήσουν βία για τή διάλυση. Ρίχτηκαν δακρυγόνα, υπήρχαν τραυματίες. Λευφορεία, κάρρα, ιδιωτικά αυτοκίνητα ανατράπηκαν για νά φραχτούνε δρόμοι. Μεμονωμένοι έβαζαν φωτιές. Ευθύνες έξτρεμιστικών στοιχείων, υποδαύλιση τών ταραχών από κόμματα τής αντιπολίτευσης. Νέες συγκεντρώσεις για τ' απόγεμα... Και τελικά, έδειξαν στό έκράν σκηνές άπτά έπεισόδια, γρήγορες, θολές, συνηθισμένες...

Άπ' τό τηλέφωνο, πού στ' άναμεταξύ δούλεψε, μαθαίναμε πώς ίσως τά πράματα νάταν κάπως χειρότερα από,τι τά εμφάνιζαν... Όξω άπτούς τραυματίες υπήρχαν και νεκροί, αλλά τούς έκρυβαν.

Στήν έπόμενη κι όλες έκπομπή, γύρω στίς έννιάμιση, μέ τήν ανακοίνωση πώς τά έπεισόδια είχαν λήξει κι οί διάφορες μικρομάδες είχαν διαλυθεί, έδειξαν σκηνές από φωτιές στους δρόμους, μ' άναποδογυρισμέν' αυτοκίνητα, σπασμένα μαγαζιά, σκορπισμένα έμπορεύματα... Οί σκηνές, τούτη τή φορά ήταν πιο καθαρές, τά περιθώρια φωτισμένα, οί φιγοῦρες, πού κυκλοφορούσανε ξεκάθαρες... και πρό παντός, τόνιζαν ιδιαίτερα τήν παρουσία κάποιας, πού τήν έδρισκαν σχεδόν σ' όλα τά έπεισόδια. Λεπτομέρεια, μέ σημασία.

Μου κίνησε τήν περιέργεια, ώστόσο σά δέν είχα λόγους ειδικούς νά τήν προσέξω, ούτε κι ήμουν προετοιμασμένος γι αυτό, ή λεπτομέρεια μου ξέφυγε, τήν ώρα πού χρειάζονταν νά δώ... Σκέφτηκα νά δοκιμάσω τό δεύτερο κανάλι, ίσως νά προλάβαινα περισσότερα... Πραγματικά... ό εκφωνητής συνέχιζε... άρα είπα, οί σκηνές άπτά έπεισόδια έρχονται μετά... Καθάρισα τήν εικόνα και

περίμενα μέ τή βαρυστημάρα γι αὐτά πάκουγα δεύτερη φορά... καί στή χειρότερ' ἔκδοσή τους, μάλιστα.

Στήν πρώτ' εἰκόνα, τά πράματα ἦταν μπερδεμένα, στή δεύτερ' ὅμως, φῶς—φανάρι... Μιά φιγούρα μέ ριγέ σακκάκι... «Ὁ Περικλῆς», σκέφτηκα. Κι ἀναζήτησα δίπλα του τή Μαριλού. Τίποτα... Στριφογύριζεν ὁ Περικλῆς καί σ' αὐτή καί σ' ὅλες τίς σκηνές πού ἀκολούθησαν, ἀλλά καθώς ἔβλεπα, μέρος δέν ἔπαιρνε στά ἐπεισόδια... Βρίσκονταν παντοῦ, περίεργος κι ὑποπτος... Τόν πετύχαιν' ὁ φακός καί τόν ἐτόνιζε... Δέν ἔδωσα σημασία...

—Ὅ,τι καί νᾶναι, εἶπα, κοντός ψαλμός... Ἡ Μαριλού σέ λίγο, μέ τό τηλεφώνημά της, θά μᾶς τό ξεκαθάριζε.

Πέρασ' ὅμως ἡ ὥρα καί ἡ Μαριλού δέ φαίνονταν. Δέν καί μισή, ὁ θυρωρός ἀπτό γραφεῖο μέ ζήτηγε στό τηλέφωνο. Ἀνήσυχος. Ἐλεῖπ' ὅλη μέρα, λέει, δέν ἦταν νά σταθεῖς ἐδῶ, δακρυγόνα, μπόμπες, φωτιές στούς δρόμους. Τώρα πού ἤσπασαν τά πράματα, ἦρθε στό γραφεῖο... Τά φῶτα τοῦ γραφείου μου ἀνοιχτά, ἀλλά κανέννας μέσα. Δοκίμασε μέ τό κλειδί-ρεζέρβα, ἡ πόρτα σφηνωμένη, μᾶλλον συρταρωμένη. Τηλεφώνησ' ἀπέξω, καμμιάν ἀπάντηση. Κάτι συμβαίνει καί γι' αὐτό μ' εἰδοποιεῖ.

Ὅλα θά ἐξηγοῦνται, σκέφτηκα, ἂν δέν ἔμπαινε στή μέση τό συρτάριμα τῆς πόρτας. Νᾶναι τάχα κάποιος ἀπτούς συνεργάτες τοῦ γραφείου μέσα;

Τέτοια ὥρα ὅμως; Καί τί κάνει; Μήπως ἡ Κατερίνα; Ὅπως δέν τήν ξέραμε καλά, καινούρια στό γραφεῖο, τά προσωπικά της θέματα... κι ὁ νους μου πῆγε στήν αὐτοκτονία. Μπῆκα σέ μιάν ἀγωνία καί καταλάβαινα πῶς δέ θά γλύτωνα, ἂν δέ κατέβαινα μόνος μου νά δῶ... Ὁ θυρωρός βεβαίωνε: «Ὅλα εἶχαν κι ὅλας ἤρεμήσει... φερ' εἰπεῖν, τσοῦζουνε κάπως τά μάτια... φέρ' εἰπεῖν... ἀλλά τ' αὐτοκίνητα κυκλοφοροῦν λέφτερα, φέρ' εἰπεῖν. Φόβος πάντως δέν ὑπάρχει»... «Φέρ' εἰπεῖν», πρόστεσα μόνος μου. Ἄλλ' ὁ θυρωρός τ' ἀπόφυγε τούτη τή φορά... Ὁ καημένος τό ἐπαναλάβαινε σά σπασμένη πλάκα γραμμοφώνου... Τόν παρακάλεσα νά περιμένει. «Παίρνω τ' αὐτοκίνητο καί κατεβαίνω. Εἰδοποίησε τούς ἄλλους»...

Στό σπίτι ὅλοι, κρεμάστηκαν πάνω μου... κανέννας τους δέ συμφωνοῦσε, τέτοια ὥρα... νά βγῶ ἔξω... Τό συζητήσαμε... καί τε-

λικά πείστηκαν μέ κάποιο ἐκνευρισμό...

Ἡ κυκλοφορία στή Λεωφόρο, σέ κανονικό ρυθμό. Οὔτε ἡ Πορεία, οὔτε οἱ φωτιές, οὔτε τά θύματα, σταμάτησαν τήν Ἐξοδο... τό φαγητό στό ταβερνάκι.

Στρίβοντας παρακάτω γιά νά μπῶ στό Κάστρο, τά πράματα μπερδεύονταν. Κίνηση ἀραιωμένη. Παγωμάρα στό τοπίο... Ἀδύνατο νά φανταστῶ τό τί εἶχε συμβεῖ...

Τήν ἄλλη μέρα τό πρωῒ, μάθαμε τή συφορά...

(— Ὅπως ξέρετε, δῶ στή γειτονιά μας οἱ Ἀμερικάνοι δέν τολμοῦν ν' ἀφίσουνε στό δρόμο τ' αὐτοκίνητά τους. Μέρα εἶναι ἡ νύχτα. Ὅλο καί κάτι γίνεται. Τίναγμα στόν ἀγέρα, τίς περισσότερες φορές. Ἀλλά καί σπάσιμο... καί φωτιά, καί κλέψιμο... «Ποιός φταίει;»... «Ἡ γειτονιά», σοῦ λένε. Λές κι ἂν τό κάναμε μεῖς δέ θά μπορούσαμε νά πᾶμε καί λίγο παρακάτω... Τώρα πιά κανένας δέ μᾶς ἀκούει... κι ἂν μᾶς ἀκούει δέ μᾶς πιστεύει... Πᾶμε στό τμήμα;... Αὐτά μᾶς λένε. Πᾶνε τά παιδιά μας στό στρατό; Αὐτά... τά ἴδια καί τά ἴδια... μᾶς ρίξανε τή ρετσινιά κι εἴμαστε στοῦ κανονιοῦ τή μπούκα. Μέ τό πρώτο μπάμ, ἐδῶ πέφτουνε τά πρώτα δακρυγόνα... εἶναι δέν εἶναι κόσμος μαζεμένος... Ἐδῶ πυκνώνουν οἱ περίπολοι. Ἐδῶ ἀνάβουν οἱ φωτιές...

Γελάστηκα βέβαια στήν ἀρχή καί βγῆκα... εἶπα νά γλυτώσω κάνα παιδί, πού κρύβονταν... Γίνονταν τό σῶσε. Θολωμένος οὐρανός, καθώς πῆρα τόν ἀνήφορο. Ἐτσουζαν τά μάτια μου, συνηθισμένα τά βουνά ἀπτά χιόνια. Καί προχώρησα. Ξαφνικά ἔνοιωσα... κάτι δέν πήγαινε καλά. Ὁ δρόμος ζάρωνε μπροστά μου κι ἔφευγε, μάκρυνε σά φίδι... Τό ἴδιο καί τά χέρια μου, τά πόδια μου... Ἐνα σεντόνι πού γίνονταν κάθε τόσο... κορδελίτσα... Οἱ πόρτες, τά σπίτια... καί κάτι φάτσες ὅμοιες μέ πουλιά, μέ κατασκόπευαν... Ἐκαίνα τό σταυρό μου... «Μάγια», εἶπα... κι ἡ καρδιά μου μέσα σφίχτηκε... κουβάρι. Μ' αὐτές τίς φάτσες πάνω μου, ἔνοιωθα σά ζωοτροφή ριγμένη μέσ' τή κλούβα τοῦ θηριοτροφείου... Κόχες μαῦρες σ' ἀδειανά κρανία τά παραθυρόφυλλα, τρίζαν

καί κροτάλιζαν... Κόττες καί γάτες είχαν ξεχυθῆ στό δρόμο ἀνασαινοντας βαρειά... Ὁρθάνοιχτα τά στόματα, παράδερναν γροιλίζοντας καί πότε - πότε κεῖ πού δέν περιμένες, τράβαγαν καί μιά τούμπα στόν ἀέρα... κι ἔπειτα ἔδιναν μιά μέ φόρα καί κουτούλαγαν στόν τοῖχο μανιασμένα, σά νάταν ὁ ἐχτρός τους πάνω κεῖ καί τίς φοβέριζε.

Δίπλα στήν πλατεῖα ἕνα παιδάκι ἴσαμε δώδεκα χρονῶ, πετάχτηκε στό δρόμο, ἔντρομο κι ἀλαφιασμένο. "Ἀρπαξ' ἀπ' τήν ἀλάνα τῆς γωνιάς μιά πέτρα καί τήν ἔχωσε βαθειά στό στόμα του. Κατάλαβα πώς δάγκωνε ἄγρια κι ἔτρεξα νά τό βοηθήσω... Ἦταν ἀργά. Ἀπό τό στόμα του ἔτρεχαν κι ὄλας αἵματα μέ σπασμένα δόντια. "Όταν βγῆκαν οἱ δικοί του, τό καημένο σπάραζε στήν ἀγκαλιά μου... οὔτε ξέρω τί ἀπόγινε... Μέσ' τίς αὐλές φούντωνε τό χάος. Τά σκυλιά οὔρλιαζαν. Τζάμια ἔσπαζαν... πόρτες, κεραμίδια, παράξενοι κρότοι. Καί κάθε τόσο, κάποιος ξεπετάγονταν στό δρόμο κυνηγώντας ἀθέατους ἐχτρούς. Ἦρθε μάλιστα κι ἕνας, καταπάνω μου μ' ἕνα γασαπομάχαιρο στό χέρι... κι ἔκοψε τό αἷμα μου. Στά μπαλκόνια τῆς πλατείας μερικοί ἔξαλλοι φώναζαν κι ἀπειλοῦσαν, ἕνας ἀπ' αὐτούς γιά μιά στιγμή, τίς οἶδα... φαντάστηκε πώς ἔγινε πουλί κι ἔκανε μιά βουτιά... ἴσαμε πέντε μέτρα, στό πεζοδρόμιο.. κι ἔγινε θρούφαλο... Περίεργο πράμα... μέσα σ' αὐτή τή φρίκη καί τῶν κούρνιαχτό, μέ τά δακρυγόνα, γώ ἔνοιωθα ὦρες - ὦρες ἀγάλαφρη καί πέταγα, ἦταν σά νάχα γίνει ἕνα παραφουσκωμένο ἀσκή, πού μέ παράσερνε ὁ ἄνεμος καί λικνιζόμουνά... Ἔπειτα;... Οὔτε καί γώ ξέρω τί γίνηκε... Χάθηκα, ἀναλήφτηκα... Καί βρέθηκα ξαπλωμένη σέ τοῦτο τό κρεββάτι... Οὔτε ξέρω ποιός μέ μετάφερε..., οὔτε καί γιά ποιό λόγο...».

Ἡ συνέντευξη πάρθηκε σέ Νοσοκομεῖο, τρίτη θέση στίς ἔξι Ἰουνίου... Οἱ γιατροί βεβαίωσαν, πώς ὅταν τήν κουβάλησαν τέξα στό φορεῖο, κείνη σπάραζε κι οὔρλιαζε, ζῶο σφαγμένο. Μόλις τήν ἀκούμπησαν πάνω στό κρεββάτι

καί πρίν ἀκόμα οἱ βαστάζοι φτάσουν στήν πόρτα, σηκώθηκ' ὄρθια κι ἔτρεξε στό διάδρομο... Ἀργότερα δεμένη στό κρεβάτι διαμαρτύρονταν γιά κάποιον τάχα γιατρό πούστεκε στόν τοῖχο καρτερώντας ν' ἀπομακρυνθοῦν οἱ ἄλλοι, νά τήν κομματιάσει...

Ἡ ἀχτινογραφία ἔδειξε πώς τρία κόκκαλα στά πόδια της ἦταν σπασμένα... ἦταν ν' ἀπορεῖς πώς μπόρεσε σ' αὐτό τό χάλι... νά σταθῆ ὄρθια καί νά σεργιανάει στό διάδρομο...

Ἡ παραπέρα ἔρευνα ἔδειξε θραύση στό συμπαθητικό της σύστημα, μ' ἀποτέλεσμα νά ἀσθάνεται σ' ἄκρα της φωτιές... Τό σῶμα της ἔτρεμε, καμμιά φορά εἶχε σπασμούς καί κράμπες... Σφυγμοί ἀργοί, πίεση χαμηλή, σάλιο περιορισμένο, στόμα στεγνό, ἐφίδρωση ἀκατάπαυστη...

Ἡμεπίσημη κυβερνητική ἀνακοίνωση γιά τό φαινόμενο τῆς γειτονιάς... ἔλεγε πώς πρόκειται γιά ὑστερία κλασικῆς μορφῆς, ὁμαδική, προερχόμενη ἀπό αἶσθημα ἐνοχῆς, καθημερινό στρές καί ψυχολογικό βραχυκύκλωμα...)

Στό γραφεῖο τὰ πράματα, ἦταν καθώς τάχε περιγράψει ὁ θυρωρός. Κι ἔτσι τώρα τό πρόβλημα περιορίζονταν στό πῶς θά κινηθοῦμε «περαιτέρω». Θάπρεπε νά φωνάξουμε τήν Ἄμεσο δράση; Ἡ θά παίρναμε τίς εὐθύνες πάνω μας καί θά προχωρούσαμε μόνοι στή διερεύνηση;... Ἐτσι κι ἄλλοιῶς κλειδαράδες τέτοια ὦρα δέν ὑπάρχουν...

— Μιά ματιά στήν πίσω πόρτα... ἄν κι ὁ θυρωρός βεβαίωγε, ἡ κάτω πόρτα τῆς ὑπηρεσίας μόνιμα κλειστή ἀπό μέσα, δέν περνάει κανένας...

Ἀνέβηκα τρία σκαλιά στό κλιμακοστάσιο, ἦταν ἡ τζαμαρία τοῦ φωταγωγοῦ κι ἀπό κεῖ φαίνονταν ἡ σκάλα ὑπηρεσίας κι ἡ πίσω πόρτα τοῦ γραφείου μου. Τό τζαμιλίκι ἀσπάραγο. Πατίκι οἱ σκόνες ἀπό χρόνια, τίναζαν κι οἱ ἀποπάνω τά χαλιά τους, κι εἶχε γίνει μέσα - ὄξω τσόχα ἢ ποδιά... Τό φῶς στή σκάλα, κάθε τόσο ἔσβυνε... κατέβαινα ξανά τά σκαλοπάτια γιά τό διακόφτη,

κι ἔπειτα ξανά τά ἴδια... Μή κάνουμε καί φασαρία, τέτοια ὦρα. Τελικά σπάραξεν ὁ γροῖλος, τούδωσε μιά ὁ θυρωρός κι ἄνοιξε... Ἀποτέλεσμα μηδέν. Ἡ πίσω πόρτα ἦταν καθῶς τῶχε πεῖ, κατάκλειστη. Μένουμε ἀπορημένοι σ' ἀδιέξοδο.

"Αξαφνα ξανάκλεισε τό φῶς τῆς σκάλας κι ἔδειξε τότε πῶς ἀπτή τουαλέττα ὁ φεγγίτης ἔχασκε ἀνοιχτός... Αὐτό ἦταν!!

Μᾶς εἶχαν διαρρήξη ἀπό κει. Πέρασαν στή σκάλα ὑπηρεσίας, ἀπτή διπλανή ταρατσα — τό σπίτι χτίζονταν κι ἦταν ἀνοιχτό. Κι ἔφτασαν κατεβαίνοντας, σέ μᾶς... ἤξεραν τή δουλειά τους... Δέ χρειάζονταν φιλοσοφία...

"Ἐμνησκει τώρα, ν' ἀποφασίσει ὁ θυρωρός τόν ἀκροβατισμό γιά νά περάσει μέσα. Τόν στήριξα καί γώ καί μπῆκε σάν τό κάδουρα, ἀνάποδα, μόνο πού ἀτζαμής κι αὐτός, πάτησε στό λαβαμπό καί τότε ξύλωσε. Ἡ φασαρία μέ τό λαβαμπό ξύπνησε τόν ἀπό πάνω... "Ἐβαλε τίς φωνές... τοῦ δόσαμ' ἐξηγήσεις κι ἠσύχασε... "Ἴσως καί νά μή κατάλαβε... πάντως δέ θανακούστηκε...

Μέσα στό διαμέρισμα, ἀπό τά τέσσερα γραφεῖα μόνο τό δικό μου εἶχε τό μαῦρο του τό χαλί. Συρτάρια πάνω στό χαλί. Δικογραφίες πεταμένες... Πράματ' ἄρτζι - μπούρτζι... Τό μεσαῖο συρτάρι ποῦταν κλειδωμένο, κι αὐτό κάτω... Γέλασα, πού τόσο καιρό μέ τήν ψευδαίσθηση πῶς κάτι κάνω, ἄφινά σ' αὐτό καί χρήματα... κλειδαριά ἀσφαλείας ἔλεγα... Ἀλλά ποιός ἀσχολήθηκε μ' αὐτήν; Σπάσανε τό ξύλο τοῦ τραπεζιοῦ πού κράταγε τό γλωσσίδι... Τίποσα πιό ἀπλό... καί μάλιστα μέ τό χαρτοκόφτη.

"Ανάμεσα στά πράματα, ἄδειο τό κουτί μέ τά ξένα νοίκια πού εἴσπραττα. Ἐφτά χιλιάδες, πρώτη φέρα. "Ἐβαλα τό μυαλό μου νά δουλέψει. Μήπως εἶχα κι ἄλλα χρήματα; ἀλλά δέ θυμόμουν τίποτα... καί κάτι ἄλλο: Τοῦτες οἱ ἑφτά χιλιάδες μέ παραπλανοῦσαν... Ἐλαττήριο τά χρήματα καί τέρμα.

Τηλεφώνησα στήν "Αμεσο δράση. Ἀδύνατο γι' ἀπόψε. Μή τά πειράξουμε. Αὔριο πρωί - πρωί θᾶρθ' ἢ σήμανση...

Στ' ἀναμεταξύ, καθῶς ἀπτό γραφεῖο οἱ συνεργάτες ἔφταναν, ἕνας - ἕνας ἔπαιρνε τήν καρέκλα του καί στρώνονταν γύρω - γύρω σά συγγενεῖς βαρυπενθοῦντες... Κυτταζόμαστε σιωπηλοί καί λογαριάζαμε. Ἡ μικρή ἀριθμομηχανή στόν τόπο της... Τό ἴδιο κι

ὁ ἀναπτήρας ὁ ἐπιτραπέζιος, πού τουλάχιστο ἔδειχν' ἀκριβός. Κι ἓνα σωρό ἄλλα πράματα.

— Ἴσως νά γλύτωσαν γιατί δέν ἦτανε μπροστά - μπροστά. Μέ πράματα πού γίνονται πειστήρια κατόπι, δέ μπερδεύονται... βούτηξαν τά χρήματα κι αὐτόταν ὄλο...

Φεύγοντας, βρήκαμε πολύ ἀστεῖο νά κλειδαμπαρώνουμε τήν πόρτα μετά ἀπτή διάρρηξη πούχαμε πάθει...

Στό δρόμο τό μυαλό μου δέν ξεκόλλαγε ἀπό γραφεῖο, καί πάσχιζα νά βρῶ τί ἄλλο μοῦλειπε... Αὐτό ὅμως μέ κούραζε κι ἦταν ἐπικίνδυνο στ' ὁδήγημα... Ἀναζητώντας... κάτι ἄλλο, σκέφτηκα τήν Πορεία. Ἦταν μίαν εὐκαιρία νά δῶ τί ἔγινε, μέ τά ἐπεισόδια... φωτιές, σπασίματα, λεηλασίες...

Ἔστριψα δεξιά καί κατηφόρισα... Τίποτα, στά σημεῖα πού θάπρεπε κανονικά νά ναι ρημαδιό... Κάτι ταξινομοί περιφέρονταν βαρυστημένοι. Ἦσυχία παντοῦ... Πιό κάτω στίς γωνιές, αἶρες σταματημένες καί τά πληρώματα στό δρόμο. Κάπνιζαν, κουβέντιαζαν καί χάζεуαν... Τά μάτια ἀσάλευτα σά νά ὄνειροπολοῦσαν... Διὰρα δέν ἔδιναν πού πέραγα.

Θυμήθηκα τόν Περικλή, ποῦδειχναν στό ἐκράν τῆς τηλεόρασης, μέ τό σιγέ σακκάκι κι ἔπειτα σκέφτηκα τή Μαριλὸύ πού χάθηκε, οἷτε τηλεφώνημα... κι ὁ νούς μου ξαφνικά ξέθαψε τό φάκελλό της μέ τά στοιχεῖα, στό μεσαῖο συρτάρι, τό διαρρηγμένο... Δέν ἦταν πουθενά. Κόκκινος καί θά φαινότανε... Ἀδύνατο... Οἱ διαρρηχτες... Τόν εἶχαν πάρει... Ἀλλά γιατί; Πῶς κατάλαβαν περί τίνος πρόκειται; Λέμε βέβαια στοιχεῖα, ἀλλά στοιχεῖα δέν ἦταν... ἦταν μαγνητοταινία, ἀποδείξεις, κατά πᾶσα πιθανότητα τ' ἀρνητικά τῶν φίλμς, πράματ' ἄχρηστα γιά τό καθένα... τόν ἀνυποψίαστο... Μήπως ὅμως οἱ διαρρηχτες... «Γουωτεργκαίητ»... καί δέν ἦταν ἀνυποψίαστοι... Σύγκριο στή ραχοκόκκαλιά μου κι ἔτρεμα. Αὐτό ἦταν... ἀλλοιῶς δέν ἐξηγεῖται... Κάποιος ἤξερε λεπτομέρειες... παρακολούθησε, ἐντόπισε, βρῆκε τήν εὐκαιρία μέ τά γεγονότα... καί... Ἀλλά πῶς τόξερε;... Ὅσο γιά τά λεφτά;... μιά κι ἔπεφταν στό δρόμο του, τά πήρε. Ἔτσι δέν ἔγινε καί στό Γουωτεργκαίητ; Παλιά ἱστορία τό δάχτυλο στό μέλι...

“Όσο κι ἄν μέσα μου εἶχ’ ἀμφιβολίες, μόνος μου δέν τόλμα-
γα νά πάω πίσω στό γραφεῖο. Ἔνοιωθα σάν νᾶμουν ὑποπτος...
κι ὑπό παρακολούθηση...”

«..Ἀπασχόληση ἀνίερη κατατρώγει τά οὐράνια χρώματα
τῆς νύχτας...»

(Ἦταν, παρ’ ὄλ’ αὐτά... πραγματικά μιά νύχτα ὄνειρο. Τό
σιγανό οἴθλιασμα τῆς ἡσυχίας στίς ἄκρες τῶν σπιτιῶν καί
τό φεγγάρι κρεμασμένο στά παράθυρα...

— Τέτοιο βάρος ψυχῆς πῶς θά τ’ ἀντέξει;

Στοχάζεται τήν ἔκρηξή του, πού θά σταθῆ μιάν ἀπο-
κάλυψη αὐτή τή Νύχτα, στό λείψτερο Οὐρανό.

Μά πάντα μένεις μόνος. Πολλάς ὁ τόπος, πικρό τό στό-
μα, σάν πρόκειται νά μοιραστéis τό Θάνατο...)

«...Μ' ἄλλη Φωνή ἀπό τόν Πύργο ἐλαλοῦσε :
Φυλαχτεῖτε, εἶναι ἡ νύχτα τόσο λίγη
καί μάταιο τῶνειρο...»

Ἀπό μιά ματιά πούριξα στίς πρωϊνές ἐφημερίδες μυρίστηκα πώς ἡ παρουσία τοῦ Περικλῆ στά γεγονότα ἔπαιρνε διαστάσεις, γίνονταν σήριαλ.

Οἱ κυβερνητικές ἀνακοινώσεις ὅμως σέρβιραν μπάχατικο φαί. Ἐακολουθοῦσαν τό τροπάρι τους... «Ἐξτρεμιστές... Ἀντιπολίτευση». Δέν προσαρμόστηκαν στό κλίμα. Ὅπως ὅμως καί νᾶχε, τό μπλέξιμο τοῦ Περικλῆ μ' ἀνησυχοῦσε...

Ἡ σήμανση ἦταν στό γραφεῖο τήν ὥρα της. Ἐννιά ἀκριβῶς. Σέ τρία τέταρτα ξεμπλέξαμε... ἤδη ἀδῆ ἡ πρώτη φάση μόνο, γιατί φεύγοντας μᾶς πάσσαραν τό μυστικό... Ὅλοι μας, μαζύ κι ὁ θυρωρός κι ἡ καθαρίστρια, θάπρεπε νά περάσουμε γιά μιά κατάθεση καί τ' ἀποτυπώματά μας... Ὅδός τάδε, ἀριθμός δῆνα... Βάσανα... Παρ' ἄλλ' αὐτά:

— Δέν θάπρεπε νᾶχουμε ψευδαισθήσεις. Τρέχουσα περίπτωση. Οἱ διαρρήχτες περιστασιακοί. Ἀρπάζουν ὅ,τι βροῦνε ἀπό ρευστό καί τό σκορπᾶν τήν ἴδια νύχτα μέ κορίτσια...

Σκεφτόμουνα τόν Περικλῆ κι ἤμουν ἐπιφυλαχτικός. Λέξη, γιά τό πακέτο μέ τά στοιχεῖα τῆς Μαριλοῦ. Τό βασικό γιά μένα τώρα ἦταν νά βρῶ ἕνα τρόπο νά εἰδοποιήσω... Ἴσως θάπρεπε νά πάρουμε τά μέτρα τους... Στό κάτω - κάτω, ἂν ἡ σήμανση βρίσκονταν σέ σωστό δρόμο ἢ ὄχι, μοῦταν ἀδιάφορο... Τ' ἀντιμετώπιζα περισσότερο σά χασομέρι.

Τό πιό σημαντικό κείνη τήν ὥρα ἦταν τό ραντεβού μέ τά παιδιά. Μόλις καί μετά βίας προλάβαινα, εἶχαμε πεῖ στίς δέκα, κι ἡ ὥρα ἦταν παρά τέταρτο... Βάλε καί τό ταξίδι μέχρι τό Π...

Ἀπαισιόδοξος... Ὁ ταξιτζής ὅμως πού ἄρπαξα στήν πιάτσα, μούδωσε κουράγιο, ἦταν κι ἀπτήν περιοχή... Μόνο πού, καθώς

είπε, θάπρεπε νά τόν άφίσω νά κουμαντάρει αυτός τή διαδρομή... Καμμιά αντίρρηση.

Πιάσαμε συζήτηση στό δρόμο γιά τά γεγονότα. Άνοιχτομάτης. Έβλεπε σωστά... Χαίρεσαι νά σοῦ τυχαίνουν κάτι τέτοιοι... Άγωνίζονταν περισσότερο από μένα νά φτάσουμε στήν ὥρα μας... Κάτι σά φιλότιμο... Παρ' ὅλ' αὐτά στό Ζαχαροπλαστείο εἴμαστε καί τέταρτο...

Ζαχαροπλαστείο βέβαια δέν ἦταν... Ἦταν μάλλον καφενεῖο γιά κηδεῖες. Ὁ διάκοσμος, λίγο πιό πάνω κυπαρίσσια, ὁ μακρὺς μαντρότοιχος... ὅλα τόδειχναν. Ἀκόμα κι ἡ ἀπουσία τοῦ καφετζῆ... ἔπιανε δουλειά κατά περίσταση. Ἐτσι κι ἀλλοιῶς σκεφτόμουνα, τό ραντεβοῦ χαμένο, μιᾶς κι ἦρθα ὅμως θά περιμένω, στ' ἀναμεταξύ φαχούλευα τίς τζέπες μου γιά τή διεύθυνση τῆς Μαριλοῦ.

Μέ τήν εὐκαιρία πέταξα κι ἓνα τηλεφώνημα στό σπίτι, μήπως εἶχα τίποτα... Ὁχι, μοῦπαν. Ἡ σιωπή μ' ἀνησυχοῦσε καί βγῆκα στή βεράντα νά καθήσω... Κάνα μέτρο πιό ψηλά ἀπό δρόμο. Κι ἀγνάντευα. Μακριά, ἴσα κάτω στή Λεωφόρο Ἀναπαύσεως, πομπή κηδείας φάνηκε ν' ἀνηφορίζει.

Τ' ἄλογα τῆς Νεκροφόρας, δυσκολεύονταν στήν ἀνηφόρα, ἀλλά γλύστραγαν ἀθόρυβα. Λές κι ἦταν πεταλωμένα λάστιχο. Τά παπούτσια ὅμως τῆς συνοδείας ἔπεφταν βαρειά στό καλντερίμι, κι ἔμοιαζε σά νά κάρφωναν τίς πέτρες καταγῆς.

Φωγές παιδιῶν ἀκούγονταν πίσω ἀπτή μάντρα τοῦ γωνιακοῦ σπιτιοῦ. Μιά μπάλλα δρασκέλισε κι ἔμπλεξ' ἀνάμεσα στά πόδια τῆς πομπῆς. Καί κεῖ πού ὅλα πήγαιναν καλά, ξαφνικά βλέπω τό πίσω - πίσω μέρος τῆς συνοδείας νά σκορπάει, ἢ μπάλλα ἀνάμεσα σά τους καί νά πάει κλωτσοσκούφι. Στήν ἀρχή δειλά, κατόπι ὅμως μανιασμένα. Κι ἡ πομπή ξέφτυξε, βγήκανε καί τά παιδιά ἀπτή μάντρα κι ἔγινε χαλασμός. Θέαμα σπαραχτικό... Τ' ἄλογα βέβαια προχωροῦσαν τελετουργικά μέ τόν παπά καί τούς ψαλτάδες... Ἀλλά ἡ πομπή γίνηκε μαλλιά κουδάρια... Πού καί πού κάποιος ξανακόλλαγε στήν κουστωδία, τίναζε τά πανταλόνια του καί βολεύονταν, παίρνοντας ξανά πένθιμο ὕφος.

Μπροστά μου ἡ συνοδεία ξαναμάζεψε... Γιόμισε λιθάνι ὁ τόπος καί παρατήρησα πώς οἱ περισσότεροι ἦταν παιδιά. Λίγο πιό πάνω, ἔστριψε στή γωνιά καί χάθηκε... Δυό πούχανε ξεκόψει,

βρίσκονταν ακόμα μέ τή μπάλλα, λίγο πιό κάτω. 'Ο καφετζής νυσταγμένος, μπήκε άπτήν πίσω πόρτα κι έκατσε στό τεζάκι του.

Ρώτησα γιά ταξί. «Πίσω στή γωνιά, μου λέει. Κάποιος κάνει μόνιμα πιάτσα, άν τόν πετύχετε...» «'Αλλοιώτικα; ρωτώ».. «'Αλλοιώτικα, μου λέει, μέ τή συγκοινωνία... Λίγο μακριά, κάθε μιá ώρα... 'Ελάτε νά σās δείξω...» Καί μέ βγάζει άπ' τήν πίσω πόρτα.

Μούδειξε μακριά στό βάθος, ένα άσπρο χτίριο... Καί μέ κατατόπιζε.

Στ' άναμεταξύ, παρατηρούσα πώς ό πίσω δρόμος είχε κίνηση. Κατά πᾶσα πιθανότητα κι αυτός έβγαζε στό Νεκροταφείο, ήταν όμως άνηφορικός και βόλευε μόνο στόν κατήφορο... 'Ανάμεσα στόν κόσμο πού ροδόλαγε, έπιασα φάτσες πούμιαζαν καταπληχτικά μ' αυτούς πούχα δεϊ πιό πρίν στήν συνοδεία. Δέν είπα τίποτα στό καφετζή, αλλά ξαφνιάστηκα... Πότε κι όλας είχαν προλάβει;

Τράβηξα γιά τό ταξί. Στρίβοντας τή γωνιά βρέθηκα μπροστά σ' ένα λειβάδι. Τά σπίτια σταματούσαν από δῶ, κι από τήν άλλη, ήταν ό μαντρότοιχος του Νεκροταφείου. Μετά ό Λόφος και πίσω, λογάριασα, θάναι ή θάλασσα. Ταξί, στό χῶρο πού υπόδειξε ό καφετζής δέν ήταν... Πάνω στό λειβάδι, σέ μιάν άκρη, ήταν τ' άλογα τής κηδείας, έγκαταλειμένα κι έβοσκαν στήν έρημιά. 'Εκαιγε ό ήλιος. Δίπλα στ' άλογα παρατημένη ή νεκροφόρα... Πιό πέρα, ίσια μακριά συνέχιζε ή Λεωφόρος — δεξιά τό Νεκροταφείο — και χάνονταν στους Λόφους. 'Ετσι καθώς άγνάντευα νά δῶ, μέ τό παιγνίδισμα του ήλιου πάνω στό δρόμο, διάκρινα στό βάθος δυό ανθρώπινα κουθάρια, νά γλιστρούνε μέσα στήν άχλή, σά δυό καπέλλα πού τά κυνηγάει ό άνεμος.

Κάτι μούλεγε, πώς ή κηδεία ήταν σκέτη φάρσα και πώς χάρη σ' αυτή δυό τύποι, βρήκαν τόν τρόπο νά ξεφύγουν. 'Ο νούς μου πήγε κατευθείαν στόν 'Αλέξη και τόν Περικλή... Κι ήσύχασα.

Πρῶτα γιατί γλύτωναν τά παιδιά. Καί δεύτερο γιατί και μεϊς κάπως θά καλιμάραμε δίχως αυτούς. 'Ετσι τόβλεπα τότε. Καί πρό παντός σκεφτόμουνα τή Μαριλού. Θάπεφτε ό πυρετός της.

Περνώντας πάλι άπ' τό καφεγειο, είδα πώς κι ό καφετζής είχε πάρει δρόμο. Κύταξα τή Λεωφόρο, έρημιά, καθώς ήταν στήν

ἀρχή πού ἦρθα. Τά παιδιά εἶχαν ξανακλειστῆ στή μάντρα κι ἔπαιζαν ἀπό μέσα. Ἀκούγονταν φωνές.

* * *

Στή διεύθυνση τῆς Μαριλοῦ, ἦταν πολυκατοικία.

Ἔφτασα περασμένο μεσημέρι.

Δυό τύποι ὑποπτοι εἶχαν κρεμαστεῖ πάνω στό καντράν τῶν κουδουγιῶν καί διάβαζαν ἐπώνυμα. Ὁ γούς μου πῆγε στούς παρακρατικούς. Δίστασα καί σκέφτηκα ν' ἀποσυρθῶ.

— Θᾶταν γελοῖο, εἶπα. Μ' ὄλα τά στοιχεῖα στήν πλάτη μου καί τή διάρρηξη... ἀπό ποιόν κρύβουμαι; Ἡ ἐπίσκεψη τώρα, στό σπίτι τῆς Μαριλοῦ, μικρολεπτομέρεια... καί ποιός τή λογαριάζει;

Προχώρησα... Οἱ δυό τύποι πέσανε πάνω μου...

— Εἶναι γνωστός σας κύριε, ὁ κύριος Βαλ...;

Δέν καταλάβαινα γιά ποιόν ἔλεγαν. Ἀνασήκωσα τίς πλάτες μου. Αὐτοί ὅμως ἦτανε θρασεῖς καί κακομαθημένοι, δέν πρόσεξαν κι ἐπίμεναν.

— Σᾶς παρακαλοῦμε κύριε, πέστε νά μᾶς δόσουν τή δουλειά. Καί μοῦ πέρασαν στά χέρια ὁ καθένας ἀπό μιά κάρτα μέ χρυσά γράμματα. Διαβάζω: ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ.

— Ποιά δουλειά ζητᾶτε; Δέν καταλαβαίνω, λέω.

— Εἴρετε... εἶμαστε.

— Τό τί εἶσατε τό βλέπω. Τή δουλειά ὅμως δέν καταλαβαίνω. Ποιός πέθανε; Ρώτησα μηχανικά κι ἐντελῶς ἀπαράσκευος.

— Μᾶς εἰδοποίησαν ἀπ' τό Νοσοκομεῖο κύριε... Μαίρη Βαλ... εἶπαν. Μᾶς ἔδωσαν καί τή διεύθυνση ἐδῶ. Ἦθοποιός εἶπαν ἤ κάτι τέτοιο...

Ἔνοιωσα νά φεύγει ὁ δρόμος ἀπτά πόδια μου. Κενό ἀπό φρίκη. Μαχαιριές ἔσφαζαν τά νεφρά μου καί τή πλάτη μου. Καταλάβαινα πῶς θάπεφτα χάμω, ἂν δέν ἀκουμποῦσα κάπου... Οἱ δυό τύποι τάχασαν στήν ἀρχή. Ἐπειτα ρίχτηκαν πάνω μου καί προσπαθοῦσαν νά μέ συγκρατήσουν ὄρθιο. Ἀκουμπώντας με στόν τοῖ-

χο, χτύπησαν τοῦ θυρωροῦ κι ἀπό τό μικρόφωνο ζήτησαν νερό, κάποιος ζαλίστηκε. Ὡσπου γαρθεῖ ὁ θυρωρός, εἶχα σχεδόν συνέλθει κι οἱ δύο βαστάζοι μου, νά μου ζητοῦν συγγνώμη πού δέν ἤξεραν. Ὁ θυρωρός, πού βγήκε μέ παντοῦφλες, ἔδειξε φανερά πώς τοῦ ἤμουν πέρα γιά πέρα ἄγνωστος. Κι ἀπόρεσε, σάν τοῦ εἶπαν τήν αἰτία. Ἔβλεπα τούς τρεῖς τους, τότε, νάχουνε κάνει μεταξύ τους κόμμα καί νά μ' ἀντιμετωπίζουν σάν ἐνοχλητικό, πού-θελαν νά ξεφορτωθοῦν ὅσο πιό γρήγορα μπορούσαν. Στ' ἀναμεταξύ ἐγώ διάβαζα στό καντράν ὀνόματα. Τό μυαλό μου ἔτρεχε παντοῦ, μάζευε τό κάθε τι πούξερα γιά τή Μαριλοῦ ἢ ἀκόμα κι ἄλλα πού εἶχα ὑποθέσει.

Πάνω - πάνω, ἦταν τ' ὄνομα πού ψάχνανε οἱ ἄλλοι... «Αἰθρήλιος Βαλ... Γενικός Διευθυντής Ταξινομίας». Θυμήθηκα αὐτό πού ἀνάφερε ἡ Μαριλοῦ: «Χρόνια βολεμένος μεσ' τό καρπούλι του, δίπλα στίς μπασκίνες του. Ἴσως καί νά μήν ἤθελε πού εἶμαι κόρη του.» Ἦμουνά τώρα βέβαιος πιά. Ἀπεγνωσμένα βέβαιος.

Κάτι πούμιαζ' ἀκατάλυτο, ἦρθε καί κόλλησε στή σκέψη μου. Σφήνωσε μέσα μου... κι ἄδειασε τό κάθε τί πού εἶχα. Ἀκόμα καί τό λόγο. Ἐκλεισε ὅλες τίς πόρτες. Μέ κοκκάλωσε κι ἄρχισε νά μέ θρυμματίζει.

Ἡ εὐτυχία μου ἦτανε χαμένη ὑπόθεση. Κι ἡ ἀλλαγή... λέξη φτασμένη... Ἦρθε ἡ Μαριλοῦ (μιά ζωή ὀλόκληρη περπάτησα γιά νά τή βρῶ) καί μέσα μου γεννήθηκε ἡ μικρή ἐλπίδα... κι ἴσως αὐτό νάταν ἡ τελευταία ἐλπίδα τῆς γεννιάς μου.

Ὅμως ἡ Μαριλοῦ χάθηκε.

Κι ἔγινε ξανά γιά μένα ἡ εὐτυχία καθώς ἦταν πρίν, μιά διαστροφή.

Κι ἡ ἀλλαγή, συμβιβασμός.

Δέν ἤθελα νά δῶ κανέναν... Μά κανέναν.

Εἶχα φτάσει στ' ἀκραία ὄρια τῆς δικῆς μου τραγωδίας.

Ξαναγυρνοῦσα μόνος πάλι στούς δικούς μου χώρους. Δρόμοι χωρίς σκοπό... διωμένοι τώρα πόνοι μιᾶς ἀπουσίας μέ τήν ἀφύπνιση τῆς ὑπευθυνότητας. Δέν ἦταν μονάχα τό βάρος μιᾶς ἀφόρητης θλίψης. Ἦταν καί κάτι ἄλλο:

Μιά ζωή ξεμοναχιασμένη... άρνητική.

"Άδειο στρατόπεδο, έρημο, άνοιχτό στους κρύους άνέμους.

La vie solitaire... Νά πορεύεσαι μόνος μέσα στό σύγολο.

“Ο θυρωρός μ’ ευγένεια προσπάθησε νά μās απομακρύνει.

— Ρητή έντολή, έλεγε. Δέ δέχονται κανέναν...

Σέ μένα πρόστεσε.

—“Ατύχημα, στά χτεσινά έπεισόδια... Νέα παιδιά, ποιός τό περίμενε! Μεγάλη συμφορά για τους δικούς της... μοναχοκόρη.

“Ολοι τήν αγαπούσαμε... Μεγάλωσε μέ τά παιδιά μας... Σεις άν θέλετε, μπορείτε νά τηλεγραφήσετε. Θάταν καλύτερο...

Καί μās έκλεισε τήν πόρτα...

* * *

Δέκα πέντε μέρες ύστερ’ άπτή δίκη της ομάδας του Άλέξη, μέ μιά σφαίρα στό κεφάλι, βρέθηκε νεκρός στην κρεβατοκάμαρή του, ο Αύρηλιος Βαλ... Γενικός Δευθυντής Ταξινομίας, άρχηγός του Μηχανοκίνητου — (Μέγας Άρχων του Άλογίου και κριτής των Φουσάτων) ...

“Εγραψαν οι φημερίδες: Αύτοκτονία. Αιτίες: Μελαγχολία τόν τελευταίο καιρό. Κατάθλιψη κι έμμονες ιδέες. Σ’ έξη μήνες θάβγαινε στη σύνταξη

“Απ’ τά γραφτά του άφισαν μόνο νά δημοσιευτεί ή φράση: «“Επρεπε. Δέν γίνονταν άλλοιώτικα. Άλλος δρόμος δέν υπήρχε...”»

Κι έκλεισ’ ή υπόθεση.

Κανέναν δέν ανάφερε τή Μαριλού... κι όμως ήταν ο πατέρας της... Δέ τόξεραν βέβαια... “Ίσως κι αυτό. Είχαν άλλοι φροντίσει τήν περίπτωση, από καιρό... Άλλά και γώ πούξερα... τί έκανα; Τίποτα... “Η σχεδόν τίποτα σημαντικό...

“Εγραφα τρία γράμματα στις φημερίδες. “Η μιά τό πέταξε. Οι άλλες δυό τό δημοσίεψαν... Φύλλο όμως δέν κουνήθηκε... “Ετσι είναι... Γιαυτά πού γίνονται στά σπίτια, μόνο οι γεροντο-

κόρες δείχνουν ενδιαφέρον... ὄλος ὁ ἄλλος κόσμος λογαριάζει σά πραγματικότητα μονάχα τή ζωή στό δρόμο...

Προσπάθησα νά βάλω σέ μιά τάξη καί τό χειρόγραφο τῆς Μαριλοῦ, μήπως ἔβρισκα τρόπο καί καιρό νά τό δημοσιέψω.

Ἐπειτα σκέφτηκα πώς ἦμουν χρεωμένος καί μέ τήν ἐπίσκεψη στό σπίτι. Νά δῶ τή μάνα, ἦταν τό μόνο πούξερα νά μένει ἀπό τή Μαριλοῦ.

Δίσταζα...

(Στό δικαστήριο πού τήν πλησίασε, μιά μόνη καί μοναδική φορά, στάθηκ' ἀδύνατο ν' ἀκούσει τή φωνή της... Ἄκουγε (βλέμμα σκοτεινό κι ἄγριο... ἡ μοναδική κραυγή της, παρακλητική κι ἀπελπισμένη). Πότε - πότε κούναγε τό κεφάλι της, ἀλλά τό στόμα σφαιλισμένο. Οὔτε ἀναστεναγμός. Τόβλεpes, ἦταν σά νά περίμενε κάτι, νά ἀνίχνευε στά βλέμματα... Ἀναζητοῦσε κάποιο στήριγμα, ἔψαχνε γιά μίαν ἀπάντηση... Τσακισμένη ὅμως καθώς ἦταν ἀπτόν τρόπο, σώπαινε ἀσυμβίβαστη. Σέ μιά μοναξιά, ἀπέραντα δική της...

Παρακολούθησε τή δίκη ἀπτήν ἀρχή ἔτσι σιωπηλή, ἀμετάβλητη, μοναχική, ἐγκαταλειμένη, στήν ἴδια πάντα θέση.

Ὁ πατέρας τῆς Μαριλοῦ, ἦταν μιά φορά μόνο πού ἦρθε, βιαστικός, ἀργά τή νύχτα, καθώς τέλειωνε ἡ συνεδρίαση, νά τήν παραλάβει... Ἐτσι, δέ μπόρεσε νά δεῖ, τί ἄνθρωπος ἦταν... Πῶς ἀντιδροῦσε, τί σκέφτονταν, ἂν ἦταν τέλος πάντων κι αὐτός πατέρας ἢ κτῆνος, ἄψυχο κατασκεύασμα — κέρμα τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ παραληρήματος... Ἦταν ὅμως τότε στήν ἀρχή τῆς δίκης, καί δέν ἔδωσε σημασία... νόμιζε πώς κι ἡ δίκη θάπαιον' ἄλλο δρόμο καί πώς κι αὐτόν ἀκόμα θ'ἄχε τήν εὐκαιρία νά τόν δεῖ καλά - καλά ἀργότερα.)

Ὁ θυρωρός τῆς πολυκατοικίας δέν ἔδειξε νά μέ γνωρίζει. Ἦταν ὅμως πρόθυμος νά δώσει ἐξηγήσεις καί πληροφορίες... Νά πεῖ λεπτομέρειες, νά σχολιάσει, ἀκόμα καί νά κουτσομπολέψει...

Τούτη τή φορά, ἔδειχνε κάπως ἀπελευθερωμένος ἀπό συναισθηματισμούς, κι εἶχε ξαναγίνει αὐτό ποῦναι ὁ κάθε θυρωρός... Σκληρό καί ταξικά ἀσυνείδητο ἐχθρικό παράσιτο τῆς ἀστικής συνοίκησης... Στήν ὀργανωμένη κοινωνία ἡ ἐπιλογή τοῦ θυρωροῦ θά γίνεται μέ τέστ σιέλου. "Ὅσο πιό πολύ φαρμάκι διαπιστώνεται, τόσο πιό κατάλληλος θά εἶναι...

— Ἡ κυρία Βαλ... δέν εἶναι πάνω. Λεῖπει ἀπό καιρό. Βρίσκεται στήν πατρίδα της... Κάπου... δέν ξέρω, στά Βόρεια... Γιά τήν κηδεῖα τοῦ ἀρχηγοῦ δέν ἦρθε. "Ἄλλωστε ἀπό καιρό — πολύ καιρό ἔχει ἀποσυρθεῖ. Διάκοψε μόνο γιά τή δίκη... ξέρετε εἶχαν μιά δίκη γιά τά ἐπεισόδια πού χάθηκ' ἡ μικρή, ἡ κόρη τους, τίς προάλλες... μόνο τότε ἦρθε. "Ἀλλά καί πού ἦρθε, ποιός τήν εἶδε; Ποιός τήν ἄκουσε; Νύχτα ἔφευγε, νύχτα ἔρχονταν... φάντασμα δουδὸ καί γερασμένο... Ὁ ἀρχηγός... καλό ἀνθρώπινο... τί νά κάνει ὁ καημένος, κι αὐτός... ἔμπλεξε. Πήγαγε κι ἔρχότανε στό χωριό... προσπαθώντας νά τήν ξαναφέρει... Δέ θαρῆστε, κύριε, μυαλά ἀγύριστα οἱ γυναῖκες... Τήν τελευταία φορά, οὔτε κἄν δέχτηκε νά τοῦ μιλήσει... τόν διώξαγε οἱ δικοί της... Γύρισ' ὁ καημένος κακὴν - κακῶς. Κλείστηκε στό δωμάτιό του κι ἔγιν' αὐτό πούγινε... Τό διαμέρισμα κλειστό, ἦρθαν ἀπτήν περесьία του, τό φαχούλεψαν καί τ' ἀναστάτωσαν, κι ἀκόμα μένει ἔτσι... Τά κοινόχρηστα τρέχουν... Ποιός τά πληρώνει; τό νερό, τό λεκτρικό... ὅλα θά τά κόψουν... Καλά τώρα, μεθαύριο ἡ θέρμανση, ποῦναι τό τέταρτο; Οὔτε καί γώ ξέρω τί θά γίνει. "Ἄς τό κανονίσει ὁ διαχειριστής... Μέχρι σήμερα κανένας δέ νοιάστηκε, εἶναι καί κάτι παλιά, καθυστερούμενα... ὁ καημένος ὁ ἀρχηγός, τάχασε τόν τελευταῖο καιρό... δέ λέω κι ἀπό παλιά ἦτανε σφιχτός κομματι... Ὅσο γιά τή διεύθυνση τῆς κυρίας... κάτι θά μάθω... μήπως θέλετε νά σᾶς τηλεφωνήσω; Τί εἶπατε πῶς εἶστε σεῖς;... Ἐφοριακός;...

"Ἐφυγα συλλογισμένος...

(— Στό δρόμο σκέφτηκε τή Μαριλίου ξανά. Τήν προβληματισμένη ἀγάπη της γιά τή ζωή. Καί ψέλλισε:

«Μέ τά μεγάλα μάτια της

κυτάξαμε κατάματα τό θάνατο
νά τόν γνωρίσουμε πέρ' άπτόν πόνο
Ήταν τό πείσμα, ήταν ή όργή, πέρ' άπτή λύπη
Ήταν ή πρώτη λύπη, πέρ' άπτήν έρημιά...»

.....
Του συμβαίνει πάντα νά διαβάζει τούς ανθρώπους μέ
τήν ποίηση, μέ τούς στίχους... γνωστούς στίχους... άγνω-
στους στίχους... όπως τούρχονται, όπως τούς θυμάται, έλ-
λειπτικούς καμμιά φορά... ήλεκτρισμένους... φωνές άπτά κα-
τάβαθα... μνημες άτέλειωτες.

Έπειτα τό μυαλό του πήγε στή μητέρα της, μέ κείνο
τ' άγριο καί σκοτεινό βλέμμα πού αναζητούσε κάποιο στή-
ριγμα, μιάν άπάντηση, βουβό, άπορημένο νεκρογέννητο...
Τάχα νάβρε μιάν άπάντηση στή δίκη;

Όταν πήγε νά σκεφτή καί τόν πατέρα, βρέθηκε στό
κενό. Του ήταν άγνωστος... Δύσκολο νά φανταστείς τόν
άνθρωπο πού δέν αντίκρισες ποτέ... Όστόσο ή αυτοκτο-
νία... ήταν κι αυτό κάτι... Άνοιγ' ένα δρόμο. Έβλεπε στή
θέση του, τόν Κέλλαρ — τόν πατέρα Κέλλαρ άπό «Ήταν
όλοι τους παιδιά μου».

— «Είχα μιá δουλειά, λέει. Ραγίζουν εκατόν είκοσι
κύλιντροι, τή χάνω τή δουλειά μου. Έχω ένα καλό έργο-
στάσιο, χαλάνε οί μηχανές, πάει ή δουλειά. Σταμάτησαν οί
μηχανές σου, τό προσωπικό σου είναι άνίκανο, σου κλεί-
νουν τό έργοστάσιο, σου άκυρώνουν τά συμβόλαια καί sé
πετάν στό δρόμο... Καρφί πιά δέν τούς καίγεται... Δου-
λεύεις σαράντα χρόνια νά δημιουργήσεις κάτι, κι αυτοί σου
δίνουν μιá κλωτσιά καί πās άπό κεί, ποϋρθεσ... Τί ήθελες
νά κάνω; Νά θυσιάσω τά σαράντα χρόνια μου; Νά θυσιά-
σω τή ζωή μου όλόκληρη;...)

Πραγματικά, σκέφτηκα, μιá τέτοια μάνα σιωπηλή, μ' ένα
βλέμμα παγωμένο κι άγριο, ανήσυχη γιά τήν αλήθεια, γι' αυτό πού
κρύβεται κάτω άπ' τό πρόσχημα... ανήσυχη γι' αυτή τήν ίδια τήν
άγάπη, θάταν αδύνατο νά συμβιβαστή καί νά χωρέσει... Όπως
ή μάνα Κέϊτ, άπ' τό ίδιο έργο, ό νούς της δέν τό χώραγε:

— «Μπορείς ποτέ σου νά ξεγράψεις τόν πατέρα σου; Ἄφου δέ μπορείς, τό παιδί μου δέν πέθανε. Ἄφίνει ποτέ ὁ Θεός νά γίνουν τέτοια πράματα;»

Ὅταν ὁμως μέ τό γράμμα τοῦ σκοτωμένου γιοῦ της ἀποκάλυψε τήν τραγική ἀλήθεια, δέ δίστασε. Γιαυτήν ὁ μόνος δρόμος ἐξιλέωσης τοῦ πατέρα, ἦταν ἡ αὐτοκτονία του... Τήν ἀποδέχτηκε...

«Σσσς..., εἶπε στόν ἄλλο γιό της ποῦ κλαιγε. Μή κλαῖς, δέ φταῖς ἐσύ. Ξέχασέ το καί ζῆσε...»

.....

«Ἐχει ὁ θάνατος δρόμους ἀνεξερεύνητους
καί μιά δική του δικαιοσύνη...»

* * *

(ΤΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ:

Ἔδωσε τά χειρόγραφα του γιά δαχτυλογράφηση στήν Κατερίνα τοῦ γραφείου... Κι ὅταν τά τέλειωσε (ὔλη ζωντανή γιαυτή, μιᾶς κι ἦταν στήν ὑπόθεση ἀπτὴν ἀρχή) ἤρθε καί τοῦπε:

Ἐποψιάζουμαι, ξέρετε, πώς οἱ ἄνθρωποι τῆς Τηλεφωνικῆς ποῦχαν ἐμφανιστῆ κείνη τῆ Δευτέρα, πρίν τήν Ἀπεργία καί τήν Πορεία, πρωῖ - πρωῖ, τάχα γιά νά διορθώσουν τίς γραμμές μας, δέν ἦταν τῆς Τηλεφωνικῆς... ἀλλά τέτοια στοιχεῖα, μαυροδιεθμιστές, νεοφασίστες, τίς οἶδε; πούβαλαν κάτω ἀπό γραφεῖο σας μικρόφωνα... Μ' αὐτό τόν τρόπο παρακολούθαγαν στά σίγουρα καί τ' ἄκουσαν ὅλα... Κι ὅταν βροῖκαν τήν εὐκαιρία, ξέκαναν τῆ Μαριλίου... Μέ τῆ διάρρηξη βέβαια, πῆραν τά στοιχεῖα στά χέρια τους καί μέ τήν εὐκαιρία, ἀπόσυραν καί τά μικρόφωνα...

Σκέφτηκε: Ἡ Κατερίνα δίχως ἄλλο θάχει δίκιο... Ἔτσι ἐξηγοῦνται ὅλα...)

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Τυπογραφείο : «Η ΙΟΝΙΑ» (Αχαρνών 432), τηλ. 25.17.258, Αθήνα.
Έκδοση για λογαριασμό του συγγραφέα, σέ 1000 αντίτυπα. Αθήνα 1978.

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

...Μακάρι να είχαμε τον χρόνο να διαβάσουμε αυτό το βιβλίο...
...να μάθουμε να πηγαίνουμε στην πόλη... να βρούμε το σπίτι...
...να ζήσουμε στην πόλη...

...Τώρα όμως το βιβλίο αυτό είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...

...Αλλά... όλα αυτά είναι για να ζήσουμε... να ζήσουμε...
...να ζήσουμε... να ζήσουμε... να ζήσουμε...

...Τώρα όμως είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...

ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:
...Τώρα το βιβλίο αυτό είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...
...Τώρα όμως είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...
...Αλλά... όλα αυτά είναι για να ζήσουμε... να ζήσουμε...
...να ζήσουμε... να ζήσουμε... να ζήσουμε...

...Τώρα όμως είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...

...Τώρα όμως είναι το μόνο που έχουμε...
...να το κρατήσουμε... να το διαβάσουμε... να το δώσουμε...
...να το κρατήσουμε...

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

47895

KON